

Täysistunto

Tiistai 3.11.2015 klo 13.59—22.02

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 22.02.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—16.03 ja 18.40—20.29) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (16.03—18.40 ja 20.29—22.02).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 29.10.2015 antanut hallituksen esitykset HE 100-107/2015 vp, joista HE 101/2015 vp on esitys vuoden 2015 neljänneksi lisätalousarvioksi ja otetaan lähetekesteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Valtioneuvosto on 22.10.2015 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asian U 18/2015 vp, ja puhemies on lähettänyt sen käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 101/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelun aloittaa valtiovarainministeri Stubb. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä siis neljäs lisätalousarvio, ja ehkä, jos sallitte, kiteyttäisin oman puheenvuoroni kahteen kokonaisuuteen, joista ensimmäinen on yleispuheenvuoro taloudes-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

ta, talouden tilanteesta, ja toinen on sitten pitkällisen yksityiskohtaisempi erittely lisätalousarvioesityksestä.

Ehkä jos tämän yleisen puheenvuoron kiteyttää: uskon, että Suomessa on aika vahva kriisitietoisuus talouden tilanteesta, mutta me olemme hallituksen piirissä miettineet sitä hyvinvoinnin (Hälinää — Puhemies koputtaa) tai talouspolitiikan myönteisen kehän kautta. Se meidän ajatuksenkulku lähtee siitä, että meidän on seurattava kuutta askelta talouden kehityksessä, jotta saisimme hyvinvointia aikaiseksi. Se ensimmäinen askel on kilpailukyky ja kilpailukykyä lisäävät toimenpiteet, joista olen paljon tässäkin salissa puhunut.

Ilman kilpailukykyistä taloutta me emme pääse siihen toiseen askeleeseen, joka on vienti ja viennin vetäminen. Toki sillä puolella yrityksillä on vastuu tuottaa sellaisia palveluita ja tavaroita, jotka maailmalla myyvät.

Sitten sen jälkeen me pääsemme kolmanteen vaiheeseen — siis viennin jälkeen — joka on kasvu. Kasvun edellytyksiä me näemme tällä hetkellä: orastava talouskasvu euroalueella, öljyn hinta on matala, Euroopan keskuspankin rahapolitiikka toimii, korot ovat alhaalla ja euron arvo, varsinkin viennin näkökulmasta, on suhtkoht matalalla tasolla vaikkapa dollariin suhteutettuna.

Kilpailukykyyn ja viennin ja kasvun jälkeen pääsemme neljanteen vaiheeseen, joka on työ ja työpaikat. Tässä, kuten sali hyvin tietää, hallitus on ryhtynyt toimiin, ei vähiten ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja paikallisen sopimisen ja työmarkkinauudistusten kautta.

Työn jälkeen pääsemme viidenteen vaiheeseen, joka on verot ja verotulot. Tässä meidän tavoitteena tietysti lähtökohtaisesti on se, että veroaste ei nouse ja vero ylipäättään ei kirsty.

Vasta tämän jälkeen me pääsemme siihen kaikista tärkeimpään eli hyvinvointiin. Eli käytännössä meidän myönteisen talouden kehä tai hyvinvoinnin kehä muodostuu kuudesta kokonaisuudesta, joista ensimmäinen on kilpailukyky, jota ilman ei ole vientiä, jota ilman ei ole kasvua, jota ilman ei ole työtä, jota ilman ei ole verotuloja ja jota ilman ei ole hyvinvointia.

Tätä taustaa vasten me olemme myös peilanneet meidän neljännen lisätalousarvion, joka yksityiskohdissaan sisältää seuraavat elementit: me keskitymme tässä neljännessä lisätalousarvioesityksessä kuluvalle vuodelle vain välttämättömien menojen kattamiseen, ja tällöin suurimpana kokonaisuutena lisäbudjetissa on tietysti huomioitu turvapaikanhakijoiden lisääntyvä määrä ja siitä johtuvat lisämenot. On Suomen sekä turvapaikanhakijoiden kannalta erittäin tärkeää, että hakemukset voidaan käsitellä tehokkaasti ja että tilanne pysyy viranomaisten hallinnassa. Tätä taustaa vasten lisätalousarvio sisältää yhteensä noin 94,5 miljoonaa euroa maahanmuuton hallintaan, ja ehdotus perustuu noin 30 000—40 000 turvapaikanhakijan vastaanottamiseen kuluvana vuonna. Tämä jakaantuu seuraavalla tavalla: pakolaisten ja turvapaikkahakijoiden vastaanottoon noin 48 miljoonaa, vastaanotto-toiminnan asiakkaille myönnettäviin tukiin noin 13 miljoonaa, muiden tuomioistuimien toimintamenoihin noin 150 000 euron lisäys, ja sen jälkeen yksityisten oikeusavustajien korvauksiin 23 miljoonaa, valtionkorvaukset kunnille vastaanottotoiminnasta 19,4 miljoonaa ja Tullin toimintamenoihin Tornion alueella tehostettuun valvontaan 580 000 euroa.

Ministeri Orpon määrätietoisen toiminnan ansiosta olemme saaneet tuljavirrat jo selkeään laskuun, ja ensi vuonna Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrää on kuitenkin vielä tässä vaiheessa mahdoton arvioida. Hallitus on päättänyt siirtää kuluvan vuoden jakamatonta varausta ensi vuodelle 200 miljoonaa euroa, jotta saamme turvapuskuria

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

myös tulevalle vuodelle. Hallituksen on onnistuttava olennaisesti myös tehostamaan turva-
paikkaprosessia sekä hakemaan kriisiin yhteisiä ratkaisuja muiden EU-jäsenmaiden kans-
sa.

Muut lisätalousarvion sisältämät ehdotukset ovat pääosin luonteeltaan teknisiä. Käyn ne
tässä lyhyesti läpi.

Muun muassa ammattikorkeakoulu-uudistukseen budjetoidaan 20,5 miljoonaa euroa —
tämä lisäys arvonlisäverolain muutosten kompensoimiseksi. Sitten Suomen Vientiluotto
Oy:n jälleenrahoitustoimintaan budjetoidaan 44 miljoonaa euroa. Lisäys johtuu tarkentu-
neista korko- ja valuuttakurssimuutoslaskelmista. Peruspäivärahan menoihin ehdotetaan
15 miljoonan euron lisäystä ja asumistukimäärärahaan 80 miljoonan euron lisäystä, mikä
kertoo huolestuttavaa viestiä myös pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta. Tämä suunta on
muutettava kannustamalla yrityksiä työllistämään ja kannustamalla suomalaisia ottamaan
vastaan työtä. Tulevan vuoden alusta pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta ke-
vennetään 450 miljoonaa euroa työtulovähennyksellä, mikä omalta osaltaan sitten kannus-
taa vastaanottamaan myös pienipalkkaista työtä, kun palkasta jää käteen enemmän.

Lisätalousarviossa on myös menoja alentavia elementtejä. Muun muassa EU-jäsenmak-
suarviota alennetaan 150 miljoonalla eurolla, ja tämä muutos johtuu EU:n lisäbudjetin vai-
kutuksesta, EU:n sekalaisten tulojen lisääntymisestä sekä kansantalouden tilinpidon tar-
kastuksesta. Myös rakennerahastomenoja alennetaan 60 miljoonalla eurolla, energia- ja in-
vestointitukia lähes 30 miljoonalla eurolla — tämä siis hankkeiden viivästymisen vuoksi
— sekä uusiutuvan energian tuotantotukea vielä 36 miljoonaa euroa metsähakesähkön tuo-
tantoarvion tarkastuksesta johtuen. Työttömyysvakuutusrahastolle maksettavaan koulu-
tuskorvaukseen varattua määrärahaa vähennetään 17 miljoonalla eurolla ennakoitua vä-
hemmistä koulutuskorvaushakemuksista johtuen ja valtion osuutta työmarkkinatukime-
noista alennetaan 45 miljoonalla eurolla johtuen työmarkkinatuen saajien määrän vähenty-
misestä aikaisempiin arvioihin nähden.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Till slut, lopuksi: Kaiken kaikkiaan vuoden 2015 nel-
jäs lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta noin 26 miljoonaa eu-
roa. Tästä huolimatta velkaantumismme jatkuu edelleen, ja ennusteen mukaan otamme
tänä vuonna 5,2 miljardia euroa lisää velkaa ja ensi vuonna me lisäämme velkataakkaa toi-
set 5 miljardia euroa.

Jaksan kuitenkin suhtautua tulevaisuuteen optimistisesti. Parempi huominen vaatii ky-
kyä uudistua ja rohkeutta muuttaa Suomea, ja sitä toivottavasti meillä kaikilla tässä salissa
on. Toivottavasti tämän hallituksen talouspoliittinen linja luo myös tulevaisuudenuskoa.
Me emme ajelehti virran vietävänä tai hoida sairauden syyn sijaan vain oireita vaan ryh-
dymme toimeen oman tilanteemme kohentamiseksi. Ja kun nyt teemme välttämättömät
isot uudistukset, pääsemme pois jatkuvasta säästöjen ja kurjistumisen kierteestä ja mahdol-
listamme samalla hyvinvointiyhteiskunnan myös tuleville sukupolville, siis siinä järjestyk-
sessä, jonka aluksi mainitsin: ensin kilpailukykyä, sitten vientiä, sitten kasvua, sitten työ-
paikkoja, sitten verotuloja ja sitten hyvinvointia. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä debattia. Pyydän niitä edustajia, jotka
haluavat käyttää puheenvuoron, ilmoittautumaan.

14.09 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministe-
ri, nyt haluaisin kysyä, että kun tähän maahanmuuttoon pannaan runsaasti lisää rahaa, jotta

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

pystymme hoitamaan tämän kriisin — näinhän sen tietenkin täytyy olla — niin kun tämän päivän tietojen mukaan Supo kertoo, että mukana maahan pyrkijöissä on Isis-taistelijoita ja Isis-värväreitä ja ääri-islamisteja, niin mitkä ovat ne toimet, millä hallitus pystyy karsimaan pois sellaiset turvapaikanhakijat, jotka ilmiselvästi eivät ole turvapaikanhakijoita. Mitkä ovat ne keinot, että nämä rahat, mitä nyt aiotaan tässäkin budjetissa siirtää tähän toimintaan, kohdistuvat niille, jotka sitä apua tarvitsevat: äideille, lapsille ja sellaisille, jotka ovat todellisessa hengenhädässä? Miten te selvitätte tämän asian? Miten te kerrotte suomalaisille, että rahat menevät oikeaan kohteeseen eivätkä Isis-taistelijoille tai islamin levittäjille?

14.10 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn tuohon ministeri Stubbin aloitukseen, miten hyvinvointi Suomessa turvataan. Nyt käydään Suomessa paljon sitä keskustelua, että Suomi voisi nousta vain velkaa lisäämällä ja elvyttämällä. Minusta tämä on ehdottomasti väärä viesti. Meidän pitää saada suomalainen työ ja tuotanto kilpailukykyiseksi sekä Suomessa että ulkomailla, ja tässä suhteessa hallituksen linja on oikea. Nyt vain vaaditaan kärsivällisyyttä tehdä näitä rakenteellisia uudistuksia, jotka ovat edessämme. Oppositiolla ei tunnu olevan mitään konseptia tähän taloustilanteeseen. Vai kuulisimmeko tänään jotakin rakentavaa, en tiedä.

14.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Todellakin siis työllisyys- ja kilpailukykytoimia pitää tehdä tässä ja nyt. Ja sen takia lausun ihmetykseni siitä, että on kolmas lisätalousarvio menossa eikä vielääkään ole ensimmäistäkään työllisyyden hoitoon liittyvää välitöntä tointa hallituksella esittää, ei ensimmäistäkään. Toinen ihme koskee kilpailukykyasiaa. Hallitus sanoo, että pitää tehdä kilpailukykyyn parantamista koskevia toimia. Sen jaamme täysin. Miksei niitä tehdä tässä ja nyt? Tämä hallituksen pakkolaki paketti tähtää vuoteen 2017, puolitoista vuotta ollaan ja ihmetellään. Voitaisiin heti toimia välillisten työvoimakustannusten puolella alentamalla niitä, mistä on hyviä ehdotuksia työmarkkinajärjestöiltä olemassa esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksujen ja eläkemaksujen osalta. Miksette tartu tähän?

14.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän myönteisenä sitä, että päätöksiä tehdään ajassa, niin kuin valtiovarainministeri totesi, mutta kuitenkin vain ne rahat, joita on nyt mahdollisuus käyttää, eli välttämättömät, ovat tässä ohjauksessa. Turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut merkittävästi. Haluan antaa kiitosta myös siitä, että Puolustusvoimille, Ilmavoimille annetaan lisää määrärahoja. Meillä on merkittävästi lisääntynyt Hornetien käyttö tunnistelennoissa, ja on tärkeää turvata myös se, että meidän koskemattomuutemme on turvattu kaikissa tilanteissa.

Mutta kyllä olen samaa mieltä, että me tarvitsemme myös rohkeita tekoja kilpailukykyyn parantamiseksi, ja myönteisesti kuuntelin, että myös edustaja Heinäluoma tukee kilpailukykyä parantavia toimenpiteitä ja jopa olisi odottanut näitä toimenpiteitä nopeamminkin aikaan. Toivottavasti hallitus näissä etenee määrätietoisesti.

14.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten äsken kuulin, hallituksen pakkolaki paketti tähtää vuoteen 2017. Se ei todellakaan ole työllisyystoimi tässä ja nyt. Katselin, ministeri Stubb, tätä teidän esityksenne yleisperustelua, ja täällä tuodaan esiin vakava huoli siitä, että meidän työttömyystilanteemme on huono ja huo-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

nonee koko ajan. Tässä on tämän hallituksen kolmas lisätalousarvio. Se on työllisyystoimien osalta tekninen. Meillä ei ole siihen varaa, me tarvitsemme työllistämistoimia tässä ja nyt. Missä ovat, ministeri Stubb, teidän työllistämistoimenne tässä ja nyt? Te leikkaatte työllisyysmäärärahoja ensi vuonna 150 miljoonaa, nuorisotakuu vedetään alas, konkreettisia toimia työpaikkojen lisäämiseksi ei ole. Paketti, joka on pakkolakipaketti, mikä on sinänsä huono, tähtää vuodelle 2017. Eihän tämä yhtälö nyt näin toimi, arvoisa valtiovarainministeri. Missä ovat työllisyystoimenne tässä ja nyt?

14.14 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on tässä salissa jo kaksi kertaa aikaisemmin ehdottanut lisämäärärahoja työllisyyden hoitoon toisessa lisätalousarviossa ja kolmannessa lisätalousarviossa. Nyt kyse ei ole enää teknisestä lisätalousarviosta vaan hallituksen linjauksesta: maksetaan siitä, että ihmiset eivät työllisty, kun pitäisi maksaa siitä, että ihmiset työllistyvät. Esimerkiksi oma maakuntani Keski-Suomi on tällä hetkellä työttömyystilastoissa ykkönen ja kolmannen lisätalousarvion yhteydessä jäi vaille yhtään rahaa. Missä vaiheessa hallitus tahtoo laittaa tätä talouden myönteistä kehitystä oikeasti eteenpäin, koska tämä kiristävä finanssipolitiikka yhdistettynä siihen, että työllisyyteen ei satsata, johtaa talouden noidankehään? Aikooko hallitus jo täydennetyssä talousarvioesityksessään muuttaa suhtautumistaan työllisyysmäärärahoihin vuoden lopussa, jos ja kun työttömyys kasvaa päivä päivältä?

14.15 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP voisi tehdä valtiomiesteiden käyttämällä kaikki ne vaikutuskanavat hyväkseen yhteiskuntasopimuksen aikaansaamiseksi, mitä teillä on. On todella harmillista, että kulisseyksissä te kamppailatte tätä yhteiskuntasopimusta, joka olisi Suomen kilpailukyyn kannalta kaikkein tärkein asia. Se olisi se toimi, nyt ja heti -toimi, jolla saataisiin luottamus myös markkinoille siitä, että Suomi hoitaa tämän velkaantumiskehityksen kuntoon ja parantaa kilpailukykyä, jotta saadaan uusia työpaikkoja, saadaan vientituloja, saadaan verotuloja aikaan. Tämän takia on todella harmillista, että te ette ole lähteneet tähän hallituksen, voi sanoa, reiluun tarjoukseen mukaan rakentamaan sellaista kokonaispakettia, jolla suomalaiset yritykset voisivat pärjätä, voisivat työllistää, voisivat aikaansaada kasvua ja sitä kautta verotuloja ja tämän hyvinvointiyhteiskunnan perustan turvaamista. Ottakaa tämä haaste vastaan ja tehkää valtiomiestekoja, puheenjohtaja Rinne ja edustaja Heinäluoma etunenässä.

14.16 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Rantakangas tässä sanoi, ei pidä paikkaansa. Se, mitä Rantakangas tässä äsken sanoi, ei pidä paikkaansa. Hän väittää, että SDP ei olisi tukenut yhteistyösopimuspyrkimyksiä, mutta hän varsin hyvin tietää, kuten läsnä olevat ministerit: me olemme tarjonneet omaa malliamme, olemmepa tarjonneet jopa omaa miestä, edustaja Lauri Ihalaista, joka on tuhansien sopimusten mies ja jonka avulla varmasti yhteistyösopimus olisi saatu aikaan. Ja mitä tulee tähän reiluun tarjoukseen, edustaja Rantakangas nimittää sitä reiluksi, mutta hallituksen oma työministeri viime kesänä vielä sanoi, että eihän tämä ole tasapainossa, mitä hallitus hakee, ja elinkeinoelämänkin pitää tulla vastaan.

Mutta huoli siitä, että hallitus nyt hukkaa koko ajan aikaa, on ihan aiheellinen. Siis te olette nyt hukanneet jo tämän vuoden, työllisyysrahat on leikattu. On riski, että te hukkaatte ensi vuoden: ei ainuttakaan toimenpidettä, ja vasta 2017 nämä kaavailemanne pakkolait

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

ovat tulossa voimaan. Eikö nyt kannattaisi toimia tässä ja nyt? Ja työmarkkinajärjestöiltä on tullut esityksiä, (Puhemies koputtaa) jotka vaikuttaisivat heti, eivät vasta 2017.

14.17 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä SAK:n esityspaketti on oikeansuuntainen mutta riittämätön. Kilpailukykyä noin 2 prosenttia parantava paketti ei valitettavasti riitä, ja koska STTK ja Akava ovat hyväksyneet tämän hallituksen kokonaisraamin, mihin pitäisi päästä kilpailukykyä parantavissa toimissa, olisi reilua, että myös SAK hyväksyisi sen. Siihen on teillä SDP:ssä voimaa ja valtaa, kun te käytätte sitä.

Minä luotan ministeri Ihalaiseen — siis arvonimeltään ministeri Ihalaiseen — täysin, ja hallitus luottaa, mutta on epäreilua toimia sillä tavalla, että te ette pane itseänne peliin tässä. Te voisitte nostaa puolueenne kannatusta edelleenkin, kun lähtisitte pelastamaan isänmaata, (Naurua) lähtisitte tekemään työtä sen eteen, että Suomi pärjää ja menestyy. Ihan oikeasti tämä on veljellinen tarjous, edustaja Heinäluoma, koska kaikkihan näkevät läpi tämän pelin, mitä tuolla kulisseyksissä pelataan. Lopettakaa se peli, tulkaa pöytään, pelastakaa isänmaa ja lähtekää sillä tavalla rakentamaan suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

14.18 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Edustaja Rantakangas on keskittynyt näihin imaginääripuheenvuoroihin, kun me olemme esittäneet, että toimitaan tässä ja nyt. Tehtäisiin nyt niitä päätöksiä, jotka vaikuttavat siihen kuuluisaan kilpailukykyyn, eikä niin kuin teidän mallinne on, että 2017 suunnitellaan pakkolakiäpakettia, joka todennäköisesti on perustuslain vastainen ja tulee vielä menemään kumoon. Sitten te istutte koko tämän mahtavan rakennelman keskellä, joka on romahtanut, ja ihmettelette, miten tässä näin kävi. Puolitoista vuotta pitää nyt kansalaisten ja yritysten odottaa, kun teidän ensimmäiset toimenne ovat vuoteen 17. Onhan tämä ihan uskomatonta. Ja samaan aikaan pääministeri käyttää puheenvuoroja, että on kiire ja nyt pitää vatulointi lopettaa.

Jos lähdetäisiin menemään välillisten työvoimakustannusten kautta, voitaisiin toimia tässä ja nyt, ja kun järjestöt palkansaajan puolelta ovat tätä esittäneet, niin ihmettelen, että kun tunnetusti teillä on hyvät suhteet työnantajapuolelle, sekä keskustalla että kokoomuksella, ja täällä on entinen Perheyrittäjien liiton toimitusjohtaja, joka nyt pyytää puheenvuoroa, niin ettekö te voisi käyttää näitä kontakteja, jotka teillä on, että syntyisi ratkaisu heti. (Puhemies: Nyt on aika!)

14.19 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on lohdullista kuulla, että nyt oppositiokin on herännyt. Nyt vaaditaan toimia tässä ja nyt. Mutta miten hallitus on toiminut? Hallitushan on toiminut jo monta kuukautta sitten, ja kaikki ne toimet oltaisiin saatu aikaiseksi, jos oltaisiin saatu yhteiskuntasopimus, mutta sitä nyt ei ole saatu aikaiseksi. Tämän vuoksi hallitus joutuu tekemään niitä toimia, jotka ovat hallituksen käsissä, eli rakenteellisia toimia. Minä en puhu mistään pakkolakiäpaketista, koska se on aivan väärä termi, kysymyksessähän on kilpailunedistämislakiäpaketti, (Eduskunnasta: Oho!) jonka vaikutukset ovat paljon pidemmällä ja ne ovat rakenteellisia.

Ja sitten näistä työllisyysmäärärahoista: niitä täytyy olla riittävästi. Mutta työllisyyden hoidosta yleensä: ei työllisyyttä tässä maassa kokonaisuutena hoideta millään työllisyysmäärärahoilla, vaan meidän täytyy tehdä niitä toimia, joilla me luomme yrityksille kilpailukykyä ja saamme aikaan nimenomaan sellaisia kestäviä, pysyviä työpaikkoja. Työllisyysmäärärahoilla me pidämme kyllä (Puhemies: Aika!) ihmiset pinnalla.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

14.21 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän valtiovarainministerin kehäpäätelmään kuudesta kohdasta sisältyy aikamoisia vääriä olettamia. Kilpailukyvyyn hakeminen: Te haette kilpailukykyä palkka-alella, (Ben Zyskowicz: Paikallisella sopimisella!) työvoimakustannusten alentamisella, vaikka suomalaisen kilpailukyvyyn ongelma on se, että meidän tuotannolla ei ole tarpeeksi lisäarvoa. Lisäarvon te haluatte romahduttaa leikkaamalla osaamisesta, opetuksesta, tutkimuksesta ja niin edelleen. Kaikki me olemme kuunnelleet suuren määrän asiantuntijoita, muun muassa valtiovarainvaliokunnassa. Yksikään taho ei ole pitänyt perusteltuna suomalaisen yhteiskunnan tärkeimpään osa-alueeseen, osaamiseen, puuttumista.

Toinen kysymys on kasvu. Kasvu on tärkeätä, ja sitä pitää saada nyt ja heti liikkeelle, mutta te laiminlyötte kotimaisen kulutuskysynnän mahdollisuudet kasvun aikaansaamiseen leikkaamalla kotimaista kulutuskysyntää monella tavalla. (Puhemies koputtaa) Kasvua täytyy saada viennin edistämisestä, vientituotteiden paremmasta arvonlisäyksestä (Puhemies: Aika!) mutta myös kotimarkkinoille... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.22 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoman ajatus kuulostaa hyvin houkuttelevalta: jätetään työttömyys- ja vakuutusmaksuja maksamatta, ja sama koskee sosiaaliturvamaksuja. Tarkoittiko hän myös sitä, että niitä palveluita, joita näillä maksuilla on aiemmin rahoitettu, jätetään myös toteuttamatta?

14.22 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittaan tähän tunnettuun palkansaajapuolelta tulleeeseen ehdotukseen, jossa he ovat menneet erittäin pitkälle ymmärtämään tätä kilpailukykyhaastetta. He alkavat olla valmiita siihen, että työttömyysvakuutusmaksussa palkansaajan maksuosuutta rasitteena lisätään ja työnantajan helpotetaan. Onhan se aikamoinen vastaantulo, jota ei ole normaalivuosina kyllä nähty. Sillä puolella on myös valmius siihen, että voitaisiin väliaikaisesti laskea eläkemaksuja, mikä sekin helpottaisi työnantajapuolen maksurasitetta, ja ne tulisivat voimaan heti eikä niin, että puolitoista vuotta istutaan, pyöritellään peukaloita, tehdään suunnitelmia ja rakennetaan jotain semmoista, mitä ei ole.

Minusta olisi paljon rehellisempää, että te lopettaisitte puhumisen yhteiskuntasopimuksesta — eihän semmoista olla tekemässäkään. Keskustellaan työmarkkinaratkaisusta, jossa ovat molemmat työmarkkinaosapuolet pöydässä. Emme edes tiedä, onko työnantaja valmis neuvottelemaan siitä. Hehän eivät ole vielä sanoneet, ovatko he valmiit palkkasopimukseen, joten nyt tämä katse on suunnattava hallituksen tekemiseen ja siihen, onko työnantaja valmis tekemään pitkäaikaista tuloratkaisua.

14.23 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio varsin hyvin tietää, minkä tähden lainsäädännön kautta eteneminen tuottaa sen tuloksen. Vuonna 17 ne astuvat voimaan. Mutta yrityksille on tärkeää se, että tiedetään etukäteen, että ne tulevat silloin. Sillä on oma positiivinen merkityksensä. (Kari Uotila: Onko edustaja varma?)

Muuten tämä keskustelu noudattaa tätä tämän syksyn kaavaa: silloin kun leikkauksista puhutaan, oppositio vastustaa jokaista leikkausta. Nyt vaaditaan lisämäärärahoja, esitetään välillisten työvoimakustannusten alentamista kertomatta, millä se rahoitetaan vai ollaanko valmiita leikkaamaan näitä etuisuuksia. Kun hallitus esitti tässä omassa 5 prosentin päätök-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

sessään välillisten työvoimakustannusten alentamista, siinä oli myös keino, jolla se rahoitetaan, ja tätä odottaisin myös oppositiolta.

14.24 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lähestymistapa edustaa virkistävällä tavalla uutta tapaa hoitaa työttömyyttä. Suomessa on vanhastaan laiminlyöty (Välihuutoja vasemmalta) työmarkkinoiden rakenteellisten ongelmien, kannustinongelmien ja työllistämisen kannustinten ongelmien rooli ja koetettu niin sanotusti hoitaa työttömyyttä niin sanotuilla työllisyysmäärärahoilla. Ne parhaimmillaankin vain täydentävät ja laastaroivat tätä kokonaisuutta. Sen takia tämä hallituksen lähestymistapa on tervetullut ja tulee johtamaan parempaan lopputulokseen.

Korostan myös monille täällä oppositiosta puheenvuoroja käyttäneille, että kun työllistämisen edellytyksiä parannetaan pysyvästi, kun siitä on olemassa uskottava odotus yrittäjien parissa, että näin tullaan tekemään, niin silloin se vaikuttaa toki yrittäjien ja investoijien käyttäytymiseen jo tässä ja nyt. — Kiitos.

14.25 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ideologisen jaakauksen rinnalle selvä kysymys valtiovarainministeri Stubbille, työministerin tehtävää hoitavalle Lindströmille ja miksei myöskin edustaja Vartiaiselle: Valtiovarainministeri viittasi tuossa puheessa tuleviin työttömyysturvamuutoksiin ja siihen, että ne kannustavat vastaanottamaan työtä. Ilmeisesti tarkoittitte sitä, että lyhennetään ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa ja lopullisena tavoitteena on alentaa työttömyyttä sillä tavoin. Mutta kun kuitenkin nuorilla on ollut jo nyt käytössä, jo jonkin aikaa, lyhennetty työttömyysturvan kesto ja nuorisotyöttömyys on vain pahentunut koko ajan siis todella radikaalilla tavalla, niin mikä on se tutkimus, jolla te perustelette tätä muutosta, että se luo uusia työpaikkoja, alentaa työttömyyttä, kun käytäntö nuorten kohdalla on osoittanut, että mennään täysin päinvastaiseen suuntaan?

14.26 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän lisätlousarvion huolestuttavimpia lukuja ovat nämä, joissa peruspäivärahamenot lisääntyvät ja myöskin asumistukimenot lisääntyvät, koska se kertoo siitä, että pitkäaikaistyöttömyys meidän maassamme lisääntyy, ja siksi tämä opposition toivomus siitä, että todellakin näitä työllistymismäärärahoja saataisiin lisättyä, on äärimmäisen oikeutettu.

Kristillisdemokraatit on noin puolitoista viikkoa sitten esittänyt, että ansiopäivärahakauden 100 viimeisen päivän osalta olisi mahdollisuus käyttää tämä ansiopäiväraha työllistymiseen, eliikä työtön voisi käyttää sen palkkatukena silloin, kun hän menee yritykseen, tai sitten starttirahana, jos hän haluaa perustaa yrityksen. Hallitushan on tähän mennessä esittänyt, että ansiosidonnaista päivärahaa tulisi vain selkeästi leikata. Kuitenkin Suomessa on alueita, joilla on äärimmäisen vaikea työllistyä, mutta jos olisi mahdollista käyttää tämä ansiosidonnainen työllistymiseen, niin se tällä hetkellä auttaisi siihen, että meillä ei ole tarpeeksi palkkatukirahoja (Puhemies koputtaa) ja meillä ei ole tarpeeksi myöskään starttirahoja. Haluaisin kuulla (Puhemies: Aika!) valtiovarainministerin näkemyksen tähän esitykseen.

14.27 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen linja on hyvin selkeä. Ensi vuoden alusta alkaa hallituksen toteuttama menosopeutus eli velkaantumista ryhdytään hillitsemään todellisilla päätöksillä, kipeillä päätöksillä. Vuo-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

den 2017 alusta työelämän uudistukset tehdään, jos eivät sopimusosapuolet nyt tee sitä vapaaehtoisesti. Meillä on tosin tällä hetkellä täysi vapaus sopia nämä kaikki asiat, ja toivon, että näin tapahtuu. Kolmas askel on sitten 2018—2019, kun tulee sote, kuntien tehtävien karsiminen, lääkeuudistus ja muutamat muut isot uudistukset. Tällä kokonaispaketilla, joka on hallitusohjelman mukainen paketti, päästään muutokseen, joka tässä maassa tarvitaan. Siihen on kiire. Mutta edellinen hallitus, jonka budjettia, viimeistä budjettia, vielä elämme, ei tehnyt näitä toimenpiteitä. Nyt on tehtävä. Ne ovat kipeitä, me myönnämme sen, mutta vain tekemällä saadaan muutos aikaan.

14.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä aivan pakko kysyä tämän äskeisen puheenvuoron jälkeen, että kuka enää uskoo ollenkaan tähän hallituksen talouspoliittiseen linjaan, kun ensimmäiset työllisyystoimet tulevat joko 2017 tai, kuten äsken kuulimme, 2019. Tässä on nyt, kuulkaa, edustaja Kankaanniemi, ministeri Stubb, hätä. Tässä on työttömillä hätä, nuorisotyöttömiä tulee koko ajan lisää, toimia tarvitaan nyt. En minä, puhemies, olisi uskonut näkeväni tällaista eduskuntakeskustelua, että täällä perussuomalaisten edustaja suorastaan intoutuu siitä, että hallitus haluaa väen vängällä leikata palkkoja 5 prosenttia tai leikkaa sosiaaliturvaa. Perussuomalaiset itse esittivät paljon lisää työllisyysmäärärahoja, ja nyt todetaan, että ei niillä itse asiassa olekaan merkitystä, kun täytyy leikata. Oletteko kuunnelleet viimeaikaista talouspoliittista keskustelua, kun entistä useampi ekonomisti kyseenalaistaa tällaisen kuristavan leikkauslinjan paitsi inhimillisesti vääränä myös talouspoliittisesti kestäättömänä?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Terho, ja sen jälkeen sitten valtiovarainministeri.

14.30 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme todellakaan väen vängällä halua leikata yhtään mitään, vaan ainoastaan äärimmäisessä pakossa, jonka olemme edellisiltä hallituksilta perineet.

Ministeri Stubb lähti aivan oikein liikkeelle selittäen tätä hallitusohjelman laajempaa ajatusta ja suurempaa suunnitelmaa kuuden askeleen kautta, joissa ensin meillä on kilpailukyky lähtökohtana, ja sitä varten meillä on tämä kilpailukykykypaketti, jota me edistämme jatkuvasti eteenpäin. Meillä on vienti, meillä on kasvutyöpaikat, verotulot — kaikki tämä on se oikea reitti, miten päästään siihen järkevään päätelmään, että vain kilpailukyvyyn kautta saadaan pysyviä, terveitä työpaikkoja, jotka todella nostavat meidän hyvinvointiamme. Tässä hallitus on tehnyt aivan oikean periaatteellisen ratkaisun. Oppositio on esittänyt tähän työnkuvansa mukaisesti jatkuvasti vastustusta, jokaiseen suunnitelman osaan, mutta nyt esittää vihdoin, että ainakin työmarkkinajärjestöt ovat esittäneet vaihtoehdot, jotka toimisivat tässä ja nyt. No, herra ministeri, voitko kommentoida meille, miten hallitus suhtautuu näihin? Emme kai me ole mitenkään kategorisesti muistaakseni näitä torjuneet, (Puhemies koputtaa) vaan kysymys on jostain muusta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Stubb, 3 minuuttia, ja ministeri Lindström täydentää, ja sitten me jatkamme keskustelua.

14.31 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä ensimmäiseksi todettakoon, että tuo istuntotauko on selvästi tehnyt hyvää, koska tämä keskustelu on erittäin vilkasta, laadukasta ja mielenkiintoista.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Ehkä ensimmäisenä huomiona tähän aikatauluun totean vähän edustajien Lindtman, Heinäluoma ja Viitanen hengessä: Ymmärsinkö teidät oikein, että te haluatte, että asetamme pakkolait nopeammassa aikataulussa voimaan? Jos ei näin ole, otan korjaukset mielelläni vastaan.

Ja tähän liittyen tietysti kolme vastausta, joista ensimmäinen liittyy niihin toimiin, joita tällä hetkellä tehdään. Minusta edustaja Heinäluoma kiinnitti huomiota aivan oikeaan asiaan, kahteen kokonaisuuteen: kilpailukykyyn ja työllisyyteen. Tässä me katsomme pidemmällä aikavälillä, koska kilpailukykyä tai työllisyystilannetta ei voi parantaa sormia näpdyttämällä eikä myöskään laastaroimalla esimerkiksi työllisyysmäärärahojen kautta — joita me muuten lisäsimme edellisessä lisätalousarviossa Microsoft-tilanteen takia 21 miljoonaa euroa — vaan siihen todellakin tarvitaan nämä kolme 5 prosentin loikkaa, joista siis ensimmäinen, johonka edustaja Terho viittasi, liittyy myös niihin keskusteluihin, joita työmarkkinajärjestöjen kanssa tällä hetkellä käydään: millä tavalla voidaan kuroa umpeen kustannuskilpailukyky? Ja siinä totta kai me olemme valmiita kuuntelemaan ja kuulemme-kin työmarkkinaosapuolia ja olemme pyytäneet heiltä, että he löytäisivät ratkaisun, joka pysyy näissä 5 prosentin puitteissa. Kaikki hyvät ehdotukset otetaan vastaan.

Toinen liittyy totta kai sitten palkkatasoon: Edustaja Uotila puhui nollapalkkaratkaisusta. Se ei ole tavoite, vaan tavoitteena on totta kai, että me löydämme maltillisen palkkaratkaisun, jolla me pystymme kuroma umpeen meidän VM:n perusurassa olevan 5 prosentin loikan. Se ei ole missään nimessä helppo tehtävä, ja se riippuu tietysti siitä, suhteutanko se Saksan palkkatasoon, Ruotsin palkkatasoon tai Tanskan palkkatasoon.

Ja kolmas 5 prosenttia liittyy sitten työmarkkinauudistuksiin, ja tässä yhtenä osana on paikallinen sopiminen, josta käydään keskustelua ja josta hallitus tulee tekemään esityksensä, ja sitten ansiosidonnainen työttömyysturva.

Nämä kokonaisuudet muodostavat sen 5+5+5 eli kilpailukykyyn ja työn.

Viimeisenä huomiona ehkä edustaja Aallolle negatiivisesta noidankehästä: Sehän tässä tietenkin on vaarana. Siis meillä on tällä hetkellä kiristävä finanssipolitiikka, siitä ei pääse yli eikä ympäri, ja me olemme hyvin tietoisia siitä, että se myös sitten kutistaa kasvua lyhyellä tähtäimellä. Mutta se perusongelma meillä tässä negatiivisessa noidankehässä on, että jos me ensin lähdemme siitä kuudennessa, joka on se kaikista tärkein eli hyvinvointi, ja mietimme, mikä on hyvinvointiyhteiskunnan koko, ja sen jälkeen lähdemme miettimään sitä seuraavaa viidettä, millä tavalla voidaan verottaa, jotta se voidaan hoitaa, ja vasta verotuksen jälkeen ruvetaan miettimään työllisyyttä ja vasta työllisyyden jälkeen ruvetaan miettimään kasvua ja vasta kasvun jälkeen vientiä ja viennin jälkeen kilpailukykyä, niin valitettavasti silloin me ajaudumme siihen negatiiviseen noidankehään. Me pyrimme katsomaan asiaa toiselta puolelta, siten että Suomessa olisi 110 000 uutta työpaikkaa ja työllisyysprosentti 72 vuonna 2019.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindström, 3 minuuttia.

14.34 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma oli aivan oikeassa siinä, että nämä työllisyyden hoidon panostukset tällä hetkellä — vaikka näitä työllisyysmäärärahoja on lisätty, niin kuin valtiovarainministeri sanoi, viime lisäbudjetissa tuli se 21 miljoonaa — sehän on totta kai tunnustettava, eiväthän ne ole riittäviä, ja olen sanonut sen ääneen ennenkin. Jos olisi rahaa loputtomasti, sinne olisi pitänyt laittaa viimeksi 90 miljoonaa. Sillä oltaisiin paikattu tämä ongelma, mutta me emme yritä

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

ratkaista sitä ongelmaa, mikä on nyt pelkästään tässä ja nyt, vaan tätä rakenneongelmaa. Sitähän me olemme tässä ratkaisemassa, ja sen takia nämä keinot, joita hallitus käyttää, ovat aika rajalliset ja niissä menee oma aikansa ja täytyy käyttää kolmikannan kautta suurin osa näistä laeista. Siinä menee oma aikansa. Tämä huoli näistä työllisyysmäärärahoista on yhteinen, minäkin olen kovasti huolissani ja haluaisin ilman muuta lisää rahaa loputtomasti, jotta voisi tätä asiaa hoitaa, mutta kun se on vain tunnustettava, että sitä on rajallinen määrä ja joka ikinen ministeri joutuu tinkimään, niin myös työministeri. Ja tässä suhteessa tietenkään ei auta valittaa vaan täytyy niillä rahoilla toimia, mitkä ovat käytettävissä.

Täällä tuli hyvä ajatus, edustaja Essayah osui asian ytimeen: Eihän hallitus ole mitenkään linjannut pois sitä, että ansiosidonnaista päivärahaa voitaisiin käyttää työllistymiseen, starttirahaan. Tämähän on nimenomaan se suunta, mihinkä me haluamme tätä kehittää, että saataisiin se työllisyysmääräraha aktivoivaan toimintaan eikä siihen passiiviseen. Se on tämän koko harjoituksen perimmäinen juoni, ja ymmärsin, että myös SDP kannattaa tätä, että aktiiviseen suuntaan viedään tätä puolta, jotta ne ihmiset saavat sitten mahdollisuuksia päästä taas elämisen syrjästä kiinni.

Me haemme pysyviä vaikutuksia, ja kun on puhuttu paikallisesta sopimisesta ja siihen tuli tämä Harri Hietalan selvitys, niin jo pelkästään sen selvityksen, joka on luovutettu hallitukselle — hallitus ei ole siis vielä linjannut mitään — myötä ilmapiiri ja asenne yrittäjien keskuudessa — olen jutellut lukuisien yrittäjien kanssa — on se, että jos tämä menee yhtään siihen suuntaan kuin miltä näyttää, he ovat valmiita työllistämään ihmisiä, ja sehän on ilman muuta... (Kari Uotilan välihuuto) — Kyllä minä luotan siihen, oikeasti. Pakkohan siihen on luottaa, kun luodaan tällaisia edellytyksiä, ettei tämä hyöty valu pelkästään heidän niin sanotusti taskuihinsa vaan hyöty tulee yhteiskunnalle. Minä en näe sitä kummituksena, enkä usko, että tekään näette, kun se tehdään oikein. Ja sitähän me totta kai tässä tavoittelemme tämän paikallisen sopimisen osalta. Siitä tulevat sitten linjaukset aikaan.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

14.37 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin se oli puheenjohtaja Rinne, joka ensimmäisen kerran esitti sitä, että työllisyysmäärärahoja käytettäisiin aktiivisemmin, ja tämä on erittäin tervetullut asia, ja toivottavasti hallitus tuo omia esityksiään tässä. Mutta se ei poista sitä tilannetta, että on hurskastelua sanoa, että ensin poistetaan työllisyysmäärärahat, starttirahat, mahdollisuus työllistää, ja lisätään pitkäaikaistyöttömyyttä, sitä kautta lisätään myöskin valtion menoja, koska mitä vähemmän ihmisillä on ostovoimaa tässä tilanteessa, kun vienti ei vedä, sitä enemmän meille tulee uusia työttömiä. Meidän on huolehdittava siitä, että pitkäaikaistyöttömyys ei lisäännä eikä nuorisotyöttömyys lisäännä, ja siihen tarvitsemme työllisyysmäärärahoja lisää.

14.38 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys sekä nuorisotyöttömyys lisääntyvät hälyttävällä vauhdilla. Pidän huolestuttavana sitä, että hallitus ylenkatsoo työllistämismäärärahoja ettekä niitä nyt lisänneet, vaikka itsekin tunnustitte, että vajaus oli jo syksyn alussa 70 miljoonaa. Jo kesällä loppuivat työllistämismäärärahat, starttirahat. Piti sanoa aloittaville yrittäjille, että ei ole antaa mitään. Kun ottaa huomioon, että työllistämisteen nosto juuri parantaisi kestävyysvajetta ja parantaisi kansantaloudenkin tilaa ja ehkäisisi väestöä valumasta pitkäaikaistyöttö-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

myyteen, niin kyllä tähän tulisi panostaa. Nyt kun kaikki ryhmät lähestulkoon kannattavat sitä, että ansiosidonnaista voisi käyttää starttirahana, niin lämpimästi kannattamme myös me vihreät, että hallitus antaa pikimmiten tällaisen esityksen. Kysyn myös paikalla olevilta ministereiltä, miten edistyy työn ja sosiaaliturvan yhdistäminen, esimerkiksi perustulokeilu.

14.39 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen itse asiassa tyytyväinen siihen, että salissa tuntuu vallitsevan laaja yhteisymmärrys tarpeesta kunnolla kohentaa suomalaisen työn kilpailukykyä. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös tämä paikallisen sopimisen mahdollistaminen nykyistä laajemmin, sillä paikallinen sopiminen on yksi keino myös tuottavuuden nostamiseen. Hallituksen on valmisteltava omat ratkaisunsa tämän kustannuskilpailukyyn kohentamiseksi sen vuoksi, että viime kädessä vain hallitus ja eduskunta vastaavat siitä, mitä tässä maassa tapahtuu ja että tässä maassa saadaan sellaisia ratkaisuja, jotka edistävät työllisyyttä ja talouttamme. Mutta totta kai työmarkkinajärjestöjen neuvotteluilla on keskeinen rooli, ja vetoankin siihen, että he tekisivät oman ratkaisunsa, ja jos on tarvis, niin vetoan myös edustaja Heinäluomaan, että hän tukisi tätä työmarkkinajärjestöjen ratkaisua.

14.40 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin vetoan työmarkkinajärjestöihin ja olen valmis ilmoittamaan, että otan heidän esityksensä ihan vakavasti. Nythän on semmoinen kummallinen tilanne kuultu tänään valtiovarainministerin suusta, että hän ei ota nollasopimusesitystäkään enää vastaan. Kun SAK:n puolelta tarjottiin nollasopimusta palkkoihin, niin valtiovarainministeri sanoi, että nolla nyt olisi ihan liikaa vaadittu, että sitä hallitus nyt ei kuitenkaan tavoittele.

Kääntyy ihan kummalliseksi tämä keskustelu, että työmarkkinajärjestöjen puolella on tehty poikkeuksellisen pitkälle meneviä — nimenomaan palkansaajapuolella — ehdotuksia. He ovat valmiit ottamaan työttömyysvakuutusmaksua enemmän omaan piikkiinsä, jotta työnantajaa autetaan. Sitten he ovat valmiit siihen, että työeläkemaksuja väliaikaisesti alennetaan, mikä myös vaikuttaisi tässä ja nyt, heti. Hallitus haluaa puolitoista vuotta istua tämän teoreettisen rakennelmansa päällä, tämän, josta pääministeri sanoi, että tämä on pakkotavaa lainsäädäntöä, mistä tuli se, että se on pakkolaki, kokonaisuus, mitä te teette, ilman että yrittäjälle annetaan yhtään mitään muuta kuin lämmintä kättä. (Puhemies koputtaa) Kun yrittäjät huomaavat, että puoleentoista vuoteen ei tapahdu mitään, niin ilme ei, ministeri Lindström, tule iloiseksi.

Puhemies Maria Lohela: Aika! Ministeri Stubb vastaa minuutissa.

14.41 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Stubb vastaa lyhyemmässä ajassa. Jotta ei synny tulkintavirheitä, en ottanut tuossa äsken kantaa siihen tarjoukseen, jonka työmarkkinaosapuolet ovat tehneet. Toisaalta kuulisin kyllä ministeri Heinäluoman näkemyksen (Välihuuto) — anteeksi, ex-ministeri Heinäluoman näkemyksen — siitä, haluaako hän todella, että pakkolait asetetaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

14.42 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee yllättävä vastaus, että en kannata pakkolakeja. Rohkenen epäillä, että niitä ei koskaan tästä eduskun-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

nasta tule lävitse, koska minun mielestäni ne ovat perustuslain vastaisia. Ei eduskunta voi ryhtyä estämään sopimustoimintaa. Pidän sitä aika kummallisena ajatuksena, että sen sijaan, että täällä keskityttäisiin siihen, mikä meille kuuluu, lainsäädäntöön ja sitä koskevaan asiaan liittyen nyt vaikkapa välillisiin työvoimakustannuksiin, työttömyysvakuutukseen tai työeläkkeisiin, täällä ryhdyttäisiin säätelemään työehtoja: mitä työnantaja saa maksaa enintään työntekijöille. Ei semmoista länsimaassa, ministeri Stubb, ole, vaan siellä on sopimusvapaus. Kun tiedän, että olette liberaali pohja-ajatuksiltanne, niin ihmettelen, miten niin liberaali henkilö kuin te voi kannattaa pakkolainsäädäntöä eikä anna osapuolille oikeutta sopia. Sopiiko se teidänkään ideologiaanne, jos olette ihan rehellinen, ministeri Stubb?

14.42 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus todellakin kunnioittaa sopimusvapautta, ja päinvastoin se on itse asiassa laajentamassa sitä. Jos järjestöjen sopimusvapauteen lyhyellä aikavälillä puututaan, niin se sekä tässä yhteydessä myös se edistettävä paikallinen sopiminen lisäävät nimenomaisesti sopimusvapautta siellä, missä sitä kaikista eniten tällä hetkellä kaivataan, nimittäin yritystasolla ja yksittäisellä sopimustasolla, koska se on kuitenkin ainoa tapa, jolla me saamme kestäviä työpaikkoja tähän maahan ja saamme purettua sitä rakenteellista työttömyyttä. Jos katsotaan ihan viimeisten vuosien aikana Suomessa tehtyä taloustutkimusta liittyen erilaisiin työllistämistukiin kuten työllisyysmäärärahoihin, niin niillä ei ole todettu olevan työllisyyttä lisääviä vaikutuksia. Ne ovat saattaneet lyhyellä tähtäimellä nostaa palkkatasoa, millä taas on ollut muuhun työllisyyteen, markkinaehtoiseen työllisyyteen, negatiivisia vaikutuksia.

14.44 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä tarkennuksen edustaja Lepomäeltä ja varmaan ministereiltäkin: kun kerran puhutaan sopimuksen vapaudesta ja halutaan lisää sopimusoikeutta ja sopimisen mahdollisuutta, niin miksi samanaikaisesti ollaan tekemässä pakottavaa lainsäädäntöä, jotta sopimista ei voida toteuttaa? Minulla on aivan käsittämättömän suuri ristiriita hallituksen sisältä nyt tulevista erilaisista viesteistä.

14.44 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitään yritystä ei ole ikinä tässä maassa kohdeltu kaltoin sen vuoksi tai yrittäjä ei ole joutunut vastuuseen siitä, jos hän on maksanut työntekijälle parempaa korvausta kuin mihin sopimus on hänet edellyttänyt. Ja tämä on tässä filosofiassa takana. Lyhyellä aikavälillä sidotaan järjestöjen sopimusvapautta kaikkien yleissitovien sopimusten osalta, mutta on selvää, että yritystasolla ja yksilötasolla voidaan tästä poiketa erityisesti ylöspäin, ja sehän on se, mistä olemme huolissamme.

14.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin ajatellut puhua työllisyysmäärärahoista, mutta kyllä minä nyt oikeastaan haluaisin vielä edustaja Lepomäeltä tarkennuksen tähän hallituspuolueiden kantaan. Paikallinen sopimushan on Suomen järjestelmässä mahdollista. Nyt on kyse siitä, että hallitus on esittämässä lainsäädäntöä, joka tulee rajaamaan sopimusosapuolten mahdollisuuksia sopia myös paikallisesti työehtosopimustasoa paremmista työehdoista. Eli tässä on kyse siitä, halutaanko säilyttää sellainen järjestelmä, jossa meillä on työmarkkinoilla myöskin vähimmäispelissäntöjä, jotka

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

turvaavat työntekijöiden oikeuksia sekä työelämäosapuolten välillä sopimusvapautta sopia ehdoista sen päälle niin kuin parhaaksi nähdään.

14.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kanssa sopimusvapauden vahva puolestapuhuja. Minä olen valmis menemään niin pitkälle siinä, että sallisin paikallista sopimusta ilman, että Helsingin herrat ja keskusjärjestöt puuttuisivat niihin sopimusneuvotteluihin. Tässä keskustelussa käy helposti niin, että fokusoidaan tähän hallituksen toimenpideohjelmaan, millä yritetään saavuttaa 5 prosentin kilpailukykyloikka. Me voimme täällä kinastella näistä keinoista, muuten tämä keskustelu helposti värittyy ideologialla. Mutta tosiasia on se, että Suomeen syntyy lisää työpaikkoja ainoastaan, kun yritysten kilpailukyky paranee, ja silloin tuotteet menevät kaupaksi, tilauskannat kasvavat ja sitä myöten työllisyys paranee. Kysymys on siitä, onko meillä sitten yhteinen näkemys siitä, kuinka paljon meidän pitäisi parantaa Suomen yritysten kilpailukykyä. Hallitus puhuu tästä 5 prosentin kilpailukykyloikasta, mutta joissakin tilastoissa on verrattu, että (Puhemies koputtaa) meillä on 20 prosentin kilpailukykyloikka verrattuna (Puhemies: Aika!) Saksaan ja Ruotsiin.

14.47 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa nämä yhteiskuntasopimusta korvaavat toimet ovatkin vain osa siitä kolmiosta. Sen lisäksi maltillinen palkkaratkaisu ja paikallinen sopiminen toisivat kukin 5 prosenttia lisää, että sitä vajetta kurottaisiin umpeen. Siksi on tärkeää, että etenemme näissä toimissa, joilla parannamme kilpailukykyä, etenemme rakenteellisissa toimissa ja pystymme tekemään ne vaikeat säästöt. Nämä kaikki ovat tärkeitä Suomen tulevaisuuden kannalta. Toivoisin, että täällä oppositionkin edustajat näkevät sen valon ja toivon kipinän, mikä esimerkiksi Keski-Suomessa, edustaja Aalto, on. Siellä 14 prosenttia yrityksistä, uusimman barometrin mukaan, aikoo ottaa lisää työntekijöitä seuraavana vuonna jo näiden toimien vuoksi, mitä olemme tehneet. Ei maalata negatiivisia uhkakuvia, vaan uskotaan siihen, mitä yrittäjät sanovat, ja annetaan heille mahdollisuus työllistää, poistetaan esteitä.

14.48 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muun muassa valtiovarainministeri Stubb on tässä syksyn mittaan ollut kahdesta asiasta samaa mieltä opposition kanssa: ekanakin siitä, että kyse on sekä rakennekriisistä että suhdannekriisistä — tämä on hieno asia, että päästään eteenpäin — ja äsken myönsitte myös sen, että tämä kirstävä finanssipolitiikka johtaa tähän noidankehään.

Ja se kolmas asia, mikä olisi hyvä asia, mistä päästään eteenpäin: Tiedättekö, arvoisa ministeri, mikä on tällä hetkellä yksityisen sektorin lainatilanne? Mikä on muun muassa velkaantumisaste kotitalouksilla, mikä on investointiaste yrityksillä? Jos tämän tiedätte — varmaan tiedättekin — niin ymmärrätte sen, että se sektori ei kanna. Te tiedätte myös, että ulkomaan sektori ei kanna tällä hetkellä. Aina kun talous muodostuu kolmesta sektorista, niin tällä kertaa se kotimainen julkinen sektori on ainut sektori, joka pystyy täyttämään tämän kysyntävajeen. Ja jos siitä leikataan voimakkaasti, niin mistä syntyy se rahavirta sinne yksityiselle sektorille, jotta ihmisillä olisi varaa siirtää rahojaan sinne yrityksiin, jotta yritykset (Puhemies koputtaa) pystyvät työllistämään ja investoimaan? Te käänätte sen kasvuhanan kiinni, (Puhemies: Aika!) ja se on se ongelma.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

14.49 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti hyvä lähtökohta, että yhdestä asiasta me olemme ainakin samaa mieltä: tarvitaan kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Mutta näyttää tällä hetkellä, että muut asiat ovat aika kaukana.

Me kävimme talousvaliokunnan kanssa Saksassa katsomassa — itse asiassa edustaja Ihalainen toi valtiosihteeri Martti Hetemäen raportin Saksan uudistuksista, se olisi varmaan hyvä meidän kaikkienkin lukea. Saksassa oli juuri 15 vuotta sitten aivan samanlainen tilanne kuin Suomessa nyt, ja Saksa teki muutoksen niin, että paikallisesti pystyttiin paremmin sopimaan, tehtiin joustoja, ei erotettu ihmisiä. Kun meni paremmin, niin palkat nousivat, ei tullut tätä avointa työttömyyttä. Tänä vuonna Saksassa on 250 000 uutta työpaikkaa arvioiden mukaan syntymässä. Sinä aikana siellä oli valtava huuto ja meteli, yleislakkouhkaa ja vastaavaa. He tekivät ne uudistukset. Tällä hetkellä myöskään ammattiyhdistysliike ei valita sitä ollenkaan.

Se olisi se kansainvälinen vertailu, mitä pitäisi tehdä. Pitäisi malttaa tehdä pitkäjänteistä politiikkaa, että yritykset ja yrittäjätkin uskaltaisivat työllistää.

14.50 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa sen, että sosialidemokraateilla on vastuullinen linja: me haluamme tässä ja nyt päätöksiä vaikkapa työvoiman välillisiä kustannuksia vähentämällä. Näin vaikutamme suoraan yrityksiin. (Anne Kalmari: Mistä rahat?) Mitä tekee hallitus? Pelaa upporikasta ja rutiköyhää pakkolakiuhkailuillaan ja vastaavilla.

Edustaja Lepomäelle: Oletteko te tosiaan sitä mieltä, että aktiiviset työllisyystoimet ovat jotenkin turhia? Eivät tietystikään ole, 130 000 ihmistä on koulutuksessa, työllistämistoimissa, joissa heidän työkyvystään ja tulevasta osaamisestaan pidetään huolta. Te jättäisitte nämäkin ihmiset syrjään, niin kuin te nyt olette jättämässä ajamalla nuorisotakuun alas.

Ministeri Lindström: Ensi vuonna ei TEMin puolella (Puhemies koputtaa) ole latin latia nuorisotakuuseen. (Puhemies: Aika!) Mitä te sanotte tähän?

14.52 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että yksittäisillä työllistämistoimilla on yksilötasolla vaikutusta, ja se voi olla hyvinkin myönteinen esimerkiksi koulutuksen kautta. Mutta meillä on yhteinen näkemys siitä, kuten olen näistä puheenvuoroista ymmärtänyt, että Suomen työllisyystilanne on tällä hetkellä niin vakavan huono, että se on pikemminkin rakenteellinen kuin suhdanteista johtuva. Tässä on aivan ensisijaisen tärkeää puuttua työmarkkinoiden rakenteisiin, ja sen takia hallituksen fokus on nimenomaan siinä. Tässä on aivan liian monta vuotta, jopa vuosikymmentä, käytetty siihen, että hetkittäistä työttömyyskasvua on pyritty paikkaamaan näillä työllisyysmäärärahoilla tai muilla palkkatukitoimilla. Kuten äsken totesin, se ei ollut mielipidekysymys, vaan vetosin taloustieteelliseen tutkimukseen, jota Suomessa on tehty ja myös kansainvälisesti, ja se ikävä kyllä osoittaa, että kansantalouden tasolla palkkatukitoimilla, työllisyystukitoimilla ei ole pystytty osoittamaan olevan työllisyyttä (Puhemies koputtaa) lisäävää vaikutusta.

14.53 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käyn Tamelantorilla tai kaupassa, niin asia, josta ihmiset eniten puhuvat, on se, että tee, Jukka, nyt enemmän työtä nuorisotyöttömyyden hyväksi. Meillä oli ja on olemassa edelleen nuorisotakuu. Nyt hallitus muuttaa sitä jotenkin yhteisöllisempään suuntaan — katsotaan, mitä tu-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

lee. Edelliskaudella nuorille työttömille jaettiin niin sanottua Sanssi-korttia, jolla lähes 20 000 nuorta pääsi oikeisiin töihin, se on faktaa. Minä seuraan tieteellistä tutkimusta ja ymmärrän, etteivät ne kaikki sinne työpaikalle jää, mutta se on parempi kuin maata sohvalla. Onko kokoomuksen linja tämä sohvalla makuuttaminen?

14.54 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä puolestani seuraan työttömyystilastoja. Ne kertovat karua kieltään, että nuorisotyöttömyys kasvoi viime kaudella. (Jukka Gustafsson: Kyllä, niin!) Siitä ei päästä yhtään mihinkään. Sen lisäksi, jos välilliset kustannukset poistetaan, mistä otetaan se raha, mitä niihin kustannuksiin tarvitaan?

Mutta sitten, ministeri Lindström, minä haluan tehdä teille kaksi kysymystä. Toinen kysymys koskee työaikapankkia ja koskee paikallista sopimista. Mitä tämä paikallinen sopiminen nyt aivan oikeasti, aikuisten oikeasti, merkitsee työaikapankille? Ja toinen kysymys: onko paikallisessa sopimisessa TES peräseinänä?

14.54 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että voidaan osoittaa erilaisilla tutkimuksilla, kuinka työllisyysmäärärahat ovat yleensäkin kohdentuneet ja kuinka ne ovat auttaneet. Voidaan arvioida, että 2006 noususuhdanteen aikana puolet niistä henkilöistä, jotka saivat tukea, olisivat muutoinkin työllistyneet. Mutta tässä hetkessä emme ole noususuhdanteessa, vaan juuri nyt tarvitaan niitä toimia, juuri nyt tarvitaan sitä tukea, jotta yrityksillä on mahdollisuus paremmin työllistää ja työntekijöillä ja työttömällä on mahdollisuus päästä työelämään. Pitää nähdä aika, ja nimenomaan, niin kuin hallituksen ministeritkin toistavat, täytyy tehdä ajassa olevia päätöksiä.

Valitettavasti edustaja Jaskari lähti juuri pois — nyt olisi hyvä hallituksenkin lukea todellakin Saksan malli paikallisesta sopimisesta. Ne ovat olleet suuria kokonaisuuksia, eivät yhden pienen työpaikan paikallista sopimista, vaan alakohtaisia, alueellisia, isoja ratkaisuja, joissa työntekijöillä on myötämääräämisoikeus huomattavasti paremmalla (Puhemies koputtaa) tasolla kuin Suomessa.

14.56 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitten talousarvioitten käsittelyn yhteydessä on aina syytä myös todeta se, että tämä maa kehittyy vain hyödyntämällä maan kaikkia voimavaroja, ja ministereitten suuntaan kysymys kuuluu, että kun alueellisesti, totta kai, tarvitaan kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä, niin miltä nyt sitten koko maan kehityksessä pysyminen näyttää niillä toimenpiteillä, joita hallitus nyt on ajatellut tässä lähivuosina tehdä.

14.56 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tärkeää keskustelua niin paikallisesta sopimisesta kuin tämän hetken tilanteestakin. Selvää on, että me tulemme tarvitsemaan paikallista sopimista. Maailma tulee olemaan Suomessa nimittäin pienten yritysten, jotka työllistävät. Ne eivät ole tämän nykyisen korporatismin piirissä, siltä osin me tarvitsemme aivan uudenlaisen järjestelmän, jolla me luomme houkuttelevuutta. Otan täältä yhden ankean luvun, miksi tämä aihe on erittäin tärkeä. Meillä ovat neljä vuotta yksityiset investoinnit laskeneet. Se tarkoittaa sitä, että ei koeta, että Suomeen kannattaa sijoittaa tai Suomessa kannattaa yrittää. Lupausta siitä, että meillä on kilpailukykyinen palkkaus mutta yhtä lailla kilpailukykyinen, vetovoimainen, osaava tekijä — uskon, että sillä yhdistelmällä Suomi myös menestyy.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

14.57 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko todeta edustaja Lauslahdelle, että siinä oli hieman siemenen verran totuutta, mutta täytyy muistaa se, että markkinahäiriöitten luominen sillä, että me pk-sektorilla alistamme yrityksiä, jotka ovat erilaisen tuottavuuskasvun äärellä, on vastenmielinen ajatus jopa työntekijän näkökulmasta. Onko oikein, että pieni alihankkijayritys, joka on tuottamaton, kannattamaton, voi paikallisen sopimisen osalla korvata tämän investointinsa sillä, että se laskee työntekijöittensä palkkoja, jotta on kilpailukykyä sille yritykselle, joka on tuottavuudestaan huolehtinut? On käsittämätöntä ajatella, että me luomme tällaisen markkinahäiriötilanteen niin, että yritykset epäterveesti voivat kilpailla sillä, että palkkoja laskemalla yritys pärjää markkinoilla.

14.58 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tulin väärin ymmärretyksi. Tämä tarkoittaa sitä, että paikallisessa sopimisessa on aina kaksi osapuolta: tekijä ja yritys. He sopivat yhdessä siitä, millä ehdoilla toimitaan. Se tarkoittaa myös sitä, että meillä tulee olla uudenlaiset mekanismit sille, millä tekijät ovat mukana päätöksenteossa.

14.59 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Myllykoski sanoi äsken, on aivan totta. Jos näin menetellään, niin se on todella törkeätä. Näin ei voida tehdä. Sitä ei voida ottaa työntekijöitten selkänahasta, jotta yritys menestyy. Ei palkkoja voida puolittaa. Se on täysin selvä asia. Minun mielestäni nyt, kun me puhumme paikallisesta sopimisesta, olisi ihan kiva, jos oppositiokin lähtisi siihen matkaan, että katsottaisiin, mitä tämä paikallinen sopiminen tarkoittaa. Mitä tämä paikallinen sopiminen tarkoittaa? Mitä tarkoittaa se, että siellä on olemassa myöskin työehtosopimuksen peräseinää? Mitä tarkoittaa työaikapankki? Onko sitä kautta mahdollisuus päästä siihen, että ei tarvitse väkeä ulkoistaa eikä tarvitse väkeä lomauttaa, vaan voidaan siirtää asioita, voidaan siirtää aikaa toisesta ajasta toiseen aikaan? (Pia Viitasen välihuuto) — Minä juuri kysyin asiaa ja minä luulen, että saamme siihen vastauksen. (Pia Viitasen välihuuto) — Kyllä uskon.

15.00 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä oppositio on hätyytellyt, että yhteiskuntasopimusta korvaavat toimet pitäisi saada voimaan nopeammin kuin 2017. He haluavat siis esimerkiksi 2016 ne voimaan. Haluan kysyä oppositiolta: haluatteko te myös paikallisen sopimisen hyvin nopeasti voimaan, kun olette näitä toimia nopeasti vaatineet?

Haluan kertoa esimerkin Keski-Suomesta Metsolta, tai nykyiseltä Valmetilta. Siellä pystyttiin paikallista sopimista tekemään, mitä aina ei pystytä, sillä jos joku työntekijöistä ei halua paikallista sopimista, sitä ei voi tehdä siinä yrityksessä. Tässä yrityksessä työntekijät lähtivät mukaan, koska koko toiminta oli vaarassa loppua, ja siellä pystyttiin tekemään 12 prosentin kannattavuusloikka, vaikka siellä työehtoja heikennettiin ja oli työaikapankkeja ja muuta. Tätä nykyä pääluottamusmiestä myöten kaikki ovat tyytyväisiä. (Puhemies koputtaa) Eikö kannusteta (Puhemies: Aika!) yhdessä tähän? (Eero Heinäluoma: No kukas sen estää?)

15.01 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedätkö, mikä tässä keskustelussa on erityisen huolestuttavaa? Se, että täällä on käynyt ilmi, että hallituksen

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

käsitys on se, että ainoa työllistävä toimi voi olla se, että väen vängällä muutaman vuoden päästä työmiehiltä ja -naisilta leikataan 5 prosenttia palkasta. Tämän keskustelun perusteella voi tehdä sen johtopäätöksen, että hallituspuolueiden mielestä ainoa työllistävä toimi on väen vängällä tapahtuva palkka-ale. Te viittaatte koko ajan siihen. Me voimme kertoa noin kymmenennen kerran, että se, mitä me haluamme, arvoisa ministeri Stubb — tässä on teidän esityksenne lisätalousarvioksi — on, että täältä ja tästä keltaisesta kirjasta löytyy toimia, jotka luovat työpaikkoja tässä ja nyt. Haluamme työllistämismäärärahoja. Emme halua, että vedätte nuorisotakuun alas. Haluamme työllistäviä investointeja ja haluamme konkreettisia toimia esimerkiksi viennin edistämisessä. Olen tutkinut aika tarkkaan tätä kirjaa enkä löydä täältä valitettavasti niitä. Löydän täältä koulutusleikkauksia, joista kaikki ekonomistit ovat sanoneet, että missään nimessä ei tässä suhdannepoliittisessa tilanteessa eikä muutenkaan pidä koulutuksesta leikata. (Puhemies: Aika!) Löydän täältä niitä elementtejä, jotka vievät työpaikkoja.

Puhemies Maria Lohela: Täällä on vielä viisi pyydettyä puheenvuoroa, ja niiden jälkeen sitten ministeri Stubb.

15.02 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen, kannattaa edelleen jatkaa sen kirjan lukemista. Kyllä sieltä niitä löytyy. Ne ajatukset eivät ole kuitenkaan mitään kehäpäätelmiä, niin kuin edustaja Uotila siellä aikaisemmin sanoi.

Pääteema tässä on ollut työllisyys, työllisyyden hoito, työpaikkojen luominen. Lähestyn tätä asiaa nyt hieman toisesta näkökulmasta. Ministeri Stubb hyvin esitteli tätä ja kertoi, että noin 94 miljoonaa menee nyt tässä lisätalousarviossa turvapaikanhakijoitten aiheuttamiin kuluihin. Hallitusohjelmassa puolestaan sanotaan, että laaditaan riippumaton selvitys maahanmuuton kustannuksista ja vaikutuksista yhteiskuntaamme. Onko ministereillä näkemystä siitä, kuka tämän riippumattoman selvityksen laatii ja millä aikataululla se valmistuu, koska tähän maahanmuuttoon liittyy merkittäviä mahdollisuuksia mutta myös merkittäviä riskejä, esimerkiksi juuri työllistämisen ja työmarkkinoiden kehittymisen kanalta, ettei synny esimerkiksi kaksia erilaisia työmarkkinoita?

15.04 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käyty tarpeellista keskustelua siitä, mitä tästä varsin teknisestä lisätalousarviosta puuttuu, mutta tämän esityksen merkittävimmät luvut, yhteensä lähes 100 miljoonaa euroa, johtuvat todellakin turvapaikanhakijoiden määrän dramaattisesta kasvusta, johon edellisessä puheenvuorossa viitattiin, ja tämä rahahan jakaantuu vastaanotto toimintaan ja sitten pääosin näihin oikeusapuasioihin. Mutta tiedämme, että merkittävimmät kustannukset tulijavyörystä ovat kuitenkin vasta tulossa siinä vaiheessa, kun myönteisen päätöksen saaneita ryhdytään kotouttamaan ja kielteisen päätöksen saaneita palauttamaan.

Kysynkin teiltä, valtiovarainministeri Stubb, arviota siitä, miten suuret kehykset ylittävät menolisäykset ovat lähiaikoina odotettavissa nimenomaan näihin kotouttamismenoihin. Sitten te totesitte, että ministeri Orpon ansiokkaan toiminnan ansiosta tulijavirrat on saatu laskuun, ja pyydän, että tarkemmin (Puhemies: Aika!) erittelisitte, mitä nämä ansiokaat toimet ovat olleet.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

15.05 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet asiantuntijat ovat todenneet, että hallittu maahanmuutto ja onnistunut kotouttaminen maksavat nyt mutta huonosti toteutettu ja resursoitu kotouttaminen maksaa vielä enemmän tulevaisuudessa. Onnistunut kotouttaminen on meille kohtalonkysymys. Järjestelmää pitäisikin uudistaa sellaiseksi, että se tukee nykyistä paremmin pakolaisten siirtymistä työelämään. Tämä on myös turvapaikanhakijoiden oma toive. Valtaosa heistä olisi valmis tarttumaan työhön kuin työhön heti maahan tultuaan. Myös muut kotouttamistoimet on aloitettava mahdollisimman nopeasti jo vastaanottokeskuksissa. Kielen opetuksen pitäisi olla relevanttia työllistymisen kannalta. Opetusta voisi toteuttaa esimerkiksi työharjoitteluiden ja oppisopimuskoulutuksen yhteydessä. Olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että isokaan rahasumma ei sinänsä kotouta ketään vaan on merkitystä sillä, mitä rahalla tehdään. Kysynkin arvoisilta ministereiltä: miten hallitus aikoo uudistaa kotouttamisjärjestelmää ja tehdä tarvittavat toimenpiteet?

15.06 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty keskustelua, onko joku esitys tullut liian aikaisin tai liian myöhään. Pääministeri Sipilä vaalien jälkeen yritti kolme kertaa tehdä yhteiskuntasopimusta työmarkkinajärjestöjen kanssa sitkeästi ja tarmokkaasti. Tulosta ei valitettavasti silloin saatu aikaiseksi. Mutta kylmä totuus on kuitenkin se, että kun katsotte tämän päivän vientitilastoja, miten Suomen teollisuus vie tavaroita ulkomaille, millä Suomi elää, niin tämä tilasto kertoo vääjäämättä, että meillä on menossa selvä alamäki, häviämme markkinoilla koko ajan. Tämä on viesti, joka pitäisi ottaa vakavasti. Pääministeri Sipilä on ottanut tämän viestin vakavasti, kuten koko hallitus, mutta en jaksa ymmärtää tällaista jatkuvaa valittamista ja sitä, että me tumput suorina odotamme jotakin päivämäärää. Yrityksiä on tehty, mutta tulkaa siihen mukaan, arvoisa oppositio, tehdään tästä Suomesta... Se on aika paljon meistä itsestämme kiinni, mitä tässä maassa tapahtuu. Jos me vain syytteleme toisiamme tai osoitamme, että tuo esitys on väärä tai tämä on vielä väärempi, siitä ei tule mitään. Tässä on nyt tekemisen aika eikä tällaisen turhan jaanaamisen, jotta kuka tuli ensin tai kuka tulee viimeisenä.

15.07 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä paikalliseen sopimiseen tulee, sen puolesta puhuneet yrittäjäjärjestöt ovat koko ajan puhuneet siitä, että työehtosopimusten mukainen palkka olisi se perälauta. Siihen varmaan on helppo yhtyä myös täällä oppositiossa. Mutta kysymys kuuluu: kun Suomessa on kuitenkin paljon vilttejä yrityksiä, jotka eivät ole työehtosopimusten piirissä, mikä se perälauta on näiden yritysten kohdalla?

Toinen kysymys kohdistuu kuntien menoihin. Hallitus on omassa ohjelmassaan luvannut, että kuntien menoja ei kasvateta. Nyt kun työllisyysmäärärahoja koko ajan leikataan, kun esimerkiksi nuorisotakuulta leikataan rahaa, etsivältä nuorisotyöltä leikataan määrärahoja ensi vuonna jo 40 prosenttia ja niin edelleen, on selvää, että työttömien määrä tulee kasvamaan. Pitkäaikaistyöttömistä kunta on se, joka kantaa ison vastuun. Miten te pidätte huolen siitä, että kuntien kulut eivät pitkäaikaistyöttömien hoidossa kasva?

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään ministerien puheenvuoroihin, ensin ministeri Lindström, 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

15.08 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Näistä työllisyysmäärärahoista ensiksi muutama sana. Niiden riittämättömyys on tässä ollut vahvasti keskustelussa esillä, ja toisaalta me kuitenkin laitamme sen yli 5 miljardia euroa työttömyyden hoitoon vuositasona. (Anneli Kiljunen: Mutta kun se pitäisi laittaa työllisyyden hoitoon!) — Niin, silloin me tulemme siihen, mitä niillä rahoilla saa aikaiseksi. Nimenomaan sitä asiaa tässä hallitus on koko ajan miettimässä, sitä työtä tehdään. — Täältä on tullut hyviä esityksiä, oli se nyt sitten SDP:ltä tai kristillisiltä, keltä vaan, asia on erittäin hyvä, että ansiosidonnaista voisi käyttää muullakin tavoin. Silloin sillä saadaan ratkaistua se ongelma, mikä on ollut vuosikausia.

Muistan, että kun tulin tähän taloon, ihmettelin, että työllisyysmäärärahoja joinain vuosina jäi käyttämättä. No, sitten tehtiin jotain sille asialle, tuli toinen ongelma: ne loppuvat kesken, ja tämä on jatkuvaa. Sitä sitten on paikattu aina vuositasona sillä, että tehdään lisäbudjetti, sillä sitä korjataan. Se ongelma tulee myös siitä, että kun tulee katkos näihin, on aina ihminen, jolle on annettu starttirahaa tai palkkatukea, ja sitten se loppuu. Se on ongelma minun mielestäni. Siihen tietenkin pitää puuttua, ja minun mielestäni silloin, kun me monipuolistamme tämän työttömyyden hoitoon käytettyjä rahoja tähän aktiiviseen suuntaan, päästäisiin näistä katkoksista eroon. Tämä on ikuisuusongelma, ainakin uskoisin näin. TEMin entinen kansliapäällikkö Erkki Virtanen sanoi, että on vuosikymmeniä pyritty ratkaisemaan tätä ongelmaa eikä kukaan ole vielä keksinyt viisasten kiveä, miten työllisyyttä pitäisi hoitaa niin, että rahat riittävät tai että niitä jää käyttämättä. Tämä on melko mielenkiintoinen ongelma. Minulla ei ole siihen vastausta, toivottavasti täällä löytyy viisautta vastata siihen. Mutta tämä on aidosti ongelma, ja siihen pitää puuttua.

Sitten toinen iso asia: Edustaja Tolppanen kysyi tästä paikallisesta sopimisesta. Tämä paikallinen sopiminen on ollut monessa puheenvuorossa esillä. Mitä tapahtuu työaikapankeille? Harri Hietala on siis jättänyt ehdotuksia, joihin hallitus ei vielä ole ottanut kantaa, mutta täällä ehdotuksessa puhutaan muun muassa työaikapankeista, että hän esittää, että tiettyihin pykäliin, lain 24 §:ään, työaikalakiin siis, pitää lisätä työaikapankista maininta. Se on yksi keino käyttää sitä sopimista paikallisesti ja minun mielestäni aivan paikallaan.

Toinen: Ovato TESit perälautana? Tämä Harri Hietalan esitys tästä pohjautuu siihen. Jotta voidaan tehdä näin, se edellyttää tätä. Jälleen kerran korostan sitä, että emme ole vielä hallituksena ottaneet kantaa tähän itse esitykseen, mutta tämä on rakennettu sillä lailla, jos te olette tämän lukeneet, ja uskon, että kaikki ovat tämän lukeneet, että siellä on aina ehto, että jotta tämä toteutuu, niin se täyttää tämän ehdon. (Eero Heinäluoma: Mikä on ministerin kanta?) — Ministerin kanta on se, että kyllä minä olen sitä mieltä, että työehtosopimuksista pitää pitää kiinni. (Eero Heinäluoma: Erittäin hyvä!)

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Stubb, 3 minuuttia.

15.11 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan kahteen kokonaisuuteen. Ensimmäinen liittyy talouspolitiikan, kasvun ja työllisyyden perusfilosofiaan, ja sitten toinen liittyy tähän maahanmuuttokysymykseen, joka on oikeastaan tämän lisätalousarvion keskeisin kysymys ja varmaan tulee olemaan lisätalousarvioiden keskeisin kysymys myös vuonna 2016, potentiaalisesti 2017.

Perusfilosofiassa ehkä parhaiten tämän kiteytti edustaja Viitanen, joka kopautti keltaiseen kirjaan: mitkä ovat ne toimenpiteet, jotka lisäävät tämän kirjan kautta työpaikkoja. Meidän vastauksemme, ehkä vähän yksiselitteisempi, on se, että niitä ei oikeastaan ole.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Budjettitoimenpiteillä, kuten täällä kaksi entistä valtiovarainministeriä salissa hyvin tietävät, on aika rajalliset vaikutukset vaikkapa vientiteollisuuteen. Se, millä me pystymme toimimaan, totta kai, ja mikä on myös budjettikirjassa, on verotoimenpiteet. Se, millä me pystymme toimimaan, on lainsäädäntö tavalla tai toisella. Mutta ne eivät ole kaikki tuossa, vaan se kokonaisuus pitää katsoa huomattavasti tämän budjettikirjan ikään kuin ulkopuolelta ja katsoa niiden toimien kautta, joihinkä me tällä hetkellä yhteiskuntasopimusten korvaavilla pyrimme. Eli me lähdemme pitkälti siitä, että me pystymme veropoliittisin toimenpitein, lainsäädännön kautta ehkä hiukkasen avittamaan työllisyyttä ja kasvua, mutta loppupelissä se on kuitenkin yksityissektori, joka sen tekee. Jos meillä on yksityissektori, joka ei ole kilpailukykyinen, niin silloin meillä ei ole vientiä. Jos ei ole vientiä, ei ole kasvua, ja jos ei ole kasvua, ei ole työpaikkoja. Edustaja Viitanen, jos ei ole työpaikkoja, ei ole verotuloja, ja jos ei ole verotuloja, ei ole sitä hyvinvointia, jota me kaikki pitkälti peräänkuulutamme. Eli tavoite on aika pitkälti sama, mutta uskon, että keinot, joita tämä hallitus käyttää, ovat vähän erilaiset.

Sitten tulemme minun mielestäni tämän kansakunnan yhteen ehkä keskeisimpään kysymykseen seuraavien vuosien aikana: turvapaikanhakijoihin ja maahanmuuttoon. Sitä voi toki tarkastella budjetin ja toimenpiteiden kautta, joista siis meidän toimmamme ovat nämä: pyrimme 1) käsittelemään mahdollisimman nopeasti, 2) kotouttamaan mahdollisimman nopeasti ja 3) saamaan ihmiset töihin mahdollisimman nopeasti.

Tässähän on se myönteinen puoli — edustaja Kiuru ehkä viittasi siihen — että meidän väestörakenteemme näiden turvapaikanhakijoiden myötä tulee muuttumaan, mikä myös tarkoittaa sitä, että meidän kannattaa käyttää hyväksemme se tosiasia, että maahan tulee lisää työtä tekeviä käsiä. Jos väittäisin, että tämä ei tuo mukanaan myös haasteita, niin silloin en puhuisi totta. Eli se on ilman muuta selvää, että pyrimme myös tätä tekemään. Suoraan rahassa kun tätä mitataan ja valtiovarainministerinä tässä vastaan kysymyksiin, niin ensi vuodeksi me olemme mitoittaneet tulijamäärän noin 15 000:een. Jos ja hyvin todennäköisesti kun se menee 15 000:n yli, niin se tarkoittaa sitä, että me joudumme käsittelemään sitä lisätalousarvioissa. Me emme kuitenkaan tässä vaiheessa pysty sitä kokonaissummaa antamaan johtuen siitä, että minä en tiedä, mikä se loppumäärä on. Viimeinen huomio tähän: me olemme vuosien 2017 ja 2018 budjettikehykseen varanneet 150 miljoonan euron lisän, jolla pystymme toimimaan, mutta kaikki riippuu siitä, miten tämä tilanne saadaan Euroopan tasolla ja maailmanlaajuisesti hallintaan.

Aivan viimeisenä huomiona: meidän kannattaa kuitenkin kaikkien henkisesti varautua siihen, että maahanmuutto ei tule olemaan niin sanotusti ohitse menevä ilmiö eurooppalaisessa tai pohjoismaisessa yhteiskunnassa vaan pysyvä ilmiö, ja suhtautua siihen sillä tavalla. (Eero Heinäluoma: Onko Lindström samaa mieltä?)

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

15.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Meillä on edessä ja käynnissä jo kahdeksas taantumavuosi, vaikea talousvuosi, ja seitsemää huonoa vuotta ei näytä seuraavan seitsemän hyvää vuotta, niin kuin tavallisesti on ollut, ja sen takia tarvitaankin rakennemuutoksia ja uudistuksia, joita nyt ollaan tekemässä.

Tässä lisätalousarviossa todetaan pienenä myönteisenä asiana se, että valtion nettolainanottotarve vähenee, mutta vain hiuksenhienosti, ja tänä vuonna kuitenkin velkaa otetaan noin 5,2 miljardia euroa, ja se tarkoittaa sitä, että tämän vuoden lopussa valtionvelka (Hä-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

linää — Puhemies koputtaa) nousee 100 miljardiin euroon, mikä on noin 49 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Ensi vuonna myös velanotto jatkuu. Ensi vuodenkin velanottotarpeeksi on budjetissa arvioitu tuo kutakuinkin sama 5 miljardia euroa. Tämän takia tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, joista tänäänkin täällä on puhuttu, ja on ollut myönteistä, että myös oppositiopuolueista on kiirehditty näitä kilpailukykyä ja kustannuskilpailukykyä parantavia päätöksiä ja pidetty huonona sitä, että ne ovat tulossa voimaan vasta vuonna 2017. Tämähän lähtee siitä, että me tarvitsemme lisää työpaikkoja ja lisää työtä, ja yhtenä tärkeänä osana siinä on yhteiskuntasopimus, jota nyt on tehty. Sillä tavoitellaan mallissa 5+5+5 tuota ensimmäisestä vitosta. Toinen viitonen tulee palkkamaltista, maltillisista palkkaratkaisuista, ja kolmas sitten tuottavuuden lisäämisestä, missä merkittävänä tietysti on paikallinen sopiminen. Kun tätä itse olen esimerkiksi monille työntekijöille, ystäville ja tuttaville kertonut, niin en ole kyllä sellaista vastausta kuullut, joka sanoisi, että mieluummin työttömäksi taikka yritys konkurssiin kuin se, että työtä olisi ehkä hieman vähemmän. Tästähan nimenomaan paikallisessa sopimisessa on kyse, että joustetaan siinä vaiheessa suuntaan jos toiseen, kun tilanne sitä vaatii, ja kysymys siis kuuluu, onko parempi se, että työtä on vähemmän, kuin se, että työtä ei olisi lainkaan. Kilpailukykyä, kustannuskilpailukykyä siis parannetaan tällä 5+5+5-mallilla, ja tällä toivottavasti pystymme ottamaan kiinni sitä muuttunutta tilannetta, miten olemme jääneet jälkeen verrokkimaistamme.

On totta, että nyt siis tarvitaan päätöksiä, ja ne päätökset, jotka nyt on tehty periaatteellisella tasolla, pitää myös tuoda lainsäädäntöön ja arkeen, ja kaikki päätökset, mitä nyt tehdään ja myös jatkossa tehdään, pitää peilata aina sen kautta, mitä ne vaikuttavat suomalaisen työhön. Jokainen päätös pitää peilata niin, syntyykö työpaikkoja vai vähentääkö se työpaikkoja, lisääkö se tähän maahan työllisyyttä vai vähentääkö se työllisyyttä. Jos katsotaan vaikkapa edellisen hallituskauden päätöksiä, niin sieltä löytyy lukuisia sellaisia, jotka toimivat juuri päinvastoin, eli työllisyys ei parantunut vaan heikkeni.

Ensi vuoden budjettiin ei tässä keskustelussa syvemmmälle mennä, mutta pidän myönteisenä sitä, että verotusta kevennetään pieni- ja keskituloisten kohdalla, ja näin toivottavasti hivenen pystytään ostovoimaakin turvaamaan myös näinä vaikeina aikoina. Mutta huolisani itsekin olen siitä, että myös nuo yrittäjämönteiset, työpaikkamönteiset päätökset ovat tulossa voimaan vasta 2017.

Tässä neljännessä lisätalousarviossa, joka tänään on varsinaisessa käsittelyssä, on muutama aihe, jonka haluan nostaa esille.

Ensimmäisenä nostan nämä muuttoliikkeestä aiheutuvat määrärahalisäykset, missä hallitus esittää vajaan 95 miljoonan euron lisäystä maahanmuuton aiheuttamiin menoihin johtuen lisääntyneestä turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrästä sekä eräistä arvioiden tarkennuksista. Tämä ehdotus perustuu nyt siihen arvioon, että turvapaikanhakijoita tänä vuonna saapuu kaiken kaikkiaan noin 30 000—35 000. Pidän mielenkiintoisena ja tervetulleena ministeri Orpon ajatusta esimerkiksi tällaisesta kummiajattelusta. Minun mielestäni se on yksi hyvä keino uudistaa kotouttamista ja tuoda sellaista ihmisläheistä kotouttamista käyttöön, ja toivon, että se myös etenee. Pidän myönteisenä myös sitä, että tänään käsittelyssä on myös toinen hallituksen esitys, jossa päätetään kielteisten turvapaikkapäätösten käsittelyn nopeuttamisesta, niin että korkeimpaan hallinto-oikeuteen valituslupakäsittely voitaisiin tehdä kolmen tuomarin sijaan kahdella. Itse edustaisin toki sitäkin, että voisimme luopua kokonaan tästä viimeisestä valitusvaiheesta ja luottaa siihen, että nämä päätökset syntyvät aiemmin säännellyssä järjestyksessä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Arvoisa puhemies! Debatissa annoin kiitosta puolustusministerille siitä, että puolustusministeriön toimintamenoihin tuodaan nyt 0,9 miljoonaa euroa lisää rahaa Ilmavoimien Hornet-lentokaluston koulutuslentotuntien turvaamiseksi. Viime ja tänä vuonna meidän Hornetit ovat olleet poikkeuksellisen paljon ilmassa tunnistelentojen takia, ja ne ovat syöneet osaltaan tätä koulutuslentotoimintaa. Meillä on jonkinasteinen koulutusvelka tällä saralla, ja sitä kurotaan kiinni. Näissäkin kysymyksissä on elettävä ajassa: meidän pitää huolehtia, että Hornetit ovat ilmassa silloin, kun turvallisuus sitä vaatii, ja toisaalta niin, että rahaa riittää myös riittävään koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Näillä huomioilla neljäs lisätalousarvio on lähdössä meille valtiovarainvaliokuntaan käsittelyyn, ja pidän myönteisenä sitä, että näitä päätöksiä tehdään näinkin tiuhaan tahtiin, kun vasta hetki sitten käsittelimme kolmatta lisätalousarviota.

15.22 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on valtiovarainministerin esittelystä kuultu, talouden näkymät ovat edelleen synkät, ja siksi toimia vaaditaan. Kannustaisinkin kaikkia täälläkin läsnä olevia siihen, että kannustettaisiin ihmisiä siihen, että jokainen tinkisi vähän omistaan, että meillä olisi malttia vaurastua. Yleensä loppujen lopuksi kovinta meteliä saavutetuista eduista pitävät juuri ne, joilla ei itse asiassa siihen ole tarvetta. Tarvetta metelin pitoonhan olisi nimenomaan työttömillä, jotka eivät sen takia saa töitä, että meidän yrityksemme eivät tällä hetkellä ole kilpailukykyisiä.

Mutta halusin puheenvuorossani keskittyä myös siihen osioon, joka itse asiassa tässä lisätalousarviossa on suurin osio: turvapaikanhakijoiden mukanaan tuomiin kustannuksiin. On aika huima raha lisää yli 90 miljoonaa euroa suoraan turvapaikanhakijoiden kustannuksiin. Emme voi näitä asioita jättää hoitamatta, mutta siksi onkin tärkeää, että teemme niitä toimia, jotka vähentävät meidän maamme vetovoimaa suhteessa muihin Pohjoismaihin. Esimerkiksi turvallisten maitten lista olisi saatava nyt tarkennettua pohjoismaiselle tasolle. Meidän kotouttamisrahamme pitäisi saada pohjoismaiselle ja ehkä Saksan kaltaiselle tasolle. Meidän perheiden yhdistämisessä pitäisi edetä. Käsittelyaikoja vielä vain pitäisi pystyä nopeuttamaan — tässä on kyllä tehtykin hyvää työtä. Ja sitten ne, jotka turvapaikan täältä saavat, pitää pystyä kotouttamaan kunnolla.

15.24 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa aikaisemmin debatin yhteydessä totesin ja moni muukin edustaja totesi, hallituksen esityksessä vuoden 2015 neljänneksi lisätalousarvioksi kuvataan hyvin talouden tilaa yleisperusteluissa, mutta määrärahojen osalta nuo sanat ja määrärahaesitykset eivät kohtaa. Ja kuten aikaisemmin todettiin, kyse ei ole enää pelkästään teknisestä lisätalousarviosta, jolla paikataan niitä ennakoimattomia muutoksia. Kyse on selkeästä linjauksesta, kuten tänään kuultiin monen hallituspuolueen edustajan osalta. Työllisyysmäärärahoihin ei uskota ja niitä pidetään vääränä politiikkana. Hallitus siis mieluummin maksaa siitä, että ihmiset ovat työttöminä tai eivät saa koulutuspaikkaa, kuin siitä, että ihmiset voisivat työllistyä. Tätä yhtälöä en pysty ymmärtämään.

Oppositio on tässä salissa esittänyt työllisyysmäärärahojen korottamista sekä toisen että kolmannen lisätalousarvion yhteydessä, mutta hallituspuolueiden edustajat eivät ole tähän yhteiseen tarjoukseen jostain syystä tarttuneet. Ja kuten aikaisemmin totesin, viimeisimmässä, kolmannessa lisätalousarviossa annettiin pienen verran lisää työllisyysmäärärahoihin, mikä oli hyvä alku, 20 miljoonaa, mutta se riittää vain Uudenmaan työllisyysmäärärahojen kattamiseen. Keski-Suomessa ely-keskus jäi ilman työllisyyden lisämäärärahaa kol-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

mannen lisätalousarvion yhteydessä, vaikka olemme työttömyystilastojen kärjessä. Tässä ei ole nyt sitä kuuluisaa järjen hiventäkään.

Kun työllisyysmäärärahoja leikataan ensi vuonna 50 miljoonaa euroa ja työttömyys aina vain kasvaa, toistan vielä kysymykseni siitä, aikooko hallitus arvioida omaa työllisyyspolitiikkaansa uudestaan jo päivitetyn talousarvioesityksen osalta. Tähän kaipaisin vastauksia. Niitä tänään en saanut, mutta keskustelu totta kai täällä jatkuu.

Ja mitä tulee itse tähän talouden kuvaan, mitä valtiovarainministeri Stubb esitteli, niin on hyvä asia, että myös hän ja hallitus ovat pikkuhiljaa pystyneet toteamaan, että kyse ei ole vain ja ainoastaan rakenneuudistuksista vaan myös suhdannetekijät pitää ottaa huomioon. (Puhemies koputtaa) Jos kasvuhana menee tosiaan kiinni, uudistukset eivät ehdi nostamaan (Puhemies koputtaa) Suomea kasvuun, ja tästä syntyy se noidankehä. — Kii-toksia.

15.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä vuoden 2015 neljänneksi lisätalousarvioksi. Kansainvälisen talouden kokonaiskuva on edelleen sumea. Erityisesti Kiinan ja Venäjän näkymät ovat talouden osalta huolestuttavat, ja se tietysti heijastuu sekä Eurooppaan että Suomeen. Suomen julkinen velka ylittää tänä vuonna 60 prosentin rajan, joskin velkasuhteen kasvu hidastuu.

Lisätalousarvioesityksessä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ehdotetaan 48,2 miljoonaa euroa lisäystä. Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin lisäystä on 13,1 miljoonaa euroa. Edelleen yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin ehdotetaan 23,1 miljoonaa euroa johtuen turvapaikanhakijoiden oikeusapuasioiden määrän kasvusta ja oikeudenkäyntikuluista. Pakolaisten vastaanotosta kunnille maksettaviin korvauksiin ehdotetaan lisäystä 9,4 miljoonaa euroa. Yhteensä näistä kaikista tulee reilut 94 miljoonaa euroa, ja laskelmat perustuvat arvioon, että tänä vuonna turvapaikanhakijoita ja maahanmuuttajia tulisi 30 000—40 000 henkilöä Suomeen.

Tilanne on tietysti tullut jossain määrin yllätyksenä, ainakin tämä laajuus. Siinä vaiheessa kun hallitusohjelmaa tehtiin, ei voitu mitenkään ennustaa, että näin haastavaan tilanteeseen Euroopassa ja Suomessa olisi tässä turvapaikka-asiassa ajauduttu, joskin tietysti heikkoja signaaleja tai aika vahvojakin signaaleja oli olemassa. Mutta kyllä nämä määrät ovat olleet hätkähdyttäviä.

Hallitusohjelmassa keväältä sanatarkasti sanotaan seuraavasti: "Laaditaan riippumaton selvitys maahanmuuton kustannuksista ja vaikutuksista yhteiskunnassamme, joka mahdollistaa tosiasioihin pohjautuvan keskustelun ja paremman kotouttamispolitiikan sekä päätöksenteon." Tämä on hyvä kirjaus, ja tuossa aikaisemmin jo kysyinkin mutta en ihan tarkkaa vastausta ihan kaikilta osin saanut ja edelleen mietin: kuka tämän riippumattoman selvityksen tekee? Ja sitten toinen kysymys: koska se selvitys tehdään ja julkaistaan? Viittaan tässä hallitusohjelman kirjauksiin, joissa puhutaan tiedolla johtamisesta, ja tässäkin asiassa todellakin on syytä pyrkiä johtamaan tiedolla. On hyvä, että tehdään riippumaton selvitys ja katsotaan tarkkaan, mitkä ovat kustannukset, seuraukset, mitä vaikutuksia yhteiskunnalle kaiken kaikkiaan maahanmuutosta on. Siellä on varmasti hyviä asioita, ja siellä on epäilemättä myös suuria riskejä. Jos me emme näitä mahdollisuuksia, riskejä, uhkia, vahvuuksia tunne, niin millä ihmeellä me voimme tätä maata johtaa ja viedä asioita järjellisel-lä tavalla eteenpäin?

Se, että tässä on ollut tällaista epävarmuutta viimeiset kuukaudet, johtui tietysti siitä, että tämä tilanne on tullut niin laajassa mittakaavassa eteen. Siitä ei hallitusta ja ministereitä voi

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

moittia. He ovat tehneet parhaansa, ja tilanne on saatu yllättävän nopeasti kuitenkin hallintaan, niin että Suomessa ihmisiä ei liiku ilman että tietäisimme, keitä he ovat ja mistä he ovat tulleet. Tilanne on siinä mielessä hallinnassa, mutta on hyvä, että tämä selvitys tehdään. Monessa muussa maassa se on tehty. Viime vaalikaudella tästä asiasta puhuttiin, mutta jostain syystä tämä tiedolla johtamisen ajatus ja selvityksen tekeminen tästä asiasta tuntuu joillekin olevan hieman arka asia. En ymmärrä miksi. On ymmärtääkseni kaikkien etu, niin maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden, kantaväestön, koko yhteiskunnan, että tiedämme, mistä olemme päättämässä ja mitä yhteiskunnassamme tapahtuu. — Kiitos.

15.32 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Harmi, ettei salissa ole kuin yksi hallituksen edustaja, sillä täysin ilman sarvia ja hampaita minä haluan aloittaa puheenvuoroni kiitoksella. Kiitoksella siitä, että tästä lisätalousarviosta löytyy lisämääräraha Rauman meriväylään, joka siis tällä lisämäärärahalla varmistetaan 12 metriin. Tämä on juuri sellainen toimi, mitä elinkeinoelämä Suomessa tällä hetkellä kaipaa. Valtion tehtävä on kaikin tavoin löytää ja tukea elinkeinoelämää ja luoda mahdollisuuksia esimerkiksi infran kautta. Tämä hanke saadaan nyt siihen 12 metrin syvyyteen, mikä on itse asiassa jo Suomen satamienkin osalta kilpailullinen tekijä, ja tästä haluan kiitokseni osoittaa.

No, sitten vielä tuohon aikaisempaan keskusteluun on pakko muutama asia sanoa.

Edustaja Tolppanen kertoi täällä lukevansa tilastoja, mutta pitää kyllä sanoa, että tilastojenlukutaidon lisäksi niitä on osattava myös analysoida. Se, että nuorisotyöttömyys on kasvanut, ei suinkaan ole nuorisotakuun syy tai vika, vaan on esimerkiksi huomioitava, että etsivään nuorisotyöhön on panostettu huomattavasti enemmän. Sitähän kautta on juuri löydetty niitä nuoria, jotka ovat olleet hautautuneina sinne koteihin ja jotka ovat olleet jopa ulkopuolella näiden tilastojen, ja heidät on saatu näkyviksi, jotta heidän kanssaan sitten voidaan tehdä toimia työllistymisen hyväksi.

Lisäksi olen vähän pahoillani siitä keskustelusta, joka on ollut jollain tavalla historian, kun puhutaan työllisyysmäärärahoista. Kyllä, järjestelmää varmasti pitääkin kehittää, mutta ei järjestelmää missään nimessä pidä haudata, sillä se on tärkeä ja toimiva mekanismi, jonka 90-luvun lamasta olemme oppineet.

15.34 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Myös ministeri Stubb omassa aloituspuheenvuorossaan hyvin toi esille hallituksen talouspolitiikan keskeisimmän ongelman, kun hän sanoi, että tämä hallituksen harjoittama kiristävä finanssipolitiikka tulee leikkaamaan talouskasvua. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että se tulee olemaan haitallista työllisyydelle tässä maassa. Hyvä esimerkki tämän kiristävän finanssipolitiikan haitallisuudesta on ennusteet työttömyydestä ensi vuoden osalta. Tällä hetkellä ennustetaan, että työttömyys ensi vuonna tulee olemaan korkeampaa Suomessa kuin koskaan ennen tällä vuosituhanella.

Hallitus siis sanoo olevansa huolissaan työttömyyden kasvusta, sanoo haluavansa panna työllisyyteen, mutta se ei näy, eikä se näy tässäkään lisätalousarvioesityksessä. Sen sijaan tässä näkyy menoleikkauksia, jotka lyhyellä aikavälillä leikkaavat kasvua ja siten myöskin leikkaavat työllisyyttä, ja koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvia menoleikkauksia, jotka pitkällä tähtäimellä tulevat heikentämään meidän kasvun edellytyksiä. Puheissa kuuluu esityksiä, puhetta rakenteellisista uudistuksista, jotka työmarkkinoiden osalta tähtäävät palkan alennukseen eli ostovoiman heikentämiseen, joka tulee leikkaamaan koulutuskysyntää Suomessa. Sekin on toimenpide, joka tulee olemaan työllisyyttä heikentävä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Lopuksi myöskin työllisyysmäärärahojen osalta edelleenkin ei esitetä lisämäärärahoja. Yhdyn myöskin niiden edustajien näkökulmiin, jotka tässä ovat ihmetelleet vähän tätä hallituspuolueiden näkemystä ylipäättään meidän työllisyyspolitiikasta. Eihän työllisyysmäärärahat ole se väline, jolla me käänämme työllisyyskehityksen kokonaan tässä maassa, se tehdään finanssi- ja veropolitiikalla, vaan työllistämistoimenpiteiden idea on katkaista työttömyysjaksot, jotta me pystymme puuttumaan Suomen työmarkkinoiden keskeisimpään rakenteelliseen ongelmaan, joka on pitkäaikaistyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu.

15.36 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio sisältää lähes 100 miljoonaa lisää rahaa maahanmuuton kustannuksiin. Ennakoin tämän talousarvion lähete keskustelussa, ja tämä on nyt käsillä. Maahanmuuton kulut on pyrittävä jatkossakin minimoimaan ja myöntämään vain välttämättömät lisämäärärahat. Turvapaikanhaun yksikkökustannukset eivät ole mikään annettu totuus, niihinkin voidaan vaikuttaa.

Haluaisin tietää hallitukselta, ministereiltä, mihin toimiin on lähdetty normien purkamiseksi tässä kansantaloudellemme kalliissa menoerässä.

15.37 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Minua huolestuttaa muun muassa tässä salissa tänään käydyssä pakkolakikeskustelussa se, että aika monella keskustelijalla tuntuvat erilaiset työmarkkinoiden mekanismit menevän suloisesti sekaisin ja niistä puhutaan sen kummemmin ymmärtämättä oikeastaan sitä, mistä puhutaan. Näitä mekanismeja, jotka pitäisi erottaa toisistaan, ovat kollektiivinen sopimusoikeus, työehtosopimusten yleissitovuus ja sitten meidän kolmikantasopimisen traditiomme.

Kun puhutaan kollektiivisesta sopimisesta ja kollektiivisesta sopimusoikeudesta, tarkoitetaan yksinkertaista yksilöiden oikeutta järjestäytyä kimpassa neuvottelemaan yhdessä niistä työn ehdoista, joita työpaikoilla noudatetaan. Silloin puhutaan sellaisesta järjestelmästä ja oikeudesta, jota suojaavat useat kansainväliset sopimukset ja joka pitkälti työntekijäosapuolen näkökulmasta perustuu vanhaan historialliseen kokemukseen siitä, että sopimusosapuolet, työnantaja ja työntekijät, eivät ole tasa-arvoisia silloin, kun he neuvottelevat ihan vain kaksistaan siellä paikallisesti. Jos kollektiivista sopimusoikeutta lähdetään rajoittamaan, niin silloin me toimimme meidän perustuslakimme ja näiden kansainvälisten sopimusten vastaisesti.

Useasti kollektiivisen sopimusoikeuden rajoittamista perustellaan argumenteilla, jotka itse asiassa liittyvät suomalaisten työehtosopimusten yleissitovuuteen, joka sitten taas on ihan eri mekanismi. Kun puhutaan yleissitovuudesta, puhutaan Suomessa ehkä pidemmälle kuin suurimmassa osassa myöskään länsimaita viedystä järjestelmästä, jossa lainsäädännön sijaan pyritään siihen, että työmarkkinaosapuolet keskenään sopivat niistä ehdoista, joita työmarkkinoilla yleisesti noudatetaan ja joilla on enemmän tai vähemmän lainsäädännöllinen asema myös oikeudellisesti. Työehtosopimusten yleissitovuuden me voimme poistaa paikallisesti Suomessa, jos halutaan, rikkomatta juurikaan mitään kansainvälisiä sopimuksia, mutta sen ongelmat tulevat siitä, että koska meillä on niin vahva yleissitovuusjärjestelmä, meillä ei ole sitä korvaavaa yleistä työoikeudellista lainsäädäntöä, niin kuin muualla sivistysmaissa yleisesti on. Jos siis Suomessa lähdetäisiin nyt poistamaan yleissitovuutta, niin tuloksena ei suinkaan olisi Saksan tai Ruotsin työmarkkinat, vaan tuloksena olisi Romanian tai Puolan työmarkkinat, ellei sitten toteuteta merkittävää koko työlainsä-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

dännön uudistusta, aloiteta keskustelua sellaisista asioista kuin esimerkiksi minimipalkka, joita Suomessa ei ole toistaiseksi vakavasti edes harkittu.

Kolmantena seikkana vielä näiden kahden asian lisäksi tähän samaan soppaan sotketaan kolmikantainen sopiminen, joka taas tarkoittaa työmarkkinaosapuolten yhdessä kulloisenkin hallituksen tai poliittisen päättäjän kanssa tekemiä sopimuksia ja valmistelutyötä, epävirallista neuvottelutyötä, jonka varassa merkittävä osa suomalaisista uudistuksista on viety läpi ja jota monet tutkijat pitävät yhtenä keskeisenä menestystekijänä suomalaisessa mallissa. Kolmikantaiseen sopimistraditioon liittyy isoja ongelmia demokratian kannalta, ja minä olen itsekin niitä kritisoinut useasti, mutta ne ongelmat eivät johdu niinkään siitä, että asioita neuvotellaan kolmikannassa, vaan ongelmat johtuvat lähinnä siitä, että meidän poliittiset päätöksentekijämme ovat liian laiskoja kantamaan tässä kolmikannassa oman osuutensa ja usein päästävät läpi ikään kuin kaksikannassa sovittuja asioita silloin, kun heidän pitäisi olla siinä kolmantena jalkana. Tämä on myös sellainen järjestelmä, josta me ilman kansainvälistä juridista sotkua pystymme luopumaan, jos me haluamme. Mutta tässä minä peräänkuuluttaisin kyllä kaikilta kolmikannasta luopujilta paluuta historiaan, tutustumista siihen aikaan, kun Suomessa ei kolmikantaista sopimista tunnettu, millaisessa yhteiskunnassa me elimme ja millaisten kamppailujen ja roiskeiden kautta silloin yhteiskunnallisia päätöksiä tehtiin. Kovin kevyin perustein ei siihenkään tulisi mennä. (Jukka Gustafsson: Hyvä puhe!)

15.42 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Suurin odotuksin olemme odottaneet tätä neljättä lisätalousarvioesitystä. Kun tämän esityksen käy lävitse, joutuu toteamaan, että yhtä suuri on pettymys kuin olivat odotukset, että taloudessa hallitus olisi tässä ja nyt tekemässä jotakin. Tähän hallituksen neljänteen lisätalousarvioesitykseen ei sisälly mitään toimia työllisyyteen vaikuttamiseksi ja talouskehitykseen vaikuttamiseksi. Se on kokoelma pakollisia menoratkaisuja ja teknisiä tulopuolen oikaisuja, mutta ajatus siitä, että hallitus pyrkisi omalla toiminnallaan aktiivisesti ohjaamaan ja vaikuttamaan taloudessa myönteisen kehityksen hyväksi, puuttuu tästä kokonaan. Se on valitettavaa, koska kuitenkin jokaisella hallituksella on aina tietty määrä toimia ja hetkiä käytettävissään.

Tähän saakka perinteisesti kaikki hallitukset ovat lähteneet siitä, että aloittaessaan hallitukset reagoivat taloustilanteessa tapahtuviin muutoksiin ja näyttävät omalla toiminnallaan, mitä he aikovat tehdä välittömillä toimilla, ja siihen on käytetty juuri lisätalousarvioesityksiä. Nyt näin ei tapahdu.

Samaan aikaan työllisyystilanne pahenee. Meillä on tosiasiaa jo 500 000 ihmistä vaila työtä. Se on massiivinen luku, ja tämän joukon lisääntyessä tietysti kasvaa pitkäaikaistyöttömien määrä. Nyt ollaan tekemässä erittäin pahaa virhettä, jossa annetaan tämän pitkäaikaistyöttömyyden kasvaa kylmän viileästi ja oletetaan, että sillä ei ole mitään pysyviä seurauksia. Mutta me tiedämme 90-luvun lamasta Suomesta ja myös muiden maiden kokemuksista, että ikävä kyllä kasvaessaan pitkäaikaistyöttömyydellä on pysyviä seurauksia: tulee syrjäytymistä, pysyvää syrjäytymistä työmarkkinoilta, työkyvyt heikkenevät, työnantaja ei tahdo ottaa töihin henkilöä, joka on ollut kaksi kolme vuotta työttömänä, vaan syntyy tämä pysyvän syrjäytymisen riski. Ja tämä menee sitten jälkikasvuun, näkyy sosiaalisina ongelmina päivähoidossa, koulussa. Tämä valinta on mielestäni julma ja tarpeeton, koska sittenkin varsin pienillä rahoilla voitaisiin vaikuttaa juuri pitkäaikaistyöttömyyden katkaisuun. Pohjoismaisen mallin keskeinen ajatus on ollut, että työttömyyden sattuessa yhteiskunta tekee oman osuutensa, työtöntä ei jätetä yksin. Tämä hallitus on tämän

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

pohjoismaisen täystyöllisyysyhteiskunnan ja aktiivisen työvoimapolitiikan mallin nyt aktiivisesti unohtamassa.

Vielä kummallisempaa on, että hallitus käyttää paljon aikaa ja energiaa sen mainostamiseen, että ei voi viivyttellä päätöksenteossa, että on toimittava nopeasti. Tätä retoriikkaa me olemme nyt puoli vuotta kuunnelleet sekä täällä salissa että vielä enemmän julkisuudessa. Ja kun koko ajan yrittää katsoa, mitä hallitus tekee kilpailukyvyn parantamiseksi tässä ja nyt, niin joutuu joka ikinen kerta toteamaan, että ei yhtään mitään. Tämä vuosi ja — nyt näyttää siltä — myös ensi vuosi tulevat kilpailukyvyn osalta olemaan menetettyjä vuosia. Hallituksen omat toimet perustuvat siihen, että se rakentelee pakkolakikokonaisuutta, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 2015. Siihen saakka (Antti Rinne: 2017!) — 2017, kiitoksia — elinkeinoelämä ja työttömät saavat odotella kaikessa rauhassa. Ei puoleentoista vuoteen tämä hallitus tee työllisyyden hyväksi yhtään mitään muuta kuin puhuu, muuta kuin puhuu. (Riitta Myller: Ja sittenkin vääriä ratkaisuja!) — Ja senkin jälkeen koko suunnitelma on rakennettu hetteikölle, ikävä kyllä, tai ehkä onneksi hetteikölle, koska tämä pakkolakikokonaisuus puuttuisi vapaaseen sopimusoikeuteen, heikentäisi työntekijöiden työehtoja ja on mielestäni kiistatta perustuslain vastaista, että eduskunta ryhtyisi päättämään työehtoista sitovalla tavalla niin, että estetään paremmin sopiminen. Sellaista lainsäädäntöä en ole löytänyt yhdestäkään länsimaiden parlamentista tehtynä. Pidän tätä hanketta erittäin kummallisena ja kyseenalaisena.

Ja mitä enemmän kuuntelee myös työmarkkinajärjestöjä, sen enemmän tulee epäilyksiä, molemmilta puolilta. Palkansaajapuolihan on koko ajan ollut hyvin kriittinen, joka on lievä sana siitä, että tämmöisellä pakkolailla estetään sopimustoimintaa ja heikennetään työntekijöiden työehtoja. Mutta huomaa, että yhä enemmän tulee kriittisiä puheenvuoroja myös työnantajapuolelta, että sielläkin ruvetaan miettimään, tuleeko tästä kestävästä kilpailukyvyn parantamista vai tuleeko suuri sotku. Tähän saakka lausutun pohjalta voi enustaa, että tulee suuri sotku, joten toivon vielä, että tämä voisi tulla uuteen harkintaan ja muuttua tämän syksyn aikana, koska todellakin nyt aletaan olemaan tilanteessa, että joitain tuloksia tarvittaisiin tässä ja nyt.

Samaan aikaan tiedämme, että itse työmarkkinajärjestöjen piirissä on tehty erittäin pitkälle meneviä, mielestäni aika järkeviä ehdotuksia, joilla kilpailukykyasiaan voitaisiin vaikuttaa nopeasti tässä ja nyt. On palkansaajapuolella ilmoitettu valmius siihen, että he ovat valmiita ottamaan työttömyysvakuutusmaksuissa suuremman maksuosuuden itselleen, jotta työnantajaa autetaan, mikä voisi tulla voimaan jo ensi vuoden alusta. Samaten palkansaajapuolella on valmius siihen, että työeläkemaksuja voitaisiin väliaikaisesti alentaa ja sitä kautta myös vaikuttaa työvoimakustannuksiin tässä ja nyt jo ensi vuonna. Ihmettelen, että hallitus ei tällaiseen ole valmis tarttumaan, ja näyttää muuten hallitusaitio olevan aika lailla tyhjä, niin että ehkä tämä minunkaan puheenvuoroni ei tässä nyt suuresti tule auttamaan, mutta yritän kuitenkin.

Siis alun perin, kun Emu-ratkaisu tehtiin ja siihen työmarkkinoillakin varauduttiin, lähtökohtana oli, että juuri välillisten työvoimakustannusten puolella pystyttäisiin toimimaan nopeasti, jos on kilpailukykyongelma syntynyt. Ja silloin lähtökohtana on, että tehdään rahastointia sekä työttömyysvakuutusrahastoon että työeläkerahastoihin. Tämä oli tarkoitettu tällä Raamatun periaatteella toimivaksi: hyvinä vuosina kerätään vähän enemmän ja sitten laihoina vuosina niitä voidaan purkaa. Nyt kummallista on, että työeläkerahastoinnin puolella tätä ei ole ollenkaan käytetty, joten se olisi siis käyttämätön ase, mikä tarkoittaisi sitä, että me voisimme alentaa työvoimakustannuksia väliaikaisesti työeläkemaksuja alen-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tamalla. Se olisi etu yrityksille, mutta sillä olisi vaikutus myös kotitalouksille palkansaajan ostovoiman parantumisen kautta. Ja vielä lisäksi se tarkoittaisi myös sitä, että valtion ja erityisesti kuntien verotulot voisivat kasvaa. Siis ihan järkevä, hyvä ehdotus, joka tässä tilanteessa, kun on korkea työttömyys, olisi parempi. (Pia Viitanen: Nyt saisi joku hallituspuolueista kuunnella tätä!) — Olisi hyvä, että kuultaisiin myös hallituspuolueiden kanta tähän, koska meidän emme ole kuulleet tähän vielä hallituspuolueiden kannanottoa. Ja aina kaivataan näitä rakentavia ehdotuksia.

Puheenjohtaja Rinne on tehnyt ehdotuksen aikoja sitten siitä, että käytettäisiin työttömyysturvaa aktiivisen työllistymisen hyväksi. Eli olisi seteli, työttömyysturvan rahoituksesta lähtevä seteli, jonka voisi saada mukaansa, ja sitä kautta saisi työpaikan. (Antti Rinne: 15 000 työpaikkaa!) — Arvio on, että 15 000 työpaikkaa syntyisi tätä kautta. — Ihmettelen, että tämä ehdotus ei kelpaa.

Sitten on ehdotettu, että voitaisiin jättää toteuttamatta tämä VR:n ostopalvelutoiminnan alasajo, jolla on suuri aluepoliittinen vaikutus. Sen voisi rahoittaa hiukan pienentämällä autoveron alennusta. (Pia Viitanen: Aivan!) Ei sekään tunnu kelpaavan.

Ja sitten on nyt ehdotus siitä, että vaikutettaisiin tässä ja nyt, heti, eikä odotettaisi puoltatoista vuotta tai runsasta vuotta, ja katsottaisiin näitä välillisiä työvoimakustannuksia eli työttömyysvakuutusmaksua ja työeläkemaksua. Ihmettelen, että hallituksen puolella on täydellinen hiljaisuus. Olemme kuulleet, että kaikki ehdotukset otetaan vastaan, mutta se ei nyt oikein riitä, että ne otetaan vastaan. Ne pitäisi myös toteuttaa.

Tässä olisi ajatuksia, joita voisi lähteä viemään eteenpäin jo lisäbudjetin kautta. (Antti Rinne: SDP:n vaihtoehto!) Sama koskee viennin osuutta. Ikävä kyllä ei itse tässä budjettikirjassa eikä myöskään tässä lisäbudjetissa ole ratkaisuja viennin tukemiseen. Olisi näitäkin voitu tehdä jo nyt. Se koskee esimerkiksi teollisuuden energiaverotusta, se koskee esimerkiksi väylämaksuja, se koskee esimerkiksi päästökaupan kompensatiota: tässä ja nyt-toimia, jotka auttavat vientiä, sitä aluetta, joka on eniten ongelmissa. Minun mielestäni aika hyviä, kestäviä ehdotuksia, joille löytyisi yhteiskunnassa laveammaltikin tukea, kunhan vain politiikkojen keskuudessa olisi halu tarttua näihin ja lopettaa tämä askartelu pakkolakiensa kanssa, perustuslain kannalta erittäin kyseenalaisesti perusoikeuksia rajaavien pakkolakiensa kanssa.

Rohkenenkin toivoa, että näihin vaatimattomiin ajatuksiin vielä kuullaan hallituspuolueiden edustajien kannanotot.

15.52 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä äskeinen puheenvuoro päättyi joukkoon konkreettisia avauksia, konkreettisia esityksiä, konkreettisia vaihtoehtoja. Ja nyt minä oikeastaan ymmärrän, miksi täällä istunto istunnolta käy niin, että täällä pomppaa joku edustaja Rantakangas tai vastaava pystyyn ja sanoo, että oppositiolla ei ole mitään ehdotuksia: kun niitä täällä esitetään jo ties monetta kertaa, täällä ei ole ketään kuuntelemaan niitä. Olisiko tavatonta vaatia, että ministeriäitiossa olisi nyt asiasta vastaava ministeri paitsi ottamassa kopin myös toteuttaakseen näitä asioita, rakentavia esityksiä, avauksia, sosialidemokraattien näkemyksiä? Ja vähintäänkin olisi kohtuullista, että ne edustajat, jotka täällä istunto istunnolta pongahtavat ylös ja väittävät hyvinkin epätotuudenmukaisesti, että oppositiolla tai SDP:llä ei ole vaihtoehtoja, olisivat hyvät ja joskus kuuntelisivat niitä. Sitten jäätäisiin tältä turhalla jankuttamiselta päivästä toiseen, että vaihtoehtoja ei muka ole, kun niitä on kosolti, ja äskeisessä puheenvuorossa oli selkeitä avauksia. Ja jos tämä puhe nyt jostain kautta kenties tavoittaa työhuoneessaan istuvia hallituspuolueiden edustajia:

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Ottakaa koppi. Kuunnelkaa, mitä sanomme, ja miettikää näitä meidän vaihtoehtojamme toissanne, koska se avainsana, mikä tänään tuli esiin, oli työllisyystoimet tässä ja nyt.

Se on, hyvät ystävät, arvoisa puhemies, tavatonta, että me tiedämme tämän työllisyystilanteen ja täällä puheenvuoro puheenvuorolta hallituspuolueet tarjoaisivat ainoaksi näkemykseen sen hoitoon kilpailukyvyistä huolehtimista sillä keinolla, että sen päämääränä on valmiiksi saneltu ratkaisu, joka tarkoittaa suomeksi sanottuna palkkojen leikkaamista 5 prosentilla. Kaikki ymmärtävät, että tämä asia ensinnäkään ei ratkaise meidän kilpailukykyongelmaa. Jos hallitus uskoisi sen niin tekevän, miksi ihmeessä sitten lähdetään siitä, että ensimmäiset toimet tulevat vasta myöhemmin? Tämä on minun mielestäni aivan tavatonta, koska tässä ja nyt me tarvitsemme toimia.

Hyvä, että edustaja Heinonenkin käveli tänne sisään, täällä on tullut tärkeitä avauksia oppositiolta työllisyyden edistämiseksi tässä ja nyt, ja toivon, että voitte myös ministeri Stubbille niitä sitten välittää osaltanne.

Puhemies! Tässä lisätalousarviossa, kuten todettiin, se mitä tältä paperilta me olisimme halunneet nyt jo kolmatta kertaa, on se, että siinä puututtaisiin työllisyysmäärärahoihin tässä ja nyt. Ensi vuonna tilanne entisestään pahenee: työllisyysmäärärahoja leikataan 150 miljoonaa, ja nuorisotakuu, joka täällä nousi esiin, käytännössä katsoen vedetään nollahoitteiseksi. Viedään rahat ja sanotaan, että "hei, me kehitetään". Ja nämä ovat myös niitä toimia, mistä pitäisi pystyä huolehtimaan tässä ja nyt, kuten sanottu — toistan sitä, koska tämä on nyt tällä hetkellä se avainsana.

Täällä oli aika merkittäviä puheenvuoroja ministeri Lindströmiltä. Hän itse myönsi, että nämä rahat ovat riittämättömät. Hän sanoi, että 90 miljoonaa olisi tarvittu. Hän muuten itse esitti 30:tä, vaikka hänellä on tietenkin se valtikka. Ministeri sentään myönsi, että nämä rahat ovat riittämättömät. Siitä minä hämmästyin kaikkein eniten, kun täällä perussuomalaisen talousasiantuntija Turunen käytti puheenvuoron, että eihän itse asiassa näillä työllisyysmäärärahoilla nyt olekaan ollenkaan merkitystä. Se on muuten täysin päinvastainen linja kuin mikä perussuomalaisilla oli ennen vaaleja. Luin hyvin tarkkaan perussuomalaisen vaihtoehtobudjetin vuoden takaa, ja siellä esitettiin lisää työllisyysmäärärahoja. Nyt niitä esitetään leikattavaksi ja todetaan vielä edustajan suusta, että eihän niillä niin merkitystä olekaan. Eli tämä on taas kerran yksi osoitus siitä sataprosenttisesta takinkäännostä, lähtien uskomattomasta tosiasiasta, että Kreikka-paketti tehtiin siellä perussuomalaisen mukana ollessa, ja nyt sitten työllisyysmäärärahat kaikki menevät täysin päinvastoin kuin puhuttiin.

Yksi, mitä minä olen henkilökohtaisesti ihmetellyt kovin paljon, on se, kuinka ihmeessä esimerkiksi juuri perussuomalaiset voivat näin hyvillä mielin — näyttää siltä — olla mukana tässä kokoomuksen ja keskustan ja Elinkeinoelämän keskusliiton ideologian omaavassa hallituksessa ja nyt puhua siellä Hervannan Siwalla tai toreilla ihmisten kanssa, että niin väen vängällä on työmiehen ja työnaisen palkkaa laskettava 5 prosenttia tai väen vängällä on eläkkeensaajalta leikattava. Ne puheet ovat aivan toista, ja takki on kääntynyt kylä nyt sitten 100 prosenttia kaiken kaikkiaan.

Haluan, puhemies, tähän loppuun vielä sanoa, että aika merkittävä asia tuli tuolta ministeri Lindströmiltä myös siinä hänen viimeisessä puheenvuorossaan: hän sanoi, että TESistä hän haluaa pitää kiinni. Ja tätä me nyt toden totta toivomme, että tämä olisi myös koko hallituksen linja. Se oli työministerin linjanveto täällä tänään. Ministeri Stubb olisi mielestäni voinut ottaa tässä yhteydessä kantaa siihen, ja toivon, että hän voi palata kenties tänne aitioon. Edustaja Zyskowicz saapui, ehkä hän sitten vastaa tähän kysymykseen. Toivon,

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

että voitte olla, arvoisa kokoomus, sillä linjalla, että todellakin TESeistä ja niiden minimisuojusta pidetään kiinni. Se tuli ministeri Lindströmiltä tänään.

Mutta tässä, puhemies, muutamia asioita. Kuten sanottu — jos palaan siihen työllisyysmäärärahateemaan — tämä on taas jälleen kerran se asia, mistä tulemme sitten huomauttamaan tämän lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä.

15.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aikamoista populismia edellisiltä ministereiltä kertoa ja luetella täällä, kuka on salissa ja kuka ei ole paikalla. Muistan lukuisia käsittelyjä, joissa ei ollut valtiovarainministeri paikalla eikä ollut ministeri Viitanenkaan silloin paikalla, ja uskallan sanoa tähän pöytäkirjaan, että ei tänäänkään edustaja Viitanen istu täällä salissa silloin, kun tämä täysistunto loppuu, mutta katsotaan, jos kävisi näin, että edustaja Viitanen ottaa uuden toimintatavan käyttöön ja osallistuu näihin täysistuntoihin. Itse äsken kuuntelin teidän puhettanne tuolla työhuoneessa ja tulin sen takia tänne, kun kutsu kävi.

Eläkeläisten verotuksesta on puhuttu ja tuotu esille, että nyt jollain tavalla tässä tapahtuisi muutos, mutta täytyy pöytäkirjaan todeta, että itse asiassa viime eli Rinteen vaalikaudella eläkeläisten veroaste erkani selvästi ja tietoisesti palkansaajista useimmilla tulotasoilta, ja tämä oli SDP:ltä silloin tietoinen valinta. Itse asiassa tämä löytyy myös eduskunnan jaoston mietinnöstä. Se on ehkä hyvä myös pöytäkirjaan laittaa.

16.00 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on aina mukavaa iltaistunnoissa, missä aika usein istun edustaja Heinosen kanssa, käydä näitä keskusteluja. (Timo Heinonen: Hyvä!) Siksi minä toivon, että tästä myös useampi edustaja ottaisi tästä kopin. Minä kyllä katson aika ylpeänä tätä opposition väkeä täällä. Meitä on paljon, ja me haluamme keskustella ja tuoda niitä vaihtoehtoja.

Mutta, puhemies, tämä menikin mielenkiintoiseksi, tämä edustaja Heinosen väite siitä, että aikaisemmin olisi veroeuroja jollain tavalla niin kuin pidetty yllä. Nimenomaan ne... [Puhuja oli kääntyneenä selin mikrofoniiin.]

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Viitanen, puhutteko tännepäin, niin kuuluisi ääni tuohon mikrofoniiin.

No niin, puhun puhemiehelle, rouva puhemies. — Nimenomaisesti olemme halunneet pitää reilun meiningin mukaisesti palkansaajan ja eläkkeensaajan verotuksen tasa-arvoisena, ja oli täydellinen järkytys se, että kun kokoomus ennen vaaleja ministeri Stubbin suulla toisti, että tämä on perusfilosofia, että verotus on reilu, niin välittömästi vaalien jälkeen puheenjohtaja Stubb muuttui valtiovarainministeri Stubbiksi ja hän tuo itse esityksen, jossa ei kevennetä vastaavalla tavalla eläkkeensaajien verotusta kuin palkansaajien. Tämäkin on valitettavasti se 180 prosentin takinkääntö, ja tämä jos mikä on asia, mistä mielestäni, (Puhemies: Aika!) arvoisa edustaja... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.01 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, minkä kritiikin edustaja Viitanen esitti, on ihan paikallaan, koska täällä on monia, monia keskusteluja käyty niin, että keskeisiä lakiesityksiä ei ole esitelty, ja se niiden esitleminen aina hyvä periaate pitää. Nyt näyttää siltä, että tähän on tulossa parannusta, ja siitä on annettava kiitos

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

hallitukselle, jos on niin, että nämä tänäänkin listalla olevat keskeiset lakiesitykset kukin ministeri esittelee.

Mutta mitä tulee tähän eläkkeensaajan verotukseen, niin todellakin tässä on paljon puhuttu perussuomalaisten takinkäännostä, oli sitten kyse Kreikka-paketista tai pakkopal-kalennuksista tai työttömiltä tai eläkeläisiltä leikkaamisesta (Eduskunnasta: Tai maahanmuutosta!) — tai maahanmuuttoasioista. — Mutta harvemmin on puhuttu kokoomuksen täydellisestä takinkäännostä eläkkeensaajan verotuksen suhteen.

Ja mitä tulee viime kaudella tehtyihin päätöksiin, niin pyydän, edustaja Heinonen, laittakaapa faktat tiskiini. Otatteko te huomioon sieltä perusvähennykset, jotka tehtiin vuosina 12, 13, 14 ja 15? Otatteko huomioon Rinteen eläketulovähennyksen? Katsokaa koko vaalikauden saldo eläkkeensaajan verotusten kannalta ja laittakaa faktat tiskiini. Sen jälkeen voidaan vertailla.

16.03 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen otti käyttöön mielenkiintoisen termin, "Rinteen vaalikausi". (Naurua) Minä en oikein tiedä, mitä tämä Rinteen vaalikausi tarkoittaa, mutta sen muistan, että kun Rinne tuli hallitukseen, niin hän laittoi ehdoksi ensimmäisessä budjetissaan sen, että tehdään ylimääräinen eläketulovähennyksen nosto. Siis eläkeläisten verojen helpottaminen oli puheenjohtaja, valtiovarainministeri Rinteen linja. Nyt puheenjohtaja, valtiovarainministeri Stubbin linja on eläkeläisten verotuksen kiristäminen suhteessa palkansaajien verotukseen. (Eduskunnasta: Näin on!) Olen samaa mieltä edustaja Viitasen kanssa, että minustakin välillä vähän väärin aina syytetään perussuomalaisia takinkääntämisestä, koska tämä eläkeläisille tehty petos, jonka kokoomus on tehnyt, on kyllä todella suuri huijaus. Ennen vaaleja ministeri Stubb korvensi puheenjohtaja Sipilää siitä, että keskusta ei ole tekemässä eläkeläisille veronkevennyksiä. (Jukka Gustafsson: Ja Zyskowicz!) — Ja Zyskowicz oli tässä täysin rinnoin mukana. — Ja vaalien jälkeen hän tekee juuri sen, mitä hän vaaleja ennen arvosteli. Emme aio, edustaja Zyskowicz, antaa tässä asiassa teille rauhaa. Teidän nimenne tullaan mainitsemaan vielä monta kertaa. (Ben Zyskowicz: Kiitos!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistaan.

16.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että ministereillä ei ole aikaa ja mahdollisuutta aina olla näissä keskusteluissa mukana, mutta pidän kuitenkin harmillisena sitä, ettei ministeri Orpolla ollut mahdollisuutta osallistua tämän päivän keskusteluun, sillä tämän lisätalousarvion merkittävin määrärahamomentti kuitenkin koskee nimenomaan tätä turvapaikanhakijoiden määrän kasvua ja siihen liittyviä kysymyksiä. Sen vuoksi täällä kukaan ei vastannut esimerkiksi edustaja Tolppasen kysymyseen, joka liittyi tähän suojelupoliisin tämän päivän tiedotustilaisuuteen, jonka mukaan tämän turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä myös sekä terroriuhka että väkivaltaisten viharikosten uhka on kasvanut. Tämähän liittyy sekä maahanmuuttovastaisen ilmapiirin kiristymiseen että sitten turvapaikanhakijoiden joukossa tulleiden yksittäisten, mahdollisten terrorismiin kytköksissä olevien henkilöiden määrän lisääntymiseen. Kun nyt puhutaan rahasta, niin olen kyllä huolestunut turvallisuusviranomaisten, poliisin ja Rajavartiolaitoksen tilanteesta ja siitä, että tarpeeseen nähden resurssit ovat alimitoitettut, jos nyt ajatellaan vaikkapa tätä suojelupoliisin ilmaisemaa huolta.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Samalla myös tarvittaisiin kiireellisesti kyllä niitä lainsäädäntöuudistuksia, joita jo viime kaudella laitettiin vireille ja jotka liittyvät esimerkiksi lainsäädäntöhankkeeseen jälkikäteen ilmoitettavasta kotietsinnästä, joka ei ole Suomessa mahdollista toisin kuin lähes kaikissa muissa Euroopan maissa ja Pohjoismaissa. Tämä olisi yksi keskeisiä keinoja, jolla pystyttäisiin saamaan selville mahdollisia vireillä olevia terrorisuunnitelmia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja kaksi vastauspuheenvuoroa, ensiksi edustaja Harakka ja sitten edustaja Myller. Sen jälkeen taas puhujalistaan.

16.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen tuossa siteerasi supon arviota. Haluaisin tietää, onko hän itse sitä meiltä, että maahanmuuttajiin kohdistuva väkivalta on maahanmuuttajien itsensä aiheuttamaa jo pelkällä olemassaolollaan. (Ben Zyskowitz: Supo on sitä mieltä!) Onko edustaja Räsänen sitä mieltä ja onko tässä salissa ihmisiä, jotka ovat todella vakavissaan sitä mieltä, että väkivalta on uhrin itsensä aiheuttamaa?

16.07 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin nyt hieman selvennystä tähän asiaan, koska se viesti, mikä on tullut, kuuluu niin, että väkivaltaisten viharikosten uhka on kohonnut turvapaikanhakijoiden määrän huomattavan kasvun ja maahanmuuttovastaisen ilmapiirin vuoksi, eli kuinka vastaamme siihen, että maahanmuuttovastaisuus lisääntyy. Se ei varmastikaan johdu maahanmuuttajista, vaan meillä pitää olla todella kunnollinen strategia Suomessa, miten lisäämme aitoa, oikeaa tietoa ihmisten keskuudessa niistä asioista, joista maahanmuutto johtuu.

Myöskin annan tunnustusta hallitukselle siitä, että on reagoitu tämän lisätalousarvion kautta siihen, että Suomella on voimavaroja tässä ja nyt vastata näihin kysymyksiin, koska on totta, että jos kunnollista maahanmuuttopolitiikkaa ja kotouttamista ei tehdä, ongelmia varmasti tulee. Mutta meidän pitää pystyä myös katsomaan itseämme peiliin ja miettimään sitä, mistä tällaiset tunteet, joista (Puhemies koputtaa) nyt supo puhuu, johtuvat.

16.08 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa puheenvuorossani viittasin aivan täsmällisesti ja ainoastaan tuohon suojelupoliisin tiedotustilaisuuteen ja niihin seikkoihin, joita siinä tuotiin esiin: todellakin siihen, että sekä terroriuhka että sitten väkivaltaisten viharikosten uhka on kasvanut. Totesin senkin, että se liittyy sekä maahanmuuttovastaisen ilmapiirin kiristymiseen, joka ei tietenkään ole koskaan rikoksen uhrin vika vaan aina sen rikoksen tekijän syy, että toisaalta siihen, että tässä suuressa turvapaikanhakijoiden joukossa on se vaara, että siellä on myös enemmän niitä henkilöitä, jotka ovat kytköksissä terrorismiin. Eli myös se riski kasvaa. Ja tämä on juuri suojelupoliisin tämänpäiväisen tiedotustilaisuuden huolenaihe.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi puhujalistaan.

16.09 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Me teimme syyskauden alussa kolmannen lisätalousarvion eli muutama kuukausi sitten, ennen tätä neljättä lisätalousarviota, ja me kritisoiimme silloin hallitusta työllisyysmäärärahojen laiminlyömisestä. Silloin teotimistot ympäri Suomea kaipasivat lisää työllistämismäärärahoja, ja silloin ja myös tänään työministeri Lindström puhui siitä, että rahaa ei ole mutta hän kyllä laittaisi niitä ra-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

hoja, jos niitä olisi. Ja silloin ja myös tänään edelleen me kritisoimme hallituksen linjaa, että hallitus haluaa maksaa passiivisesta työttömyydestä eikä siitä, että ihmisiä autetaan pääsemään työmarkkinoille.

Mutta tänään tuli vielä uusi linjaus hallituspuolue kokoomuksen suunnalta. Muun muassa edustaja Lepomäki, joka ei nyt valitettavasti ole täällä, sanoi, että työllistämismäärärahat eivät paranna työllistämistä, ja hän viittasi tutkimuksiin — vaikea sanoa, millaisiin tutkimuksiin. Ollaanko tosiaan sitä mieltä, että starttirahat eivät auta ihmisiä yrittäjyyteen? Ollaanko aidosti sitä mieltä, että palkkatuki ei auta ihmisiä työllistymään?

Aidot tutkimukset, muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön tutkimukset viimeisien vuosien aikana, ovat osoittaneet, että muun muassa palkkatuki ja starttirahat ovat todella hyviä aktivointitoimia ja sitä kautta saadaan ihmisiä työmarkkinoille. Ja kun näitä ihmisiä vielä seurataan vuoden kahden verran, silloin nähdään, että vaikuttavuus on ollut todella hyvää. Se on myös valtion toimia, tai se kuuluu itse asiassa tällaiseen pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon, että autetaan ihmisiä pääsemään työmarkkinoille, ja on toki outoa, että hallitus, joka sanoo Suomen nousevan pelkällä työllä, ei halua edistää työpaikkojen luomista. Tämä on toki todella ristiriitaista.

Ja mitä tulee talouden isompaan kuvaan, puhutaan todella paljon vastuullisesta talouspolitiikasta, korostetaan, että se, mitä hallitus nyt tekee, on juuri sitä vastuullista talouspolitiikkaa. Mutta minä sanoisin, että vastuullinen talouspolitiikka ei todellakaan ole sitä, että leikataan heikoimmilta, nuorilta, eläkeläisiltä, opiskelijoilta, ja kasvatetaan tulevaisuuden kustannuksia. Vastuullinen talouspolitiikka ei ole sitä, että leikataan kokonaiskysyntää leikkaamalla ylisuuria summia. Vastuullinen talouspolitiikka ei ole sitä, että romahdetaan veropohjaa kaiken maailman hallintarekistereillä ja tarjotaan pääsy veronkiertoon. (Olavi Ala-Nissilä: Perustele oma näkemys!) — Me olemme tarjonneet monesti meidän omaa vaihtoehtoaamme. Me olemme muun muassa sanoneet, että me emme leikkaisi koulutuksesta. Kaikki maailman ekonomistit, (Välihuutoja) myös Suomen ekonomistit oikealta vasemmalle, ylhäältä alhaalle, ovat sitä mieltä, että Suomi ei voisi pahemmin ampua itseään jalkaan, ja siksi peräänkuuluttaisin järkevämpää talouskeskustelua.

Suomi ei nouse sillä, että tehdään huonosti valmistettuja kilpailukyky- ja tuottavuustoimia, jotka ovat mitä sattuu, joita muutetaan miten sattuu ja jotka ovat sellaisia, joilla tavoitellaan esimerkiksi tuottavuutta mutta lisätään työaika, mikä vähentää tuottavuutta. Että näissä pitäisi olla johdonmukaisia. Toivon, että nämä kommentit otetaan uuteen harkintaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pari vastauspuheenvuoroa. Sieltä ensiksi edustaja Ala-Nissilä ja sen jälkeen sitten edustaja Gustafsson.

16.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä edustajien kritiikki oli yliampuvaa ja osin virheellistäkin, mutta ei tämä Suomi sillä nouse eikä nouse, vaikka joka viikko tehdään täällä välikysymys, niin kuin oppositio haluaa tehdä. Me elämme edelleen sitä aikaa, jolloin edustaja Rinne on tehnyt budjetin. Ei yhtään hallituksen leikkausta ole vielä voimassa, vaan elämme teidän budjetinne veronkiritysten ja leikkausten aikaa. Kyllä odottaisin, arvoisa puhemies, että olisi joku oma vaihtoehto, oma konsepti. Kun maa menee kriisiin ja toimintaympäristö on muuttunut, ei sieltä päästä, ellemmme muuta konseptia, ellei meillä ole joku uusi lääke tässä. On todella onne-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tonta, että tämä on tällaista kritiikkiä ja välikysymys per viikko -linjaa, ei sillä Suomi nouse.

16.15 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreät aloittivat oppositiopolitiikan ja saivat paljon hurraa-huutoja katsomoista, kun arvostelivat koulutukseen suuntautuvia leikkauksia. Jossain vaiheessa itsekkin erehdyin ajattelemaan, että tuo saattaa olla ihan fiksua: että on selvä painopiste, koulutukseen suoritettuja leikkauksia ei hyväksytä ja niille yritetään esittää jotakuinkin uskottava vaihtoehto. Mutta syksyn edetessä vihreät itse asiassa ovat ryhtyneet ampumaan kaikkia säästöjä. Ei riitä, että ammutaan koulutuksen säästöt, myös eläkeläisten asumistuesta tehdään välikysymys. Kehitysyhteistyöleikkauksia totta kai vastustetaan. Nyt vastustetaan sitä, ettei ole enempää työllisyysrahoja. Ja sitten kun kerrotaan, että joo, on meillä vihreillä vaihtoehto, niin se on se, että leikataan näitä virkamiesten kilometrikorvauksia ja näillä kilometrikorvauksien leikkauksilla meinataan nämä satojen satojen miljoonien leikkaukset kompensoida, niin että minä sanon teille, edustaja Yanar, että tämä on humpuukia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten kaksi vastauspuheenvuoroa. Tässä ensiksi edustaja Lindtman ja edustaja Heinäluoma.

16.16 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko tarttua tähän edustaja Ala-Nissilän kritiikkiin. Ensinnäkin hänen puheenvuoronsahan osoittaa juuri sen kritiikin oikeaksi, minkä edustaja Viitanen täällä aiemmin kertoi. Täältä pöntöstä käydään päivästä toiseen, viikosta toiseen ja kuukaudesta toiseen kertomassa ja tarjoamassa erilaisia vaihtoehtoja hallituksen väärälle politiikalle, oli sitten kyse esimerkiksi näistä maakuntia kurittavista junaleikkauksista, jotka voitaisiin perua ottamalla käyttöön vain viidestoitosa siitä kaavaillusta autoveron alennuksesta, jonka hallitus on päättänyt tehdä, tai siitä, että olemme esittäneet Rinteen-mallin käyttöönottoa, jolla passiivisista työttömyysmenoista saadaan aikaiseksi aktiivisia työllisyysmenoja ja sitä kautta saadaan Suomi nousuun. Mutta ei, edustaja Ala-Nissilä ei kuule, hän vain tulee ja kertoo, että ei ole vaihtoehtoja.

Ja vielä, mitä näihin välikysymyksiin tulee, niin kun katsotaan viime kauden saldoa, niin emme me taatusti siihen tule pääsemään. (Ben Zyskowicz: Onko ihan varma?)

16.17 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin sillä tavalla ymmärtää edustaja Ala-Nissilää, että hän ei tainnut olla salissa, kun tätä keskustelua tässä aikaisemmin käytiin ja näitä opposition vaihtoehtoja esiteltiin. Hän tuli saliin kesken kaiken ja käytti lonkalta semmoisen puheenvuoron, josta ajatteli, että se tilanteeseen sopii, ja se sopikin erittäin hyvin, koska se osoitti juuri sen, mitä edustaja Viitanen täällä sanoi todeksi. Eli siitä huolimatta, mitä me täällä puhumme, te olette joko poissa tai pidätte korvanne kiinni.

Tässä suhteessa ministeri Stubb on kuitenkin minun mielestäni luokkaa korkeammalla, koska hän sentään sanoi, että nämä kaikki meidän ehdotukset otetaan vastaan, alkaen tästä Rinteen ehdotuksesta tehdä työttömyysturvasta aktiivituki työllisyyteen. Hänhän taisi lupata jopa, että otetaan vastaan tämäkin ehdotus siitä, että autoveron... Ei kun sen hän taisi torjua, autoveroalennusta ei voida kuitenkaan käyttää siihen, että VR:n ostopalvelut hoidettaisiin. Mutta kyllä hän otti vastaan tämän ehdotukseni siitä, että katsottaisiin vähän näitä työnantajan välillisiä työvoimakustannuksia. Hän sentään ilmoitti, että otetaan vastaan,

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

edustaja Ala-Nissilä ei ole vieläkään kuullut niitä. Mutta kyllä varmaan tämän keskustelun jälkeen pyydätte pöytäkirjanotteen, josta näkyvä nämä vaihtoehdot. SDP:n vaihtoehtohan johtaa pienempään velkaantumiseen kuin mitä hallitus tekee. Te olette lisäämässä velkaa, ette vähentämässä sitä.

16.19 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hallituksen lempi-argumentti tämä, että ei ole vaihtoehtoja, siitä huolimatta, että niitä esitetään jatkuvasti, ja edustaja Zyskowicz jopa kutsui opposition politiikkaa humpuukiksi. Minä haluan nyt oikeastaan kysyä hallituspuolueiden edustajilta myöskin, että mikäs tämä teidän vaihtoehto sitten loppujen lopuksi on. Eikö ole korkea aika, että myöskin te pystytte osoittamaan, että teidän valittu poliittinen linja myös toimii? Nyt me olemme eläneet Suomessa vuodesta 2012 tämän kiristävän finanssipolitiikan olosuhteissa — ja mitkä ovat tulokset? Työttömyys on jatkanut kasvuaan, alijäämä on kasvanut ja velkaantuminen on jatkunut. Nyt uusien ennusteiden mukaan työttömyys tulee ensi vuonna olemaan korkeammalla tasolla kuin koskaan aikaisemmin tämän vuosituhannen aikana. Se jos jokin on osoitus siitä, että hallituksen politiikka ei toimi.

16.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä oikeastaan jo edustajat Lindtman ja Heinäluoma kertoivat juuri sen, että ihan hetki sitten olin tuolla puhujakorokkeella ja toivoin, että hallituspuolueet kuuntelisivat, mitä me esitämme, niin että ei tarvitsisi jatkuvasti käydä tätä keskustelua, että "teillä ei ole vaihtoehtoa". Sitä ennen edustaja Heinäluoma käytti pitkän ja analyttisen puheenvuoron tuolla puhujakorokkeella ja kertoi monia eri vaihtoehtoja (Eero Heinäluoma: Lähes kymmenkunta!) muun muassa viennin tukemiseksi tässä ja nyt. Hän muun muassa siteerasi ay-liikkeen ehdotuksia näistä työeläkemaksuista. Hän puhui Rinteen mallista. Kaikki tällaisia uusia ehdotuksia ja avauksia, ne lueteltiin tuolta. Ja sitten kaiken kukkuraksi tämä huipentui edustaja Ala-Nissilän välihuutoon, että "lisävelalla". Auta armias, kun me olemme sanoneet vaikka kuinka monta kertaa eri istunnoissa, tiedotteissa, puheenvuoroissa, että meidän vaihtoehtomme, kun sitä tullaan sitten käsittelemään tässä salissa — eduskunnan aikataulujen mukaan 18.11. — sisältää vähemmän velkaa kuin mitä hallitus ottaa. (Eero Heinäluoma: Tervetuloa, edustaja Ala-Nissilä!) Kun sen nyt tässä sanon, niin sovitaanko sillä tavalla ihan ystävänä, (Puhemies koputtaa) että tämän jälkeen ei enää näitä argumentteja täällä käytetä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä kolme vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen siirrymme jälleen listalle. Nämä henkilöt ovat edustajat Ala-Nissilä, Zyskowicz ja Yanar.

16.21 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että talouskehitys on ollut odotettuaakin huonompaa. Viittasin vain siihen, että eletään sen edellisen hallituksen budjetin aikaa. Tässä edustaja Rinteen mallissahan on ideaa. Sen olen noteerannut. (Ben Zyskowicz: Se on Sipilän malli!)

Arvoisa puhemies! Kun autoveron alennustakin täällä on monta kertaa jaettu, niin pyydän nyt huomauttaa, että autovero alenee 50 miljoonaa ensi vuodelle mutta käyttömaksu nousee 100 miljoonaa, joten verotus kiristyy 50 miljoonaa. Miten te voitte sitä 200:aa miljoonaa täällä moneen kertaan jakaa, kun verotus todellisuudessa kiristyy? Kannattaisi nyt katsoa vähän tarkemmin, mitä ne esitykset ensi vuodelle ovat.

16.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Anderssonille. Itse asiassa en ole kutsunut vasemmistoliiton oppositiopolitiikkaa humpuukiksi, päinvastoin: eräässä puheenvuorossa joitakin viikkoja sitten sanoin, että vasemmistoliitto on mielestäni ainoa oppositiopuolue, joka selkeästi on kertonut, mikä heidän vaihtoehtonsa on. Ja se heidän vaihtoehtonsa on se, että otetaan lisää velkaa. Vasemmistoliitto kertoi tämän ennen vaaleja, haki sille kansalaisilta tukea, ei hirveästi sitä lisätukea saanut, mutta on pitänyt linjansa, uskoo siihen, että kun säästöistä luovutaan, otetaan lisää velkaa, niin pitkän päälle velat muuttuvat saataviksi ja tällä saadaan asiat kuntoon.

Mutta kun vihreiltä, jotka korostavat joka käänteessä, että kyllä heillä on vaihtoehtoja, asiaa tivataan ja he kertovat, että virkamiesten kilometrikorvauksia leikataan, niin tämä mielestäni, arvoisa rouva puhemies, on humpuukia.

16.23 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äskeinen puheenvuoro oli toki tämmöinen viihteellinen, mutta sanotaan näin, että se ei sisällä puolustusta siihen suuntaan, mitä hallituspolitiikan, hallituksen talouspolitiikan suunnan todistamiseksi vaadittaisiin. Kun puhutaan siitä, että ei ole vaihtoehtoja, ei selvästikään kuunnella oppositiopoliitikkoja ja oppositiopuolueita, heitetään juuri, kuten äsken sanottu, lonkalta, hoetaan samoja asioita. Sanoisin hallituspuolueille, että teidän tulisi osoittaa, että teillä on hyvää politiikkaa. Ei niin, että puhutte edellisestä kaudesta, vaan siitä, että todistelette, miksi nämä toimet ovat välttämättömiä, kun markkinoitte niitä sellaisina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ennen puhujalistaan siirtymistä ministeri Orpo käyttää puheenvuoron, 3 minuuttia paikalta, olkaa hyvä, ja sen jälkeen listalle.

16.24 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että en ole voinut täällä osallistua keskusteluun, ja nytkin on aika vähän aikaa, mutta halusin tulla kuitenkin käyttämään lyhyen puheenvuoron.

Omalta osaltani on tärkeää, että lisätalousarviossa huomioidaan tästä kasvaneesta turvapaikanhakijoiden määrästä aiheutuvat kulut. Yli 50 miljoonaa euroa suunnataan näihin välttämättömiin vastaanottamisen kuluihin, jotka sisäasiainministeriön hallinnonalalla ovat aivan välttämättömiä, koska meidän on nämä ihmiset vastaanotettava ja heidän asian- sa tutkittava ja heidän majoituksestaan huolehdittava nyt ensi alkuun.

Meillä ovat kieltämättä koko vastaanoton, sisäisen turvallisuuden resurssit ja henkilöstö olleet todella kovilla tuosta kesästä lähtien, tekevät paljon töitä, upeaa työtä. Tämä työ ei olisi ikinä onnistunutkaan varmaan ilman heidän venymistään mutta ei sitten myöskään ilman kolmannen sektorin, ennen kaikkea SPR:n, merkittävää roolia tässä vastaanotossa. Mutta lähtökohta on se, että tällä rahalla, mitä nyt lisää on osoitettu, me kykenemme tämän vuoden asiat hoitamaan. Aikaisemmin jo suojelupoliisille muun muassa osoitettiin lisätalousarviossa lisää määrärahoja tähän vastaanottoon heidän osaltaan, jotta heillä on riittävä resurssi seuloa läpi turvapaikanhakijoiden suurta määrää ja sitä kautta pitää huolta omasta tehtävästään eli sisäisestä turvallisuudesta.

Tästä päästäänkin toiseen ajankohtaiseen aiheeseen, eli suojelupoliisi on tänään julkaissut päivitetyn uhka-arvionsa, edellinen on vuodelta 14. Tähän ajankohtaan ei liity mitään dramatiikkaa, mutta he kokivat tehtäväkseen — ja sehän heidän roolinsa onkin — että he tuovat julki arvion siitä, että Suomessakin uhka terrorismi-iskulle tai väkivaltaisuuksille on jonkin verran kasvanut ja suurimpana syynä on maahanmuuttotilanne. Siinä on eri jaotte-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

luita: Ensinnäkin tämä suuri maahanmuutto on nostanut esiin ääriliikkeitä ja ääriliikkeiden keskinäiset sekä heidän ja maahanmuuttajien väliset jännitteet ovat aiheuttaneet jo asioita, joita emme olisi halunneet nähdä, mutta voivat aiheuttaa jatkossakin. Sen lisäksi on kasvavaa huolta maahanmuuttajien sisäisestä toimeen tulemisesta, koska heillä on eritaustaisia ihmisiä ja meillä on Suomessa kuitenkin se tapa, että kaikki sijoitetaan samoihin vastaanottokeskuksiin.

Sitten varsinainen terrorismiuhka: Suojelupoliisi kertoi tänään sen, että tässä suuressa määrässä turvapaikanhakijoita joukossa on joitakin tunnistettuja henkilöitä, joilla tiedetään olevan kytköksiä terrorismiin. Kyse on erittäin pienestä määrästä kokonaisuuteen nähden mutta kuitenkin vakavasti otettavasta, ja pidän perusteltuna, että tämä kerrotaan. Kaiken kaikkiaan seurattavia henkilöitä, kohdehenkilöitä niin sanotusti, on noin 300. Se ei tarkoita, että meillä on maassa 300 terroristia, vaan se tarkoittaa sitä, että Suomessa on 300 sellaista henkilöä, joilla tiedetään olevan joitakin kytköksiä terrorismiin tai terroristiseen toimintaan. Mutta suojelupoliisi tekee pienillä resursseillaan yhdessä poliisin ja rikospoliisin kanssa erinomaista työtä, ja pyritään pitämään tilanne hyvin hallinnassa. Ei ole mitään syytä, miksi tavallisen suomalaisen pitäisi nyt alkaa pelkäämään, mutta suojelupoliisi tekee velvollisuutensa ja kohottaa turvallisuusriskiä erittäin matalasta hieman kohonneeksi. Yksittäisten riskitekijöiden osalta Suomessa ei ole riskiä suunnitellulle, laajamittaiselle terrorismiteolle tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

16.28 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! On syytä ministeri Orvolle todeta — tämä on ihan minuutti — herra ministerille, että minusta on arvokasta se, että Suomessa suojelupoliisi ja te ministerinä toteatte suojelupoliisin arviot ja näkemykset tilanteesta. Näin toimii avoin demokratia, kansanvalta Suomessa. Minulla on sellainen käsitys, että suurimman osan suomalaisista tunteet ja näkemykset vastaavat tätä suojelupoliisin arviota. Minä esimerkiksi nyt, kun kuuntelin teitä tuossa äsken, en mitään yllätystä tai sentyyppistä siinä löytänyt. Se on selvä, että kun maahan tulee kymmeniätuhansia, niin se herättää kansalaisissa myöskin senkaltaisia arvioita turvallisuuden ja muun suhteen, mutta minusta on hyvä avoimuus ja se, että kerrotaan. Kansa on viisasta ja on hyvin perillä, missä mennään. Hyvä, että on suojelupoliisi, ja erityisen hyvä, että on ministeri, joka on kärryillä.

Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron vähän siihen, mistä täällä on tänään keskusteltu, ja oikeastaan tämän ministeri Orvon puheenvuoron jälkeen ei nyt ole ihan helppo siirtyä tähän arkipäivän politiikkaan noin budjettinäkökulmasta. Mutta iltapäivän keskustelusta pari kommenttia.

Edustaja Rantakangashan aloitti hyvin koppavasti kritisoimalla sosialidemokraatteja ja vaatimalla enemmän toimia yhteiskuntasopimuksen tai palkkaratkaisun puolesta. Silloin ajattelin sitä, että ainoa henkilö, jota pääministeri Sipilä on täällä muistaakseni kahteen otteeseen kehunut nimeltä mainiten, on meidän yksi parhaita miehiämme, edustaja Ihalainen. Täällä on paljon muitakin hyviä miehiä ja naisia, jotka ovat tavallaan pyrkineet myönteisesti vaikuttamaan, jotta saataisiin hyvä palkka- ja sopimusratkaisu aikaiseksi. Se oli todella löysää, ennätyksellisen löysää puhetta Rantakankaalta — Sipilä kehui ja Rantakangas heittää huulta täällä.

Myöskin päivän keskustelu on osoittanut tähän asti sen, että sosialidemokratia on teon sana, siis sosialidemokratia on verbi. Me teemme. Me olemme täälläkin nyt puhuneet ja

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

vaatineet enemmän työllisyystekoja, työllisyysaloitteita, meillä on lukuisa määrä omia ehdotuksia. Toinen keskustaedustajan nimi, jonka mainitsen, on edustaja Ala-Nissilä, joka nyt taas poistui paikalta, ja sitten hän tulee taas hetken päästä tänne ja sanoo jotakin. Edustaja Ala-Nissilähän täällä kanssa sitten vaati toimia oppositiolta ja demareilta, että Suomi nousuun. Tämä on nyt tällainen pienimuotoinen aasinsilta siihen, että nyt tässä neljännessä lisätalousarviossa on myöskin asia, joka on jäänyt vähän liian vähälle: Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja vähennetään 10 miljoonaa euroa — kuulitte oikein, vähennetään — ja sitten myöskin strategista tutkimusrahoitusta 4 miljoonaa euroa.

En tiedä, kuinka moni luki Helsingin Sanomista noin viikko sitten Etlan toimitusjohtajan Vesa Vihriälän varsin asiallisen kolumnin, jossa oli yksi erittäin mielenkiintoinen kohta. Tämä kepulaisten talousneuvonantaja Vesa Vihriälä esitti siinä myöskin, että hallitus nyt vielä miettisi näitä koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen — kuunteles nyt, edustaja Zyskowicz — tehtyjä merkittäviä säästöjä ja leikkauksia. No, ei ole luettu Vesa Vihriälän artikkelia tai ainakaan ymmärretty, että näin toimitaan. Me kaikki tiedämme sen, että Suomi nousee vain osaamisella, perustutkimuksella, jolla luodaan edellytyksiä sitten uusille työpaikoille, joilla pärjätään sitten maailmanmarkkinoilla ja turuilla.

No, me tulemme esittämään tähän tietysti korjauksen, emme me tämmöistä hyväksy. Me olemme aidosti, sosialidemokraatit, koulutus- ja sivistyspuolue ja emme todellakaan tätä hyväksy.

16.34 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset Suomen kansan edustajat! Edellinen puhuja kertoi, että sosialidemokratia terminä on verbi. Se oli minulle uusi tieto, mutta jos sen entinen opetusministeri eduskunnan pöntöstä todistaa, niin asia on ainakin perusteellisesti selvitty. (Jukka Gustafsson: Kyllä edustaja ymmärtää symboliikkaa, pakko uskoa!)

Täällä aikaisemmassa keskustelussa edustaja Heinäluoman johdolla sosialidemokraatit ovat antaneet ymmärtää ja jopa suoraan sanoneet, että hallitus haluaa istua omien pakkolakiensa päällä nyt vuoteen 2017 ja katsoa sitten, saadaanko tätä kautta kustannuskilpailukykyä kohennettua. Edustaja Heinäluoma ja muut tätä kantaa edustavat, hallitus ei todellakaan halua hetkeäkään istua asioiden päällä. Kuten täällä muistaakseni edustaja Vanhanen jo aikaisemmin totesi, niin te tiedätte kaikki varsin hyvin, että nämä niin sanotut pakkolait — mekin olemme näköjään ostaneet tämän demagogisen termin — (Eero Heinäluoma: Hyvä!) tulevat voimaan vuoden 2017 alusta vain sen takia, siis vasta silloin sen takia, että ne tulevat voimaan, kun voimassa olevat TESit päättyvät. Mutta ei hallitus halua näitä niin sanottuja pakkolakeja, ei halua, ei halua istua niitten päällä eikä halua toteuttaa niitä.

Päinvastoin, hallitus haluaisi, että ne neuvottelut, joita työmarkkinaosapuolet nyt käyvät siitä, voisivatko ne löytää yhteisen näkemyksen niistä keinoista, joilla Suomen kustannuskilpailukyky voitaisiin tuntuvasti kohentaa, johtaisivat tulokseen. Jos ne neuvottelut johtavat tulokseen, niin se on ehdottomasti parempi vaihtoehto kuin tämä lainsäädäntötie. Jos ei muuten, niin senkin takia, että jos eduskunta joutuu nämä lait säätämään, niin on odotettavissa, että saadaan hyvin vaikea työmarkkinasyksy vuoden päästä, kun TESit ovat umpeutumassa ja uusia ollaan solmimassa. Jos sen sijaan työmarkkinajärjestöt keskenään pystyvät sopimaan sekä välittömistä kustannuskilpailukyvyn kohentamiskeinoista että siihen liittyen pitkäaikaisesta maltillisesta palkkaratkaisuista ja siihen liittyen myös edistämään paikallista sopimista, joka taas edistää tuottavuutta, niin tämä on ehdottomasti parempi vaihtoehto ja myös hallituksen toivoma vaihtoehto.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

No, minkä takia hallitus sitten jatkaa näiden niin sanottujen pakkolakien valmistelua? Se jatkaa sen vuoksi, että kuten aiemmin keskustelussa puheenvuorossani sanoin, hallituksella on viime kädessä vastuu isänmaan asioista eli hallituksen on varauduttava siihenkin epätoivottavaan vaihtoehtoon, että näistä asioista ei pystytä sopimaan. Hallituksen on sellaisessakin tilanteessa tehtävä toimia, joilla meidän kustannuskilpailukyky kohenee, joilla toimilla tätä kautta saadaan edistettyä uusien työpaikkojen syntymistä ja tätä kautta myös vahvistettua meidän hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen perustaa.

Kun täällä on sanottu, että hallitus tekee leikkauksia ja ennen kaikkea vääriä leikkauksia, on viitattu Vesa Vihriälän kirjoitukseen, jota minäkin arvostan tasapainoisena ja asiantuntevan ekonomistina, niin on ihan selvää, että mitä tahansa yksittäistä säästöä voidaan hyvin perustein arvostella. En usko, että on olemassa mitään säästöjä, joilla ei olisi kielteisiä vaikutuksia. Esimerkiksi säästöt, joita joudutaan tekemään koulutukseen tai yliopistolaitokseen, tutkimukseen, ovat erittäin ikäviä, voi sanoa, vastenmielisiä. Ei niitä kukaan tee mielellään.

Mutta kun samaan aikaan on vastuu siitä, että tämä velkaantumisvauhti on pakko saada tahtumaan, niin on pakko tehdä säästöjä, koska sellainen oletus, että näillä Suomen kilpailukyyn kohentamispäätöksillä saataisiin niin paljon lähivuosina nopeutettua meidän talouden kasvua, että me emme näitä säästöjä tarvitsisi, sellainen ajatus on epärealistinen. Se on sellaista, mitä ehkä opposition vaihtoehtobudjeteissa voidaan kertoa, miten talouskasvua kiihdytetään ja näin sitten leikkauksista voidaan kokonaan luopua tai välttyä, mutta se ei perustu realismiin.

Keskustelussa on kokoomusta syytetty siitä, että pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotus kevenee mutta eläkeläisten verotus ei kevene, ja on aivan totta, että kokoomus sekä vaalikampanjassa että vaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa ajoi sellaista ansiotuloverotuksen keventämistä, joka olisi tehty valtion tuloveroasteikkoon ja joka olisi yhtäläisesti silloin koskenut sekä eläkkeensaajia että palkansaajia. Tosiasia on se, että hallitusneuvotteluissa kuitenkin päädyttiin tähän työtulovähennyksen kautta tehtävään tuloverotusten kevennykseen, ja sen seuraus on se, että palkansaajien verotus kevenee tältä osin, eläkeläisten ei. Eläkeläisten verotus ei siis kiristy. On tietysti ovelaa sanoa, että se kiristyy suhteessa palkansaajiin. Mutta eläkeläisten verotus ei kiristy, se on vähän niin kuin että lapsettomien ihmisten elintaso huononee, kun lapsilisiä korotetaan, että se suhteellisesti lapsia omaaviin perheisiin kärsii. (Eero Heinäluoman välihuuto — Pia Viitasen välihuuto) Eli eläkeläisten verotus ei tältä osin kiristy, mutta on totta, että pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotusta kevennetään työtulovähennyksellä. Tämä on se ratkaisu, johon hallitusneuvotteluissa päädyttiin. — Ja edustaja Heinäluoma ja edustaja Viitanen, voin teille sanoa, että kun me elämme tällaisessa monipuoluemaassa ja teemme monipuoluehallituksia, niin mikään puolue ei saa kaikkia tavoitteitaan hallitusohjelmaneuvoituissa sellaisenaan läpi. Ja te olette tämän tulleet huomaamaan ja tulette jatkossa eri tilanteissa varmasti huomaamaan.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti parista asiasta:

Edustaja Räsänen mielestäni kiinnitti ihan asiallisella tavalla, edustaja Harakka, huomiota suojelupoliisin tänään tekemiin uhkapäivityksiin, joita myös ministeri Orpo täällä selosti. Se, että sanoo, että suojelupoliisin tänään tekemän päivityksen mukaan viharikosten uhka on kasvanut, ei tietystikään tarkoita viharikosten uhreiksi joutuvien ihmisten syylistämistä, vaan se on tietyn faktan toteamista, että heillä on tämä arvio. Eikä se voi, edustaja Harakka, olla poliittisesti epäkorrektia, että todetaan, että viharikosten uhka on lisää-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tyneen maahanmuuton seurauksena kasvanut. Se, että nämä fasistit tai natsit tai rasistit totta kai ovat ainoat syylliset näihin rikoksiin, on tietysti ihan eri asia. Että minä en ihan ymmärtänyt tätä edustaja Räsänen puheenvuoroon kohdistunutta kyseenalaistamista, mutta mielestäni hän siihen jo myös vastasi.

Hän myös vastasi mielestäni aivan oikein, että me tarvitsemme turvallisuusviranomaisille sekä voimavaroja että toimintavaltuuksia. Voimavaroista on helpompi olla yhtä mieltä, jos vain rahat löytyvät, mutta näistä toimivaltuuksista saadaan aina väentää kättä vaikkapa niin sanottujen ihmisoikeusjuristien kanssa, jotka alun perin vastustivat esimerkiksi poliisille tullutta oikeutta puhelinten kuunteluun vakavissa rikoksissa. Jos me emme olisi sitä aikoinaan säätäneet vastoin Scheininin ja kumppaneitten käsitystä, niin kuinka paljon vakavia rikoksia, alamaailman murhia, huumarikoksia, olisikaan jäänyt pimeiksi, kun meillä ei olisi ollut mahdollisuutta tutkinnassa hyödyntää puhelinkuuntelun tai teletunnistustietojen saamista. Eli kannatan poliisille kaikkia niitä toimivaltuuksia, mitä Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa voidaan antaa. Ja on hyvin tarkkaan käytävä läpi se, mitä mahdollisesti tällä puolen on sellaista, mitä meidän vielä pitää tehdä. Edustaja Räsänen viittasi tällaisiin kotietsintöihin, joista ei reaaliaikaisesti ilmoiteta, joilla voi olla suurikin merkitys joidenkin terroritekojen ehkäisyssä. Tällaisia toimivaltuuksia, joita muissa oikeuskulttuuriltaan Suomeen rinnastettavissa maissa — joissa ihmisoikeuksia kunnioitetaan, kuten meilläkin — on voitu ottaa viranomaisten käyttöön, kannatan Suomessakin käyttöön otettavaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Aika on täyttymässä. Kun täällä on kysytty, mikä se on se hallituspuolueiden vaihtoehto: Se on hallitusohjelma. Me olemme yhdessä sopineet hallitusohjelmasta, se pitää sisällään, kuten tiedätte, säästöjä, jotka ovat ikäviä, mutta välttämättömiä, se pitää sisällään toimenpiteitä, joilla me pyrimme vahvistamaan suomalaista kustannuskilpailukykyä ja sitä kautta suomalaisen työn kilpailukykyä ja saamaan uutta työtä Suomeen, ja se pitää sisällään uudistuksia, jotka meidän mielestämme ovat välttämättömiä. Se on se hallituspuolueiden yhteinen vaihtoehto. Totta kai jokaisella erikseen on sitten omia painotuksia.

16.45 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskoviczin puheesta olin tulkitsevinani jonkinlaista kritiikkiä; en tosin ymmärtänyt, mihin se tarkalleen ottaen osaltani kohdistui. Minähän pyysin edustaja Räsästä selventämään sitä, mitä hän oli sanonut maahanmuuton ja rikollisuuden välisestä suhteesta, ja hän sen ansiokkaasti teki, ja on varmasti kaikille hyvä, että se on nyt pöytäkirjoihinkin selkeästi todettu. Ainahan ei ole niin, että edustajien tarkoitus kävisi puheesta yksiselitteisesti ilmi — joskus sekin on tahallista, mutta tässä tapauksessa näin ei ollut.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä toinen vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen. Sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.45 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskovicz, kun te täällä puhuitte tästä eläkkeensaajien verotuksesta, niin olisiko silloin — jos te olette tänään sitä mieltä, että te ette nyt voineet asialle mitään — ollut reilua sitä eläkkeensaajaa kohtaan, että ennen vaaleja ette olisi puheenjohtajanne suulla alleviivanneet, että tämä on kokoomuksen perusfilosofia ja sillä, että teemme tasavertaiset kevennykset, emme saada eläkkeensaajia epäreiluun asemaan? Se on hyvin hämmäntävää, kun ensin puheen-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

johtaja Stubb sanoo ennen vaaleja näin monille eläkkeensaajille — minultakin on sitä kysely jälkeinpäin, miten tämä voi olla mahdollista, että nyt tämä veroero syntyy kokoomuksen toimesta — ja sitten vaalien jälkeen se sama Stubb, valtiovarainministeri Stubb, omassa esityksessään esittää toisin. Eli nyt pitää kysyä, että jos kokoomus on toista mieltä kuin mitä kokoomus esittää, niin onko se sitten perussuomalaiset vai keskusta vai kuka tätä veroeroa haluaa, koska aiemmin sitä ei halunnut kukaan.

Ja tähän loppuun, puhemies, tästä koulutuksesta: Edustaja Zyskiewicz, sanoitte, että siitä on ikävä leikata. Jos ette usko oppositiota, uskokaa taloustieteilijöitä. Kun kysyin valtiovarainvaliokunnassa joukolta taloustieteilijöitä, tiedätekö yhtäkään ekonomistia, joka tässä tilanteessa suosittelee tai pitäisi edes jollain tavalla siedettävänä koulutusleikkauksia, niin vastaus oli, että emme tiedä, päinvastoin. Tehkää viisasta talouspolitiikkaa edes tämän kautta, perukaa tiettyjä linjojanne.

16.47 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tätä verokeskustelua on nyt hyvä selventää siltä osin, että totta kai valtiovarainministeri Stubb tältä osin esitti sitä, mitä hallitusohjelmaneuvoitteluissa oli yhdessä sovittu, ja se oli hallituksen esitys.

Rehellinen vastaus, jos kysytte, kuka vaalien alla esitti 450 miljoonan euron kevennystä työtulovähennykseen: Suomen Keskusta esitti, ja he toimivat tässä mielessä avoimin kortein ja saivat tahtonsa hallitusohjelmaneuvoitteluissa läpi, mihin tietysti äänestäjien heille antama luottamus osaltaan antoi parlamentaarista voimaa.

Mitä tulee koulutukseen tehtäviin leikkauksiin, niin on aivan varma, että jokainen asiantuntija, jolta kysytte valtiovarainvaliokunnassa tai muualla — opetus- ja koulutusihminen tai tutkimuksen merkitystä korostava ihminen — sanoo, että tuolta ei pitäisi leikata. Mutta kysyittekö heiltä samalla, että no, mistä sen sijaan pitäisi leikata?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan, edustaja Hakkarainen.

16.48 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ihan vastaisin noihin edustaja Lindtmanin syytöksiin, miten perussuomalaiset ovat kääntäneet takkia ja miten me selitämme nämä näillä toreilla. Minä sanoin, kun vaalikampanjaa käytiin, että turvapaikkaturismi ei kuulu tähän maahan eikä penniäkään Kreikka-paketteihin ja työllisyys on saatava kuntoon. Missä kohtaa se takki on sitten kääntynyt? Ei missään kohtaa. Ben Zyskiewicz sanoi näin, että hallituksessa kun ollaan, niin siellä joudutaan tekemään kompromisseja. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Konkursseja! — Eero Heinäluoma: Eli käännetään takkia!) — Ei, ei käännä takkia, vaan tehdään kompromisseja. Minä tulen edelleenkin sanomaan siellä toreilla nämä samat asiat kuin ennen vaaleja. En ole sitä mieltä, että tänne voidaan ottaa tällainen älytön määrä ukkoja. Tämähän on kohta kuin miehitetty maa.

Ja toinen juttu: Paljonko Kreikka-pakettiin laitettiin nyt lisää rahaa, niin kuin edelliset hallitukset tekivät? (Pia Viitasen välihuuto) — Ei laitettu yhtään. Ne rahat on laitettu ennen sinne ja tehty sinne ne sopimukset, jotka me joudumme nyt valitettavasti kärsimään nahoissamme. Mutta rohkeasti mennään eteenpäin, hallitusrintamassa.

16.49 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Ensin muutama sana vielä tästä keskustelusta hallituksen kilpailukykytoimien osalta. Heikkoushan on siis siinä, että nyt meillä on täällä lisäbudjetti, jossa voitaisiin jo tämän vuoden osalta tehdä jotain kilpailukykyyn, työ-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

lisyyden hyväksi, mutta niin ei tehdä. Valtaosa keskusteluahan nyt koskee sitä, mitä hallitus tekee vuonna 2017.

Kun edustaja Zyskowicz sanoi, että tämä pakkolakipaketti on tällainen, miten se oli, propagandistinen termi, niin haluan kuitenkin palauttaa mieleen, että tämän terminologian varsinainen isä on pääministeri Sipilä, joka esitellessään tätä pakettia ilmoitti, että hallitus on päättänyt pakottavaan lainsäädäntöön. Ja siitä sitten lehtimiehet, kyllä kai ihan oikein, ottivat termin pakkolainsäädäntö ja termin pakkolakipaketti, koska nämähän ovat, edustaja Zyskowicz, pakkolakeja. Tässä määritellään, että ei saa sopia paremmista työehdoista kuin mitä hallitus tekee. Tämä sali ottaa oikeudekseen päättää työehtosopimuksista ja palkansaajien työehdoista, jos perustuslakivaliokunta tämän sallii, mitä rohkenen epäillä. Se on hyvin erikoinen demokratiakäsitys, eivätkä länsimaissa tällaisia esityksiä hallitukset tee, että työehdot päätetään parlamenteissa. Joissain muissa yhteiskunnissa niitä on voinut olla, mutta ei meillä.

Tämä on ihan käsittämätön vaihe, mitä me elämme, ja ihmettelen suuresti, että tässä kaikki kolme puoluetta ovat tämän nimiin vannomassa. Erityisesti ihmettelen perussuomalaisia, jotka väittivät ymmärtävänsä työmiestä. Se nyt jäi siihen se työmiehen ymmärtäminen, että sen naukun saa ottaa lauantai-iltana, mutta palkka viedään kyllä perussuomalaisienkin toimesta. Hyvässä yhteistyössä täällä tätä näköjään tämä kolmikko tekee, työntekijöiden työehtojen heikentämistä. Sitähän se on.

Kun tässä edellä arvostamani edustaja Hakkarainen sanoi, että ei hän ole takkia kääntänyt, hän on vain tehnyt kompromissin, niin voihan sen niinkin sanoa, että tein kompromissin ja unohdin ne omat periaatteeni ja otin nämä keput ja kokoomuksen periaatteet mukaan ja nyt minä kerron niitä eteenpäin. (Teuvo Hakkaraisen välihuuto) Sitten on siinä sekin vaihtoehto olemassa, niin kuin edustaja Hakkarainen sanoi, että hän jatkaa edelleenkin niitä samoja puheitaan, vaikka hän täällä tulee äänestämään ihan muuta. Mutta mielestäni Keski-Suomen äänestäjille olisi kuitenkin rehellisempää kertoa, että edustaja Hakkarainen tulee täällä äänestämään kaikkia näitä hänen äsken luettelemiaan asioita vastaan, vaikka hän on toista mieltä, koska niinhän te tulette tekemään. Niinhän te tulette tekemään. Te tulette äänestämään täällä hallituksen esityksen puolesta, mikä tarkoittaa sitä, että Kreikalle tehtiin tämä lisäpaketti, Soini ykkönen, ja nythän on jo lehdissä ollut tietoa, että se ei tule riittämään, Kreikka tarvitsee lisää rahaa muun muassa pankkien pääomittamiseen 14 miljardia. Hetken päästä tulee Soini kakkonen, ja edustaja Hakkarainen tulee äänestämään tämänkin puheenvuoron perusteella tämän Soini kakkosen puolesta. Eihän se niin ole, että jos pankilla on pääomaa, niin uusi laina, jonka pankki antaa, ei ole riskin lisäämistä. Siis tässä rahastossa, josta me puhumme, on rahaa pääomana, mutta jokainen päätös tehdään erikseen. Ei sieltä automaattisesti mitään rahaa edustaja Hakkarainen saa eikä kyllä kukaan muukaan, vaan täytyy tehdä erikseen päätös. Suomen puolesta ministeri Stubb ilmoittaa, hyväksytäänkö vaiko ei hyväksytä, ja hän ilmoittaa hyväksyvänsä nämä, koska ministeri Soini on sanonut, että unohda vanhat puheeni. Ja edustaja Hakkarainen painaa täällä vihreätä nappia, kun luottamuslausetta äänestetään. Näin tämä toimii. Ja tätä te ette saa muuksi puhumalla muutettua, vaan te olette kääntäneet takkinne, te kutsutte vain sitä kompromissin tekemiseksi. (Timo Heinonen: Kertokaa, miten varallisuusverosta luopuminen syntyi!)

No, sitten tähän kilpailukykyasiaan muutoin. Tämä on kyllä mielenkiintoinen juttu tämä kilpailukykyasia: kun valtiovarainministeriön lukemilla laskettuna yksin SAK:n tekemä tarjous tarkoittaa 9 prosentin kilpailukykyyn parantumista, 9 prosentin kilpailukykyyn paran-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tumista, siis valtiovarainministerin opeilla laskettuna, niin täällä me nyt sitten keskustellemme siitä, että kun ei tule järjestöjen kesken neuvottelutulosta. Sitä minäkin kyllä ihmetelen. Ja kun te ette selvästikään arvosta täällä oppositiossa olevien työmarkkinaosaamista, entisten työmarkkinaosaajien osaamista, niin nyt täytyy ottaa ulkopuolisia auktoriteetteja avuksi.

Siteeraan nyt ensin entistä valtiosihteeri Raimo Sailasta, joka sanoi Helsingin Sanomissa, että jos on todellakin niin, että tämä SAK:n tarjous ei kelpaa hallitukselle, niin sitten kysymys on jostain ihan muusta kuin kilpailukyvyistä, että kysymys on siitä, että yhteiskuntarakenteita halutaan muuttaa. Näinhän hän suurin piirtein sanoi. Entinen valtiosihteeri, joka on ollut mukana aika monien tuloratkaisujen rakentamisessa, hämmästelee sitä, että hallitukselle ei kelpaa tämä paketti. Täällä sanotaan, että pääministeri Sipilä on kolme kertaa yrittänyt. En minä tiedä, mitä hän on siellä yrittänyt. En minä tiedä, mitä hän on siellä yrittänyt, enkä anna siitä mitään arvosanaa, että on yrittänyt; arvioin tulosta. Arvioin tulosta, ja tulosta ei ole, ja epäilen, että tässä on kysymys jostain muusta kuin mitä on tähän saakka ääneen lausuttu, eli siis siitä, että halutaan rakentaa jotain toisenlaista yhteiskuntaa kuin mitä olemme viime vuosikymmenet eläneet. Tämä minua huolestuttaa, että jos näin pitkälle menevä tarjous on olemassa palkansaajapuolelta, niin se ei hallitukselle kelpaa, vaan sanotaan, että jotain muuta tarvitaan. Ja se, mitä muuta tarvitaan, se on tällä hetkellä aika lailla epäselvää.

Ja kun arvaan, että kaikille ei tule riittämään tämä mainittu valtiosihteeri Sailas, vaikka hänkin on sentään aika korkea auktoriteetti, niin pyydän ottaa apuun vielä toisen auktoriteetin, ja tämä tulee työnantajapuolen työmarkkinajohtajalta. Hän nimittäin kirjoitti joku aika sitten kirjallisessa muodossaan seuraavaa:

Hän arvioi työmarkkinatilannetta, kertoo olleensa mukana useiden pääministerien mukana tekemässä erilaisia tuloratkaisuja, Kalevi Sorsan, Harri Holkerin, Esko Ahon, Paavo Lipposen, Matti Vanhasen ja Jyrki Kataisen hallituksen kanssa, ja sitten hän vielä muisteli tarkemmin, että kyllä hän oikeastaan oli Mari Kiviniemen ja Alexander Stubbin patkähallituksissakin mukana tekemässä työmarkkinapolitiikkaa, ja sanoi, että jokaisella pääministerillä on ollut oma tyyliensä. Sitten hän tulee tähän yhteiskuntasopimukseen: "Yhteiskuntasopimus oli epäonnistumaan tuomittu yritys. Aluksi siitä puuttui täysin sisältö." Siis näin ei sano SDP:n puheenjohtaja Rinne eikä entinen ministeri Ihalainen ja nykyinen edustaja Ihalainen, vaan työnantajapuolen johtaja tekee tällaisen arvion. Sitten hän analysoi tämän ehdotuksen, joka nyt on tehty, toteuttamiskelpoisuutta ja päättyy siihen, että "En voi hyvällä tahdollakaan nähdä näitä ratkaisuja loppuun asti harkituiksi. Jos Sipilän hallituksen leikkauslista kaatuu perustuslakivaliokunnassa, ollaan taas alkupisteessä. Mitä on saatu aikaan: on saatu aikaan työmarkkinailmapiirin pilaaminen ja sen mukana seuraava neuvottelukierros. Vahinko on paljon suurempi kuin nyt riidanalaisella listalla saavutettavat voitot. Matalan palkkalinjan jatkaminen 2017 eteenpäin on kilpailukyvyn palauttamisen perusta. Se ei yksin riitä, mutta se antaa vahvan pohjan, jolle voidaan rakentaa lisätoimet. Suomessa ei ole tehty yhtäkään suurta työmarkkinaratkaisua sellaisella neuvotteluprosessilla, jolla yhteiskuntasopimusta yritettiin."

Näin siis ei sano puheenjohtaja Lyly, ei myöskään Akavan puheenjohtaja Fjäder, vaan näin sanoo työmarkkinajohtajissa pisimmän kokemuksen työnantajapuolella omaava henkilö eli Lasse Laatumäki, jolla on aikamoinen osaaminen 40 vuoden ajalta. Hän sanoo edelleen, että ay-liikkeen kanssa neuvotellessa pitää kestää epämukavuusalueella olemista pitkäänkin, mutta hän sanoo: "En neuvottelijana koskaan joutunut epäilemään ay-liikkeen kä-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

denpuristusta. Joskus oli vilkaistava, ovatko kaikki omat jalaksilla, ja joskus piti politiikkoja auttaa hangesta takaisin rekeen." (Naurua) Tämä on aika vahva lausunto riippumattomalta henkilöltä suhteessa nykyisiin velvoitteisiin puhua. Uskon, että hän on kirjoittanut niin kuin hän asiat kokee, kun hän voi vapaasti asioita arvioida. (Jukka Gustafsson: Vielä Aamulehti julkaissut sen!) — Ja Aamulehdessä, Aamulehdessä. Aika kova ratkaisu. — Näin minäkin vähän olen epäillyt, että tässä on kysymys jostain muusta, mihin valtiosihtööri Sailaskin viittaa omassa lausunnossaan. Eli 9 prosentin kilpailukyvyn soveltaminen olisi tarjolla, ja mikä parasta, se alkaisi vaikuttaa jo ensi vuonna eikä vuonna 17 niin kuin tämä kyseenalainen pakkolaki on.

Sitten näihin säästöihin vielä. Niitä ei nyt tässä lisäbudjetissa sinällensä kovin paljoo ole, mutta ikävä kyllä täällä, niin kuin edustaja Gustafsson hyvässä puheenvuorossaan sanoi, kylmän viileästi Akatemialta viedään vielä lisäbudjetin kauttakkin rahaa, mitä minäkin kyllä ihmettelen. Uskon, että valtiovarainvaliokunta tulee tähän paneutumaan, mitkä ovat perusteet tällä tavalla tehdä.

Kun takinkäännöstä puhutaan, niin kyllä minä kokoomusta kiitän siitä, että nämä hallituksen leikkausnumerot ovat kokoomuksen ennen vaaleja ilmoittamia, että kokoomus voi olla tässä sillä tavalla ylpeä, että kyllä tämä linja on kokoomuksen linja, ja sitten perussuomalaiset ja keskusta, jotka puhuivat täällä ihan muuta koko viime vaalikauden, ottivat sen omakseen. Ja kun nyt kuuntelen keskustan edustajia, vaikkapa edustaja Ala-Nissilää, joka tosin ei tainnut olla viime eduskunnassa, niin eiväthän hänen puheenvuoronsa eroa mitenkään kokoomuslaisten puheenvuoroista viime vaalikaudelta, mutta ne eroavat kyllä merkittävästi puheenjohtaja Sipilän kannanotoista viime vaalikaudella ja ryhmäpuheenjohtaja Tiilikaisen kannanotoista, niin että niissä ei ole oikeastaan samoja virkkeitä ollenkaan. (Puhemies koputtaa) On muutakin sanottavaa, mutta pidän tätä erittäin tervetulleena keskusteluna, koska vihdoinkin alkavat tulla nämä erot näkyviin.

Eläkeverotusasiaan palaamme vielä. Nyt kuitenkin kävi ilmi, että ne ovat siis keskusta ja perussuomalaiset, jotka ovat vastuussa tästä eläkeläisten verotuksen suhteellisesta kiristämisestä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro edustaja Hakkarainen, sen jälkeen puhujalistaan.

17.00 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä minä lupasin vaalikentillä? Sanoin... (Riitta Myllerin välihuuto) — Niin, nyt minä kerron. — Ne edelliset, mistä kerroin, ja sitten se, kun sanottiin, että ette mene hallitukseen, ette ota vastuuta: Nyt me menimme hallitukseen ja teemme siellä sen, mitä pystymme. Mutta ei kaikki mene läpi, mitä minä tulen esittämään, ei varmasti. Se on näin. Ja mitä 2011 vaaleihin tulee, SDP puhui hyvin korkealla äänellä silloin niissä vaalikampanjoissa, että ei yhtään tukipaketteihin laiteta rahaa. (Eero Heinäluoma: Ei niin sanottu, ei!) — Kyllä. (Riitta Myller: Ei ilman vakuuksia!) — Niin, vakuudet, ne nyt ovat yksi tyhjän kanssa. — Nimenomaan näin sanottiin. Miten kävi? Ensimmäisenä menttiin Kreikka-tukipakettia allekirjoittamaan. Näin käy, kun on hallitusvastuussa. (Eero Heinäluoma: Ei käynyt!) — Kyllä. (Välihuutoja)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rehn toivoo puheenvuoroa. Sieltä paikalta minuutti.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

17.01 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selvyyden vuoksi edustaja Heinäluoman puheenvuoroon haluan todeta, että hallituksen yksiselitteinen tavoite on suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukyvyn korjaaminen nimenomaan työllisyyden kohentamiseksi, ei jokin muu, mihin edustaja Heinäluoma viittasi.

Pidän myönteisenä sitä, että työmarkkinakentällä neuvottelut ovat käynnissä, ja myös sitä, että SAK osaltaan on osoittanut valmiutta maltilliseen palkkaratkaisuun. Kun tähän lisätään paikallinen sopiminen, joka tulee lisäämään, parantamaan tuottavuuden edellytyksiä, meillä on ainekset hyvään ratkaisuun, joka parantaisi yhteistyöllä suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä.

Kun te, edustaja Heinäluoma, ihannoitte äsken puheenvuorossanne menneitä vuosia ja menneiden aikojen suurmiehiä — listanne koostui vain miehistä muuten — niin kertokaapa, että jos kerran ennen miehet olivat rautaa, niin miksi meillä on kohta viidettä vuotta talouden taantuma ja maassa on melkein puoli miljoonaa ihmistä työttömänä. Eiköhan haeta yhdessä lääkkeitä ja korjata nämä menneisyyden virheet?

17.03 Outi Mäkelä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, kokoomus taisi olla puolueista se, joka tämän talouden tilanteen uskalsi tunnustaa vaalien alla ja näki sen, mitkä ovat faktat ja tosiasiat. Nyt kun se on muillekin selvinnyt, niin kyllä tässä tilanteessa kaikki keskustelu siitä, mitä tämän tilanteen edesauttamiseksi voidaan tehdä, on erittäin tervetullutta.

Täällähän on ollut tänään aika polveileva keskustelu, ja täällä on moitittu hallituksen edustajia siitä, että ei olla paikalla eikä olla kuulemassa ja ei olla vastaamassa esityksiin. Kaikki esitykset, joita demokraattien puoleltakin on tullut, jotka lisäävät työnteon kannustavuutta, työpaikkoja ja työllistymistä, tulevat tässä ajassa todella tarpeeseen, ja niihin on suhtauduttava vakavasti. Odotamme mielenkiinnolla sitä, mitä vielä marraskuun 19. päivä sitten luvassa on, kun sitä täällä on niin mainostettu.

Edustaja Zyskowicz väänsi täällä hyvin rautalangasta tuon eläkeasian. Täällä kun on väitetty, että eläkeläisten verotus näiden tulovähennysten myötä kiristyisi, niin tosiasia on, että työtulovähennysten myötä eläkeläisten verotus ei kiristy. Se, mikä toki hieman vaikuttaa, on tämä solidaarisuusveron alarajan lasku, mutta sitä ilmeisesti — olen ymmärtänyt — demokraatitkin kannattavat vahvasti tämän osalta.

Vielä tästä verbistä "sosialidemokratia" olisin kysynyt, että onko se niin, että sitä käytetään niin, että sinä sosialidemokratisoit, hän sosialidemokratisoi, te sosialidemokratisoitte — ja mitä se sitten tarkoittaa. Aika vaikea termi sinänsä, mutta mielenkiinnolla kuulisin sen myös.

17.05 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Semmoinen asia, että jos minä osaisin yhtä hyvin puhua kuin sahata, niin tämä varmasti luonnistuisi paremmin. Mutta minulla ei ole semmoisia lahjoja. Olen tottunut enempi tekemään käsillä töitä kuin suulla.

Mutta minä ihan tästä maahanmuutosta yhden asian otin selvää, kun täällä on nyt osoitettu mieltä noissa turvapaikkakeskuksissa ruuan laadusta ja tämmöisestä. Se liittyy varmaan myös tähän Gustafssonin ministerikauteen. Minä ihan luen tästä tämmöisen liitelmän: Suomessa kouluruualla ja laitosruualla on pitkät perinteet, ja sata vuotta sitten kouluissa tarjottiin lämpimiä aterioita, alkuun vähävaraisille, mutta 1920-luvulla jo noin 80 prosentissa kouluista tarjottiin maksuton ateria. 1946 tuli laki kouluruokailusta, jolloin kaikki koulut velvoitettiin tarjoamaan maksutonta ateriaa oppilaille.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Joukkoruokailu eli laitossuokailu menee itse asiassa vauvasta vaariin läpi yhteiskuntamme. Päiväkoti, peruskoulu, ammatilliset oppilaitokset, korkeakoulut, armeijat, työpaikkaruokalat ja vanhusten hoitolaitokset tarjoavat laitossuokaa, jota suomalaiset ovat oppineet arvostamaan. Jokainen ymmärtää, että jos ruokaa tehdään tuhansia annoksia, niin se ei ole à la carte -ruokaa, josta voisi valita joka kerta juuri omaan makuunsa purtavaa. Tällä ruualalla on kuitenkin kasvatettu kansa, jonka elinikäennuste paranee ja terveet vuodet lisääntyvät kohisten. Uskomattoman pienellä rahalla, noin 80 sentillä, saadaan esimerkiksi päivän kouluaterian raaka-aineet, ja tarkalla suunnittelulla ja suomalaisella järjestelmällä loihditaan päivän ravitseva ateria salaatteineen, leipineen ja juomineen. Vitamiinit ja hivenaineet sekä kalorit on laskettu tarkasti. Meitä on pienestä pitäen opetettu arvostamaan tätä maailmassa aika lailla ainutlaatuista etua. Ulkomailla suomalainen kouluruokailu aiheuttaa poikkeuksetta ihastelua, ja pidetäänpä Suomea jopa mallimaana, jonka jälkiä haluttaisiin seurata. Mutta tuo pienikin kustannus nousee esimerkiksi Englannin keskusteluissa esiteeksi.

Minusta on hämmäntävää lukea uutisia, kuinka maahamme muuttavat ihmiset järjestävät mielenosoituksia laitossuokasta, jonka me heille tarjoamme. Kapina syntyy siellä, aletaan lakkoilemaan ja muuta — ihan näitten uutisten perusteella, mitä on kuultu. Ja kuitenkin Suomen kouluruokailu, laitossuokailu on maailmalla arvostettua. Heille tämä ei kelpaa.

Tästä maahanmuutosta vielä. Tulin yhtenä aamuna tänne töihin aamuyöllä. Nukuin autossa parkkipaikalla. Siinä oli pakettiauto parkissa. Istualtaan nukkui thaimaalaisia marjanpoimijoita siinä. Jos nämä niin sanotut Tornion kautta tulevat maahanmuuttajat joutuisivat tällaisiin olosuhteisiin, syntyisi kauhea kohu. Mutta nämä vapaaehtoisesti menevät töihin. Kävin katsomassa nimittäin syyskesällä, kun he marjapellolla uurastivat. He tulivat töihin välittämättä siitä, minkälaiset olosuhteet täällä on. — Kiitos.

17.09 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Pari erillistä huomiota tähän käytyyn keskusteluun.

Täytyy sanoa, että joidenkin hallituspuolueiden kansanedustajien käyttäytyminen vaikuttaa vähän samanlaiselle kuin lomailija rantasaunassa: käy välillä heittämissä muuttaman kuupallisen vettä kiukaalle ja poistuu taas vilvoittelemaan tullakseen sitten taas uusiin tämän saman prosessin. (Timo Heinosen välihuuto)

Edustaja Hakkaraiselle täytyy sanoa, että tunteisiin vetoava, hyvä kouluruokailupuheen vuoro, mutta pyytäisin myös perussuomalaisia miettimään lähtökohtaisesti sitä, mitä lapsesi syö. Suositaanko kouluissa kotimaista ruokaa, vai onko niin, että juuri ne ihmiset tässä maassa, jotka eivät itse pysty tekemään valintaa ruokansa suhteen — koululaiset, sairaat, vanhukset — syövät sen tuontiruokan, joka tuodaan ulkomailta? Kannattaa keskittyä tähän ennen kuin ihan noi 80 sentin kouluruokailua. Mikä on siellä taustalla? Siellä ei ole kotimaisesti tuotettu elintarvike.

Erityisesti on pakko kyllä sanoa, että lähes täydellistä tekstiä edustaja Heinäluoma päästeli täältä (Pia Viitanen: Kyllä!) korokkeelta, sellaista faktaa, mikä juuri hallituksen pitäisi huomioida.

On pakko ei suoraan siteerata mutta tuoda tiedoksi, mitä Metalliliiton puheenjohtaja on tällä viikolla esille tuonut. Hän toi esille juuri sen, onko tässä kysymys jostain muusta kuin siitä, että hoidettaisiin suomalaista taloutta ja vientiteollisuuden edellytyksiä. SAK tarjosi nollalinjaa. SAK tarjosi sitä, että jatkossa työehtosopimukset laaditaan vientiteollisuuden ehdoin, kaikki muut seuraavat sitä perässä. (Eero Heinäluoma: Kova tarjous!) Tässä on sitä

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Lehden ja Jaskarinkin tuomaa Saksan mallin raamia. Juuri näin Saksassa toimittiin, kun 15 vuotta sitten kelkkaa käännettiin. Tämä sama tarjous ei nyt tunnukaan kelpaavan hallitukselle, ei edes niin, että siihen reagoitaisiin, se otettaisiin huomioon ja ruvettaisiin puhumaan, että jos näin tämä asia etenee, me haluamme olla aktiivisia jo tässä vaiheessa eikä odoteta, että josko sitten ihme syntyy ja myös Eteläranta 10 on näissä keskusteluissa aktiivisesti mukana. Täytyy todeta, että Teknologiateollisuuden työmarkkinajohtaja Inkeroinen otti tyydytyksellä vastaan sen, että vientiteollisuus on tästä eteenpäin se kärki, jonka mukaan mentäisiin. Tuntuu, että on ymmärrystä siihen, että keskitetty ratkaisu voitaisiin edelleen tehdä. Hämmästelen suuresti, jos ei hallitukselle kelpaa se näkemys, että yrityksillä olisi pitkälle aikavälille tiedossa, kuinka tässä maassa palkkakehitystä hoidetaan.

Perussuomalaiset ymmärsivät ennen vaaleja erinomaisesti työmiestä, loistavaa. Se osaaaminen ja ymmärtäminen vain loppui hallitusneuvotteluihin, ja täytyy todeta, että harvat ovat ne hallitusneuvotteluissa olevat henkilöt, joilla olisi ollut osaamista työmarkkinajärjestelmän toimivuudesta. Tänäpä on kuultu melko hapuilevaa argumentaatiota siitä, kuinka työmarkkina-asioita hoidetaan tässä maassa: ei pakolla, vaan yhteiskuntaa rakennetaan työmarkkinoillakin sopimalla.

On erityisen tärkeää huomata, minkä edustaja Heinäluomakin toi, VM:n omat laskelmat siitä palkkaratkaisusta, 9 prosenttia. Me olemme nyt tilanteessa, jossa pitäisi tehdä niitä välittömiä toimia, joilla vientiteollisuuden asemaa kilpailijamaihin pystytään kasvattamaan. Mitä täällä voidaan tehdä, on se, että kyllä me voimme reagoida siihen, että väylämaksujen alentaminen tapahtuu heti ja nyt. (Eero Heinäluoma: Näin on!) Meidän on pakko huomata — otan vaikka esimerkin, että meillä tuolla Satakunnassa on tällainen Mäntyluodon satama, joka on tässä maassa jääolosuhteiltaan kaikkein parhain. Sinne tulee bulkilaivoja, isoja laivoja muutamia kertoja vuodessa, ja täällä se paikallinen teollisuus, joka ei toki ole enää suomalaisessa omistuksessa, maksaa väylämaksujen muodossa 1,73 kertaa enemmän kuin saa valtiolta näitä tukia. Hallituksen olisi pitänyt tässäkin kohtaa jo arvioida sitä, mitkä ovat ne meidän vientiteollisuuden liikennevirrat ja mihinkä pitää näitä tukia kohdentaa ja millä tavoin saadaan kaikkein eniten vähemmällä aikaiseksi. Koulutuspuolella tähän filosofiaan Myllykoski ei usko.

Toivon, että jatkossa vielä enemmän uskallettaisiin sanoa, että oppositio esittää vaihtoehtoja.

17.15 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Näistä niin sanotuista pakkolaeista haluan vielä sanoa muutaman näkökohdan.

Täällä on pariinkin kertaan epäilty, mitkä mahtavat olla hallituksen todelliset motiivit, kun se on ajamassa näitä parannuksia Suomen kustannuskilpailukykyyn. En ihan tiedä, mitä salaliittoteorioita täällä nyt elätellään, mutta itse en voi kuvitella, että hallituksella on mitään muita tavoitteita kuin Suomen paras. Mitä näihin pakkolakeihin tulee, niin kuten jo sanoin, ei hallitus niitä halua. Hallitus haluaa, että Suomessa tehdään kustannuskilpailukykyämme kohentavia ratkaisuja, jotka parantavat suomalaisen työn kilpailukykyä maailmalla ja siten tuovat uusia työpaikkoja suomalaisille. Se sopii hallitukselle erinomaisen hyvin, että ratkaisut syntyvät työmarkkinajärjestöjen kesken ja että näitä lakeja ei koskaan eduskuntaan tuoda, tai jos tuodaan, niin niitä ei täältä valmiiksi viedä.

Täällä on aikaisemmin päivällä edustaja Heinäluoma kiinnittänyt huomiota asian perustuslailliseen puoleen. Minä en uskalla siitä asiasta niin varmoja kantoja lausua, kun en koskaan tiedä, mitä nämä professorit ovat mieltä, mutta mitä sopimusvapauteen tulee, niin

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

kaksi näkökohtaa. Ensinnäkin, toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, nämä niin sanotut pakkolait eivät rajoita työsopimuksia. Siis tarkoitus ei ole estää työsopimuksilla työnantajaa ja yksittäistä työntekijää sopimasta työehdoista, kuten parhaaksi katsovat, niin hyvistä kuin haluavat. Arvoisa puhemies, mitä sitten tulee tähän järjestöjen sopimusvapauteen, niin se vaatii muutaman sanan, joten tulen pönttöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa rouva puhemies! Kuten sanoin, en mene syvemmälle tähän perustuslailliseen pohdiskeluun, mutta totean, että kun täällä on itsestään selvänä pidetty, että tällainen ammattiyhdistysliikkeen ja työnantajajärjestöjen keskinäisen sopimusoikeuden rajoittaminen olisi perustuslain kanssa ristiriitaista, niin haluan kuitenkin todeta, että koko yleissitovuusjärjestelmä — koko yleissitovuusjärjestelmä — on tietynasteinen sopimusoikeuden rajoittaminen ja koko tämä yleissitovuusjärjestelmä rajoittaa sopimusoikeutta siellä työpaikalla. Sillä järjestelmällä estetään työpaikalla sopimasta yleissitovaa TESiä huonommista työehdoista. Jopa sellaista yrittäjää, joka ei kuulu mihinkään työnantajajärjestöön, ja sellaista työntekijää, joka ei kuulu mihinkään palkansaajajärjestöön, yleissitova TES estää sopimasta TESiä huonommista työehdoista. (Eero Heinäluoma: Juuri näin!) Oikein tai väärin, en ota siihen nyt kantaa tässä, vaan totean, että jos kantaa huolta sopimusvapauden rajoittamisesta työelämässä, niin silloin pitää myös tarkasteluun ottaa koko yleissitovuusjärjestelmä ja kysyä, että eikö se rajoita sopimusvapautta, ja sehän rajoittaa nimenomaan asianosaisten sopimusvapautta, sen yksittäisen yrittäjän ja sen yksittäisen työntekijän keskinäistä sopimusvapautta. (Jari Myllykoski: Ei!) Sille on omat syynsä, edustajat, en tässä ota siihen kantaa, mutta halusin vain tuoda tämän kontekstin, että kun ruvetaan puhumaan sopimusvapaudesta, niin tämä ei ole ihan yksiselitteinen asia. Itse asiassa koko se konstruktio, että edustavat työnantajajärjestöt ja työntekijäjärjestöt voivat sopia sellaisista työehdoista, jotka sitovat sellaisia yrittäjiä ja sellaisia työntekijöitä, jotka eivät koskaan ole näihin järjestöihin kuuluneet eivätkä aikoneetkaan kuulua, on lainsäädännöllä luotu. Nämä ovat semmoisia näkökohtia, jotka varmasti professorit joutuvat pohtimaan, jos joskus tullaan tilanteeseen, jossa perustuslakivaliokunta heitä asiantuntijoina kuulee näiden niin sanottujen pakkolakien osalta.

Arvoisa rouva puhemies! Ihan lopuksi: Täällä on sanottu, että SAK on tehnyt poikkeuksellisen ehdotuksen, ja minä olen tästä samaa mieltä, että siinä vaiheessa, kun palkansaajakeskusjärjestö esittää syksyllä 2015, että vuoden 2017 osalta sovittaisiin nollakorotukset, ja esittää, että työttömyysvakuutusmaksuvelvoitetta siirrettäisiin jonkun verran työnantajalta työntekijälle, ja eräitä muitakin seikkoja, niin pidän tätä SAK:n esitystä hyvin poikkeuksellisenä ja pidän sitä osoituksena siitä, miten siellä nähdään Suomen nykyisen tilanteen poikkeuksellisuus. Eli siellä Hakaniemessä nähdään, miten haastavassa ja vaikeassa tilanteessa Suomi on ja että tarvitaan poikkeuksellisia toimia, koska sitähan tämä SAK:n esitys aivan varmasti on. Itse toivon, niin kuin monta kertaa on jo käynyt ilmi, että työmarkkinajärjestöt yhdessä todettuaan yhdessä, miten vaikeassa tilanteessa Suomi ja meidän työllisyys ja koko talouskehitys on, löytäisivät yhdessä ratkaisuja, joilla meidän kustannuskilpailukykyämme kohennettaisiin.

17.22 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että täällä on tänään keskusteltu aika paljon työtulovähennyksestä. Haluaisin aloittaa siitä ja muistuttaa, että jos otamme mallia Isosta-Britanniasta, mistä meillä on aika paljon otettavaa mallia, niin nimenomaan Isossa-Britanniassa työväenpuolueen valtakaudella, Tony Blairin ja Gordon Brownin vaalikaudella, nimenomaan työtulovähennysten kaltaista elementtiä käytettiin

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

jatkuvasti ja johdonmukaisesti sen eteen, että matalapalkkainen ja keskipalkkainen työ oli kannattavampaa suhteessa työttömyysturvaan. Tämän idean tarkoituksena oli se, että mahdollisimman moni ihminen pääsee töihin ja sitä kautta tulee verokertymää, jolla voidaan julkisia palveluita rahoittaa. Tämä oli vuosikausia Tony Blairin ja Gordon Brownin politiikkaa, vuosikausia, ja se oli ihan oikea linjaus. Tätä samaa linjaustahan on Suomessa tehty monilla eri vaalikausilla, jo siitä ajasta alkaen, kun Sauli Niinistö oli valtiovarainministerinä. Eli tämä on ollut hyvin hyvin johdonmukainen ja järkevä linjaus nimenomaan sen takia, että vahvistetaan työllisyyttä ja julkista taloutta.

Muutenkin me voimme ottaa esimerkkiä Isosta-Britanniasta. Jos katsotaan, missä Iso-Britannia oli 2010 — sen jälkeen, kun Gordon Brownin loppuajana talouspolitiikka ei enää onnistunut — niin se maa oli hyvin samassa tilanteessa kuin Suomi on ollut 2015. Kaikki käppyrät olivat kaakkoon, paitsi työttömyysluku koilliseen. Siellä kyettiin tekemään erittäin mittava julkisen talouden sopeutus: jopa melkein 20 prosenttia vähennettiin julkisia menoja, lisättiin kilpailukykyä ja uudistettiin monia järjestelmiä. Muun muassa koulutukseen, jossa tässä kohta keskustellaan, tehtiin isoja muutoksia. Mitkä olivat seuraukset? Seuraukset olivat ne, että tällä hetkellä Iso-Britannia on tukevalla 2,5 prosentin kasvu-uralla. Siellä on köyhyysriski pienentynyt huomattavasti. Se on pudonnut alle EU:n keskiarvon. Se käyttää kolmanneksi eniten OECD-maista rahaa koulutukseen, koska sillä on nyt varaa käyttää, koska työllisyys on niin merkittävästi noussut. Siellä on kyetty tekemään muutos talouteen. Toki siellä on aiemmin jo muutettu työelämän lakeja ja muuta, mutta siellä on kyetty tekemään sellainen kilpailukykyinen yhteiskunta, joka pystyy tarjoamaan myös hyvinvointia kansalaisille.

Siitähän tässä nimenomaan nyt on kyse, että kun sitä ei tähän asti ole Suomessa pystytty tekemään, niin nyt tämä hallitus pyrkii sen tekemään, ja sen takia käytetään myös poikkeuksellisia keinoja, koska nyt ei enää ihan kevyin toimin nousta tästä suosta, missä olemme.

Arvoisa puhemies! Minä pidän myös SAK:n tekemää tarjousta merkittävänä kahdesta syystä. On tietenkin tämä nollalinja, joka on ihan tarpeellinen tässä tilanteessa, missä me olemme. Ja on myöskin hyvä, että siellä on tämä vientiteollisuuden ehdoilla tehtävä palkkaratkaisu, joka olisi pitänyt tehdä Suomessa jo kymmeniä vuosia sitten, niin kuin Ruotsissa on ollut tämä järjestelmä jo ties kuinka pitkään jo voimassa. On hyvä, että täällä on nyt herätty samanlaiseen ajatteluun. Mutta samaan aikaan on pakko myöntää, että nämä ehdotukset, niin hyviä kuin ne ovatkin, eivät vielä yksinään riitä, koska meidän kustannuskilpailukyky kansainvälisesti on niin heikko, mutta myös sen vuoksi, että meidän julkinen taloutemme ja verotulomme eivät riitä tällä hetkellä ilman merkittävää velanottoa edes kansalaisten peruspalveluiden laadukkaaseen tuottamiseen.

Jos nyt otan yksittäisen esimerkin, joka on ollut minua hyvin lähellä, kun olen vuosikausia toiminut Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä: Me Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa joka kesä, vaikka ihmiset sairastavat aivan yhtä paljon kuin talvellakin, suljemme osastoja tai vähennämme osastoilla toimintaa kesäajaksi. Minkä takia vähennetään? Vähennetään sen takia, että meillä kuntien, jotka rahoittavat sen järjestelmän, maksukyky ei riitä siihen, että voitaisiin kaikkien kesälomalla olevien tilalle palkata sijaisia ja pyörittää toimintaa täysillä. Aivan varmasti jokainen kunta, niin Tampere, Sastamala kuin mikä tahansa, haluaisi, että myös kesällä voitaisiin aivan samalla tavalla hoitaa ihmisiä eikä syntyisi mitään hoitojonoja eikä muita, mutta yksinkertaisesti rahat eivät ole riittäneet ja on jouduttu tällaiseen järjestelmään menemään.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Minun mielestäni tämän pitäisi herättää jo ajattelemaan, kuinka syvällä suossa me ihan oikeasti olemme. Ja silloin meidän pitää löytää poikkeuksellisia keinoja, joilla me pääsemme tästä eteenpäin, ja niitä hallitus nyt on tehnyt. Jos käy niin, että työmarkkinajärjestöt löytävät vielä parempia keinoja, niin totta kai me otamme ne vastaan.

Voin tässä antaa pienen vinkin. Se on työajan pidentäminen. Se on kaikkein yksinkertaisin ja helpoin keino, koska se ei pienennä kenenkään kuukausituloa, mutta se... (Jari Myllykosken välihuuto) — Edustaja Myllykoski, te ette ole ehkä tutustunut Suomen Pankin tutkimukseen siitä, mitä tämä 100 tuntia lisää työaikaan tarkoittaisi. Se tarkoittaisi 37 000 työpaikkaa lisää yksityiselle sektorille. Kieltämättä se vähentäisi 13 000 työpaikkaa julkiselta sektorilta, mikä kuitenkin pitkälti eläköitymisen kautta voitaisiin hoitaa. Plus 24 000 työpaikkaa tähän maahan pelkästään sillä, että me lisääsimme vuosityöaika 100 tunnilla. Kenenkään ostovoima ei pieneneisi. Kenenkään perheen taloustilanne ei heikentyisi, vaan päinvastoin, meillä olisi enemmän kilpailukykyä, ja samalla voitaisiin huolehtia ihmisten peruspalveluita paljon nykyistä paremmin. — Jos tämä keino käy järjestöille, niin se on enemmän kuin tervetullut päätös.

17.28 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Juuri kun luulin päässeeni jalaksille ja ymmärtäväni, mitä hallituksessa on tapahtunut tässä työtulovähennys- ja eläkeläisten verotusasiassa, edustaja Satonen tuli ja tiputti minut sieltä jalaksilta.

Kun olin tässä kuullut edustaja Zyskowiczin kertomuksen, että kyllä tämä oli kokoomuksen vankka tarkoitus, että myös eläkeläisten verotusta kevennetään, ja he pyrkivät siihen, mutta sitten he joutuivat tekemään kompromissin — ymmärsin, että keskusta ei tätä hyväksynyt, tämä ei sopinut keskustan pirtaan — niin edustaja Satonen tulee ja kertoo, että oikeastaan näin pitääkin tehdä, ja kun hän oikein oli opiskelua tehnyt, hän löysi siihen perusteet Isosta-Britanniasta. (Arto Satonen: Kyllä, ja työväenpuolueesta!) Mutta nyt siis tiedämme, edustaja Zyskowicz, että kyllä tämä oli kokoomuksen tahto, että näin tämä pitää tehdä. Uskon, että ryhmäpuheenjohtaja tietää tässä asian paremmin kuin ryhmän varapuheenjohtaja ja ryhmäpuheenjohtajan sana on luotettavampi. Eli ei tämä sittenkään ollut vain keskustan vaan tämä oli myös kokoomuksen — sitä vain ei edustaja Zyskowiczille kerrottu. Pidän edustaja Zyskowiczia rehellisenä miehenä ja luotan siihen, että hän kertoi sen, mitä hän uskoi totuudeksi.

Että tässä taas sitten jalaksilta tiputtiin, mutta tämä on siis koko hallituksen linja. Perussuomalaisethan nyt ei ole sanonut tähän asiaan yhtään mitään koko keskustelun aikana — ymmärrän niin, että heillekin hyvin sopii tämä eläkeläisten verotuksen suhteellinen kiristys ja siitä luopuminen, että palkka- ja eläketuloja kohdellaan samalla tavalla — se ei ole siis enää voimassa. (Pia Viitasen välihuuto) — Niin, aivan, siis nyt tarkemmin kun muistan: eikös meillä ollut kokoomuksen kansanedustajia, jotka ovat käyttäneet puheenvuoroja ja vaatineet, että eläkeläisten verotusvirhe pitää korjata? (Pia Viitanen: Kyllä!) Oliko se helsinkiläinen edustaja Sarkomaa, joka mainitsi, että tämä pitäisi kuitenkin korjata? — Mutta ilmeisesti sitä ei tulla korjaamaan, koska edustaja Satonen sanoi, että tämä on juuri oikea tapa, koska Isossa-Britanniassa on näin tehty. Tosin en tiedä, miten Isossa-Britanniassa eläkeläisten verotus on järjestetty, niin että pitää tarkistaa tämä eläkeläisverotus Ison-Britannian osalta.

Mutta sitten tulen tähän työmarkkinakeskusteluun vielä kertaalleen — ja tämä oli hyvin arvokas puheenvuoro, jonka edustaja Zyskowicz käytti tästä yleissitovuudesta, siitähän paljon puhutaan — on tärkeätä nähdä, mistä tässä on kysymys. Kysymyshän on siitä, että

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

me olemme työehtosopimuksin määritelleet tiettyjä miniminormeja, jotka kaikkien työnantajien täytyy täyttää. Sehän lähtee heikomman osapuolen suojasta, joka on länsimaisesa ajattelussa aika yleinen muuallakin kuin työelämässä. Onhan meillä myös vuokrausta koskevaa lainsäädäntöä, jossa on vuokralaisen turvaksi säädetty tiettyjä minimiehtoja, koska vuokralainen on heikommassa asemassa kuin vuokranantaja. Ja samahan se pätee työpaikoillakin, että yksittäinen työntekijä on tietysti ihan eri asemassa neuvottelemaan työehdoista kuin vaikkapa Nordean hallituksen puheenjohtaja Björn Wahlroos. Että tässä on tämä koko länsimaisen ajattelun filosofia, että heikompaa osapuolta suojataan minimiehdoilla, ja tämä on hyvin yleinen.

Olin tavattoman tyytyväinen kuunneltuani edustaja Kontulan puheenvuoroa tästä kolmikannasta, koska mielestäni hän kertoi hyvin tärkeällä tavalla sen, että kolmikannan ja tämän yleissitovuusjärjestelmän vaihtoehto sitten on se, että tehdään lainsäädännöllä nämä minimi. Mehän olemme valinneet järjestelmän, jossa me työmarkkinaosapuolten sopimuksin rakennamme minimi työntekijöiden suojaksi, ja sen takia meillä on yleissitovuusjärjestelmät. Meillä ei ole esimerkiksi minimipalkkalainsäädäntöä, paitsi yhden kerran UKK-sopimuksen yhteydessä muistaakseni vuonna 72 lyhyen aikaa, mutta yleisesti meillä ei ole, vaan on luotettu, että alakohtaisesti osapuolet löytävät kullekin alalle parhaiten sopivat minimiehdot, ja se on tärkeä työntekijöiden turva. Se on myös yrittäjälle erittäin tärkeä järjestelmä, koska silloin yrittäjä tarjousta tehdessään, hinnoittelua tehdessään voi tietää, että tuossa on lattia, jonka alle ei mennä.

Pidän siis selvänä, että jos yleissitovuusjärjestelmää lähdetäisiin murtamaan, mihin edustaja Lepomäen puheenvuoro vähän viittasi — tai ehkä vähän enemmänkin viittasi — niin sitten täytyy olla tietysti valmis siihen, että lainsäädännöllä ruvetaan näitä minimejä täällä päättämään. Mutta tämänkään jälkeen — vielä kerran, edustaja Zyskowicz — en tunne länsimaista tahoja, maata, jossa päätettäisiin, että maksimit samalla. Eihän se niin ole kuin te sanotte, että henkilökohtaisesti siellä Nordeassa voi joku pankin konttoristi käydä sanomassa, että hän haluaa enemmän, että voidaanko hänen sopimukseensa, hallituksen puheenjohtaja Wahlroos, kirjoittaa hiukan paremmin kuin mitä eduskunta päättää. Eihän siitä mitään neuvottelua tosiasiasa tule, niin kuin te hyvin itse tiedätte kokeneena juristina. Eli kyllä tämä työehtosopimusjärjestelmä minimien osalta on yleisesti länsimaissa hyväksytty, mutta en tiedä semmoista länsimaata, joka samalla päättää maksimin. Ja kun te sanoitte, edustaja Zyskowicz, että hallituksella on viime kädessä vastuu, niin niin sillä on, mutta vain perustuslain säätämissä rajoissa. Eivät hallitus ja eduskunta voi kaikkia maailman asioita päättää, vaikka sillä viime kädessä onkin maan asioista vastuu.

Otan pari esimerkkiä. Jos ajatellaan, että meillä tilakoko maataloudessa on ongelma, että meillä on liian pieniä tiloja, tai metsätaloudessa tilakoko on ongelma, niin teettekö te täällä lainsäädännön, jossa te pakolla pakotatte metsä- tai maataloja yhteen? Ei teille tulisi mieleenkään semmoinen. Tai että te päättäisitte puun hinnan pakolla, koska puun hinta vaikuttaa kiistatta metsäteollisuuden kilpailukykyyn? Olen tavannut saha-alan yrittäjiä, jotka sanovat, että 70 prosenttia heidän kustannuksistaan on puun hintaa, ei palkkaa. Palkkaa on 8 prosenttia. Ja nyt te koko tämän arsenaalin rakennatte sen 8 prosentin varaan. Siihen 8 prosenttiin vaikutetaan, että sitä pitää laskea 5 prosenttia. No, jos näin tehtäisiin, niin se vaikuttaisi promilleja tämän mainitun saha-alan yrityksen kilpailukykyyn. Mutta tähän 70 prosenttiin te ette puutu, ette te esitä, että tehdään pakkolainsäädäntöä siitä, mikä on puun hinta. (Teuvo Hakkaraisen välihuuto) Samaten jos yrityskoko on ongelma, jos meillä on liian vähän kilpailukykyisiä yrityksiä, niin ette te tule esittämään, että täällä päätettäisiin

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

pakkolainsäädännöllä yrityskoko. Te sanoisitte heti, että tämä loukkaa vapaata omistusoikeutta, ei siihen voida puuttua.

Joten toivon, että kokoomus kaivaisi sisältään sen paljon puhutun työväenpuolueen, josta kymmenen vuotta sitten meille kerrottiin. Kaivaisitte sen sieltä sisältänne ja ajattelisitte, että työntekijät tarvitsevat sen minimisuoja ja osapuolilla pitää olla vapaa sopimusoikeus. Eli täytyy olla oikeus sen minimisuojaan jälkeen sopia asioista vapaasti työmarkkinaosapuolten kesken eikä niin, että täällä edustaja Satosen johdolla me ryhdyimme työehtosopimuksia tekemään ja päättämme, mitkä ovat työajat tai lomakorvaukset tai jotkut muut edut. Tämä on loputon tie, ja siksi olen jokseenkin vakuuttunut, että ei perustuslakivaliokunta tämmöistä hanketta voi ikikuuna päivänä hyväksyä. Tässä epäilykseni pohjaavat siihen, mitä erittäin kokenut Etelärannan 40 vuoden työuran ja huippulakimieskokemuksen omaava Lasse Laatonen on myös lausunut.

Sitten viimeiseksi vielä tähän havaintoon tästä lisäbudjetin sisällöstä: Senhän tämä keskustelu, joka on ollut mielestäni kuitenkin ihan hyvä ja myös erot mukaan tuova, on osoittanut, että yhdestä asiasta me olemme täysin samaa mieltä tämän lisäbudjetin osalta, ja se on se, että tämä lisäbudjetti ei tuo työllisyyden hoitoon mitään lisää ja tämä lisäbudjetti ei tuo kilpailukykyyn yhtään mitään lisää. Tästä lienee yksimielisyys koko salissa.

17.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Satonen käytti kyllä hyvän puheenvuoron. En tiedä, kuinka se liittyy lisäbudjettiin, mutta ehkä tähän keskusteluun, mitä täällä nyt kovasti käydään, se on sitten tälle maalle tuotavaa lisäarvoa.

Mutta jos aloitetaan siitä, että edustaja Zyskowicz sanoi, että yleissitova työehtosopimus estää sopimasta alle työehtosopimuksen, niin toivoisin, että tämä työmarkkinaosaaminen rantautuisi myös kokoomuslaisten piiriin. Edustaja Satonen voi pitää vaikka semmoisen ekskursioiden siitä, että kyllä esimerkiksi teknologiateollisuuden työehtosopimuksessa on 66 erilaista kohtaa, joista pystytään sopimaan toisin kuin työehtosopimus määrää, ylöspäin mutta myös alaspäin, jopa lomapalkkojen osalta voidaan sopia toisin kuin työehtosopimuksessa on määritetty. Ratkaisun avaimet sinällään ovat vain sopimuskulttuurissa. Sanoisin, että sopimisen suurimpana esteenä on luottamuksen puute työpaikoilla. Monessa pienessä pk-sektorin yrityksessä tehdään luonnikkaasti paikallista sopimista ja sitä harjoitetaan, mutta työilmapiiri ja luottamus on avointa ja kirjat ovat auki: jokainen työntekijä voi nähdä, missä talossa kulloinkin mennään. Sopimisen edellytykset ovat silloin selkeät.

Voin omasta kokemuksesta sanoa, että kun vuoden 2008 lama rantautui tänne — mihin silloinen valtiovarainministeri Katainen sanoi, että ei mitään hätää — ja kolmen kuukauden päästä tuli äkkipysäys, niin kyllä teknologiateollisuuden työehtosopimuksessa käytettiin nopeutettua yt-menettelyä, jolla lomautuksiin lähdettiin. Työntekijät ja luottamusmiehet näkivät, että nyt tilanne on yrityksen kannalta sellainen, että on järkevämpää ottaa tämä nopeutettu järjestelmä vastaan kuin maksattaa palkkoja yrityksellä, jolla ei ole tilauksia. Työntekijöillä on vastuuta, kun on luottamusta, kun voidaan luottaa siihen, että sopiminen on todellakin kaikkien edun mukaista.

Jo tälläkin hetkellä järjestäytymättömillä työnantajilla on toki mahdollisuus sopia paikallisesti toisin. Voidaan sopia työajan lyhennyksen säästämisestä tai pitämättä jättämisestä, säännöllisen työajan järjestämisestä, ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksosta, alaikäisten vähimmäispalkkauksesta, työkohtaisesta palkasta, kustannusten korvausten maksamisesta kerran kuussa, lopputilin maksamisesta, liukuvasta työajasta ja niin edelleen. Laaja kirjo, mutta miksi näitä ei sitten hyödynnetä? On varmasti syytä katsoa peiliin. Mi-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

nusta olisi aika käsittämätöntä, että antaisimme joillekin tahoille, jotka eivät ole sopimassa alakohtaisesti minimipalkkoja, kilpailullista etua siitä, että he voisivat sopia alakohtaisesti toisin palkkauksesta kuin ne, jotka ovat normaalisti sopimassa.

Sanottakoon nyt vielä, että yleissitovuus lähtee siitä, että joko alan järjestäytyneiden työnantajien piirissä on 50 prosenttia alan työntekijöistä taikka sitten järjestäytyneitä työntekijöitä on alan työvoimasta 50 prosenttia. Tästä lähtee yleissitovuus, ja sitten tulee normaali sitovuus, ja sitten on tämä kenttä, jossa ei ole työehtosopimusmääritelmiä laisinkaan.

Jos palaan vielä päivällä käytyyn keskusteluun, niin aivan varmasti vasemmistoliitto on valmis heti työaikapankkijärjestelmän kehittämiseen. Tuotakoon se nyt esille, että tämä järjestelmä on jo käytössä, se kulkee vain nimellä liukuva työaika. Näihin saldomääritelmiin sitten palataan, mutta tässä järjestelmässä on varmasti kehitettävää, ja uskon, että meillä on hyvät mahdollisuudet edelleen sitä kehittää.

Arvoisa rouva puhemies! 5 prosentin yksikkökustannustaso tarkoittaisi esimerkiksi metallinjalostuksessa sitä, että se niin sanottu tuottavuusloikka olisi 0,4 promillea. 5 prosentin palkkojen alentaminen ei todellakaan kasvata isoa kakkua sinne tuottavuusloikan puolelle, jos kyseisellä teollisuudenalalla henkilöstökustannukset kokonaisuudessaan ovat 7,7 prosenttia. Toki täytyy sanoa, että niistä muistakin tulee niitä henkilökustannuksia, sillä monesti palveluista, joita yritykset ostavat, muodostuu henkilökustannuksia. Sinällään henkilökustannusten alentaminen varmasti myös tällä teollisuuden osalla olisi hieman korkeampi.

17.43 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! En halua tätä keskustelua enää enempää pitkittää, mutta ihan pari lausetta ja ajatusta vielä siitä, kun täältä tuli mielenkiintoinen kommentti tässä edustaja Heinäluoman puheenvuorossa siitä, mikä on työväenpuolue.

Minun käsitykseni mukaan työväenpuolue on se, joka pystyy luomaan työtä Suomeen. Kukaan muu kuin sellainen henkilö, joka on työttömänä, ei ole niin suuressa vaarassa syrjäytyä tästä yhteiskunnasta, ja jos tämä hallitus kykenee saamaan tavoitteensa ja 110 000 uutta työpaikkaa, niin minä luulen, että aika moni suomalainen ymmärtää, että nyt on todellinen työväenpuolue näitä asioita ollut hoitamassa — aivan kuten kävi Iso-Britanniassa ja voi katsoa vaalituloksista, että konservatiivit saivat siellä enemmistön, koska myös niin moni tavallinen työntekijä tiesi, että nyt on harjoitettu sellaista talouspolitiikkaa, että ihmisille on töitä. Ja tässä suhteessa on aiemmilla toimijoilla peiliin katsomista.

17.44 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämä oli kyllä mielenkiintoinen työväenpuolueen määritelmä. Siinähan sitten lähdetään siitä, että näille työntekijöiden työehtoilta voi tehdä ihan mitä tahansa, että niistä ei tarvitse enää olla kiinnostunut. (Arto Satosen välihuuto) — No, sitähan se tarkoittaa, kun te määrittelitte sen näin, että te ette ole olleenkaan kiinnostunut siitä, miten palkansaajan perusoikeudet työelämässä määrittyvät.

Kyllähän työn luominen on oikea tavoite. Siitä me olemme täällä kaikki samaa mieltä. Minä en usko, että salissa on yhtään mihinkään puolueeseen kuuluvaa, ei edes Svenska - folkpartietin, joka ei tätä tavoitetta allekirjoittaisi. Se on yhteinen tavoite, ja siitä me olemme kaikki samaa mieltä. Mutta sitten kysymys on siitä, että kun siellä työpaikalla ollaan, niin kyllä teidän, edustaja Satonen, se täytyy myöntää, että se työntekijä on siinä suhteessa auttamattomasti heikompi osapuoli, kun työehdoista sovitaan, kun paikalla on työnantaja, joka voi sanoa, että jos tämä ei kiinnosta, niin täällä on toinen tulija, joka tekee tämän tällä ehdolla. Ja tästä perussyystä johtuenhan eduskunta on säätänyt lainsäädäntöä, jolla velvoi-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tetaan kaikkia sekä lakien että työehtosopimusten kautta noudattamaan tiettyjä minimiehtoja.

Ja toivon, että te kaivaisitte nyt vielä kerran, ottaisitte uuden yrityksen, kaivaisitte vielä sen ajattelun, että työntekijä tarvitsee, jotta hän voi tehdä sen työpanoksensa, suojakseen tiettyjä minimiehtoja, että häntä ei panna yksin neuvottelemaan palkastaan, työehdoistaan Björn Wahlroosin kanssa. Siinä hän ei pärjää.

17.45 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä juuri on totta, että me tarvitsemme sekä sitä, että me pystymme luomaan Suomeen uutta työtä, työpaikkoja, pitämään yllä työllisyyttä, että myös nimenomaisesti sitä, että työntekijöillä on tietty suoja työskennellessään, ja tämä on tärkeä periaate. Tässä työteemassa me palaamme siihen, mistä tämä keskustelu alkoi, että me tarvitsemme työllistämistoimia tässä ja nyt, työtä luovia toimia tässä ja nyt. Siis se ongelma on se, että niitä nämä esitykset eivät tässä ja nyt tarjoa vaan katsotaan jonnekin kauemmas ja kuvitellaan, että joillain näennäiskeinoilla sitä työtä kaiken kaikkiaan syntyy.

Puhemies! Täällä oli muutama kommentti siitä, mitä kaikkea tässä on taustalla. Tässä on kyse jostain muusta. Mielestäni aika hyvin esimerkiksi eräässä ajankohtaisohjelmassa muutama viikko sitten Kauppakamarin Risto E. J. Penttilä kiteytti tämän, että hallitusohjelma noudattaa hyvin markkinaliberalistista, oikeistolaista linjaa ja kysymyksessä on porvarillisen Suomen rakentaminen ja ikään kuin porvariston päiväuni tässä ohjelmassa, että vanhoja rakenteita puretaan, pieneksi halutaan julkinen sektori, halutaan leikata sosiaaliturvaa väen vängällä, alentaa palkkoja, ja sitähan tässä tehdään. Ja tämän todisti Risto E. J. Penttilä, että näin todellakin tämä hallitus toimii ohjelmassaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta ja sopimattomasta menettelystä elinkeino- ja kauppa- ja teollisuusministeriön esittämistä laeiksi vähittäiskaupan ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Ministeri Lindström, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annettu laki. Tavoitteena on purkaa vähittäiskauppoja sekä par-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

turi- ja kampaamoliikkeitä koskeva aukiolosäätely, jolloin elinkeinonharjoittaja voisi aiempaa vapaammin päättää, milloin hän pitää liikkeensä auki.

Ehdotuksen pohjana on pääministeri Sipilän hallituksen strateginen hallitusohjelma. Jaksossa "Työllisyys ja kilpailukyky" on todettu, että osana sääntelyn purkua kauppojen aukioloa vapautetaan. Uudistus on esimerkki sellaisesta mahdollistavasta sääntelystä, joka ei perustu lainsäätäjän käskyihin ja kieltoihin vaan elinkeinoelämää ja yrittäjyyttä edistävään joustavaan toimintaan.

Aukioloaikojen vapauttamisen myötä elinkeinonharjoittajat pystyisivät ottamaan paremmin huomioon kuluttajien tarpeet. Yrittäjillä olisi joustavammat mahdollisuudet pitää liikkeet avoinna silloin, kun se kulutuskysynnän kannalta on tarkoituksenmukaisinta. Uudistuksen arvioidaan lisäävän sekä kaupan alan yritysten valmiutta tarjota työtunteja nykyisille työntekijöille että valmiutta palkata uusia koko- ja osa-aikaisia työntekijöitä. Uudistuksen odotetaan siten edistävän työllisyyskehitystä. Uudistuksella parannettaisiin sekä perinteisen kaupan kilpailukykyä suhteessa verkkokauppaan että sitä kautta kotimaisen ja Suomessa sijaitseviin toimipisteisiin perustuvan kaupan kilpailukykyä suhteessa ulkomaiseen verkkokauppaan. Aukiolosäännöksistä myönnettävät poikkeusluvut poistuisivat tarpeettomina, jos lainsäädännössä olevat aukiolorajoitukset poistuisivat. Poikkeuslupamenettelyä on kritisoitu sen maksullisuudesta sekä siitä, että se aiheuttaa yhdenvertaisuus- ja kilpailuneutraliteettiongelmia.

Sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kauppakeskuksessa tai vastaavassa myymäläkeskittymässä toimivan pienyrittäjän oikeudesta pitää liikkeensä suljettuna yhtenä päivänä viikossa. Säännös siirrettäisiin nyt kumottavasta laista edellä mainittuun lakiin. Säännöksen säilyttäminen on pienyrittäjän kannalta tärkeää, koska vapaapäivän puute heikentää heidän jaksamistaan.

Tässä lyhyesti, arvoisa puhemies.

17.49 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys vähittäiskaupan ja parturiliikkeiden aukiololain kumoamisesta on kahtalainen.

Parturi-kamppaajilla, jotka ovat yleensä yksityisyrittäjiä, pitäisi olla vapaus päättää yrityksensä aukioloajoista, ja esimerkiksi itsenäisyyspäivänä pitäisi saada vapaasti kammata juhlijoita ilman kalliita ja hankalia erityislupia. Parturiyrittäjän mahdollisuuksia päättää aukioloajoista onkin tärkeää lisätä ja vapauttaa.

Näen kuitenkin lakiesityksen ongelmana päivittäistavarakaupan aukioloaikojen vapauttamisen. Päivittäistavarakaupassa työskentelee todella suuri määrä ihmisiä, ja ruokakaupasektorin aukiolot ja liikeverkko vaikuttavat suuresti koko yhteiskuntaan, muihinkin aloihin ja laajoihin ihmisjoukkoihin ja työntekijöihin ja heidän perheisiinsä. Mikäli ilta-, pyhä- ja viikonlopputyö lisääntyvät päivittäistavarakaupassa aukioloaikojen vapauttamisen myötä, on sillä kerrannaisvaikutuksia myös muille aloille ja yhteiskunnan sektoreille. Esimerkiksi päiväkotien vuorohoidon tarve kasvaisi ilta-, yö- ja pyhätyön lisääntymisen seurauksena, ja se aiheuttaa kustannuksia kunnille ja vaikutuksia perheiden arkeen.

Juhlapyhien aukioloaikojen vapauttamisella on vaikutuksia myös koko kulttuuriin ja ihmisten perhe-elämään. En toivo Suomesta 24/7-yhteiskuntaa. Muutamat vuosittaiset juhlapyhät tarjoavat ihmisille tilaisuuden kerrankin rauhoittua ja viettää aikaa yhdessä perheen kanssa kotona. Nämä mahdollisuudet vähenevät, jos yhä useampi äiti, isä, tytär tai poika on juhlapyhänä töissä. Kaupassa työskentely voi olla jatkossa lähes mahdoton yhtälö yhdistää perhe-elämän kanssa, se on vaikeaa jo nyt.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Jos kauppojen aukioloajat vapautetaan, poistuu nyt pienillä kauppoilla oleva vapaampien aukioloaikojen tuoma kilpailuetu. Tämä voi johtaa asioinnin siirtymiseen pienistä lähikaupoista suuriin peltomarketteihin, mikä johtanee lähikauppaverkon harvenemiseen. Jo nyt kehitys on ollut se, että lähikauppojen määrä pienenee ja supermarkettien määrä kasvaa. Lähikauppaverkon edelleen harveneminen olisi erittäin huono kehitys autottomien ihmisten kannalta, esimerkiksi vanhusten ja heidän kotona asumisensa kannalta, yhdyskuntarakenteen kannalta ja liikenteen aiheuttamien päästöjen näkökulmasta.

Hyvin todennäköisesti käy näin, että lähikauppojen määrä vähenee, jos ostovoima ei samaan aikaan kasva, sillä jostainhan suurten kauppojen jatkettavien aukioloaikojen asiointi on pois. Jo nyt pienillä lähikaupoilla on hyvin vapaat aukioloajat, eli esitetyn lainsäädännön muutos aiheuttaa muutoksia erityisesti suuremmille kauppoille vapauttaa niiden aukioloaikoja, kun pienten aukiolot ovat jo vapaat.

On esitetty, että esitetty lainmuutos lisäisi työpaikkoja. Kovin suurta työpaikkojen lisäystä on vaikea nähdä, sillä ihmisten ostovoima ei kasva. Työpaikat saattavat itse asiassa vähetä, mikäli muutoksesta aiheutuu pienten kauppojen ja kioskien sulkemista, sillä isoissa kauppoissa työt hoidetaan suhteessa pienemmällä henkilöstömäärällä. Esitys saattaa johtaa kaupan keskittymiseen edelleen, sillä erityisesti jokin iso kauppaliikeketju voi pitää kauppvoja auki vaikka yöllä ja vaikka tappiollisesti ja ajaa siten pieniä kilpailijoita ulos markkinoilta. Mahdollisuus ostaa Prismasta maitoa yöllä ei ole nähdäkseni tämän kehityksen arvoista.

Arvoisa puhemies! En näe selkeää tarvetta esitetylle lain kumoamiselle. Kuluttajat ovat tutkimuksen mukaan pääosin tyytyväisiä kaupan aukioloaikoihin, mutta on olemassa selkeä tarve lain korjaamiselle. Parturi- ja kampaamoliiketoiminta pitää rajata pois lain piiristä ja vapauttaa alan aukiolot sääntelystä. Poikkeuslupamenettelyyn tulisi luoda yksinkertaisempi, sujuvampi ja edullisempi prosessi poikkeuslupien myöntämiseksi kaupalle.

17.54 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Esittelyssä oleva lainsäädäntöhanke sinällään tähtää hyvään, vapaaseen kilpailuun, ja erityisesti parturi- ja kampaamoalan osalta voidaan kyllä yhtyä siihen hallituksen näkemykseen, että tätä pitää olla. Eli hyvä, hallitus! (Olavi Ala-Nissilä: Hyvä!) Hyvä, hallitus, tältä osin.

Ehkä joiltakin osin pientä kritiikkiä. Edustaja Sarkkinen hyvin perustellusti toi esille sen, mitä on se todellisuus. Haluan muistuttaa, että kun viimeksi kauppojen aukioloaikoja vapautettiin, Palvelualojen ammattiliitto houkuteltiin tähän sillä, että lisätyön määrä lisääntyy eli työajat pitenevät. Työtä kyllä tuli lisää, mutta yhtään vakituista työsuhdetta ei tullut. Eli pätkätyöt eivät yhtään vähentyneet, mikä oli tarkoitus edellisen kerran, kun kauppojen aukioloaikoja lisättiin. Siinä mielessä perusteluissa on hieman harhaanjohtavaa mainita se, koska nyt meillä on niin lyhyeltä aikajaksolta jo selvää faktaa, että näin ei tapahtunut. Ei voida olettaa, että nyt tapahtuisi sen kummemmin. (Olavi Ala-Nissilä: Mutta nettikauppa on 24 h auki globaalisti!) — Ja kyllä löylynheitto salissa taas jatkuu, ja siinä mielessä voimme elää turvallisista mielin.

On hyvä, että kritisoidaan tätä lakimuutosta siltä osin, että ei olla huomattu sitä, että turvallisuus ja väkivalta lisääntyvät, kun ostovolyyymi vähenee ja vuorokautiset aukioloajat edelleen lisääntyvät. Tänä päivänä jo meillä on kauppaliikkeitä, missä yksin työskentely on tavanomaista. Jos tämän kaupassa työskentelevän henkilön turvallisuudesta halutaan huolehtia ja siitä, että tällä henkilöllä on mahdollisuus ainakin siihen luonnolliseen toimenpiteeseen, mitä säännöllisin ajoin ihmisen on pakko tehdä, eli sosiaaliset tarpeet on pystytty-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

vä hoitamaan, niin jos ne hoidetaan vartioliikkeen avulla niin, että mahdollistetaan se luonnollisten tarpeitten toimittaminen, niin se tarkoittaa, että aivan varmasti se kate siltä myyntialalta edelleen pienenee. Kun monessa paikassa pidetään ylipitkästi kauppoja auki, niin tällä hetkellä valitettavasti tunnen muutamia kioskialan myyjiä, jotka sanovat, että heidän pitää pyytää luotettava asiakas aina odottelemaan sen aikaa, että hän voi asiansa hoitaa.

Mutta jos jotakin haluaa sanoa näistä työvuorojärjestelyistä, niin on aika ongelmallista, että me edelleen luomme sellaista järjestelmää, joka edellyttää vuoropäivähoidon järjestämistä. Minä kysyn oikeastaan ministeriltä, onko oikein, että yhden toimialan osalta yhteiskunta tukee toimialan liikevaihtoa sillä, että se edellyttää kunnallisen perhepäivähoidon lisäämistä ja vuorokautisten aukioloaikojen enenevää määrää. On jotenkin hassua, että eduskunta tekisi sellaisen päätöksen, että me sysäämme tämän toimialan kannattavuuden ja työssäolomahdollisuudet kuntien hoidettavaksi. (Olavi Ala-Nissilä: Se on vähän kaukaa haettu!) Ja nimenomaan, kun kaukaa koetetaan käydä töissä, kun kaupalliset kauppaliikkeet tällä päätöksellä ilman muuta vähenevät, julkinen liikenne ei toimi, niin kuinka nämä ihmiset, jotka tekevät 15 tuntia viikottaista työaikaa, pystyisivät hankkimaan auton käydäkseen töissä? Jos tässä samaan aikaan mahdollistettaisiin tämä julkinen liikkuminen, niin että yhteiskunta pystyy turvaamaan töissä käynnin myös eri vuorokauden aikoina, niin oltaisiin eri asemassa.

Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan tästä. Kuuntelen mielelläni ministerin puheenvuoron.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi puheenvuoro vielä listalta, eli edustaja Heinonen. Sen jälkeen käydään lyhyt debatti, jonka aloittaa edustaja Tolppanen.

17.59 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Mitä myy, missä myy, minkä kokoisessa tilassa myy, koska myy, (Olavi Ala-Nissilä: Pikku Myy!) kuka myy — kuka myy, sitä ei taida olla? Mutta myydäänkö bensaa samalla vai eikö myydä? Onko kauppa maan alla, vai onko kauppa maan päällä? Onko myymäläauto tai liikkuva kauppa? Onko apteekki? Onko automaateista tapahtuva myynti? Onko markkina tai onko torikauppa? Onko sairaala- tai huoltolaitoksessa tapahtuva myynti, vai onko peräti huutokauppa? Arvoisa puhemies, näihin kaikkiin erilaisiin myyntitilanteisiin löytyvät omat säädökset tästä säädösten Suomesta.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa puhemiesneuvostolle kiitosta, että tämän lakiesityksen käsittely ei ole yhtä aikaa eduskunnan kirjaston glögien kanssa.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vähittäiskaupan ja parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloajoista annetun lain kumoamisesta on tervetullut ja odotettu. Esitys pohjautuu hallitusohjelmaan, jossa olemme sopineet, että osana sääntelyn purkua kauppojen aukioloaikoja vapautetaan. Haluan antaa kiitosta myös ministeri Lindströmille siitä, että tämä lakialoite ja hallituksen esitys menevät siihen asti, että näistä lukuisista poikkeuksista luovutaan kokonaan.

Liikeaikalain kumoamisella poistetaan monia isoja ja pienempiä ongelmia, joita sekä kuluttajat että kaupan ala ovat kohdanneet. Jatkossa kauppaliikkeet ja parturi-kampaamot voivat pitää ovia auki tai kiinni oman harkintansa perusteella ilman, että esimerkiksi tiettyjen juhlapäivien aukioloihin tarvitsee hakea erikseen poikkeuslupaa. Kuluttajien valinnanmahdollisuudet lisääntyvät, kun asiointi tiettyinä päivinä ei ole enää sidottu kaikkein pienimpiin ruokakauppoihin, jotka eivät välttämättä aina ole se lähimpänä sijaitseva vaihtoehto. Itse ryhdyin kannattamaan tätä kauppojen aukioloaikojen vapauttamista siinä vai-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

heessa, kun aikanaan on syntynyt sellainen lainsäädäntö, että teiden varsille alkoi syntyä erillisiä kauppvoja, täysia kauppvoja, ABC-ketjuja, siellä on K-marketteja ja monia muita, ja samaan aikaan vaikkapa vain 500 metrin päässä taajamamerkin sisäpuolella olevalla kauppialla ei ole ollut oikeutta pitää kauppaa auki. Tilanne on ollut kohtuuton.

Toinen, mikä minun mielestäni merkittäväällä tavalla on muuttanut tilannetta, on netti-kauppa, mikä on muuttanut tilanteen siihen, että niillä ei ole aukiololainsäädäntöä lainkaan. Siellä kauppaa voidaan tehdä 24/7. Tämä myös työllistää merkittäväällä tavalla tällä hetkellä meidän lupahallintoa. Vuonna 2014 Lapin aluehallintovirastossa ratkaistiin 207 poikkeuslupa-asiaa, joista 23 koski parturi- ja kampaamoliikkeitä. Voimassa on myös joitakin pidempiaikaisia tai toistaiseksi voimassa oleviksi myönnettyjä poikkeuslupia. Poikkeusluvat ovat elinkeinonharjoittajille maksullisia, ja ne on hinnoiteltu hakemuksen kohteen mukaan. On ollut aivan erikoista, että Lapissa toimiva yksi virkamies on tiennyt paremmin, kannattaako esimerkiksi juhannushäihin kampaajan tehdä kampausta vai ei, jos asiakas sellaista on halunnut, tai että yksi Lapissa toimiva virkamies on päättänyt, että tässä kaupungissa oleva kauppa saa olla auki mutta naapurikaupungissa oleva kauppa ei saa olla auki tai maalaiskunnassa oleva kauppa ei saa olla auki. Sen on tiennyt paremmin yksi Lapissa toimiva virkamies.

Arvoisa puhemies! Myös tälle esitykselle on tullut laajasti kannatusta kansainvälisiltä asiantuntijatahoilta. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on todennut vuoden 2015 konsultation loppulausunnossa, että esitys aukioloaikojen vapauttamisesta on tervetullut konkreettinen askel osaltaan hidastamaan työn tarjonnan supistumista ja pienentämään valtiontalouden pitkän aikavälin kestävyysvajetta. Esityksellä voi olla IMF:n mukaan välittömän positiivinen vaikutus työllisyyteen ja kokonaistuotantoon.

Hallituksen esityksen perusteluissa ei sinänsä odoteta mitään valtavia tai nopeita työllisyysvaikutuksia vaan arviot ovat maltillisia, niin kuin niiden pitää ollakin. Suuremmat hyödyt ovat odotettavissa pitemmällä aikavälillä, kun alalla saadaan kokemukseen perustuvaa tietoa kuluttajakäyttäytymisestä ja aukiolot voidaan tulevaisuudessa optimoida vastaamaan kuluttajakäyttäytymistä mahdollisimman tehokkaasti. Kauppias, kauppa tekee ratkaisun, koska kannattaa kauppaa tehdä, koska ei kannata, ja toisaalta myös lainsäädännössä säilyy se, että jokaisella kauppialla esimerkiksi ostoskeskuksessa säilyy oikeus vapaapäivään, pitää kauppa kiinni yhtenä päivänä. Sitä ei voida siis näillä sopimuksilla sivuuttaa, vaikka vuokrasopimuksiin yritettäisiin tällaisia kirjata.

Myös OECD on toistuvasti suosittanut maallemme raskaasti säänneltyjen alojen kuten päivittäistavarakaupan sääntelyn keventämistä, ja nyt siinä toimitaan. Kansainvälistä vertailua on helppo myös löytää lukuisia. Ruotsissa aukioloajat vapautettiin jo vuonna 1972. Ruotsissa kaupat ovat viikkoa kohden avoinna suunnilleen yhtä paljon kuin Suomessa, eli tämä kumoo sen väitteen, että kaikki kaupat olisivat jatkossa 24/7 auki, vaan sieltä löytyy se luontainen tapa toimia ja pitää kaupat auki silloin, kun se on järkevää.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tervetulleena ja uskon, että tällä tullaan tähän maahan saamaan lisää työpaikkojakin ja myös nostamaan samalle viivalle erilaiset kauppalikkeet.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt todellakin debatti. Meillä on täällä ministereitä paikalla. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat varata minuutin mittaisen vastauspuheenpuheen, varaamaan sen painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

18.06 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yrittäjän vapaus edesauttaa työllisyyden ylläpitoa. Yrittäjä ei ole työntekijän vihollinen. Yrittäjä on se henkilö, joka mahdollistaa sen, että maahan syntyy uusia työpaikkoja. Kun pienet kaupat saavat olla auki silloin, kun yrittäjä haluaa pitää niitä auki, se tuo työtä ja toimeentuloa ensin yrittäjälle, sitten hänen perheelleen, sen jälkeen myöskin muille ihmisille. Etenkin maaseuduilla kesäaikaan maaseutujen mökkiläiset haluavat, että kesäkauppa on auki, että sinne pääsee myös lauantai-iltana ja perjantai-iltana, silloin kun on kaupungista mökille ajettu.

Tämä on erittäin hyvä lakiesitys, joka nyt on, ja toivon todellakin, että tätä ei torpata nytten ylimääräisellä holhouksella.

Sen lisäksi tämä antaa mahdollisuuden sellaisille pienille yrittäjille, jotka yrittävät kaupakeskuksissa, sulkea kaupan vaikka sunnuntaiksi.

Ja vielä yksi asia: jos tämä lisää vuoropäivähoitoa, niin sehän tuo vain lisää työtä kunta-alalle.

18.07 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudistuksen ei edes esityksen mukaan oleteta lisäävän myyntiä merkittävästi, käytännössä ei juuri lainkaan. Se tarkoittaa sitä, että mikäli uudistus johtaa aukioloaikojen lisääntymiseen nyt olemassa olevissa kaupoissa, se johtaa joko siihen, että tuotto yksittäistä aukiolotuntia kohden heikkenee, tai sitten siihen, että kauppa keskittyy, että osa nykyisistä liikkeistä lopettaa toimintansa. Muu ei ole matemaattisesti mahdollista. Kumpikin näistä vaihtoehtoista on omalla laillaan ongelmallinen: Mikäli tuotto kaupankäynnissä heikkenee merkittävästi, se tarkoittaa erityisesti pienille yrittäjille sitä, että mahdollisuus palkata ulkopuolista työvoimaa heikkenee, ja ne lisätunnit otetaan sitten siitä omasta jaksamisesta. Kaupan keskittyminen taas tietysti rokottaa erityisesti niitä ihmisiä, jotka tekevät kauppareissut jalkaisin lähikauppaan eivätkä autolla pidemmälle.

18.08 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja edustajat! Tämä hallituksen esitys kumota liikeaikalaki on merkityksellinen monestakin syystä. Kuten työministeri totesi tuossa esittelypuheenvuorossaan, tämä on nimenomaan sitä mahdollistavaa lainsäädäntöä. On kyse siitä, että tarvitsemme yhtä lailla vapautta ja vastuuta ja niiden lisäämistä. Mutta kuten tiedetään, esimerkiksi kampaamoyrittäjille tämä hallinnollinen ja taloudellinen rasitus tästä poikkeuslupien hakemisesta on ollut hyvin kohtuuton. Uhat ovat tiedossa, ja ne ovat ymmärrettäviä, mutta tulevaisuuden suuntapolut riippuvat kuitenkin loppuviimeksi asiakkaista ja meidän kuluttajien käyttäytymisestä.

Kysyisinkin nyt ministeri Lindströmiltä: miten tämä hallituksen esitys on suhteessa naapurimaiden kauppojen aukioloajan sääntelyyn ja vapautuksiin? Ja toinen kysymys: onko tällä hallituksen esityksellä niin isoja vaikutuksia lasten päivähoidon järjestämiseen kuin annetaan ymmärtää?

18.09 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että nykyinen sääntely ei ole missään nimessä ideaali vaan pikemminkin sekava, mutta siitä huolimatta tuntuu kummalliselta, että hallitus ei tyytynyt siihen, että olisi lähtenyt tätä nykyistä lainsäädäntöä parantamaan, vaan sitten mentiin heti toiseen äärilaitaan, eli kokonaan liikeaikalaki halutaan kumota.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Täällä edustajien puheenvuoroissa on tullut esille tämä yhteiskunnan rytmin rikkoutuminen. Me olemme tottuneet siihen, että yhtenä päivänä viikossa on useimmilla ihmisillä jonkinlainen vapaapäivä, joka mahdollistaa perheitten yhdessäoloa, ja nyt tätä rytmiä lähdetään rikkomaan. Tämä tulee merkitsemään sitä, että esimerkiksi tätä vuoropäivähoitoa joudutaan järjestämään huomattavasti enemmän.

Täällä edustaja Tolppanen totesi, että tähän lisää vain kunta-alalle työpaikkoja. Mutta se lisää myöskin kustannuksia, ja olisinkin halunnut tietää, että millä tavalla tätä on kunnilta tiedusteltu, ollaanko valmiita niihin kustannusten lisäyksiin. Tuolla oli hyvin semmoinen voisi sanoa ympäripyöreä maininta siitä, että nykyinen tilanne ei ole merkittävästi lisännyt vuorohoidon tarvetta. (Puhemies: Aika!) Olin todella halunnut tietää, onko tämä kunnissa ja Kuntaliitossa käyty läpi.

18.10 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kauppojen aukioloaikoja koskevissa ratkaisuisa on huomioitava kuluttajien, alan henkilöstön ja yrittäjien tarpeet. Mikäli tämä laki kumotaan, on sillä merkittäviä vaikutuksia alan henkilöstön asemaan, muun muassa työaikoihin, palkkoihin, lasten päivähoitomahdollisuuksiin ja työturvallisuuteen. Valitettavasti tässä esityksessä ovat aika puutteelliset nämä arviot, ja esimerkiksi tästä kaupan mahdollisesta keskittymisestä entisestään ei ole esitetty arvioita.

Täytyy vielä sanoa todella lopuksi, että olen kyllä tyrmistynyt kokoomuksen edustaja Heinosen, joka ei valitettavasti enää ole paikalla, äskeisestä puheenvuorosta ja asenteellisuudesta lappilaista virkamiestä kohtaan näitä kaupan aukioloaikoja koskien. Ne on nimienomaisesti sen takia keskitetty, että nämä päätökset olisivat valtakunnallisesti yhdenmukaisia.

18.11 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Toteaisin, että täällä hallituksen esityksen perusteluosassa, jossa puhutaan eri tahojen antamista lausunnoista, muun muassa Kuntaliitto toteaa lausunnossaan, että huomioiden aiemmin tehdyt aukioloaikojen laajennukset ja niistä seuranneet vaikutukset ei aukioloaikojen nyt esitetyn vapautumisen voi odottaa aiheuttavan olennaisia vaikutuksia. Lasten vuorohoidon tarve ei merkittävästi lisääntynyt aiemmankaan muutoksen jälkeen. Täällä on muitakin lausujia, jotka ovat todenneet samasta asiasta, ja sitä arvioidaan myös muualla tässä hallituksen esityksessä.

Sitten tähän huoleen siitä, että tässä oltaisiin yhtä toimialaa jollain tavalla suosimassa, mielestäni se on hiukan erikoinen. On todella paljon toimialoja, joilla vuorotyö on täysin arkipäivää, ja tähän ei välttämättä johda siihen, että kaupat ovat auki entistä enemmän, jos puhutaan yleisellä tasolla, vaan tämä mahdollistaa sen tarvittaessa.

18.12 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan oikein olla huolissaan varmasti kesä mökkiläisten kauppohen, pienten kauppohen aukioloajoista, mutta en usko, että tällä lainsäädännöllä se tahti taikka rytmi millään tavoin muuttuu. Ne ovat nytkin saaneet olla melko vapaasti auki, ja se on ollut erittäin hyvä, että näillä pienillä kaupoilla on ollut se mahdollisuus palvella niitä kesäasukkaita, ja yleensäkin tämä on turvannut pienten lähikauppohen osalta sen toimivuuden. Ihmettelenkin, että keskustapuolue ja perussuomalaiset ovat lähteneet tälle linjalle, että kun olisi korjaamisella saatu asioita paremmin aikaiseksi. Nyt haja-asutusalueitten pienet lähikaupat joutuvat siihen kilpailutilanteeseen, että ne eivät tule pärjäämään isojen kauppakeskusten kanssa.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Edustaja Heinoselle, poissa olevalle, on pakko sanoa: Onko kokoomuksessa pohdittu sitä, mitä se tekee niille pienyrittäjille, jotka ovat näissä kauppakeskuksissa, kun päivittäistavarakauppa tulee määrittelemään kauppakeskusten aukioloajat? Se tarkoittaa sitä, että yrittäjät joutuvat venyttämään vielä enemmän itseään, ja yksi vapaapäivä ei sitä kyllä kuittaa.

18.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassahan on tavoite uusista toimintatavoista, että vapautetaan ihmisiä työntekoon, yrittäjyyteen, parempaan arkeen, ja siitä tässäkin on kysymys, tarpeettomien säädösten purkamisesta ja lupamenettelyjen sujuvoittamisesta.

Miten me sitten puramme byrokratiaa? Siten, että me puramme byrokratiaa. Siitä tässä on kysymys, myöskin työpaikkojen turvaamisesta. Kivijalkakauppa kilpailee paitsi huoltoasemien kanssa niin todella nettikaupan kanssa, joka on globaalisti auki 24/7. Kiinalaistenkin kauppojen kanssa kilpaillaan. Ja jos ei anneta mahdollisuuksia yrittäjille todella kilpailla ja tehdä kauppaa, niin se on ongelma. Ymmärrän, että maaseudun pienet kaupat tässä voivat olla osin ongelmallisessa tilanteessa, ja sitä pitää katsoa, mutta periaatteessa tämä on erittäin tärkeä esitys. Kerrankin Suomessa puretaan byrokratiaa eikä vain puhuta sen purkamisesta.

18.15 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kauppa millainen tahansa, auki milloin tahansa, sitä pyörittävät ihmiset — ei Maailmanpankki, ei Suomen Pankki, vaan pienipalkkaiset ihmiset. Suomalainen yhteiskunta on jo nyt hengästynyt, ahdistunut ja uupunut. Tähän lakimuutokseen ei ole mitään tarvetta, ei taloudellisesta näkökulmasta, ei työllisyysnäkökulmasta eikä sosiaalista tarvetta. Yhteiskuntamme tarvitsee pikemminkin oman selkeän lepopäivän, jolloin kaikilla on mahdollisuus hengähtää. En oikeasti ymmärrä, miksi tämä esitys edes tuodaan tässä tilanteessa, kun ne ihmiset, joilla sattuu enää työtä olemaan, ovat jo aivan uupuneita sen oman työnsä kanssa. Toivon, että tämä hanke kaatuu omaan mahdottomuuteensa.

18.16 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Laukkaselle, olen täsmälleen samaa mieltä kanssanne. Olen perustyöni tehnyt osa-aikamyynä Prismassa, ja kauhistellen katson tätä hallituksen esitystä. Kyllä perheilläkin on oikeus vapaa-aikaan, oikeus viettää juhlapäiviä, ja tähän tarkoittaa käytännössä myös sitä, että nämä pienet kaupat, liikkeet, jotka nyt ovat tosiaan pysyneet jotenkin pääpinnalla kahden suuren keskittyneen kaupapaketjun puristuksessa, tulevat näivettymään ja sitä kautta tulee työttömyyttä, sitä kautta tulee konkursseja. Onko tätä mietitty, onko tehty vaikutusarviointeja? Lapsiasiavaltuutettukin on pyytänyt, että lapsivaikutukset selvitetäisiin. Niitä ei ole tehty.

Ja työ on tosiaan kuormittavaa, se ei ole säännöllistä vuorotyötä, mitä kaupan alalla tehdään, vaan se on epäsäännöllistä vuorotyötä. Siellä työajat alkavat milloin alkavat, ei se ole kuudesta kahteen, kahdesta kymmeneen ja niin edelleen, niin kuin esimerkiksi monissa tehtaissa on. Se on todella kuormittavaa, ja toivoisin, että vielä harkitsette tätä, (Puhemies koputtaa) onko tässä mitään järkeä.

Ja yksi esimerkki: Halpa-Halli menestyy, (Puhemies: Aika!) vaikka sillä on sunnuntaisin (Puhemies koputtaa) kiinni kaupat.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

18.17 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni nykyiset kauppojen aukioloajat ovat aivan riittävät, joten esitys ei sinänsä ole edes perusteltu. Sitä paitsi pienten lähikauppojen kilpailuetu poistuu. Se suosii hypermarketteja, joten ilmastopäästötkin lisääntyvät. Ja itse asiassa esityksellä on myös sosiaalisia vaikutuksia, sillä on vanhenevan väestön etu, että on olemassa lähikauppoja, ja se on myös perheiden etu. Tällä on vaikutuksia myös perheiden arkeen ja vapaa-aikaan: yhteiset vapaapäivät vähenevät, ja myös tarve päiväkotien vuorohoitoon kasvaa.

Ehkä yksi hyvä asia tässä esityksessä on se, että kuitenkin halutaan taata vapaapäiviä pienyrityksille kauppakeskuksissa. Mutta muistan aiemmista käsittelyistä eduskunnassa, että tämän pykälän muotoilu on ollut hankalaa ja sitä on ollut hankala saada toteutumaan niin, että yrityksellä itse asiassa olisi tämä oikeus pitää vapaapäivää, koska kauppakeskuksissa on niin vahva tämä kauppakeskuksen omistajan tahtotila, (Puhemies koputtaa) että pieni yritys voidaan vaikka savustaa pois kauppakeskuksesta.

18.18 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä hallituksen esityksestä. Voisi sanoa, että kysymyksessä on normitalkootoimi, joka vähentää byrokratiaa. Meillä nimittäin on jo vanha laki, josta voi sanoa, että se on poikkeusten poikkeusten määrittelylaki. Siellä on nimittäin tällä hetkellä 17 eri poikkeusta liittyen aukioloaikoihin, joita rajoitukset eivät koske. Ja voisi kysyä silloin, miten tasa-arvoisia meidän yritykset ovat, kun jotkut on mainittu poikkeuksina ja toiset eivät ole poikkeuksina.

Toisaalta me elämme tänä päivänä digitaalisessa yhteiskunnassa, jossa ajalla ei ole enää mitään merkitystä eikä paikallakaan, vaan verkkokaupat ovat auki 24/7 joka ikinen päivä. Tulevaisuuden voittajat ovatkin ne toimijat, jotka pystyvät yhdistämään digitaalisen kaupankäynnin fyysiseen kauppaan.

18.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä lakiesitystä arvioidaan, niin asiaahan voi katsoa ainakin kolmesta eri näkökulmasta eli yritysten, kuluttajien ja työntekijöiden näkökulmasta. Ne ovat erilaisia. Lain korjaaminen on paikallaan esimerkiksi palvelu- ja kampaamoyritysten kohdalla, sitä kannatan kyllä, mutta en kannata enkä toivo 24/7-yhteiskuntaa. Meillä on jo nyt sangen vapaat aukioloajat, ja mahdolliset epäkohdat olisi voitu korjata pienemmilläkin toimenpiteillä.

Kuten täällä on tullut esille, niin kyllähän tämä lakiesitys myös ongelmia tuo. Esimerkiksi yö- ja yksintyöskentelyn turvallisuusriskit kasvavat ja lastenhoidon järjestelyt vaikeutuvat. Kysynkin ministeriltä, kun en tätä lakiesitystä nyt kovin perusteellisesti ole vielä tässä vaiheessa lukenut: miten laajasti ja huolellisesti nämä kokonaisvaikutusten arvioinnit on tehty?

18.20 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on kylä minussa kansanedustajana tällainen potentiaalinen ystävä tässä asiassa, koska itse pidän tärkeänä sitä, että turhaa sääntelyä vältetään. Mutta hallituksella on myös todistustaakka osoittaa, että niitä ongelmia, mitä ihan perustellusti monet kokevat, ei synny tämän vapauttamisen myötä. Eli toivon, että hallitus kiinnittäisi nyt eduskuntakäsittelyn yhteydessä ja tässä keskustelussa erityistä huomiota pienyritysten asemaan kauppakeskuksissa ja erityisesti siihen, miten tämä vaikuttaa pieni- ja keskituloisten naisvaltaisten alojen ja naisten asemaan esimerkiksi palvelualoilla, miten tämä sopii yhteen sen kanssa, kun hallitus on muissa päätöksissään, niin sanotussa pakkolaissa, heikentämässä työmarkkinajärjestöjen

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

asemaa ja toisaalta hallitus on ollut heikentämässä oikeutta varhaiskasvatukseen. Tavaltaan, kun ne muut asiat lyövät korville sitä, että ihmisillä olisi joustavasti mahdollisuus tehdä töitä eri vuorokauden aikoina, minun mielestäni sieltä tulee se riski, että vapauttaminen voi olla vaikeaa näille pienituloisille naisvaltaisille aloille. Eli jos hallitus huomioisi tämän kokonaisuuden (Puhemies koputtaa) paremmin, niin ne riskit pienenisivät. Toivoisin tähän vastauksen.

18.21 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi sanoa, että vihdoin, koska vuosia tästä laista on keskustelu ja nämä kaupan aukioloaikojen monimutkaisuudet ovat todella tulleet vain mutkikkaammiksi tässä vuosien aikana ja lähes poikkeuksetta tässä joulun pyhien aikana, itsenäisyyspäivän tienoilla, on käyty keskustelua siitä, miten kampaamot saavat olla auki ja minkälaisia hintoja siitä pitää periä. Nyt on hyvä, että mennään tässä eteenpäin naapurimaidemme Viron ja Ruotsin ja myös Tanskan mallin mukaisesti.

Tuolla edustaja Hänninen otti esiin nämä epätyypilliset työajat, ja kaupan alan oma arvio on, että viikonloppu- ja pyhätyöhön halukkaita on enemmän kuin mitä tarjolla olevia työtunteja on, ja siihen on uskominen tältä osin.

Olisin kysynyt kuitenkin ministeriltä, kun PAM väittää, että tämä esitys toisi S-ryhmälle monopolin Suomessa: eikö olekin niin, että nämä kilpailua (Puhemies koputtaa) vapauttavat toimet ovat itse asiassa parasta lääkettä monopolisoitumiselle eikä päinvastoin?

18.23 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakia pitää toki korjata, ja näiden parturi-kampaajien aukioloaikojen vapauttaminen on järkevää, mutta tämä iso kysymys on päivittäistavarakauppa. Päivittäistavarakauppa muokkaa koko yhteiskuntaa, sillä se koskee niin suurta osaa ihmisistä kuluttajina ja työntekijöinä. Päivittäistavarakaupan sijoittuminen ja aukioloajat ovat aika iso yhteiskunnallinen kysymys, ja päivittäistavarakaupan erityisaseman näyttää esimerkiksi se, että kaavoituksessa sitä kohdellaan eri lailla, koska sen sijoittumisella on merkitystä. Nykyinen laki on päivittäistavarakaupan kannalta fiksu, kun se antaa kilpailuetua pienille yksiköille, sillä lähikaupat ovat tärkeitä autottomien ihmisten kannalta. Ja täytyy ottaa vakavasti tämä uhka kioskien ja lähikauppojen säilymisestä.

Mutta haluaisin ministeriltä kysyä: onko tehty arviota siitä, miten tämä lakiesitys vaikuttaa perheisiin, miten se vaikuttaa lapsiin? Ei ole kyse vain päivähoidosta. Tiedän itse omasta henkilökohtaisesta elämästäni, että joka kerta, kun kaupan aukioloaikoja on vapautettu, sillä on ollut (Puhemies koputtaa) iso vaikutus lapsiin ja perhe-elämään.

18.24 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellä tänään päivällä on keskusteltu siitä, mitkä asiat kuuluvat eduskunnan lainsäädännön piiriin, ja minun mielestäni tämä kauppojen aukioloajoista säättäminen on juuri sellainen asia, joka ei kuulu meille kansanedustajille. Meidän ei tarvitse päättää yrittäjien, kuluttajien ja työntekijöiden puolesta, milloin kaupat pidetään auki. Emme me myöskään päättää, milloin tehtaot pidetään auki tai toimistot tai pankit. Me säädämme mahdollisuuden pitää auki silloin, kun se katsotaan järkeväksi ja tarkoituksenmukaiseksi, ja se tarkoittaa sitä, että viime kädessä kuluttajat päättävät tästä, ja kenenkään kuluttajan ei tarvitse mennä kauppaan silloin, kun ei huvita.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Itse olen jo 80-luvulla puhunut tuossa varsinaisessa eduskunnan istuntosalissa tämän lain kumoamisen puolesta, ja nyt vihdoinkin tästä on saatu esitys. Sitkeys kannatti, ja kiitos hallitukselle. Tämä on hyvä esimerkki turhan byrokratian, turhien normien purkamisesta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä tässä vaiheessa viisi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen molempien paikalla olevien ministereitten puheenvuorot. Nämä viisi henkilöä ovat edustajat Tolppanen, Wallinheimo, Savio, Myllykoski ja Hänninen, ja tämän loppuvaiheen debatin aloittaa edustaja Tolppanen, olkaa hyvä.

18.25 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähikaupat pysyvät, kuulkaas, pystyssä vain olemalla auki. Tämä on yksinkertainen totuus. Ja se, minkä minä hyvin mielelläni näkisin, on, että myös nämä kivijalkakaupat tulisivat takaisin, jotka ovat nyt joutuneet sulkemaan oviaan niin Helsingissä kuin muuallakin. Näkisin myös, että tätä lakisysteemiä pitäisi laajentaa siten, että myöskin suutarit, ompelijat, kynsistudiot ja muut vastaavat voisivat pitää putiikkejaan auki silloin, kun haluavat. Esimerkiksi me kaikki olemme sellaisessa ammatissa, että meille eivät oikein nämä normiaukioloajat käy. Ainakin minulle, kun minä menen Vaasaan, siinä on viikonloppu edessä ja saattaa olla yhteen saakka joku kauppa auki ja sunnuntaina ei ollenkaan. Olisi huomattavasti mukavampaa minulle, että se olisi auki, ja myöskin sille putiikin pitäjälle, koska silloin hänellä olisi siellä asiakas.

Kyllä tämä on nyt semmoinen asia, että tämä holhous pitää jättää pois ja yrittäjälle täytyy antaa yrittäjän vapaus ja yrittäjän vastuu. Vasta kun yrittäjä menestyy, hän pystyy palkkaamaan ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän ja tekemään siitä kasvuyrityksen.

18.27 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on äärimmäisen kannatettava. Täällä ollaan huolissaan elämän rytmistä, lepopäivistä, päivähoidosta. On ymmärrettävää, että tämä on vaikea asia. Suomi elää globaalissa yhteiskunnassa, ja elämme 24/7-yhteiskunnassa, halusimme tai emme, olemme mukana kilpailussa tai emme. Mielestäni on hyvä, että lähdemme tähän nyt mukaan. Jos me nyt sitten otamme esimerkkiä, voimme ottaa vaikka naapurista Ruotsista, missä aukiolot vapautettiin vuonna 1972, tai esimerkiksi Virossa, missä tällaista sääntelyä ei koskaan ollut edes voimassa, joten voimme toki sieltä etsiä esimerkkiä, kuinka tämä rytmi tai lepopäivät tai päivähoito on hoidettu.

18.28 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyiset aukiolorajoitukset koskevat vähittäiskaupan lisäksi ainoastaan parturi- ja kampaamoalan liikkeitä, mutta muut palvelualan liikkeet ovat jo tähän asti saaneet olla avoinna vapaasti. Pidänkin hyvin perusteltuna, että normeja nyt tältä osin puretaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti. Eri alojen tulee olla jatkossa keskenään samankaltaisessa asemassa.

Kuten näistä lakiesityksen perusteluista käy ilmi, sääntelyn purkaminen tuo erityisesti kivijalkakaupalle kilpailuetua ja helpottaa siten kivijalkakauppojen ahdinkoa. Nehän ovat nyt kärsineet huomattavasti ulkomaiseen verkkokauppaan verrattuna. Siten tämä esitys tuo mielestäni kaupan alalle huomattavasti mahdollisuuksia työllistää jatkossa lisää ihmisiä.

18.29 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En nyt millään sisäistä sitä verkkokauppadilemmaa tässä, sen yhteyttä kivijalkoihin ja muihin. Minä

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

olen ainakin huomannut, kun olen asioinut verkkokaupassa, että eivät ne tavarat tule minulle yöllä. Kyllä ne tulevat ihan päiväaikaan, tuodaan kotiovelle. Mitenkä nämä ovat ristiriidassa kivijalkakaupan toimintamallin kanssa? Se kivijalkakauppa pystyy toimimaan verkossa aivan yhtä hyvin kuin ulkomaalainenkin verkkokauppa. Palveluja tuotetaan, se tavara toimitetaan kuitenkin päiväaikaan. Siihen perustuu myös se verkkokaupan kannattavuus, että he eivät tee sitä öiseen aikaan eivätkä viikonloppuisin, kun kustannukset ovat korkeammat. Ja tämä samanlainen menettely on tälläkin hetkellä suomalaisilla kivijalkakaupoilla, ne ovat aivan yhtä lailla tasa-arvoisessa asemassa, enkä minä ymmärrä, että se problematiikka liittyykään juuri siihen.

Mutta meidän on ehdottomasti kysyttävä ministereiltä, onko tasa-arvovaikutukset selvitetty.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja tässä vaiheessa viimeisen debattipuheenvuoron käyttää edustaja Hänninen, sen jälkeen ministereitten vastauksia.

18.30 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi edustaja Mäkelälle tiedoksi, että tosiaan kaupan alalla erilaisten lisien osuus palkanmuodostuksessa näyttelee aika suurta roolia, ja sen takia on ihan totta, että kun peruspalkka on matala, niin iltalisät, lauantailisät ja pyhätyökorvaukset ovat aika merkittäviä. Ja siksikin, kun tässä syksyllä on veivattu ja vatuloitu, oli kauheaa kuulla myös siitä, että oli ilmassa myös se, että näitä lisiä lähdetäisiin poistamaan tai että pyhätyökorvaukset poistettaisiin — voitaisiin puhua, että kyllä siinä taas köyhyysrajan alapuolelle kaupan myyjätkin joutuisivat, ja osa elää jo tälläkin hetkellä itse asiassa.

Mutta olisin kysynyt Lindströmiltä: oletteko tietoinen, että kun viimeksi kauppojen aukioloaikoja vapautettiin ja silloinkin puhuttiin siitä, että osa-aikaisuus vähenisi ja saataisiin lisää kokoaikaista työtä, niin suunta on ollut ihan päinvastainen kaupan alalla, koko ajan osa-aikaisuus on lisääntynyt? Tällä hetkellä tehdyt työtunnit ovat keskimäärin 30 työtuntia viikossa, eli sillä ei kyllä paljon maksuja maksa eikä vuokria maksa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministereitten vastauksia, ja ne aloittaa ministeri Lindström, 5 minuuttia tarvittaessa.

18.31 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Kovasti kiitoksia keskustelusta, joka alkoi perin positiivisesti kehulla opposition puolelta, kaksi vasemmistoliiton edustajaa kehui tätä. Mutta sitten alkoi tämä mutta. Eli te olette tyytyväisiä siis siihen, että parturi-kampaamoitten osalta tämä vapautus on fine, se on ok, ja sitten tuli iso tukku epäilyksiä siitä, että nyt muilta osin tässä olisi syytä mennä korjaamalla olemassa olevaa lainsäädäntöä ja sitä kautta sitten saadaan asioita kuntoon. Kyllä tästä toki hallituksen sisällä käytiin sitten keskustelua ja päädyttiin siihen, että kun me olemme normien purkajia, niin tässä tehdään ensimmäistä kertaa kertakaikkinen normien purku, ja se on tämä aukioloaikojen vapauttaminen. Tällä esityksellä tullaan sitten tänne eduskuntaan, ja eihän tämä ongelmaton ole, en sitä suinkaan kiistä. Tässä on pyydetty lausuntoa 30 eri taholta, ja sieltä on tullut puoltavia lausuntoja pääasiassa, sitten kriittisiä mutta hyväksyviä lausuntoja ja sitten kolme kielteistä, jotka taisivat olla PAM, R-kioski ja lapsiasiavaltuutettu. Muilta osin tämä on aika hyvää palautetta saanut lausuntokierroksella.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Täällä kiinnitettiin aika monessa puheenvuorossa huomiota tähän lasten päivähoitoon, vuorohoidon tarpeeseen ja siihen, että kunnille nyt sitten sysätään tätä vastuuta tämän asian osalta. Täällä itse asiassa edustaja Multala ja edustaja Wallinheimo jo periaatteessa vastasivat tähän kysymykseen, joka minulle esitettiin: eli Kuntaliitto on itse todennut tämän esityksen johdosta lausunnossaan, että huomioon ottaen aiemmin tehdyt aukioloaikojen laajennukset ja niistä seuranneet vaikutukset ei aukioloaikojen nyt esitetyn vapauttamisen voi odottaa aiheuttavan olennaisia vaikutuksia. Se on aika vahvasti sanottu. Lasten vuorohoidon tarve ei heidän mielestään ole merkittävästi lisääntynyt aiemmankaan muutoksen jälkeen, sekin on aika vahvasti sanottu. Kyllä minä nyt luotan tähän, että kun he näin ovat sanoneet, niin he puhuvat totta asiassa.

Täällä edustaja Mäkelä kysyi tästä S-kaupan monopoliasemasta, että onko tässä uhka siihen. Itse oikeastaan uskon siihen, että kun meillä on Suomessa kuitenkin kilpailua onneksi tullut myös tälle kentälle, on Lidl tullut uutena toimijana, niin kyllä se kilpailu pakottaa tässä. Minä en usko siihen, että tämä monopoliasema olisi tässä joku uhka. Minä näen tämän positiivisena.

Edustaja Talvitie kysyi näistä naapurimaiden aukioloajoista. Siihenkin vastaukset tuli täällä edustajilta, jotka tietävät enemmän kuin ministeri. Eli Viron ja Ruotsin puolella asioista on hyviä kokemuksia.

Eivät nämä ongelmattomia ole. Edustaja Myllykoski kiinnitti huomiota työturvallisuuteen ja sitten tähän sosiaaliseen puoleen, eli pitää päästä käymään välillä asioilla. Tämä on jo tänä päivänä ongelma monissa paikoissa, kyllä minä tämän tiedän ja tunnistan tämän ongelman. Silloin kun tätä lakia viedään eteenpäin, niin kaikki tällaiset asiat, mitä täältä on nostettu esille, nämä mahdolliset ongelmat — työturvallisuus, ehkä työaika, pienyrittäjän asema, naisten asema — niin onhan tämä tietysti selvää, että nämä pitää tarkkaan punnita ja katsoa, mitä tästä seuraa, ja tätä pitää seurata, mikä on tämän lain vaikutus.

Tästä työllisyydestä kysyttiin. Sitä on mahdotonta arvioida, mitkä ne työllisyysvaikutukset voisivat olla, mutta kaupan ala on arvioinut, että tämä vapauttaminen vaikuttaisi alan kykyyn tarjota työtunteja. Se on minun mielestäni tietysti positiivinen asia. He ovat myös arvioineet näin, että tämä uudistus näkyisi ehkä ensi vaiheessa siinä, että henkilöstövähennysten peruuntuminen voisi olla se positiivinen asia taikka lisätyötunnit nykyisille työntekijöille ja pidemmällä aikavälillä uudet työpaikat. Että onhan tämä hyvä suunta, ja on syytä tietenkin uskoa, että tähän suuntaan mennään.

Kiistämättä lainkaan ongelmia, niistä huolimatta puolustan tätä esitystä. Tämä on hyvä esitys normien purkamisesta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Rehn, enintään 5 minuuttia.

18.36 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustajia asiallisesta keskustelusta koskien sekä kyllä- että mutta-osiota. Molemmat ovat tärkeitä.

Edustaja Essayah oli sitä mieltä, että olisi pitänyt paikkailla tätä nykyistä lainsäädäntöä ja rakentaa eräänlaista tilkkutäkkiä. Olen tästä eri mieltä. Tätä harkittiin aika perusteellisesti hallituksen piirissä, ja päädyimme siihen, että tällainen tilkkutäkki, kaikkine 17 poikkeuksineen, olisi pahempaa kuin mihin edes EU:n komissio pystyisi lakiesityksillään. (Sari Essayah: Sitten se on paha!) Tulos olisi hyvin sekava ja byrokraattinen, ja se työllistäisi lähinnä työmarkkinajärjestöjen juristeja sen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Nyt meillä on edessä selkeä esitys lainsäädännön uudistamiseksi, joka on täysin linjassa yrittämistä ja työn tekemistä kannustavan normien purkamisen kanssa, ja tämäkin osoittaa sitä, että hallitus käy sanoista tekoihin näiden norminpurkutalkoiden osalta. Samaan aikaan on tietysti tärkeää, että potentiaalsiin pulmiin haetaan lääkkeitä, ja kuten ministeri Lindström totesi, tässä yhteydessä on arvioitava vaikutuksia muun muassa siinä, millä tavalla työntekijöiden mahdollisuus työn ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen säilyy myöskin tämän lain voimaan astuessa. Yhtä lailla pidän tärkeänä myös pienyrittäjän poikana sitä, että kauppakeskuksessa tai myymäläkeskittymässä pienyrittäjällä on oikeus pitää liikkeen-
sä suljettuna vähintään yhtenä päivänä viikossa.

Kun miettii tätä kaupan aukioloaikojen lainsäädännön uudistamista, niin kyllähän lähtökohtana pitäisi olla se, että kaupan aukioloaikojen tulisi heijastella kuluttajien kysyntää ja tarpeita. Muistan, kun toimin nuorempana seitsemän kesää varaosamyynä ja kaikki loma-ajat päälle. Meillä oli silloin varaosaliikkeessä tapana pitää putiikki auki myös jouluaattona, ei nyt ihan iltaan asti mutta aika pitkälle iltapäivään, ja välillä myöskin juhannusaattona. Totta kai työntekijöille maksettiin viikonloppulisät siitä. Miksi näin? Koska muuten joko yrittäjä tai varaosamyynä olisivat joutuneet koko ajan ramppaamaan kotoa putiikkiin taikka mökiltä kaupunkiin antamaan varaosia, koska autot tahtovat särkyä Suomessa usein juhannuksena tai jouluna, ja silloinhan niitä varaosia pitää olla myytävänä ja tarjolla, kun autot särkyvät, ja saadaan autot liikkeelle ja kuluttajat ovat tyytyväisiä palveluun.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä vaiheessa puhujalistaan.

18.39 Sari Multala kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu hyviä puheenvuoroja, enkä toista kaikkea jo salissa kuultua. Niitäkin samoja asioita puheenvuorossani on sisällä.

Suomi on sääntelyn luvattu maa. Sääntely on syntynyt senhetkiseen koettuun tai todelliseen tarpeeseen tai EU-sääntelyn vaatimuksesta. On kuitenkin paljon sääntelyä, jota on hyvä arvioida kriittisesti tai jopa tarvittaessa täysin kumota. Esitys liikeaikalain kumoamisesta pohjautuu hallitusohjelmaan, jossa on sovittu, että osana sääntelyn purkua kauppojen aukioloa vapautetaan. Pidän tätä esitystä tervetulleena. Täällä on jo salissa esitetty monta esimerkkiä kansainvälisestä tuesta. Muun muassa IMF on osoittanut vahvan tukensa ja jopa arvioinut positiivisesti vaikutuksia työllisyyteen ja kokonaistuotantoon. Vaikka todennäköisesti välitöntä vaikutusta työllisyyteen ei tulekaan, on esitys kuitenkin askel oikeaan suuntaan sääntelyn purkamisessa. EU-tasolla ei kauppojen aukioloja ole säännöstösolla harmonisoitu eikä toivottavasti näin tehdäkään. Ruotsissa aukiolot vapautettiin jo vuonna 72, ja nyt vertailtaessa kaupat ovat Ruotsissa viikkoa kohden avoinna suunnilleen yhtä paljon kuin Suomessa.

Arvoisa puhemies! Liikeaikalain kumoamisella vältetään poikkeuslupien tarvetta ja näin hallinnollista työtä. On turhaa, että liikkeet joutuvat hakemaan poikkeuslupaa normaalille toiminnalleen päivinä, jolloin kysyntä on mahdollisesti jopa koko vuoden suurin, kuten kampaamo- ja parturialan yrittäjät joutuvat tekemään esimerkiksi itsenäisyyspäivänä. Lisäksi poikkeusluvat ovat elinkeinonharjoittajalle maksullisia ja ne on hinnoiteltu hakemuksen kohteen mukaan. Liikeaikalain kumoaminen vähentää sääntelyä ja hallinnoinnin tarvetta ja lisää kuluttajan valintamahdollisuuksia sekä yksinkertaistaa lainsäädäntöä. Nykyinen liikeaikalaki sisältää yli 20 poikkeusta liikkeen koon, tyyppin tai toimialan perus-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

teella. Jatkossa aukioloajat olisivat lähes vapaasti kauppiaiden päätettävissä ja määräytyisivät enemmän kysynnän ja tarjonnan mukaan. Pakkoa pitää liike auki kaikkina päivinä ei kuitenkaan tulisi. Jos katsotaan vastaavan lainsäädännön vaikutuksia muissa maissa, ei kauppojen aukioloissa välttämättä tapahtuisi merkittäviä muutoksia.

Ymmärrän huolen kaupan keskittymisestä entisestään suurempiin tai entisestään suuriin yksiköihin. Tässä ongelmana kuitenkin näen mielestäni enemmän Suomen keskittyneen kaupan rakenteen ja kuntien kaavoitusprosessit. Tämä esitys tarkoittaa pienten yksiköiden kilpailuedun poistamista, mutta lainsäädännön tarkoituksena ei yleisesti pitäisi olla kilpailuedun luominen vaan tasavertaisten kilpailuedellytysten mahdollistaminen. Mielestäni tämä esitys nyt myös luo mahdollisuudet uusille lähipalveluille.

Arvoisa rouva puhemies! Kauppakeskuksissa usein on velvoite noudattaa kauppakeskusten aukioloaikoja ainakin näitä mukaillen. On tärkeää, että liikeaikalain sisältämä sääntely, jolla turvataan kauppakeskusten pienyrittäjien oikeus viikoittaiseen vapaapäivään, turvataan jatkossakin. Olen jo pitkään ollut sitä mieltä, että työelämä on pysyvästi uudistunut ja jatkaa uudistumistaan myös tulevaisuudessa. Olen jopa kotona käynyt väittelyä siitä, mikä on niin sanottua normaalia työntekoa ja mikä ei. En usko, että me voimme lainsäädännöllä tätä kehitystä pysäyttää, korkeintaan jarruttaa. Työaikalaki ja työehtosopimukset turvaavat jatkossakin sen, että yksittäisen työntekijän työkuorman ei pitäisi kasvaa kohtuuttomaksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin vielä kommentoida edustaja Niinistön esittämiä huolia tai kysymyksiä siitä, onko huomioitu esimerkiksi tämä vuorotyön lisääntyminen päivähoitoon ja niin edelleen. Ihmettelen hiukan sitä, kun hän viittasi tässä lopussa kysymykseen päivähoitoon mahdollisuuksien vähentämisestä. Mutta tässä hallituksen tänään käsiteltävässä esityksessä ei ole kyse ihmisten, jotka ovat työssä, tilanteesta, vaan tämä esitys koskee vanhempainvapaalla tai työttöminä olevia vanhempia, joten tässä kohden mielestäni tätä asiaa ei tarvitse huomioida. Viittaan myös aiempaan puheenvuorooni siitä, että tässä monet lausijat ovat arvioineet vuorohoidon tarpeen lisääntymisen olevan epätodennäköistä. — Kiitos.

18.44 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset ministerit! Tuossa ministeri otti kantaa ihan ansiokkaasti käytyyn keskusteluun ja totesi, että näitä vaikutuksia tulee seurata. Toivoisin, että näitä vaikutuksia kuitenkin arvioitaisiin etukäteen, erityisesti sukupuolivaikutuksia, ja sitten nämä lapsivaikutukset selvitettäisiin perin pohjin ennen kuin tätä esitystä eteenpäin viedään.

Toisekseen, kun tässä on sanottu, että moni taho on kiitellyt tätä kauppojen aukioloaikojen vapautusta, niin täytyy muistaa, että PAM, joka edustaa siis näitä työntekijöitä, on se taho, joka on suhtautunut tähän kriittisesti.

Hyvään tässä esityksessä on kampaamo- ja parturialan osalta muutos siihen, että tällaisesta raskaasta byrokratiasta päästäisiin eroon. Heidän osaltaan mekin olemme suostuvaisia ymmärtämään, että vapautetaan heidät tästä aukioloaikojen ikeestä. Mutta tosiaan päivittäistavarakaupassa asia on ihan toisen tyyppinen, ja siellä on ongelmia, kuten ministerikin totesi, niin että tämä ei ole ihan ongelmaton.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus siis tosiaan aikoo kumota kauppojen aukioloa säätelevän liikeaikalain. Tämähän tarkoittaa käytännössä sitä, että kaupat saisivat jatkossa olla koosta riippumatta auki milloin vain haluavat, oli pyhä, arki, 24/7.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

On mahdollista, että tämä aukioloaikojen sääntely loppuu jo ensi vuoden alusta. Hallitus perustelee tätä esitystään kilpailukyvyn parantamisella ja uskoo aukioloaikojen pidentämisen tuovan lisää työpaikkoja sekä lisätunteja alalle. Kun aukioloaikoja viimeksi vapautettiin, työpaikat keskittyivät suurempiin yksiköihin ja suuriin kaupunkeihin ja niiden reunuskuntiin. Nytkin on arvioitu, että liikeaikalain kumoaminen hävittäisi kauppakeskuksesta pikkuliikkeet, joilla luultavasti olisi vaikeuksia vastata isojen kauppojen laajentuvien aukioloaikoihin. Eli onko mietitty, miten tämä vaikuttaa pienyrittäjiin, pieniin kauppiaisiin? Tehtyjen työtuntien määräkin on laskenut vähittäiskaupassa palkansaajaa kohden aina vuodesta 2010. Mihin ihmeeseen hallituksen käsitys työtuntien lisääntymisestä oikein perustuu? Ei ainakaan faktatietoon.

Kauppojen aukioloaikojen vapauttamista ei voi katsoa vain kuluttajan näkökulmasta. 24/7-yhteiskuntaan siirtymisen vaikutukset myös työntekijöiden arkeen on selvitettävä, ja siitähän täällä on paljon keskusteltukin. Tällä hetkellä vuorotyötä tehdään eniten terveys- ja sosiaalipalveluissa, vähittäiskaupassa sekä majoitus- ja ravitsemusalalla. Noin joka kolmas palkansaaja työskentelee epätyypillisenä työaikana eli aamuvarhaisella, iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen on myös naiskysymys, sillä suurin osa kauppojen työntekijöistä on naisia. Hallituksen perusteluissa ei ole huomioitu, miten aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaa työntekijöiden arkeen. Monella vuorotyötä tekevällä vanhemmalla on jo nyt vaikeuksia löytää lapselle hoitopaikkaa ja osallistua lapsen harrastuksiin ja muuhun vapaa-aikaan töiden takia. Erityisesti pyydän, että myös yksinhuoltajaperheet huomioidaan. Kuinka tätä arjen palapeliä helpotetaan, jos liikeaikalaki kumotaan? Miten saamme palvelut, kuten julkisen liikenteen, vastaamaan siihen, että yötyö lisääntyy? Liikeaikalain kumoamisen sukupuoli- ja lapsivaikutukset tulee hallituksen pikaisesti selvittää, ihan niin kuin lapsiasiavaltuutettukin on vaatinut, että nämä lapsivaikutukset on selvitettävä, ja mielellään tietenkin ennen kuin tehdään peruuttamattomia päätöksiä.

Vielä lopuksi haluan todeta, että kaupan alalla, toisin kuin tuossa selvityksessä todetaan, on turvattomuus lisääntynyt. Yksin työskentely on lisääntynyt, ja ei siellä Siwan kaupan kassan toisella puolella olevaa myyjää yhtään helpota se, että hänellä on joku kutsuranneke tai nappi, jota hän painaa, ja sen jälkeen sitten ehkä puolen tunnin sisällä vartija voi olla paikalla. Siinä puolella tunnissa ehtii tapahtua aika paljon kauheita asioita, ja tämän tiedän luottamushenkilönä, että näin on käynyt. Oulussakin on yksi Siwa, joka on monta kertaa ryöstetty, ja vielä pahempaa on se, että sama myyjä on sattunut olemaan sen ryöstön kohteena. — Ei muuta.

18.50 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Minä en pidä siitä asetelmasta, jossa tämän lain kannattajat pyrkivät fokusoimaan itsensä vapauden, edistyksen edustajiksi ja sen vastustajat sääntelyn ja kontrollin kannattajiksi. Minun mielestäni oleellisempaa on keskustella siitä, kenen vapaudesta me puhumme, kenen vapaus on tärkeää. Minä olen edustaja Tolppasen kanssa samaa mieltä siitä, että olisi todella kiva, jos kaikki kaupat odottavat aina avoimena silloin, kun minä satun ehtimään ostoksille. Olisi hienoa, jos minä voin käydä kenkäkaupassa yhdeltätoista illalla, kun minulle sattuu tulemaan mieleen, että olisi kiva saada uudet kengät. En minä myöskään pidä sinällään pahana tai ainakaan luonnottomana sitä, että isot kauppiaat toivovat vapautta pitää pääomansa tuottavana niin pitkää päivää kuin mahdollista.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Mutta missä on yrittäjän vapaus, sen pienen yrittäjän vapaus silloin, kun toimeentulo edellyttää seitsemänpäiväistä työviikkoa? Nimittäin kun kilpailu muiden vastaavien pienyrittäjien kanssa pakottaa pidentämään aukioloa ja kuitenkin kassavirta ei kasva samaa tahtia, ei yrittäjällä ole mahdollisuutta niille lisätunneille palkata uutta työvoimaa, ja silloin hänen oma työaikansa pitenee. Näin kävi silloin, kun pidempiä aukioloaikoja viimeksi koeteltiin: merkittävä osa pienistä yrittäjistä kertoi stressin lisääntyneen, vapaapäivien vähentyneen merkittävästi.

Tai missä on sen pienipalkkaisen myyjän vapaus ennakoida omaa ja perheensä elämää, myyjän, jonka on otettava toimeen tullakseen vastaan joka ikinen työvuoro ja jolla ei ole mahdollisuutta siihen ennakointiin, että jos minä haluan kutsua sukulaiset käymään vaikkapa kolmen viikon päästä sunnuntaina, kun meillä on itsenäisyyspäivä, niin minä tiedän, että minulla on vapaata silloin ja minä voin laittaa heille ruokaa? Minä itse arvostan hirveästi perheaikaa, minulle suku on hirveän tärkeä, ja minulle on hirveän tärkeää, että meillä on tiettyjä päiviä vuodessa, tiettyjä iltoja, viikonloppuja vuodessa, jolloinkin me voimme kokoontua ja nähdä toisiamme ja päästään kimpassa kaikki samaan paikkaan samaan aikaan työelämän sitä estämättä. Minusta se on jotakin kallisarvoista, enkä missään nimessä haluaisi olla ottamassa sitä joltakulta toiselta pois.

Entä missä on sen myyjän lapsen oikeus omien vanhempiensa aikaan? Jos myös hänen elämänsä ja arkeaan määrittää se kauppojen aukiolo, ei minusta ole samantekevää, ovatko lapset vuorohoidossa vaiko päivähoidossa. Samalla lailla kuin vuorotyö on tutkimustenkin mukaan aikuiselle raskaampaa kuin töissä oleminen normiaikaan, samaan aikaan se hoidossa oleminen pitkiä vuoroaikoja on raskaampaa myös lapselle.

Minun vapauteni shoppailla ei ole yhtä tärkeä kuin näiden ihmisten vapaus omaan aikaan, omiin läheisiin. Jos meidän ongelmanamme nyt on tosissaan se, että rouvat, edustajakollegat, eivät saa itsenäisyyspäivälle kampauksia, niin emmekö me voisi mieluummin kohdistaa tähän ryhmään sellaisia täsmätoimia, että kaikki pääsisivät tälläytyneinä itsenäisyyspäivän juhliin, ja jättää ihmisille kuitenkin oikeuden perheeseen, oikeuden elämään, oikeuden hallita omaa arkeaan?

18.54 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessään hallitus tekee periaatteellisesti hyvää työtä normien purkamisen sekä turhan virkamiestyön vähentämisen suhteen. Kampaamoalan aukiolojen rajoittaminen alun perin kaupan suurempien yksiköitten mukaiseksi pienten, alle 400 neliön kauppojen järjestelyn sijaan ei kestä mitään järkevää perustelua. Sekään ei ole ollut kovin tasapuolista lainsäädäntöä, että palvelualoista kampaamoala on säädetty aukiolorajoitusten piiriin, kun vaikkapa videovuokraamot tai kuntosalit ovat saaneet olla auki yrittäjän ja asiakkaan parhaaksi katsomina aikoina.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä vähittäiskaupan aukioloajoista annetun lain kumoamiseksi. Se tuskin keneltäkään on pois, että kauppa voi vapaasti päättää aukioloajoistaan. En ole kuullut monenkaan pienyrittäjän tätä esitystä vastustavan vasemmistoliiton sijaan. Onko vasemmistoliitto siis yrittäjyyden asiantuntija, suurempi kuin pienyrittäjät? Monikin työntekijä haluaa ottaa työtunteja myös muulloin kuin perinteisen aukiolon aikoina.

Kannatan lämpimästi hallituksen esitystä, että elinkeinonharjoittajalla on kuitenkin oikeus pitää liikkeensä suljettuna myös kauppakeskuksissa edes yhtenä päivänä viikossa. Se on osa yrittämisen vapautta.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Edustajille tähän väliin tiedoksi, että kamera-automatiikassa ilmenneen teknisen vian vuoksi, joka vaikuttaa siis kaikkiin verkkolähetyksiin, edustajia pyydetään käyttämään kaikki puheenvuorot täältä puhujakorokkeelta.

18.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani esittää kiitokset hallitukselle tämän kauan toivotun esityksen johdosta. Vain runsas kuukausi sitten keskustelimme tässä salissa edustaja Mäkelän samansisältöisestä lakialoitteesta ja nyt siis pääsimme käsittelemään hallituksen esitystä asiasta. Sitä onkin helppo tukea kolmesta syystä.

Ensiksikin, toteutuessaan esitys parantaa suomalaisten kauppojen ja parturi-kampaamoiden kilpailukykyä. Esityksen myötä Suomi on samassa asemassa keskeisten kilpailijamaiden kanssa. Ruotsissa aukiolot vapautettiin jo vuonna 72 ja esimerkiksi Virossa tällaista säätelyä ei ole koskaan edes säädetty. Tämä on välttämätöntä siitakin syystä, että myös kaupan alalla digitalisaatio on monilta osin jo muuttanut kuluttajien käyttäytymistä tiukasti säädeltyjä aukioloaikoja vastaan. Jatkossa kuluttajien tarpeet ja kulutuskysyntä voitaisiin ottaa aiempaa paremmin huomioon, kun yrittäjillä olisi joustavammat mahdollisuudet pitää liikkeet avoinna silloin, kun se kulutuskysynnän kannalta olisi tarkoituksenmukaisinta.

Toiseksi, esitys parantaa kaupan alan työllisyyttä. Viime vuosina, ikävä kyllä, myös kaupan alalla on nähty merkittäviä yt- ja irtisanomisuutisia. Esitys helpottaa erityisesti niiden kaupan alalla työskentelevien asemaa, joilla työpaikka on ollut viime kuukausina vaakalaudalla. Uskon myös siihen, että pidemmän päälle uudistuksesta seuraa uusia pysyviä työpaikkoja. Siitä pitää huolen vapaamman aukiolon mukanaan tuoma dynamiikka ja erityisesti talouskasvu, johon Suomikin ennemmin tai myöhemmin pääsee kiinni.

Kolmanneksi, esitys on ensimmäinen konkreettinen teko hallituksen itselleen asettamassa normienpurku-urakassa. On varmasti totta, että kauppojen sekä parturi-kampaamoiden aukioloaikojen vapauttaminen ei ehkä tekona yksin riitä ratkaisemaan tai katkaisemaan Suomen talouden kurjistumiskierrettä, mutta se kertoo, mistä suunnasta meidän tulisi niitä uuden kasvun siemeniä myös etsiä. Arjen ja elinkeinoelämän normisäätelyä on uudistettava ja perattava niin, että suomalaisilla on vapaammat kädet toimia. Tähän on myös hallitus omassa ohjelmassaan sitoutunut. Hallitus on ilmoittanut julkaisevansa listan vaalikauden aikana perattavista normeista kuluvan vuoden loppuun mennessä, ja hyvä niin. Tämä työ pitääkin valmistella perusteellisesti. Kannustaisin silti hallitusta myös hyödyntämään jo tiedossa olevat hyvät normienpurkuesitykset. Esimerkiksi ympäristölupalainsäädännön sujuvoittamisessa ministeri Tarastin raportista löytyisi kaikki olennainen Suomen kilpailukyvyn kohentamiseksi myös tällä alalla.

Arvoisa puhemies! Totta kai ymmärrystä löytyy myös tähän esitykseen kriittisesti suhtautuviin tahoihin. Esimerkiksi poliisin huoli muutosten myötä mahdollisesti lisääntyvistä omaisuusrikoksista kaupoissa sekä työntekijöiden turvallisuudesta yön hiljaisina tunteina pitää ottaa vakavasti. Vastuu on luonnollisesti yrittäjällä, jotta työ kaupassa voidaan tehdä turvallisesti kaikkina aikoina. Yhtä lailla on varmistettava, ettei uudistus johda epäinhimillisiin työvuoroihin kaupan alalla. Sen sijaan perusteita väitteelle, jonka mukaan uudistus toisi mukanaan merkittäviä paineita kunnallisten palveluiden järjestämiseen, ei ainakaan Kuntaliiton lausunnon perusteella voida löytää. Kokonaisuutena vapaamman kaupan ja siitä seuraavan palvelukysynnän suhde arvioidaan neutraalisti.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee juuri tämänkaltaisia taloutta vapauttavia uudistuksia. Olemme nyt usean vuoden ajan yrittäneet synnyttäneet kasvua sääntelyä lisäämällä. Siksi on hyvä, että tämä hallitus kokeilee nyt jotain uutta eli talouskasvun luomista lisäämällä talouden kasvupotentiaalia.

19.00 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Hänninen käytti aivan erinomaisen puheenvuoron. Selvästi hän näkee tämän tilanteen ikään kuin kokemus-asiiantuntijana hyvin monipuolisesti, ja minusta häntä on syytä kuunnella kyllä herkillä korvalla.

Lainaus tästä hallituksen esityksestä erityisesti kohdasta Yritysvaikutukset. Siellä todetaan näin: "Nyt kyseessä oleviin aukioloaikoihin kohdistuisi myös suuremmat palkkakustannukset siltä osin, kun ne koskevat ilta-, yö-, lauantai-, sunnuntai- tai muuta pyhänä tehtävää työtä. Koska pidempien aukioloaikojen tarkoituksena on kuitenkin kasvattaa myyntiä, on oletettavaa, että kustannukset voitaisiin kattaa myynnistä saaduilla lisätuloilla."

Oikeastaan tässä yhdessä lauseessa kuvataan tämän koko esityksen heikkous. Tämä on täynnä vastaavanlaisia ilmaisuja, joissa oletetaan, että kun tehdään näin, niin syntyy tätä, kun mennään tähän suuntaan, niin sitten varmaan tapahtuu näin. On ehkä vähän huolestuttavaakin, että tuodaan tänne käsittelyyn tällainen ikään kuin yksinkertaiselta näyttävä esitys, joka on aika heikosti valmisteltu. Siitä puuttuvat, niin kuin moni edustaja täällä on sanonut, nämä todelliset arvioinnit, mihin tämä todella vaikuttaa.

Jo nyt sunnuntain myynti on monelle liikkeelle tappiollista. Isot liikkeet kestävät niitä tappioita herkemmin. On oletettavaa, että isot liikkeet haluavat tällaista lainsäädäntömuutosta sen takia, koska he tulevat sitten jatkossa ajamaan sitä, että sunnuntaikorvaukset puolitetaan tai poistetaan kokonaan, jolloin meillä on aivan uudenlainen matalapalkkaisten töiden ryhmä ja käy niin, että nämä nyt jo myyntialalla olevat ihmiset joutuvat ottamaan toisen työpaikan selvittääkseen omista vastuistaan. Tässä vain yksi näkökulma, jonka haluan tässä vielä kaikkien muiden hyvien näkökulmien yhteydessä nostaa esille.

Arvoisa puhemies! Jotenkin toivoisin, että nyt valiokuntakäsittelyssä tämä esitys saisi sellaisen luonteen, että nämä arvioinnit eri vaikutuksista huolellisemmin vaadittaisiin tehtäväksi. Sen jälkeen sitten asiaan voitaisiin palata, kun tiedetään, mitkä ovat todelliset vaikutukset. Työllisyysvaikutuksia ei ole tällä. Käytettävissä oleva raha ei lisäännä. Ostovoima ei kasva. Monet pienemmät kauppaketjut ovat jo ennakkoon ilmoittaneet, että teki hallitus minkälaisia purkutalkoita tahansa, niin he eivät aio pitää kauppoja yhtään enempää auki kuin nyt, koska ostovoima joka tapauksessa hallituksen toimilla pienenee merkittävästi seuraavien 2—3 vuoden aikana.

19.04 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Näitten budjettilakien joukossa tänä iltana täällä on myöskin tämä liikeaikalain kumoaminen. Suuret päivittäistavaraketjut ja toisaalta pienet erikoisliikkeet näkevät tämän aukiolokysymyksen hyvin eri tavoin. Vaikka pienyrittäjä voisikin tämän esityksen mukaisesti kauppakeskuksissa pitää yhden vapaapäivän viikossa, niin käytännössä kuitenkin tuo kilpailutilanne pakottaa sinne tiskin taakse kaikkina päivinä.

Tuossa omassa vastauspuheenvuorossani jo totesin, että eihän tämä nykyinen aukiolojen sääntely ole missään nimessä ideaali tilanne vaan pikemminkin todellakin sekava tilanne. On juhlapyhien poikkeuslupia, jotka vaihtelevat jopa muutamien kilometrien välein, on 400 neliön rajoituksia, joita on, ainakin muistelen, takavuosina keploteltu lasten leikkiti-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

loilla ynnä muilla pienemmiksi, että on päästy sopiviin neliöihin. Ajattelen näin, että hallituksen olisi ollut hyvä lähteä tätä nykyistä lainsäädäntöä selkeyttämään eikä suinkaan siten kumoamaan sitä täysin. No, tuossa ministeri Rehn totesi, että siitä olisi tullut huonompaa jälkeä kuin komission esityksistä, ja silloin siitä varmaan olisi hänen mielestään tullut todella huonoa jälkeä. Mutta mielestäni olisi kuitenkin kannattanut katsoa, mitä hyvää oltaisiin saatu siitä, kun näitä erilaisia poikkeuksia ja poikkeuksen poikkeuksia oltaisiin lähdetty suoristamaan. Pienet lähikaupat ovat tähän mennessä voineet hyötyä siitä, että niitten aukioloajat ovat olleet vapaammat, ja nyt tämä etu poistuu. Siinä mielessä olen kyllä hyvin huolissani siitä, miten pienet lähikaupat tulevat sitten tässä kilpailussa pärjäämään.

Kaupan ja kampaamojen työntekijöistä valtaosa on naisia, ja heillä on päivähoitoa tarvitsevia lapsia. Tässä hallituksen selonteossa, jota täällä muutamit kollegat ovat siteeranneet, on aika ylimalkaisesti todettu, että kauppojen vapaammat aukioloajat eivät ole nykyisellään merkittävästi lisänneet vuorohoidon tarvetta suurimmissa kuntakeskuksissa. Eli ensinnäkin tätä on tutkittu suurimmissa kuntakeskuksissa, joissa siis on jo varmaankin monien muitten työpaikkojen takia olemassa vuoropäivähoitoa, ja sitten toisaalta nykyisen tilanteen valossa. On hyvin vaikea kuvitella, mitä tällainen täydellinen aukioloaikojen vapautus sitten aiheuttaa tähän yhteiskunnan rytmitykseen. Epäilenkin, että kun päivähoitoa ei tällä hetkellä todellakaan ole pienissä kunnissa tarjolla 24/7-periaatteella, niin kyllä tämä aukiolojen täysi vapauttaminen lisää viikonlopputyötä ja lastenhoidossa olevien ihmisten työmäärää. Mutta kun se on kunnallista palvelua, niin silloin myös kuntien kustannukset kasvavat. Uskon, että tässä on tämän esityksen yksi heikko kohta: että näitä ei ole pystytty ennakoimaan tämän tulevan, laajemman vapautuksen näkökulmasta.

Kyllä minä lopuksi totean sen, että meille kristillisdemokraatteina tämä on myös yksi sellainen arvopohjasta käsin tarkasteltava kysymys. Kyllä meistä varmasti yksi sun toinen on käynyt sunnuntainakin kaupassa unohtunutta voipakettia hakemassa ja milloin mitäkin, mutta tämmöinen aukioloaikojen täydellinen vapauttaminen kyllä merkitsee koko yhteiskunnan rytmin muuttumista. Tällaisena aikana, jolloinka uupumus on suurin yksittäinen syy työurien ennenaikaiselle katkeamiselle, minun mielestäni ei pitäisi tätä tällaista arkeen latautumisen aikaa perheen ja ystävien kanssa olla rikkomassa. Vähän ihmeissäni olen, koska — hallituksen esityksessä tietenkin on hallituspuolue kokoomus mukana — Euroopan kansanpuolueen, johon sekä kokoomus että kristillisdemokraatit kuuluvat, näkemys on hyvin vahva yhteisestä kulttuurisesta lepopäivästä Euroopassa. Ja siteeraan nyt tätä EPP:n peruskirjan kohtaa: "Ihmisten sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että yhteiskunnassa on yksi yhteinen vapaapäivä viikossa. Vuosisatoja Euroopassa sunnuntai on ollut se päivä. Sunnuntain puolustaminen yhteisenä eurooppalaisena pyhäpäivänä on tärkeä myös maanosamme kulttuuristen juurien säilyttämiseksi."

19.09 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Annan kovasti arvoa, että olette täällä jaksaneet olla koko ajan, samoin kuin Rehn on ollut koko iltapäivän täällä. Tätä täytyy aina arvostaa. Aihe, josta nyt puhumme, on todella tärkeä senkin vuoksi, että kauppa on elinkeinoelämämme suurin toimiala. Tottahan se on, että tässä nyt puhutaan mahdollistavasta lainsäädännöstä. Tähän liittyen tässä on sekä käytetty paljon puheenvuoroja puolesta että myös kuvattu niitä ongelmia, joita tähän lain kumoamiseen liittyy.

Täytyy muistaa, että kaupan alalla työskentelee 300 000 ihmistä, pelkästään vähittäiskaupassa 161 000 ihmistä. Ehkä se suurin valuvika, joka tähän uudistuksen valmisteluun liittyy, on kuitenkin se, että tässä ei ole riittävästi otettu huomioon niitä vaikutuksia, jotka

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tästä tulevat myöskin henkilöstöön. On selvää, että tällaisen lainsäädännön täytyy olla vaikutuksiltaan sellainen, että se tukee kuluttajien pyrkimyksiä, yrittäjien pyrkimyksiä mutta myöskin henkilöstön asemaa näillä työpaikoilla. Tällä on henkilöstövaikutuksia palkkoihin, työaikoihin, lastenhoitojärjestelyihin, turvallisuuteen, koska yksin työskentely tulee ilman muuta lisääntymään, ja näitä vaikutuksia ei tässä lain perusteluissa ole riittävästi analysoitu.

Mikä tärkeintä, kun 2009 tehtiin edellinen kauppojen aukioloaikoja koskeva väljennysuudistus, niin se tehtiin sillä tavalla fiksusti, että kun lainsäädäntöä uudistettiin ja kauppojen aukioloaikoja lisättiin, samanaikaisesti neuvoteltiin alan työmarkkinaosapuolten kesken hallituksen ikään kuin tukemana ja innostamana, mitä vaikutuksia sillä muutoksella on alan henkilöstön asemaan. Nyt ei tällaisia neuvotteluja olla käyty. Minä todella toivon, että tähän liittyen tällaiset olisi saatu aikaan, koska nämä vaikuttavat henkilöstön asemaan. Silloin tehtiin minusta varsin fiksulla tavalla se uudistus, yhtä aikaa tehtiin lainmuutos ja sitten samalla ratkaisuja, jotka vaikuttavat henkilöstön asemaan, ja saatiin aika fiksi kokonaisuus.

Kaksi kolmasosaa päivittäistavarakaupasta, sen markkinoista, keskittyy suuriin myymälöihin ja supermarketeihin. Kun me vielä tiedämme, että yli 80 prosenttia Suomen vähittäistavarakaupasta on kahden ketjun hallinnassa — Lidl tulee sieltä vähän perässä, ja hyvä, että tulee — niin kyllä tässä on semmoinen riski, että tämä lisää keskittymistä suuriin yrityksiin. Isot pystyvät tekemään ratkaisuja ja kestävätkä tappioita, mutta taajamien ulkopuolella olevat myymälät tai erikoisliikkeet joutuvat todennäköisesti aika ahtaalle tässä tilanteessa.

Sitten henkilöstöön liittyen: Niin kuin tässä on jo perusteluissakin oikeastaan välillisesti tunnustettu, suoranaisia työllisyysvaikutuksia on vaikea arvioida. Se on aivan selvää, että silpputyön ja osa-aikatyön osuus todennäköisesti kasvaa tämän myötä ja tähän maahan tulee paljon ihmisiä, niin kuin työn sankareita, joita ei enää yksi työ elätä, vaan täytyy olla useamman työn sankari tullakseen ylimalkaan enää työllään toimeen. Tämäkin on hyvä tässä huomioda tämän uudistuksen myötä.

Monet asiantuntijathan ovat tämän lainuudistuksen myötä korostaneet sitä, että tämä johtaa kuluttajien kannalta pikemminkin siihen, että kuluttajien käyttäytyminen jakautuu vain useammalle päivälle mutta ne volyymit eivät välttämättä siellä kasva. Viime kädessä kaupan suuri intressihän olisi työllistävyyden ja selviytymisen kannalta, että ihmisillä olisi jotenkin ostovoimaa ja tulevaisuudenuskoa, että voi investoida ja ostaa.

Sitten minäkin haluaisin — en niinkään, että olen itse näitä asioita hirveästi pohtinut — nostaa tämän yhden asian esille, ja niitä puheenvuoroja on ollut liian vähän tässä yhteydessä, monissa muissa kylläkin, jotka ovat muistuttaneet siitä, että pyhä on lepopäivä eikä tavaraonnen tavoittelupäivä. Jotenkin ihmisillä pitäisi olla kuitenkin semmoisia kuluttamisesta erillään olevia suvantovaiheita elämässään ja joku rytmi sille, että kaikki ei ole kaupan. Tähän vaikuttaa tietysti paljon muitakin asioita, mutta on hyvä, että tämäkin puoli nyt nostetaan esille.

Lopuksi haluan sanoa verkkokaupasta. Suomi ja suomalaiset yritykset jäivät lähtötelineisiin verkkokauppaa kehitettäessä. On syntynyt globaalit vähittäiskauppamarkkinat paikasta riippumatta nimenomaan verkkokaupan kautta, ja voi olla, että juuri kivijalkakauppa ja verkkokauppa voivat muodostaa tulevaisuudessa ihan hyvän liittolaisuuden, ja se voi myös näitä kivijalkakauppoja pitää tässä maassa hengissä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Pääviesti on se, että olisi ehdottomasti pitänyt henkilöstön asemaan liittyvistä muutoksista, jotka vaikuttavat sopimukseen ja lainsäädäntöön, neuvotella yhtä aikaa tämän lakimuutoksen kanssa. Miksi näin ei nyt tehty, kun se tehtiin jo edellisellä kerralla?

19.16 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Tämänkin hallituksen lakiesityksen kohdalla voi kansanedustaja harmitella sitä, että sukupuolivaikutusten arviointi on jäänyt hallituksella puutteelliseksi tätä esitystä tehdessä. Voi kysyä, mitä tapahtuu yksinhuoltajaperheiden asemalle, kun kauppohenkilöiden aukioloajat vapautetaan, tai voi kysyä, onko hallitus tehnyt lapsivaikutusten arvioinnin ja onko se tehty riittävällä tavalla. Ministeri Lindström totesi puheenvuorossaan, että kaupan alan työntekijöiden järjestö PAM, joka siis edustaa matalapalkkaisia naisia, samoin kuin lapsiasiavaltuutettu ovat molemmat suhtautuneet kriittisesti tähän hallituksen esitykseen. Täytyy luultavasti tutustua huolella heidän tekemiinsä arvioihin, koska pidän kuitenkin näitä kahta tahoa asiantuntijoina toisaalta niin kaupan työntekijöiden näkökulmasta kuin sitten lasten edun näkökulmasta. On ihan selvää, että sukupuolivaikutusten arvioinnit, lapsivaikutusten arvioinnit pitäisi tehdä ennen kuin esityksiä annetaan ja ne tulisi tehdä huolella.

On melko selvää, että kauppohenkilöiden aukioloaikojen vapauttaminen varmasti lisää kauppohenkilöiden myyntiä ja voi tehdä mahdolliseksi sen, että ne voivat palkata yhä useamman työntekijän. Mutta samaan aikaan täytyy myöntää olemassa oleviksi ne monet kysymykset, joita tämä lakiesitys herättää. Itseäni huolettavat etenkin siis yksinhuoltajien ja perheellisten kaupan työntekijöiden elämään koituvat seuraukset aukioloaikojen vapauttamisen myötä. Täytyy myös tunnustaa se tosiasia, että yhteiskunnan kulut kasvavat, kun esimerkiksi päiväkotien aukioloaikoja pitäisi laajentaa ja joukkoliikennettä lisätä silloin, kun aukioloajat laajenevat. Mutta samaan aikaan on myös totta se, että hallitus samaan aikaan itse asiassa on rajoittamassa päiväkotien aukioloaikoja sitä kautta, että päivähoito-oikeutta rajoitetaan. Se tulee tarkoittamaan sitä, että päiväkoteja suljetaan. Osa-aikatyötä tekevien tai silpputyöntekijöiden mahdollisuudet saada lapsia hoitoon hankaloituvat nykyisestä. Samoin hallitus on leikkaamassa itse asiassa joukkoliikenteeltä ihan merkittävästi.

Itse haluaisin myös kysyä sitä, mikä on työntekijöiden mahdollisuus esimerkiksi kieltäytyä vaikeista työajoista, kun hallitus on samaan aikaan lisäämässä erilaisia sanktioita työntekijöille, jotka kieltäytyvät ottamasta työtä vastaan. Tai entä jos on kyseessä juuri työntekijä, joka on taustaltaan yksinhuoltaja: jos hänen täytyy kieltäytyä vaikeista työajoista siitä syystä, että ei saa päivähoitopaikkaa tai muuten tilanne on vaikea, niin mitä siitä seuraa hänen sosiaaliturvalleen?

Minun täytyy sanoa se, että henkilökohtaisesti, vihreänä poliitikkona, suhtaudun myös vähän varauksella siihen, että tavoittelisimme ikään kuin kulutuksen lisäämistä. Eli täytyy tunnustaa se, että tätä hallituksen esitystä voidaan katsoa paitsi kuluttajien näkökulmasta myös työntekijöiden ja yrittäjien näkökulmasta samoin kuin ympäristön näkökulmasta.

Työn ehdot on yksi asia, jonka turvaamisessa tai parantamisessa nykyinen hallitus ei oikeastaan ole kunnostautunut — voi sanoa, että jopa päinvastoin. PAMin 2011 tekemän selvityksen mukaan kaupan alan henkilöstöstä 86 prosenttia kokee, että jo aiemmin toteutetuilla aukioloaikojen laajentamisilla on ollut negatiivisia vaikutuksia työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen samoin kuin työn turvallisuuteen ja kulkuyhteyksiin.

Osa-aikatyötä tekevien määrä vähittäiskaupassa on kasvanut: on palkattu uusia osa-aikatyöntekijöitä sen myötä että on vapautettu aukioloaikoja, mutta sen sijaan kokopäiväisten määrä ei ole kasvanut. Ja itseäni huolettaa se, minkälaisia vaikutuksia tällä esityksellä

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

on myös tuloeroihin ja köyhyyteen. Nimittäin Suomessahan köyhyys liitetään pääosin työttömyyteen, mutta tosiasiaa sadattuhannet lähinnä palvelualoilla työskentelevät osa-aikaiset elävät toimeentulominimin rajamailla erityisesti pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa, ja suurin osa heistä ei tulisi toimeen ilman puolison tuloja tai toimeentulotukea, ja toimeentulotuen saajista jopa kymmenesosa on työssäkäyviä eli työssäkäyviä köyhiä. Erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla yksin asuva osa-aikatyöntekijä joutuu tukeutumaan toimeentulotukeen, kun palkka ei riitä vuokraan, työmatkoihin, ruokaan tai muuhun elämässä tarvittavaan. Palvelualoilta löytyy jo nyt yrityksiä, joiden henkilöstöstä vähintään 80 prosenttia työskentelee osa-aikaisesti. Nimenomaan nämä henkilöt ovat siis sellaisia, jotka eivät pärjää palkallaan, ja tilanne on tietysti kestävämpi heidän näkökulmastaan. Eli toivoisin, että hallitus myöskin pohtisi sitä, minkälaisia vaikutuksia köyhyyteen, toimeentulokiriippuvuuteen, erilaisten palveluiden tarpeen kasvuun ja niin edelleen on tällä esityksellä.

Samoin viime hallituskaudella itse asiassa keskusteltiin paljon siitä, onko tarpeen rajoittaa nollatyösopimusta ja minkälaisissa tilanteissa. Voidaan esimerkiksi kysyä, että jos osa-aikatyö kasvaa ja jos osa-aikatyö liikuu vähitellen nollasopimuksella tehdyksi työksi, mitä se edellyttää meiltä lainsäätäjiltä. Silloinhan työssäkäyvien köyhien määrä kasvaa ja ihmisten työehdot heikkenevät.

Eli voi sanoa, että meillä on myöskin sosiaaliturvassa paljon päivittämisen varaa, kun me teemme tämäntyyppisiä esityksiä. Ja itse olen kyllä hyvilläni siitä, että hallitus on toteuttamassa perustulokokeilun — voi sanoa, että perustulo parantaisi nimenomaan niiden asemaa, jotka työmarkkinoilla ovat heikossa asemassa. Nimittäin tosiasia kuitenkin on se, että osa-aikatyö, silpputyö ja niin edelleen ovat vakiintuneet osaksi työmarkkinoita, ja jos me lainsäätäjinä emme voi tai halua rajata osa-aikatyön määrän kasvua, silloin meidän täytyy säätää sosiaaliturva sellaiseksi, että se tunnistaa tämmöisten työsuhteiden, työn tekemisen tapojen olemassaolon ja että ihmiset voivat sitten myöskin elää työllään.

Mutta ei ainoastaan sosiaaliturva kaipa päivittämistä, vaan kun tehdään erilaisia lakiesityksiä, täytyy huomioida se, miten meidän palveluyhteiskunta pystyy vastaamaan työn muutokseen, ja huomioida esimerkiksi päivähoiton kautta se, että osa-aikatyöntekijöitä on yhä enemmän. Silloin täytyy tunnustaa, että on kyseenalaista rajoittaa silpputyötä tekevien oikeutta kokopäivähoitoon. — Kiitos.

19.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia salille hyvästä keskustelusta ja kiitoksia erityisesti ministeri Lindströmille, että olet täällä kuuntelemassa sitä, arvostan kovasti. Kommentoin muutamia asioita, mitä tässä keskustelun kuluessa on tullut esille erityisesti liittyen näihin kaupan aukioloaikoihin, koska tämä parturi-kampaamopuoli, kuten täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, ei ole se ongelma.

On sanottu, että lainsäädännöllisin keinoin ei saisi erityisesti asettaa erikokoisia kaupunkeja erilaiseen kilpailuasemaan. Itse katson tätä vähän eri tavalla, sillä pienet kaupungit joutuvat pitämään hinnat korkeammalla kuin peltomarketit johtuen suhteellisesti korkeammista työvoimakustannuksista, ja yleensä myös esimerkiksi vuokrat ovat korkeammat, kun kaupungit sijaitsevat keskustaa-ajamissa. Nyt aukioloajat ovat sitten nimenomaan olleet näillä pienillä kauppoilla kilpailuetuna sijainnin lisäksi. Näen, että nimenomaan on yhteiskunnan intressissä tukea lähikaupan säilymistä ympäri Suomea, sillä on tärkeää, että on näitä lähikauppapalveluita. Ne ovat erityisen tärkeitä autottomille ihmisille, esimerkiksi vanhuksille, lapsille, ne tukevat ikääntyneiden ihmisten kotona asumista mutta ne ovat yhdyskunta-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

rakenteen kannalta myös tärkeitä ja vähentävät sitä turhaa autoilua ja liikennettä ja sitä kautta myös päästöjä.

Täällä ovat jotkut esittäneet arveluita, että tämä kaupan aukioloaikojen vapauttaminen itse asiassa voisi lisätä kilpailua meidän hyvin keskittyneellä päivittäistavarakauppamarkkinalla, mutta itse vähän pelkään päinvastaista, sillä suurilla ketjuilla ja suurilla kaupoilla on parempi mahdollisuus pitää myymälöitä auki vaikka yöllä tai hyvin laajasti muutenkin tappiollisesti, mutta kauppiasvetoiset liikkeet, pienet liikkeet, eivät tätä voi tehdä, joten pelkona on, että kioskit ja pienet yrittäjät pusketaan ulos markkinoilta näillä laajoilla aukioloajoilla, mitä tappiollisesti isot voivat pitää yllä. Ja vaikka Lidl on onneksi Suomeen tullutkin, kyllä tämä tilanne edelleen on aika huono, kun suurimmalla, S-ryhmällä, on 45,7 prosentin markkinaosuus ja se ei ole mitenkään nopeasti korjaantunut ja itse asiassa se on kasvanut. Että tämä on mielestäni aiheellinen huoli ja semmoinen näkökulma, mikä vastuullisen lainsäätäjän täytyy myös ottaa huomioon.

Sitten ministeri Rehn sanoi täällä, että aukioloaikojen tulisi heijastella kuluttajien toiveita. Kyselyjen mukaan suurin osa kansasta ei toivo laajempia aukioloaikoja kauppaan — ylivoimaisesti suurin osa ei toivo. Tämä onkin hieman ihmeellinen tilanne: ihmiset eivät koe tarvitsevansa laajempia aukioloaikoja, mutta heille kuitenkin annetaan se ikään kuin pyytämättä ja toivomatta.

Sitten täällä on oltu huolissaan tästä kivijalkakaupasta ja nähty, että tämä voisi auttaa kivijalkakauppoja kansainvälisen nettikaupan puristuksessa, mutta itse uskon, että tämä on eri ilmiö, ja tuskin kovin moni lähtee yöllä ostamaan esimerkiksi farkkuja kaupasta, koska nettikauppa perustuu toisenlaiseen toimintalogiikkaan kuin kivijalkakauppa, nimenomaan siihen, että voi joustavasti kotoa poistumatta ostaa tuotteita ja myös erilaisia tuotteita, mitä ei ehkä ole saatavilla siitä lähialueelta. Luulen, että toisenlaisia toimia pitäisi tehdä, että suomalainen nettikauppa lähtisi liikkeelle, ja myös, että ehkä nettikauppa ja kivijalkakauppa oikein yhdistettynä voivat myös tukea toisiaan.

Itse en ole mitenkään uskonnollinen ihminen, mutta kuitenkin koen tämän pyhän vieton tärkeäksi yhteiskunnalliseksi kysymykseksi ja näen, että on yhteiskunnan kannalta tärkeää, että vuodessa on tiettyjä yhteisiä vapaapäiviä, pyhäpäiviä, jolloin koko kansa rauhoittuu. Ja niin minun oman perheeni kannalta kuin kymmenien ellei satojen tuhansien muidenkin perheiden kannalta joulunvietto ja muidenkin pyhien vietto voi tämän lainmuutoksen myötä tulla muuttumaan merkittäväällä tavalla, kun perheenjäsenet ovatkin sitten töissä sen sijaan että oltaisiin yhdessä viettämässä pyhää. Totta kai on aloja, esimerkiksi hoitoala, missä jo nyt joudutaan välttämättömyyden sanelemista syistä olemaan töissä myös pyhinä, esimerkiksi jouluna ja muina juhlapyhinä ja sunnuntaisin ja öisin, mutta se on vähän eri asia, koska se on välttämättömyys. On välttämätöntä, että meillä on sairaaloissa valmius, mutta ei ole välttämättömyys, että pääsee shoppailemaan ympäri vuoden 24/7. Minusta nämä on tärkeää erottaa toisistaan.

Kun hallitus sitten samalla leikkaa ihmisten ostovoimaa leikkaamalla sosiaaliturvasta ja tavoittelemalla sitten palkkojen alenemista ja kaupan menestys riippuu kuitenkin melko suoraviivaisesti kotimaisesta ostovoimasta, niin on nähdäkseni melkoista toiveajattelua ajatella, että tämä esitys sinällään lisäisi työpaikkoja tai kasvua mitenkään merkittävästi ainakaan tässä tilanteessa.

Ja lopuksi sitten sanon vielä, että kuten Ihalainen tuossa toi esille ja Hänninen ja muutamat muutkin, tämä kaupan ala on äärimmäisen iso ala, siellä on töissä todella paljon suomalaisia ihmisiä, ja siinä mielessä meidän on pakko tai ainakin meidän pitäisi, kun me täl-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

laista lainsäädäntöä teemme, ottaa huomioon se, miten tämä vaikuttaa työntekijöiden arkeen, heidän perheidensä arkeen. Me emme voi katsoa tätä vain kuluttajien näkökulmasta.

19.31 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Vielä piti kiivetä tänne pönttöön, monestakin syystä.

Ensiksi haluan kiittää ministeri Lindströmiä siitä, että hän on täällä meidän huolemme ottanut vastaan ja kuunnellut meitä herkillä korvalla — kiitos siitä.

Ja kiitos edustaja Laukkaselle, jälleen kerran edustaja Kontulalle, edustaja Sarkkiselle ja edustaja Ihalaiselle ja kaikille, jotka ovat ottaneet osaa tähän keskusteluun, myös niille hallituspuolueiden edustajille, jotka ovat käyttäneet puheenvuoron, koska toivoin todella, että tästä tosi merkittävästä, jokaista meitä koskettavasta asiasta olisi syntynyt sellainen vuoropuhelu ja että oltaisiin voitu keskustella niistä arvoista, mitä tämä esitys nyt kuvastaa.

Mutta enempää kiitosta eivät hallituspuolueiden edustajat saa. Se johtuu siitä, että täällä salissa silmäni näkevät kaksi hallituspuolueen edustajaa tällä hetkellä paikalla — toki teille kiitos siitä, että olette salissa. Mutta missä ovat keskustalaiset kansanedustajat, missä ovat nyt kokoomuslaiset kansanedustajat? Miksi heitä ei kiinnosta se, miten tämä kauppohen aukioloaikojen vapautus koskettaa niitä tavallisia tuhansia, kymmeniätuhansia kaupan alan työntekijöitä ja heidän perheitään? Eikö kiinnosta? Ei voisi varmaan vähempää heitä kiinnostaa.

Käytin tuossa vähän aikaa pieneen laskutoimitukseen, eli tällä hetkellä kaupan alalla on noin 30-tuntiset työviikot. Se tarkoittaa 8 vuoden myyjän ansioissa sitä, että kun tuntipalkka on 11,43 euroa tunnissa, 30 tuntia viikossa, niin se kun kerrotaan neljällä, niin saadaan bruttopalkaksi 1 371,60. Se ei ole kovin ruhtinaallinen palkka se. Ja tämä kertoo vain siitä, minkä takia ne lisät ovat niin tärkeitä niille kaupan myyjille ja minkä takia se lisätökin on tärkeitä. Mutta sitä lisätöitä ei pitäisi teettää niin kuin tänä päivänä tehdään: Raahessa pantiin posti kiinni, postin työntekijät kilometritehtaalalle, siirrettiin palvelut Prismaan — ei yhtään lisätuntia, samalla työväellä tehdään entistä enemmän töitä, entistä enemmän osaamista vaaditaan. Miltä näyttää palkkataulukko? Ei tule sinne euroja eikä senttejä lisää, vaikka työn vaativuus koko ajan kasvaa. Tämä on varmaan nyt sitä kilpailukykyloikkaa, mitä on peräänkuulutettu, että entistä enemmän pienemmällä palkalla vain pitää tehdä töitä ja jaksaa ja jaksaa.

Edustaja Kontula piti äärimmäisen hyvän puheenvuoron, ja halusin vielä kerran muistuttaa lapsen oikeudesta vanhemman aikaan ja turvalliseen arkeen. Tiedän tapauksia, että koululainen, pieni lapsi, yksinhuoltajaäidin lapsi, joutuu pelkäämään kotona yksin, sattuu ko äidille töissä jotakin, kun äiti on yksin iltavuorossa. Ja lapsi on yksin kotona odottamassa, kun hän ei kuulu enää päivähoidon piiriin. Ei kaikilla ole isovanhempia, sukulaisia, ystäviä, jotka olisivat siellä 24/7 sitten katsomassa sen lapsen perään. Hallituspuolueiden edustajat puhuvat, että koti on lapsen paras paikka, mutta kotonakin pitäisi olla turvallista. Pitäisi olla vanhempi läsnä, aikuisen läsnäolo on tärkeää lapselle, mutta jos vanhemmat ovat töissä? Täällä puhutaan, että pitäisi 100 tuntia tehdä lisää töitä. Onko kukaan miettinyt, mitä se tarkoittaa perheitten vapaa-ajalle? Mitä se tarkoittaa sille turvalliselle arjelle, lapsen oikeudelle vanhemman aikaan?

Lisäksi yksi huomio siitä, kun puhutaan, että töitä tulee lisää. Ei näin käy, ei meidän ostovoimamme kasva. Koko ajan leikataan: meidän sosiaalietuuksia leikataan, eläkeläisten ostovoima supistuu. Eihän meillä synny sitä pääomaa, sitä kulutuskysyntää, jolla voitai-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

siin kauppaa pyörittää. Se tarkoittaa sitä, että kauppa tyrehtyy, tulee lisää työttömiä. Mitäs sitten tehdään? Taas varmaan leikataan jostakin.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat isoja asioita, ja sen takia toivon, että keskustelu ei lopu tähän iltaan vaan sitä jatketaan. Toivon ministeri Lindströmille myös tukea meiltä kaikilta siihen, että tätä lakiesitystä muokattaisiin, muutettaisiin ja se mieluiten kumottaisiin.

19.36 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Olen ollut kansanedustajana sen verran pitkään, että olen eri yhteyksissä ollut käsittelemässä jo aiemmin näitä kaupan aukiolokysymyksiä, ja minun semmoinen yleisorientaationi ei ole muuttunut, yhteiskunta on muuttunut, varmaan minäkin toivottavasti monissa asioissa olen muuttunut ja joutunut myöskin muuttamaan aiempia kantojani.

Tässä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja, täällä jo keuhuttiin edustajia nimeltä mainiten. En nyt toista nimiä, ehkä lisäisin nyt, kun kuuntelin edustajien Sarkkinen ja Hänninen puheita, että upeita asiantuntijoita, upeita edustajia, enkä nyt itse asiassa tätä henkilöstöasiasia enää käy lävitse. Edustaja Ihalainen kävi sitä erittäin hyvin ja muutkin, samaten Outi Alanko-Kahiluoto tätä lapsi- ja perhenäkökulmaa.

Mutta se, miksi halusin tulla tänne Suomen arvokkaimmalle puhujalavalle, johtuu siitä, että olen sosialidemokraatti, olen demokraattinen sosialisti mutta tunnistan itsessäni joissakin asioissa myöskin arvokonservatiivin. (Eduskunnasta: Oho!) — Oho. — Tämä on sellainen. Salissa ei liene kovin monta, jotka muistavat 60-luvun lopulta Metallityöväen Liiton kampanjan: Oli upeita julisteita Suomen maanteiden sähkötolpat täynnä. Duunarimies seisoi siinä haalaripuku päällä, ja kaksi lasta oli hänen housunlahkeissaan, ja siellä luki: "Isä, lauantai kuuluu meille." Isä, lauantai kuuluu meille. Metallityöväen Liitto kamppaili, taisteli asteittain lauantain vapaaksi. No, tuliko siitä tällainen perhelauantai? Minulla on nyt vähän sentyyppinen käsitys, että ei nyt ihan sillä tavalla kuin ehkä silloin toivottiin ja ajateltiin, että se on monille ostospäivä ja vähän sitten muutakin.

Mutta oli mielenkiintoista kuulla tämä edustaja Essayahin näkemys siitä, miten Euroopan parlamentissa konservatiivipuolueista löytyy sentään joissakin asioissa joku älli ja viisaus. (Naurua vasemmalta) Kun käytit ilmaisua, että on hienoa, että on tällainen yhteinen kulttuurinen vapaapäivä — johon edustaja Kontula myöskin hienossa puheenvuorossaan viittasi — olen aivan samaa mieltä. Jos minä saisin yksin päättää, niin sanoisin näin, että kaupat voisivat korkeintaan olla sunnuntaina 4—6 tuntia auki mutta ei välttämättä sitäkään, niin että jos se Metallityöväen Liiton lauantaikampanja oli, että "isä, lauantai kuuluu meille", niin todettaisiin nyt näin, että "isä ja äiti, sunnuntai kuuluu meille".

Ehkä tässä se olennaisin tuli sanottua.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Myllykoski, pyydän teitä tänne puhujakorokkeelle, koska näissä kameroissa on nyt vikaa. (Jari Myllykoski: Tässä on pieni riski nyt, ettei 2 minuuttia riitäkään.) — Ei se haittaa.

19.40 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Gustafssonille hyvistä sanoista ja muistutuksesta siitä, että ammattiyhdistysliike todellakin on saanut jottaikseen aikaa ja koettaa siitä edelleen pitää kiinni ja tuoda sen työntekijänäkökulman tässäkin esityksessä esille.

Lyhyestä virsi kaunis. Kuitenkin totean sen edelleen, että lisätyötä ei tästä synny kaupan aloille, vaikka ministerillä se omassa esittelypuheenvuorossaan esille tuli. En usko siihen

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

ollenkaan, sitä olisi jo syntynyt. Sen takia tässä yhteydessä olisi pitänyt hallituksen valmistella myös samaan aikaan työaikalainsäädännön muutosta, joka olisi ollut pakottavampi siihen suuntaan, että milloin lisätyötä syntyy, sitä tarjotaan ensisijaisesti vakituiselle henkilökunnalle. Tältä osin olisimme voineet pystyä kehittämään sitä, että töissä ansiot olisivat kehittyneet. Toki ei voi kiistää, etteikö työtä olisi syntynyt kauppojen aukioloaikojen vapauttamisen edellisellä kierroksella. Mutta jos se on sitä, kuten täällä edustaja Hänninen toi sen 30 tunnin viikkotyöajan, se on vain monessa tapauksessa erittäin paljon. Näin on kaupan alalla. Kuten tiedetään, esimerkiksi Alkon myymälöissä, jotka nyt eivät tässä ole, osa-aikaisten työsuhteiden osuus on kausivaihtelut huomioiden 95 prosenttia ja erittäin moni Alkon työntekijöistä tekee 15 tunnin viikkotyöaika. Tätä tämä arki on monessa kauppaliikkeessä. Tämä kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen tuo juuri tällaisia työsuhteita enemmän ja enemmän.

Vielä haluan muistuttaa lopuksi, arvoisa puhemies, että huomioikaa isojen kauppakeskusten pienten yrittäjien asema tässä puristuksessa. Se, mitä viime hallitus- ja viime vaalikaudella saatiin aikaan, että myös yrittäjille mahdollistettiin lakisääteisesti yksi päivä viikossa vapaata, ei kuitenkaan ole välttämättä toteutunut niin kuin ollaan lainsäädännöllä tarkoitettu. Mutta tässä kohtaa päivittäistavarakauppa määrittelee kauppakeskusten aukioloajat, ja näissä vuokrasopimuksissa tullaan edellyttämään, että nämä pienetkin kaupat, joita näissä isoissa kauppakeskuksissa on, ovat silloin palveluntarjoajia. Siinä vaiheessa, kun näitä aukioloaikoja mahdollistetaan aina isommiksi, se tarkoittaa, että sen yrittäjän taakka tulee kestävämmäksi.

19.44 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tulen nyt sitten puhujapöytäntöön sitä hallituspuolueiden lippua kantamaan, vaikei pitkä asia olekaan.

Niin moni on julistanut vapaan aukiolon kurjuutta, että toisin vielä tasapuolisuuden vuoksi esiin esimerkin meiltä itärajan tuntumasta. Kaupat käytännössä saavat erikoisluvut pyhinä aukioloon venäläisiltä kerättävän rahan merkeissä. Se niistä pyhistä. En ole kuullut monenkaan niitä pyhiä valittavan. Ei meitä tai meidän kauppajemme työntekijöitä ole silti maa niellyt. Kaupassa voi käydä järkevästi sunnuntaisin, enkä ole kuullut kenenkään arvostelevan tätä tai valittavan sunnuntaitöitä lisineen. Nythän ei puhuta välttämättä viikkotuntimäärän kasvusta töissä. Miksi pelotellaan perheiden yhteisen ajan vähenemisellä?

Arvoisa puhemies! Perheiden yhteisestä ajasta eräs esimerkki on sekin, että kuulin juuri oman perheeni seuranneen puhettani mobiililaitteella siellä maakunnan päässä. Sellainen on tämänkin talkoon luonne, ammatinvalintakysymys. (Jari Myllykoski: Hoidetaanko lapset mobiililla?)

19.45 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aluksi kiitos ministereille Lindström ja Rehn, että ovat paikalla.

Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen tuo myös ongelmia, kuten olemme kuulleet oppositiopuolueiden puheenvuoroissa varsinkin. Hallituspuolueen edustajana kuitenkin puollan asiaa siitä syystä, että meidän pitää todella miettiä sitä tosiasiaa, että talouttamme on saatava nostettua. Myös työpaikkojen turvaamiseksi pitää tehdä päätöksiä, joilla on myös negatiivisia vaikutuksia. Monet yrittäjät taistelevat olemassaolostaan. Samoin on monia työntekijöitä, jotka haluavat tehdä myös iltatöitä ja viikonlopputöitäkin.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Henkilökohtainen mielipiteeni on se, että kaupoista saa tarvitsemansa nykyisillään audioloajoilla, mutta hallitus varmasti ottaa huomioon myös sen, että haittavaikutukset tullaan minimoimaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelun aloittaa ministeri Lindström. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.47 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutoksia puoluelakiin ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettuun lakiin. Esityksessä on useita muutosehdotuksia, joiden tarkoituksena on muun muassa selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä. Hallituksen esitys perustuu yksimieliseen parlamentaarisen työryhmän mietintöön, joka luovutettiin edeltäjälleni keväällä 2015.

Samassa yhteydessä toteutetaan kansan vaaleissa ilmaiseman tahdon toteutumista vahvistava muutos, joka sisältyy hallitusohjelmaan. Jatkossa eduskuntapuolueen puoluetukea ei muutettaisi eli puoluetuen maksamista jatkettaisiin puolueen eduskuntaryhmän muutoksista riippumatta vaalikauden ajan. (Antti Lindtman: Oho!)

Lisäksi ehdotetaan, että myös muut kuin eduskuntapuolueet voisivat saada puoluetukea, jos ne saavat vähintään 2 prosentin kannatuksen eduskuntavaaleissa. Puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään jatkossa poistettaisi puolueräkisteristä, vaikka se olisi jäänyt ilman kansanedustajapaikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa. Puoluetuen käytön valvonta ehdotetaan siirrettäväksi oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle. (Antti Lindtman: Oikein!)

Presidentinvaaleissa myös tukiyhdistyksillä olisi jatkossa velvollisuus toimittaa tiedot rahoituksestaan. Ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta europarlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myös toista varaedustajaa. (Antti Lindtman: Sekin on oikein!)

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa muun muassa kaikilta puolueräkisteriin merkityiltä puolueilta. Niin sanotut pienpuolueet pitivät riittämättömänä puoluetuen laajentamista 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen saaneisiin puolueisiin. Mielestäni tämä esitys on tältä osin kuitenkin hyvä alku ja kannanotto monipuolisemman demokraattisen keskustelun puolesta.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Tällä esityksellä tehdään monia pieniä parannuksia ja toteutetaan muun muassa Etyjin vuonna 2011 Suomelle antamia vaali- ja puoluerahoitusta koskevia suosituksia. Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Myös vastauspuheenvuorot tulee käyttää täältä puhujakorokkeelta.

19.49 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On harmi, että nyt ei debatti oikein ole mahdollista siinä merkityksessä kuin olemme sen ymmärtäneet. Täällä on kuitenkin kameramies paikalla, joten kysyn, olisiko kuitenkin mahdollista käydä pieni debatti, koska tässä on kuitenkin kyse isosta, merkittävästä asiasta.

Haluaisinkin kysyä nyt esittelevältä ministeriltä, että kun tässä aika suppeasti esitellään ja perustellaan tämä puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmannen lauseen poisto ja viitataan vain siihen, että ehdotus korostaisi äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta, niin ajattelisin kyllä niin, että siis tämä esitetty lakihan nyt mahdollistaa sellaisen tilanteen, että jos vaikkapa kuvitteellisessa tilanteessa esimerkiksi hallituspuolueesta kaikki muut kansanedustajat päätyisivät siihen, että nyt on politiikka ollut niin äänestäjien tahdon vastaista ja nyt on takki niin monta kertaa kääntynyt, että ei ole muuta vaihtoehtoa kuin jättää eduskuntaryhmä, ja vain ja ainoastaan tämä puolueen puheenjohtaja jäisi sinne, niin silloin tämä koko puoluetuki tulisi edelleen tänne puolueen puheenjohtajan puolueelle. Herää kysymys, että onko todella niin, että tämä ehdotus korostaisi äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta. Haluaisin kysyä, kuka tämän muutoksen hallitusohjelmaneuvoittelussa vaati tähän hallitusohjelmaan, josta puhuttiin, että kyseessä on strateginen hallitusohjelma.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

19.51 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi puoluelakia ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia. Kuten ministeri esitteli, on ollut konklaavi pystyssä eli vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamistarpeita selvittänyt työryhmä, joka on tehnyt esityksiä tähän lainsäädäntöön. Nämä esitykset ovat muun muassa sellaisia, että puoluetuen käytön valvonta siirretään oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle ja puoluetukea voisi jatkossa saada eduskunta-puolueiden lisäksi myös puolue, joka saa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Nämä ovat ihan hyviä ja kannatettavia ajatuksia ja yksimielisiä olleet tässä työryhmässä.

Mutta sitten, perussuomalaiset vaativat hallitusneuvotteluissa, että puoluelain 9 §:n 1 momentin 3 lause kumotaan, ja se on kirjattu tarkasti myös hallitusohjelmaan. Tätä pidettiin heti tuoreeltaan outona, ja voi sanoa, että melkoiseksi manööveriksi tämä kyllä osoittautuikin. Kun sitten tarkasteltiin, mitä tämä kirjaus tarkoittaa, niin törmättiin niin sanottuun Lex Vennamoon. Nyt käsiteltävänä olevassa lainmuutoksessa kyse on siis niin sanotun Lex Vennamon kumoamisesta. Käytännössä Lex Vennamo tarkoittaa, että puolueille maksettava puoluetuki jaetaan uudelleen, jos sen eduskuntaryhmä hajoaa. Puoluetukea maksetaan kansanedustajamäärän mukaan. Nyt kumottavaksi esitetty laki puolestaan syn-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tyi vuoden 1972 eduskuntavaalien jälkeen, kun SMP oli saanut 18 kansanedustajaa. Vaalien jälkeen osa puoleen kansanedustajista erosi puolueesta muodostaen Suomen Kansan Yhtenäisyyden Puolueen. Lex Vennamo lisättiin puoluelakiin saman vuoden joulukuussa ja tarkoittaa siis, että eduskuntaryhmästä eroava porukka vie osan puoluetuesta mukanaan.

Perussuomalaisten ja ulkoministeri Soinin vaatimuksesta siis puoluelakia muutetaan siten, ettei puoluetuen jakoperustetta tarkistettaisi, vaikka eduskuntavaalien välisenä aikana vähintään puolet jotakin puoluetta edustaneista kansanedustajista luopuisi edustamasta tätä puoluetta eduskunnassa. Tämä laki on hataralla pohjalla. Lakien tulee kestää niin sanottua ajan hammasta. Siksi ei ole kestäväää, että yhden puolueen tarpeesta lakia ryhdytään räätälöimään itselle mieluisaksi. Ihmettelenpä, miten muut hallituspuolueet ovat lähteneet tälle tielle.

Edustaja Lindtman ennemmin tässä kertoi tilanteen, jossa kuvitteellisesti vaikka perussuomalaisten eduskuntaryhmä antaisi epäluottamuslauseen hallitukselle ja ryhmään ei jäisi ketään muita kuin Soini. Tästä huolimatta rahat virtaisivat edelleen Soinin puolueelle, josta se virtaa edelleen säätiöön, missä ei ole ketään muita kansanedustajia kuin Soini itse. Ryhmästä saa siis erota, mutta puoluetukea ei saa mukanaan. Eli jos perussuomalaisten ryhmä jostain syystä hajoaisi, lähtijät eivät saisi tukea mukaansa.

Soini on itse blogissaan valottanut Lex Vennamon taustoja seuraavasti: "Ajankohtainen kakkonen nosti mielenkiintoisella tavalla esiin vuoden 1973 poikkeuslain, jolla Suomen kansalta vietiin äänioikeus vuoden 1974 presidentinvaaleissa. Samassa yhteydessä säädettiin puoluelaki, jossa SMP:stä pois loikanneille kansanedustajille, jotka äänestivät poikkeuslain puolesta, taattiin puoluetukirahat. Vaalivelat jäivät SMP:lle, ja rahat seurasivat seteliselkäranskaisista loikkareita. Kansalta vietiin äänioikeus eduskunnan määräenemmistöpäätöksellä, ja sitä varten räätälöitiin puoluetukilain muutos, jolla pettureiden äänet ostettiin."

Soinin omin sanoin tämä rappiolaki tulisi kumota. Nyt on sen hetki käsillä. Kun on koettu vääryys, se yritetään paikata toisella vääryydellä. Kysyn vain, ministeri Lindström, onko tämä oikein.

19.57 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Puoluelain ja vaalirahoituslain muutokset ovat tervetulleita, ja niitä monet tahot ovat toivoneet. Aivan sattumalta ilmoitusvelvollisuutta on tarkoitus laajentaa presidentinvaalien tukiryhmiin. Hallituksen esitystä tehtäessä ei varmaankaan tiedetty keskustan entisen puoluesihteerin Jarmo Korhosen paljastuksista, että vuoden 2006 presidentinvaaleissa suhmuroitiin anonyymisti välikäsien kautta. Tänä päivänäkään emme siis tiedä, ketkä kaikki ovat rahoittaneet suurilla summilla tuota kampanjaa. On oikein todettu, että toimittiin silloisten lakien mukaan, ja tämä hämärärahoitus-han todellakin osoittaa, että lakien tiukentamiseen myöhemmin on ollut selvä tarve ja on edelleen. Ei ole itseisarvo kiusata ehdokkaita, mutta äänestäjällä on oikeus tietää, kenelle hänen ehdokkaansa ja mahdollinen edustajansa on kiitoksen velkaa.

Esitän harkittavaksi vielä tärkeää lisäystä lainsäädännön tueksi. Eilenhän julkaistiin verotiedot vuodelta 2014. Siitä ilmeni, että eduskuntaan valittujen tulotaso oli jo ennen valintaa huomattavasti korkeampi kuin kansan keskimäärin. Jo ehdokkaat ovat eliittiä, ja valitut edustajat ovat eliitin eliittiä. Hyvä sentään, että valituiksi tulivat myös köyhät opiskelijapojat, nykyiset edustajat Honkonen ja Nurminen, jotka ovat nyt toivottavasti päässeet lopullisesti eroon tonnikalasäilykkeistä. Muuten eduskunta ei todellakaan ole kansa pienois-koossa. Tilastokeskus on tehnyt useissa vaaleissa tutkimusta ehdokkaiden sosioekonomi-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

sista taustoista mutta julkaissut tiedot vasta vaalien jälkeen. Kun olen edellisessä ammatissani koettanut saada näitä tietoja julki jo ennen vaaleja, niin Tilastokeskus ei ole oikeastaan vedonnutkaan teknisiin ongelmiin vaan poliittiseen arkaluontoisuuteen. Äänestäjän kannalta voisikin olla merkittävää tietoa, miten varakkaita ja koulutettuja tietyn puolueen ehdokkaat ovat. Puolueille voisi syntyä myönteinen kannustin huolehtia siitä, että sillä on ehdokkaita myös vähävaraisista piireistä, tavallisia kansalaisia. Köyhien, vaivaisten, työttömien ääni kuuluisi paremmin niin puolueissa kuin sitten toivottavasti myös eduskunnassa. Jotta Tilastokeskuksen ei tarvitsisi suotta tässä asiassa enää arkailla, niin tätä julkaisemistahan voisi tukea vaikkapa valiokunnan mietinnössä, jos se hyväksi nähdään.

Perussuomalaisille esitän kiitoksen siitä, että heidän ansiostaan parlamentissa on ja on ollut laajempi sosiaalinen kirjo kuin muuten olisi. Jos Perussuomalaiset kokonaan katoaisi tai hajoaisi, niin se olisi tässä suhteessa suuri harmi. (Antti Lindtman: Täysin teoreettista!) — Täysin teoreettinen, mutta silti suuri. — Hallituksen esityksen perusteella perussuomalaisten hajoaminen näyttäisi olevan kuitenkin riski, johon on täytynyt varautua. Niinpä esitykseen on sitten ututettu perussuomalaisten pelastusrengas. Jos puolueesta pakenee edustaja toiseen ryhmään tai peräti useampaan ryhmään tai vaikka kaikkiin muihin kuuteen ryhmään, niin puoluetuki jää sille tynkär ryhmälle tai, kuten kuulumme, mahdollisesti yhdelle ainoalle edustajalle. Sitten hänelle jää henkilökohtaisesti enemmän resursseja, aikamoinen joukko avustajia, kohtalaisen monta huonetta. Jos puolueella sattuu olemaan vielä huppea puoluetuomisto, niin sinne voi hankkia sitten vielä lisää designhuonekaluja, joista käsin voi sitten köyhän kansan asiaa ajaa.

On siis osoitettu vääräksi se väite, etteivät perussuomalaiset saaneet hallitusohjelmaan mitään omia tavoitteitaan. Kyllä he saivat, ehkä sen kaikkein tärkeimmän: turvata oman puolueen ja säätiön varakkuus. Puoluetuen säilyminen, vaikka edustajat lähtevät, on väärä kannustin. Sehän heikentää demokratiaa ja yksittäisten edustajien oikeuksia. Perustuslain 29 §:n mukaan kansanedustajaa velvoittaa vain perustuslaki eivätkä häntä sido muut määräykset. Silloinhan omaatuntoaan seurattessaan edustaja voi joutua ristiriitaan puolueen johdon kanssa. Ja entäs jos edustajia on sitten useita tai enemmistö, jotka kansalta saamansa valtakirjan ja perustuslain velvoittamana kokevat velvollisuudekseen esimerkiksi noudattaa vaaliohjelmaa hallitusohjelman sijasta, muuttaa puolueen linjaa? Nykyinen lakihan tekee tästä perustuslaista lihaa, antaa käytännön työkalun edustajille. Kuten aina, sehän on raha. Kun rahat kuuluvat puolueen johdolle, sitä ei uhkaa mikään. Sen ei tarvitse kuunnella, sen ei tarvitse neuvotella eikä tarvitse tarvittaessa taipua. Puolueen johto voi jyrätä ja sanelle, toimia täysin mielivaltaisesti ja yksinvaltaisesti. Demokratian nimissä tämä yksinvaltiapykälä pitää poistaa. Tämä yksinvaltiapykälä pitää poistaa.

20.02 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä on paljon sinälleen ihan kannatettavaa ainesta, ja erityisen tärkeänä demokratian kannalta pidän sitä, että eduskunnan ulkopuolisten pienpuolueitten asemaa ollaan tässä selkeästi kohentamassa. Tosin tätäkään ei olisi tapahtunut, ellei tähän olisi ulkopuolelta Suomen rajojen puututtu ja todettu, että tämä puoluerahoituksen jakaminen meillä ei ole sillä tavalla demokraattista ja ei myöskään tue sitä, että uusilla puolueilla olisi mahdollisuutta nousta helposti parlamenttiin.

Ensinnäkin tässä laissa todetaan se, että puoluetukea voisi jatkossa saada sellainen puolue, joka saa vähintään 2 prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Toisaalta on myöskin erittäin tärkeää sekin, että puoluetukea saavaa puoluetta ei poistettaisi

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

puoluerekisteristä, vaikka se ei olisi saanut kansanedustajan paikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa.

Sitten tähän puoluetuen valvontaan ja vaalirahoituksen valvontaan. Näiden valtionavustusten valvonta on tarkoitus siirtää oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle, mikä sekin on äärimmäisen hyvä asia, ja myöskin sitten tämän tarkastusviraston oikeus laajennettaisiin presidentinvaaleissa tukiyhdistyksiin ja ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta Euroopan parlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myös toista varaedustajaa. Tässä melkein harkitsisin sitä, pitäisikö tässä vielä ottaa useampia varaedustajia mukaan, koska meillä on ollut nyt tilanteita, joissa Euroopan parlamenttiin on noustu paitsi ensimmäiseltä ja toiselta myös muistaakseni kolmannelta varasijalta, ja tuntuu, että viime keväänä etsittiin joissakin puolueissa jo niin sanotusti kissojen ja koirien kanssa sinne Brysseliin lähtijää. Eliikkä kun meillä näitä vaaleja tulee toistuvasti ja vähän eri rytmissä, niin tämä aiheuttaa sellaisia tilanteita, että osa poliitikoista sitten miettii, missä sitä kansaa nyt sitten loppujen lopuksi haluaisi olla edustamassa.

Mutta kyllä tässä esityksessä on todellakin yksi suuri, suuri kauneusvirhe eikä pelkäätkään kauneusvirhe, vaan kyllä tuntuu pahalta, että eduskunnan lainsäädäntökoneistoa käytetään tällaiseen sisäiseen, voisiko sanoa, puoluekurin ylläpitämiseen, ja tätä en pidä hyvänä tapana. Tietysti mielessä voin ymmärtää sellaisia haavoja, mitä historiasta on voinut jäädä yksittäisen poliitikon sisäiseen sieluun, mutta siitä huolimatta näitä asioita ei pitäisi, niin kuin täällä edeltävä edustaja puhui, sitten korjata toisella, toiseen suuntaan vääryydeksi koettavalla esityksellä. Ja siinä mielessä näkisin, että tämä lakiesitys olisi muilta osin varsin kannatettava, mutta tätä kohtaa tässä lakiesityksessä en ole kannattamassa.

Ja tietysti vielä voisi sanasen sanoa siitä, että kun tällä pyritään vahvistamaan demokratiaa ja erityisesti myöskin pienpuolueitten asemaa, niin kuitenkin tällä eduskunnalla pitäisi olla rohkeutta korjata se kaikkein suurin demokratiavajetta aiheuttava asia eliikkä epäreilu vaalilaki. Meillä on edelleenkin piileviä korkeita äänikynnyksiä, ja meillä suuret puolueet saavat enemmän tänne eduskuntaan paikkoja kuin niille valtakunnallisen kannatuksen perusteella kuuluisi.

Istuin aikanaan tuossa Lauri Tarastin vaalilain uudistamistyöryhmässä, ja siellähän me saimme aikaiseksi sellaisen esityksen, tällaisen niin sanotun valtakunnallisen tasausjärjestelmän, joka olisi taannut jokaiselle puolueelle juuri sen määrän kansanedustajia kuin sille oikeasti valtakunnallisen kannatuksen perusteella kuuluu. Muistan, että silloin niin sanottuja pienpuolueita, niitten joukossa yksi nykyinen hallituspuolue, kannatti tätä asiaa lämpimästi, mutta nyt on sitten kuitenkin tässäkin asiassa mieli muuttunut. Ja se on ikävää, koska minun mielestäni kaikkein tärkeintähän on se, että kansan tahto vaaleissa toteutuu. Oltiin siitä mitä mieltä tahansa, niin tärkeintä on, että tänne saadaan ne ihmiset, joita kansalaiset ovat oikeasti halunneet äänestää, ja ne puolueet, joita he ovat halunneet tukea.

20.07 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Oppositiolle valtava pettymys: emme me perussuomalaiset minnekään hajoa. Jos joku teistä salaisesti tai avoimesti sitä toivoo, niin näin ei käy.

Tämän hallituksen esityksen parhaita antia on se, että vaalirahoituksesta tulee avoimempaa. Se myös huomioi paremmin niitäkin puolueita, jotka eivät ole yltäneet eduskuntapuolueiksi. Ehdokkaiden vaalikampanjoiden budjettien kokoerot ovat edellisissä eduskuntavaaleissa ja eurovaaleissa nousseet merkittävän suuriksi. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa pienimpien budjettien koko on 3 000 euron tasoa, kun taas suurimmat ylsivät yli

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

70 000 euroon. Eurovaaleissa 2014 erot olivat vielä merkittävämmät: aina 4 000 euron budjetista yli 100 000 euron budjetteihin. Merkittävät suuruuserot ehdokkaiden vaalikampanjoiden rahoituksessa ovat omiaan lisäämään ehdokkaiden välistä eriarvoisuutta vaalityön aikana. Myös äänestäjien mahdollisuus valita vapaasti kaikista ehdolle asetetuista ehdokkaista heikkenee, jos osa ehdokkaista saa esimerkiksi enemmän näkyvyyttä runsaan rahoituksen vuoksi. Suuret erot vaaleissa käytettävissä olevan rahoituksen määrässä asettavat erilaisista taloudellisista lähtökohdista tuleville henkilöille erilaiset kynnykset asettua ehdolle vaaleissa. Käytettävissä olevalla rahoituksella on suuri merkitys ehdokkaiden mahdollisuuteen menestyä vaaleissa.

Tehokas tapa ehkäistä ehdokkaiden välistä eriarvoistumista olisi asettaa yläraja ehdokkaan vaalikampanjan kuluihin. Kirjallisen kysymyksen olen tästä tehnyt ja siinä kysyn, pitäisikö tämä yläraja asettaa eduskuntavaaleissa ja eurovaaleissa, vastausta odottaen kohta.

— Kiitoksia.

20.10 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! On todella niin, että tässä lakiesityksessä useimmat kohdat ovat erittäin kannatettavia paitsi sen takia, että ne lisäävät avoimuutta, ne selkeyttävät tilannetta, myös sen takia, että ne, voi sanoa, myös tietyllä tavalla lisäävät oikeudenmukaisuutta. Mutta ennen kaikkea ne on valmisteltu parlamentaarisesti ja kaikkien puolueiden kesken. Se on todella tärkeä periaate, kun 2000-luvulla kuitenkin toimitaan, että valmistellaan sellaiset muutokset, jotka tehdään puoluelakiin, ihan samalla tavalla kuin aikaisemmin täällä käytiin keskustelua esimerkiksi Yleisradion asemasta, tai kun puhutaan esimerkiksi eduskunnan asemasta tai tässä tapauksessa kun tässä asiallisesti nyt kajoetaan jos ei suoraan niin ainakin välillisesti kansanedustajan mahdollisuuteen toimia, niin kuin täällä aikaisemmin todettiin, perustuslain 29 §:n mukaan oikeuteen ja totuuteen perustuen. Yksi kohta tässä laissa on sellainen, jota ei ole valmisteltu parlamentaarisesti, joka ei ole perustunut vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkastamistarpeita selvittävän työryhmän lainsäädäntöä koskeviin ehdotuksiin. Palaan siihen myöhemmin.

Lyhyesti vain totean, että SDP kannattaa muutosta siltä osin, lakiehdotusta siltä osin kuin tässä puoluetuen valvonta annetaan oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Se selkeyttää tilannetta. Se yksinkertaistaa tilannetta. Me kannatamme myös tätä puoluetukea niille puolueille, jotka ovat vähintään 2 prosentin ääniosuuden saaneet valtakunnallisissa vaaleissa. Kyse on kuitenkin merkittävästä potista ääniä, ja sillä tavalla se on hyvä huomioida. On tärkeää nyt erityisesti näiden viimeaikaisten uutisten valossa, että Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus laajennetaan presidentinvaaleissa tukiyhdistyksiin.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa. Nämä kaikki tavoitteet kyllä näillä edellä mainituilla muutoksilla tapahtuvat.

Mutta sitten tässä on tämä yksi musta pykälä. Oiko se edustaja Harakka, joka täällä sanoi, että yksinvaltiapykälä? Olkoon se nyt mikä tahansa, mutta vaikka sanotaanko nyt Lex Soini. Nythän me huomaamme, että ministeri Soini ei täällä salissa ole käymässä keskustelua tästä asiasta. Toki on niin, että esittelevä ministeri on paikalla. Kun tässä nyt on käyty keskustelua, ei ole aivan tullut selväksi vielä, mikä tämän lainsäädännön tausta on.

Mutta kun perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja, edustaja Elomaa äsken kävi tässä toteamassa, että perussuomalaiset eivät hajoa, niin varmaankin on niin, että

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

sen jälkeen kun tämä lakiehdotus on hyväksytty, niin ei todellakaan hajoa, eikä varmasti kukaan ole täällä esittänyt toiveita mihinkään suuntaan. Kyse on todella siitä, että jos enemmistö siitä eduskuntaryhmästä, joka on kansalta saanut mandaatin, katsoo, että tämä puolue ei toteuta enää valtiopäivillä sitä politiikkaa, jolla se on kansalta mandaatin saanut, niin se ei voisi toteuttaa perustuslain 29 §:n toimintaansa, joka perustuu oikeuteen ja totuuteen. Kaikki voivat tässä ehkä todeta, että kun on paljon käyty keskustelua vaalilupauksista, niin jos todella on niin, että siihen pisteeseen tullaan, että esimerkiksi eduskuntaryhmä antaa epäluottamuslauseen hallitukselle ja toteaa, että tämä ei ole enää mahdollista, niin käytännössä näiden edustajien mahdollisuudet harjoittaa sitä toimintaa, joka muilla on, jäisivät pois. Tätä ei ole valmisteltu parlamentaarisesti, tätä ei ole valmisteltu yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa, vaan tämä on hallitusneuvottelujen hämärissä kabineteissa vain sovittu. Kuvaavaa on se, että kun mainostettiin, että kyseessä on strateginen hallitusohjelma, niin siinä hallitusohjelman liitteessä ei edes kerrota suoranaisesti, mitä tällä tavoitellaan, vaan todetaan vain, että puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmas lause poistetaan. Sitten täällä opposition tehtävä oli selvittää, mistäs tässä on kyse.

Nyt olisi tärkeää, että saadaan vastauksia esittelevältä ministeriltä. Kuka, joka on ollut hallitusneuvottelussa, tätä siellä vaati? Minkä takia tämä muutos nyt tehdään, toisin kuin näissä lakiesityksen perusteluissa todetaan, että ehdotus korostaisi äänestäjän vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta? Kun on nyt käynyt ilmi, että tässä tosiasiallisesti rajoitetaan kansanedustajan mahdollisuutta toimia perustuslain 29 §:n mukaan, niin onko niin, että tämä lakiesitys on tehty vain yhden puolueen tahdosta vain sitä varten, että jos todella kävisi niin, mitä varmaan kukaan ei toivo, että esimerkiksi yhden keskeisen hallituspuolueen puheenjohtajalta lähtisi muu ryhmä alta, niin tästä saataisiin kiristysruuvi, jolloin näin ei voisi tapahtua? Jos näin on toimittu, niin kyllähän se on vakava asia, että näin voidaan 2000-luvulla Suomessa menetellä hallitusneuvotteluiden hämyisissä kabineteissa. Nyt on aika saada esittelevältä ministeriltä vastauksia.

20.16 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Olen nyt vähän niin kuin klapilla päähän lyöty. Olen ollut kansanedustajana kohtuullisen pitkän ajan enkä muista tämäntyyppistä mustaa tahraa, mustaa aukkoa, mitä täällä on puhuttu yksinvaltiudesta. Edustaja Essayah puhui siitä, miten nyt tätä puoluekuria vahvistetaan tällä tavalla.

On kyllä nyt mielenkiintoista ajatella, kun valiokunta ryhtyy tätä asiaa käsittelemään, miten siellä asiantuntijat tähän suhtautuvat. Me hyvin tunnistamme taustan, että tähän on käytännössä valtapolitiikkaa, jos sen sanoo yhdellä sanalla. Sitä voi vahvistaa tällä kiristysruuviterminologiallakin, mutta ei tämä nyt kyllä hei, hyvät kollegat, ole mitenkään kunniaksi Suomen parlamentille. Ja vähän kyllä ihmettelen puheenjohtaja Soinia, että hän on sillä tavalla halunnut tämän asian hoitaa, ja vielä enemmän ihmettelen sitä, että jo traditionaaliset puolueet kokoomus ja keskustapuolue ovat tämän hyväksyneet. Herätän nyt senkin kysymyksen, onko tämä itse asiassa perustuslain sisällön mukainen — ainakaan hengen mukainen se ei ole. Täällä on siteerattu jo monta kertaa tätä 29 §:ää.

Haluan sen nyt sanoa, että en minä ole koskaan toivonut minkään eduskuntaryhmän täällä hajoavan ja en ole osannut aidosti arvostaa puolueloikkareita, ovat he sitten loikanneet mistä puolueesta minne tahansa, mutta ei nyt ole mikään salaisuus se — kaikella kunnioituksella nyt perussuomalaisia kohtaan — että te olette kuitenkin sen tyyppinen puolue, jota jotkut luonnehtivat populistiseksi puolueeksi ja kuka mitenkin. Te olette ihmisinä ja yksilöinä yhtä arvokkaita kuin meistä kuka tahansa, ja teillä on kansan valtakirja täällä, mutta

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

samalla kun edustaja Harakka totesi myönteisenä sen, että on ollut hyvä, että perussuomalaiset ovat tuoneet tällaisen monipuolisemman sosiaalisen kirjon tänne taloon — kyllä sitä kirjoa on löytynyt muistakin puolueista — tämä herättää kysymyksen, että eiväthän nyt perussuomalaiset oikeasti ansaitsisi ja tarvitsisi tällaista. Tässä nyt on menty Soinin pillin mukaan niin että kajahtaa. Kajahtaa, hei.

Ei mulla muuta.

20.20 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Alkuun mietin, etten tästä puhetta pitäisi, mutta ilmassa alkoi olla niin paksultı hurskautta, että pönttöön täytyi kuitenkin vielä tulla.

Sana "perustuslaki" kun mainitaan useampaan kertaan eduskuntasalissa ja kun sosialidemokraatti paheksuu puheessaan puoluekuria, niin en kyllä kovin paljon suurempaa hurskautta enää keksisi. Täytyy kysyä, miksi tämä laki alun perin säädettiin, tämä arvosteltu "puolet eduskuntaryhmästä". Miksei kukaan ehdota, että tuki seuraisi yksittäistäkin lähtijää? Miksi sen piti olla puolet eduskuntaryhmästä? Sille oli historialliset syyt: Kekkosen uudelleenvalinnan varmistaminen. Kuinka moni teistä puheenvuoron käyttäjistä olisi valmis siihen, että teidän puolueestanne lähtevä kansanedustaja, yksittäinenkin, saisi mukanaan osuutensa puoluetuesta? En tiedä, nouseeko yhtään kättä, ei ainakaan kovin montaa. (Jukka Gustafssonin välihuuto) Mutta eikö se olisi perustuslain kunnioitusta, mitä täällä on perätty, että näin toimittaisiin?

Edustaja Harakan ja muidenkin sosialidemokraattien toivoisi ottavan kantaa myös vasemmiston ja ay-liikkeen väliseen vaalirahakytkentään. Ehkä tästä asiasta ja osittain myös veronmaksajien rahojen käytöstä omaan vaalityöhön on vain niin kiusallista puhua, (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) että käännetään keskustelu mieluummin perussuomalaisiin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindströmille 3 minuuttia, täältä puhujakorokkeelta.

20.22 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos keskustelusta, joka siis pääasiallisesti oli asiallista mutta sitten osin lähti semmoisille teille, että meinasin tippua kärryiltä ja osin tipuinkin. On hämmäntävää, että edustaja Lindtman kysyy kysymyksen, johon kolme puoluetoveria vastaa, eli teillä on tavallaan vastaus jo valmiina annettuna ja sitten peräätte minulta kysymykseen vastausta.

Hallitusneuvotteluissa kaikki päätökset hallitusohjelmasta tehtiin yhdessä sopimalla — kaikki. (Antti Lindtman: Kuka vaati?) Kaikki päätökset tehtiin yhdessä. (Jukka Gustafsson: Kuka esitti?) Teille tuntuu olevan ihan selvää, edustaja Ojala-Niemelä ja edustaja Harakka ja edustaja Gustafsson, te olette jo oman mielipiteenne tästä asiasta muodostaneet ja olette sitä mieltä, että tämä on niin kuin perussuomalaisten asia, ja teitä kovasti tuntuu huolettavan meidän ryhmämme hajoaminen.

Edustaja Mäkelä vei äsken jalat suusta, erinomainen puheenvuoro. Tämä keskustelu on melkoista hurskastelua kyllä tässä mielessä. Kiitos siitä, että te tunnustitte, että tässä itse lakiesityksessä on hyviä asioita, ja sehän tässä on minun mielestäni jäänyt vähän turhan vähälle huomiolle. Tämän keskustelun pohjalta toivon, että tämä lakiesitys menee eteenpäin kokonaisuutena ja se hyväksytään täällä. Siinä on todellakin koko hallitus takana koko tämän esityksen takana, ottamatta siitä mitään pois, lisäämättä siihen mitään. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

20.24 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! En nyt halua lähteä tälle tielle, kuka tässä nyt eniten tai vähiten hurskas on, mutta nyt me kuulumme ministerin puheenvuoron. Kun esitimme selkeitä kysymyksiä, emme saaneet niihin vastauksia, saimme vain ikään kuin syyttelyä, ja minusta se ei ole asiallista. Se on totta, että tässä lakiesityksessä on paljon hyviä kohtia, ja aika iso osa edustajista, jotka täällä ovat käyttäneet puheenvuoron, on tämän myös todennut. Miksi ne ovat hyviä, ja miksi me olemme niiden takana? Se johtuu siitä, että ne on valmisteltu parlamentaarisesti niin kuin puoluelakiin tehtävät muutokset kuuluu valmistella.

Oikeusministeri Lindström, miksi tätä kohtaa ei valmisteltu parlamentaarisesti vaan se tehtiin hallitusneuvottelujen hämyisissä kabineteissa? Se on kysymys yksi.

Ja jos te sanotte, että täällä on joillakin edustajilla ollut vastaus, kertokaa nyt tässä — tässä salissa voidaan käydä poliittista keskustelua — onko tämä räätälöity yhden puolueen tarpeisiin? Se on ihan relevantti kysymys, joka on syytä esittää. Se on kysymys numero kaksi. Kertokaa, onko tämä lainmuutos, tämä kohta, jolla käytännössä estetään sellainen tilanne, että jos enemmistö jostakin eduskuntaryhmästä toteaa, että nyt tämän politiikan takana ei voi enää seistä, niin monta kertaa on takkia käännetty, että jossakin vaiheessa tulee mitta täyteen — niin kuin eräs keskeisissä tehtävissä oleva poliitikko sanoi, että kohta ei ole enää monta takkia käännettävänä, tämä on siis aivan relevantti kysymys — onko niin, että tämä lakiesitys on räätälöity vain yhtä puoluetta varten? Ja jos tähän ei saada vastausta, sitten voidaan taas puhua, käydäänkö täällä pöntössä hurskastelemassa.

Näihin kahteen kysymykseen on mielestäni saatava vastaus tässä debatisssa.

Esitän kolmannen kysymyksen perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtajalle: Kun te sanotte, että on turha pelätä perussuomalaisten hajoamista, niin onko nyt kuitenkin niin, että kun tällainen muutos on pitänyt hallitusneuvotteluissa tehdä, niin tässä taustalla on pelko? Ettekö te luota omaan eduskuntaryhmäänne? Minkä takia tällainen lakimuutos pitää tehdä?

Selviä kysymyksiä, ja toivon, että näihin saadaan selviä vastauksia.

20.27 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Pääosin pidän tätä lakia kannatettavana, tätä puoluelakia ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia. Niin kuin edellä kuulumme, niin se pitkälti perustuu vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamistarpeita selvittäneen työryhmän esityksiin, ja ne ovat ihan asiallisia ja hyviä.

Mutta se, mikä tässä mietityttää, on tämä niin sanottu Lex Soini. Tämä on minusta lainsäädännön ennakoitavuuden kannalta ongelmallista ja yksi osoitus siitä, ettei hallituksella ole homma hanskassa. Tässä tulee vanha sananlasku mieleen: ei oikeus saa yösijaa, mutta vääryys asuu takapenkillä. Ja kuten tuossa ennalta sanoin, niin tässä yritetään nyt korjata ennen, historiassa muinoin tapahtunutta vääryyttä uudella vääryydellä. Ymmärrän kyllä sen, että perussuomalaisilla on tukala asema keskustan ja kokoomuksen kanssa samassa hallituksessa työskennellessä. Voi sanoa, että siinä ovat muut porvaripuolueet vieneet ja perussuomalaisia on viety ja ei paljon tästä hallitustyöskentelystä ole jäänyt villoja käteen. Voi ajatella näin, että kun on hallitustyöskentelyssä alakynnessä, niin onhan tämä Lex Soinikin nyt perussuomalaisten kannalta tyhjää parempi. Voi osoittaa edes jotakin tehneensä. Toivoisin kyllä myös, että täällä olisi edelleen edustaja Ruohonen-Lerner edustettuna, koska hän monta vaalikautta käytti siihen, että tyrmäsi tämän puoluetuen ja sen, että sitä ei tulisi myöntää puolueille. Nyt tässä käykin päinvastoin, että perussuomalaiset on se puolue ja

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

imuroidaan kaikki puoluetuen rippeetkin, mitkä vain ovat saatavissa. Sama kysymys herää: eikö tässä luoteta omaan eduskuntaryhmään, vai mistä tässä asiassa on kyse?

20.29 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan, puhuin 4 minuuttia vaalirahoituksen avoimuuden puolesta ja pidin tätä lakia erittäin onnistuneena. Nyt, kun lopuksi mainitsin perussuomalaiset, niin siinä kohtaa arvoisat perussuomalaiset kollegat sitten heräsivät ja ilmeisesti osoittivat tässä loukkaantuneisuuttaan. Loukkaantuminen on helppoa ja halpaa, mutta ei se tämän instituution arvovaltaa välttämättä nosta.

Niin, tällä pykälällä, jota sanoin siis yksinvalτίαςpykäläksi, en nyt tarkoittanut pelkästään Timo Soinia. Eihän lakeja tehdä yksittäisten puolueiden tarpeisiin eikä yksittäisiin tilanteisiin, eikä niitä tietenkään pitäisi tehdä korjaamaan joku 1970-luvulla koettu vääryys. Toki on, sanoisinko, lievästi ongelmallista ajatella niin, että tässä jostakin tällaisesta olisi edes kysymys. Mutta tämä pykälähän pistää silmään tästä laista kuin sukkapuikko. Se on muutoin parlamentaarisesti valmisteltu, niin kuin olla pitääkin, kun kyseessä on kuitenkin puolueisiin ja parlamentarismiin liittyvä lainvalmistelu. Mutta sitten joku on ujuttanut tänne tällaisen aivan asiaankuulumattoman irrallisen elementin, jota ministeri ei edes esittelypuheenvuorossaan vaivautunut perustelemaan. Sitten hän loukkaantui, kun häneltä kysytään, miksi tänne on ilmestynyt tällainen outo möhkäle, joka ei liity tämän lain kokonaisuuteen millään elimellisellä osalla ja joka tässä salissa ja tällä parlamentaarisella joukolla on jäänyt käsittelemättä. Eli kysymys kuuluu ja meillä on täysi oikeus ja suorastaan velvollisuus kysyä: mikä on se akuutti tarve, että juuri tällainen mitätön yksityiskohta on välttämättä saatava tähän lakiin mukaan, kenen aloitteesta se on tänne tuotu, ja mikä on sen perimmäinen tarkoitus?

20.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Minulle edustaja Lindtman esitti kysymyksen, ja vastaan siihen aivan kuten ministeri sanoi tässä: Tämä asia on puitu kolmen puolueen kesken, se on hallituksen esitys. Eivät ne ole mitään hämyisiä saleja — normaali neuvottelu. Hallituksen esitys on teillä siinä edessä, se on yhteisesti sovittu. Ja kun en ole itse ollut henkilökohtaisesti siinä hallitusneuvottelussa mukana, jolloin tästä on sovittu, siitä en voi sanoa, mutta niin kuin tässä on tullut ministeri Lindströmin suulla, tämä on ihan yhteinen päätös, ja that's it.

20.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, mitä ministeri Lindström oikeasti miettii ja mitä hänen päässään liikkuu, koska ajattelen kuitenkin niin, että jos oppositiopuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja tekee selkeän kohdennetun kysymyksen ja toivoo siihen oikeus- ja työministeriltä vähän syvällisempää ja nyansoitua vastausta, niin voi sitä nyt kohtuudella odottaa.

Siinä, mitä perussuomalaisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja hetki sitten totesi, nyt kierrettiin itse asia niin, että on kolmen puolueen hallitusohjelmaneuvotteluissa sovittu, eihän siinä nyt mitään uutta asiaa ollut. Mutta jos on näin, että te ette halua antaa tämän kokoluokan asiassa sille kuuluvaa arvoa, niin että se parlamentaarisesti olisi keskusteltu ja käyty läpi, niin eihän sille sitten mitään voi. Niin kuin sanoin, minä itse kuitenkin koen tämän mustan aukon, mustan kohdan — uskallanko nyt sanoa ääneen? — aika itsekkäänä ja röyhkeänä tekona perussuomalaiselta puolueelta, ovat ne motiivit nyt sitten mitkä tahansa, ja ne nyt jokainen suunnilleen sitten osaa arvata.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

20.36 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun kokoomus ja keskusta ja perussuomalaiset ovat yhdessä...

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiljunen, saanko pyytää teitä tänne korokkeelle? Meillä on kamera-automaatiikassa ongelma, ja siitä syystä joudun ystävällisesti teitä jokaista pyytämään tulemaan tänne pitämään puhetta tästä eteenkin päin. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle.)

Arvoisa rouva puhemies! Nyt täällä on meille yritetty todistaa sitä, että kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset ovat yhdessä sopineet ja laatineet tämän lakiesityksen, ja me emme ole saaneet siihen selkeää vastausta, mitä tämä yksi pykälä käytännössä tarkoittaa. Kun lakiesitystä tehdään, niin lakiesitykselle ja pykälille on aina yleensä ollut perustelut ja vaikuttavuusanalyysit, jotta sitten, kun täällä eduskunnassa asiaa käsitellään, meillä olisi perustelut näitten lakiesitysten hyväksynnälle. Nyt kysynkin sitten, ministeri Rehn, kun ministeri Lindström ei meille vastausta anna: kertokaa te, mikä on tämän pykälän tarkoitus ja merkitys.

20.37 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Minä toivon, että parlamenttia, Suomen eduskuntaa, kunnioitetaan sillä tavalla, että kun täällä on lähetekeskustelu käynnissä ja kun täällä on esitetty selkeitä kysymyksiä, saisimme vastauksen niihin esittelevältä ministeriltä. Arvaan sen, että nyt ministeri Lindströmin tilanne ei tässä ole helppo. Tämä on todennäköisesti niin — nyt en osaa sanoa, kun en tiedä — että vain puolueiden puheenjohtajat hallitusneuvotteluissa ovat tämän sopineet. Ja kukin voi esittää arvailuja, kuka sen esityksen on sinne tuonut. Nyt sitten, jos on niin, että kyseessä on puheenjohtaja Soini, hän on tietysti virkatehtävissään, todennäköisesti, jossakin päin maailmaa ja jättänyt ministeri Lindströmin ja muutamat muut perussuomalaiset edustajat tänne selittelemään tätä asiaa. Mutta olisi tärkeää saada tietää, miksi tätä ei valmisteltu parlamentaarisesti, kuten kai tämä koko muu lakiesitys, ja onko niin — se on aiheellinen kysymys — että tämä puoluelain 9 §:n 1 momentin kolmannen lauseen poisto on räätälöity yhden puolueen tarkoituksiin. Ja jos on näin, niin se on vakava kysymys, ja toivon, että näihin kysymyksiin saamme vastauksen, koska niitä täällä lähetekeskustelussa on kysytty ja esittelevä ministeri on paikan päällä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Gustafsson, sen jälkeen ministereitten vastaukset.

20.39 Jukka Gustafsson sd: Minunkin puolestani sopisi, että Rehn käyttää, kun huomaisin, että hän pyysi keskustelun aikana puheenvuoroa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Gustafsson on pyytänyt puheenvuoroa, ja hänelle on se myönnetty. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa rouva puhemies! Pyydän anteeksi, jos koitte toivomukseni niin, että olisin halunnut puuttua rouva puhemiehen työhön. Siihen ei ole tarvetta, toimitte erinomaisesti. — Minulla on vaivautunut olo sen takia, niin kuin edellisessä puheenvuorossani totesin, että voin kuvitella, kun olen itsekin ministerin penkillä istunut, että voi tulla kiusallisia kysy-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

myksiä, joihin ei ole aina helppo vastata. Jään nyt mielenkiinnolla sitten odottamaan, josko ministeri Rehn sitten omalta kohdaltaan valaisisi tätä asiaa, jos ministeri Lindström on päättänyt olla avautumatta tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rehn, 2 minuuttia, jos saan pyytää tähän puhujakorokkeelle.

20.40 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille keskustelusta ja kysymyksistä.

Edustaja Kiljunen, samoin kuin edustaja Gustafsson, ovat molemmat sen verran kokeneita parlamentaarikkoja, että hyvin tietävät, että tässä salissa, Suomen eduskunnassa, on tapana, että esittelevä ja vastuullinen ministeri esittelee hallituksen yhteisen kannan. En ole yleensä enkä tänäänkään yllytyshullu enkä lähde sen syvemmälle tähän keskusteluun. Toitean vain sen, että tämä on hallituksen yhteinen esitys, valtioneuvoston yhteinen esitys, ja ministeri Lindström on esitellyt hallituksen yhteisen kannan ja vastannut hallituksen puolesta kysymyksiin. Tuen ministeri Lindströmiä tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Lindström, 2 minuuttia enintään, olkaa hyvä.

20.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehn kertoi sen, minkä itse kerroin aivan äsken, aivan saman asian. Sitä on tietysti ihan turha toistaa, mutta toistetaan nyt vielä kerran. Tämä on yhteinen esitys. Hallituksen neuvotteluissa tähän on päädytty ja sen takana seistään. Täällä nyt sitten penätään jotain yksityiskohtia jostain hämyisestä huoneesta, missä ollaan sitten salamyhkäisesti jotain tehty. Ei siellä mitään salamyhkäisesti tehty. Siellä on täysin avoimesti keskusteltu ja väännetty asioista. Sitten ollaan saatu yhteinen näkemys, jonka nimi on hallitusohjelma, ja sen mukana tulevat sitten hallituksen esitykset, ja niitä sitten tässä viedään eteenpäin. Tämä on yksi esitys, jota tässä yhdessä ollaan tänne tuotu ja yhdessä tuetaan.

20.42 Antti Lindtman sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten aikaisemmin jo totesin, niin en todella kadehdi esittelevän ministerin tehtävää. Kun tässä kaksi kysymystä, jotka ovat aivan relevantteja, yritin kysyä, niin emme oikein niihin saaneet vastausta, ja näyttää siltä, että nyt on siihen tyytyminen. Haluan vain kuitenkin todeta, että on täysin aiheellista kysyä aivan kuten muutama viikko sitten tässä salissa kysyttiin, minkä takia hallitus on valmistellut Yleä koskevia muutoksia ilman parlamentaarista valmistelua. Silloin ministeri vastasi, ja sen pohjalta päädyttiin aikaistamaan sitä Yle-työryhmää, jonka tehtävä on nyt parlamentaarisesti käsitellä niitä asioita. Aivan vastaava tilanne — kysyin nyt ministeriltä, minkä takia tätä kohtaa tästä lakiesityksestä, jossa kaikki muut asiakohdat ja muutokset on valmisteltu parlamentaarisesti, ei ole valmisteltu parlamentaarisesti. Siihen en vastausta saanut.

Sitten toinen kysymys, joka on aivan relevantti ja johon ei riitä vastaukseksi se, että nyt tämä on kolmen puolueen yhteinen esitys ja sen takana seistään, on se — ja se on vakava kysymys — siirrytäänkö sellaiseen kulttuuriin, että hallitusneuvotteluissa puoluelakia voidaan aina muuttaa niiden puolueiden tahdon mukaisesti, jotka silloin hallituksessa sattuvat olemaan. Siitä aukeaa muuten aika monta polkua ja aika monta vakavaa kysymystä, (Juk-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

ka Gustafsson: Kyllä, juuri näin!) ja sen takia tämä on aidosti vakava kysymys. Siis tässä ei ole nyt kysymys ainoastaan siitä, mitä keskustelua perussuomalaisten ympärillä nyt viime aikoina on käyty liittyen siihen, onko politiikka, jota vaaleissa luvattiin kansalle, ollut alkuunkaan sitä, mitä hallituksessa on toteutettu, vaan tässä on myös aivan vakavia kysymyksiä.

Mutta nyt olemme tulleet tilanteeseen, että emme saaneet vastauksia näihin kahteen vakavaan kysymykseen. Näyttää siltä, että joudumme tyytymään tähän, mutta uskon, että kaikki me täällä ja kaikki ne, jotka tätä lähetystä seuraavat tai tämän istunnon pöytäkirjaa lukevat, voivat tehdä kukin itse omat kirkkaat johtopäätökset siitä ja näistä esittelevän ministerin vastauksista, minkä takia tämmöinen lakiesitys on tehty. Uskon, että se vastaus on kaikille hyvin selvä, ja luulen, että me kaikki voimme sen johtopäätöksen tehdä paitsi tässä käsillä olevasta lakiesityksestä myös niistä vastauksista, joita olemme näihin kyselyihin saaneet. On aidosti vakava asia, jos tälle polulle lähdetään.

Tässä on aika monta muutakin ikään kuin tekijää, joissa hallitus on selvästi muuttanut linjaansa niistä, mitä puhuttiin ennen vaaleja, ja suhtautumista parlamentarismiin. Oli se nyt Yleä koskeva, jossa nyt on onneksi päästy paremmalle polulle; oli se sotea koskien, jossa kaikki totesivat, että sotea jatketaan parlamentaarisessa valmistelussa; oli se kyse siitä, että oppositiolla ei ole edustusta puhemiehistössä, päätyen sitten siihen, että puoluelakia voidaan muuttaa pelkästään hallitusohjelmassa hallituksessa tehtävin päätösin ja se tuodaan tänne muilta osin parlamentaarisesti sovittuna mutta tämä on vain hallitusohjelmassa tehty päätös. Uskon, että tästä keskustelusta kaikki voivat tehdä oman johtopäätöksensä.

Se, mihin tässä jäi vielä vastaamatta, on se vakava kysymys, että jos kerran on niin, että yksi puolue on tätä halunnut, niin onko todella sen taustalla pelko siitä tai epäily siitä, että ei voi luottaa omaan eduskuntaryhmään. Jos näin on, niin kun aidosti olemme nyt nähneet ehkä poliittisen historian suurimmat — voin sanoa tässä sanottuna — takinkäännökset nyt viimeisen puolen vuoden aikana siitä, mitä on ennen vaaleja puhuttu, siihen, minkälaista politiikkaa on toteutettu vaalien jälkeen, niin nyt tämä yksityiskohta, joka meillä täällä on käsitellyssä, pistää kyllä esittämään sen vakavan kysymyksen, tehtiinkö tämä osin tietoisesti. Muistaen, mitä vaalien alla puhuttiin, ja kun on nyt nähty, minkälainen keskustelu tästä on tullut paitsi kansalaisten keskuudessa myös hallituspuolueiden sisällä alkaen eri asioista, Kreikan tukemisesta päätyen pakkopalkanalennuksiin, niin herää kysymys, onko tässä ollut ainakin osin kyse tietoisesta, ja sekin on yhtä vakava kysymys kuin nämä kaksi edellä esitettyä kysymystä.

Arvoisa puhemies! Ehkä tämä keskustelu päättyy siihen, että jokainen voi vetää tästä keskustelusta omat johtopäätöksensä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle tarkastusvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2015 vp

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Sitten mennään jälleen keskusteluun, ja edelleen jatkuu käytäntö, että kamera-automaatiikasta johtuen kaikki puheet käytetään täällä korokkeella. Olen pahoillani käytännöstä, mutta näillä mennään. Ministeri Lindström, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.48 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu aiheuttaa haasteita Maahanmuuttovirastolle ensi asteen päätöksentekijänä ja myös viraston päätöksistä tehtyjä valituksia ratkaisevalle Helsingin hallinto-oikeudelle, myös asioita ylimpänä muutoksenhakuasteena käsittelevälle korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Korkein hallinto-oikeus on tehnyt valtioneuvostolle esityksen korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 6 §:n muuttamiseksi siten, että ulkomaalaislaissa tarkoitettua turvapaikkaa ja kansainvälistä suojelua koskevat valituslupahakemukset voitaisiin käsitellä ja ratkaista kahden jäsenen kokoonpanossa yksimielisellä päätöksellä. Esityksessä ehdotetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin lisättäväksi uusi säännös päätösvaltaisesta kokoonpanosta turvapaikkaa ja kansainvälistä suojelua koskevassa valituslupasiassa. Valituslupan korkein hallinto-oikeus on myöntänyt noin 9 prosentissa asioista, eli valtaosa asioista on käsitelty ja ratkaistu lopullisesti valituslupahakemuksen käsitelleessä kokoonpanossa. Tämän vuoksi juuri valituslupakokoonpanoon kuuluvien jäsenten määrällä on merkitystä turvapaikka-asioiden käsittelyaikaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Esityksen mukaan korkein hallinto-oikeus olisi päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi jäsentä, jollei ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä. Kaksijäsenisessä kokoonpanossa käsitelty asia olisi siirrettävä laajemman kokoonpanon ratkaistavaksi, jos jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä.

Esityksellä lisätään korkeimman hallinto-oikeuden toiminnan tehokkuutta näissä asioissa, mikä välillisesti vähentää valtiontaloudelle aiheutuvia kustannuksia ja lisää turvapaikkaa ja kansainvälistä suojelua hakevien oikeusturvaa nopeuttamalla asioiden käsittelyä. Samalla tuetaan korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia antaa jatkossakin riittävän joutuisaa oikeusturvaa muissakin sen käsiteltäväksi tulevilla asioilla ja asiaryhmissä. Esityksellä ei vaaranneta oikeusturvaa turvapaikkaa ja kansainvälistä suojelua koskevilla asioilla siitäkään syystä, että korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi jatkossakin mahdollisuus käsitellä valituslupahakemus kahta jäsentä laajemmassa kokoonpanossa.

Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2016.

20.51 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsillä oleva muutosesitys on pieni mutta kontekstistaan johtuen ei kuitenkaan täysin merkityksetön. Tämä uudistus on nimittäin osa laajempaa johdonmukaista turvapaikkapäätösprosessin keventämistä.

Prosessi voi olla hyvä asia siinä mielessä, että turvapaikkapäätöksen nopeuttaminen on sekä turvapaikkahakemuksia käsittelevän valtion että turvapaikanhakijan etu. Toisaalta se herättää myös riskin siitä, missä määrin oikeusturva tosiasiallisesti toteutuu. Tätä oikeus-

turvan toteutumisen kysymyksen tähdellisyyttä lisää muutama muukin seikka meidän turvapaikkapäätösprosessissamme. Meillä päätökset aika monen turvapaikanhakijan kohdalla siitä, saavatko he jäädä vaiko eivät, tehdään maatietopalvelun tietojen perusteella, joka siis on Migrin alaisuudessa toimiva tietopankki. Myös hallinto-oikeudet, jotka siis käsittelevät Migristä tehtyjä valituksia, nojaavat päätöksensä tähän samaan sen tahon keräämään tietopankkiin, johon kohdistuvaa valitusta he käsittelevät. Missään muualla suomalaisessa oikeusjärjestelmässä julkisoikeudessa ei minun käsittääkseni ole vastaavaa systeemiä. Toinen oikeusturvaa heikentävä tekijä on, että meillä ei ole käytännössä minkäänlaista seurantaa sille, mitä tapahtuu niille ihmisille, jotka käännytetään Suomesta. Me emme siis tiedä, olemmeko me arvanneet oikein vai väärin, olivatko ne turvapaikkahakemukset perusteettomia, jotka me olemme sellaisina tuominneet. Me emme tiedä, mitä näille ihmisille tapahtuu. Voi olla, että meidän järjestelmässämme on johdonmukaisia, systemaattisia virheitä, että me tuomitsemme, teemme näitä päätöksiä vuodesta toiseen väärin ilman, että meillä on mitään keinoa huomata virhettämme.

Kun tähän lisätään tietyt yhteiskunnalliset tendenssit — tällä tarkoitan niitä taloudellisia ja poliittisia paineita, jotka kohdistuvat turvapaikanhakijoihin ja ylipäätään meidän oikeuslaitokseemme — niin minun mielestäni huoli on vähintäänkin aiheellinen. Tämä näkyy muun muassa siinä, että selvästi nämä paineet ovat olleet taustalla viimeaikaisissa päätöksissä, joissa niin sanottujen turvallisten alueiden tai maiden turvallisuusluokitusten suhteen ollaan tehty muutoksia ensisijaisesti suhteessa sellaisiin maihin, joista meille tällä hetkellä tulee paljon turvapaikanhakijoita, ilman että silmin nähden kansainvälisen uutisoinnin valossa näissä lähtömaissa olisi tapahtunut merkittävää turvallisuustilanteen parantumista. Samaan aikaan meillä käydään keskustelua laajemmin siitä, olisiko tarpeen siirtyä yhden säännön tasa-arvoisesta yhteiskunnasta kaksien sääntöjen yhteiskuntaan, siis sellaiseen, joka olisi kantasuomalaisille, ehkä joillekin maahanmuuttajille, täysi hyvinvointi- ja oikeusvaltio ja sitten tietyille maahanmuuttajaryhmille ikään kuin hyvinvointi- ja oikeusvaltion light-versio, jossa samoista työelämän oikeuksista, sosiaaliturvasta, ehkä myös oikeusturvasta, annettaisiin se B-luokan versio.

Minä en pysty arvioimaan, niin kuin todennäköisesti ei juuri kukaan tässä salissa, onko tämä huoli nimenomaan tämän nimenomaisen esityksen osalta aiheellinen ja oikeutettu vaiko ei, mutta minä toivon, että valmistelussa ja käsittelyssä valiokunnassa tähän suhtaudutaan sillä vakavuudella, joka aiheeseen liittyy.

20.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä kommentti edustaja Kontulalle: Niihin maihin, mitä nyt on luokiteltu uudestaan, kulkee reittilentoja, ja niissä käydään lomilla. Porukkaa palaa sinne vapaaehtoisesti Suomesta lukuisia henkilöitä jatkuvasti, eli se turvallisuustilanteen päivittäminen on varmasti täysin perusteltua ja aiheellista.

Itse tähän asiaan. Olen tyytyväinen suuntaan, johon hallitus tätä vie, mutta kysyn kuitenkin: Onko vauhti riittävä? Ja onko se tarpeeksi suuri muutos siinä tilanteessa, mihin ollaan jouduttu?

Tämä yksimielisyyden vaatiminen kahdelta tuomarilta johtaa käytännössä siihen, että tämä muutos on tekninen. Eli mitkä se kolmas tuomari siinä muuttaa, jos päätös tehdään enemmistöllä, jos kahden täytyy olla kuitenkin yksimielisiä? Ei tässä ole kysymys varsinaisesta muutoksesta edes. Tietenkin tässä pikkuisen puretaan normeja, säästetään byrokratiaa, mutta sitäkin voisi miettiä, tarvitaanko kahtakaan tuomaria aina kaikissa tapauksissa ja onko tarpeen kolmiportainen viranomaiskäsittely etenkin selvissä tapauksissa,

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

joissa turvapaikkajärjestelmää selvästi hyväksi käytetään pelkän laittoman maahantulon mahdollistamiseksi. Herää kysymys: onko meillä varaa tällaiseen, kun tiedetään, että meidän oikeusjärjestelmä on jo valmiiksi kovassa kuormassa? Lähivuosina meillä voi olla kymmeniätuhansia kielteisiä turvapaikkapäätöksiä, jotka ovat oikeusasteissa käsittelyssä. Tullaan sen kysymyksen eteen, kestäkö meidän järjestelmä sen. Valtio kuitenkin aina on ensisijaisesti omien kansalaistensa edunvalvontakoneisto. Meidän täytyy laittaa suomalaiset etusijalle.

20.58 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Toteaisin vain edelliselle puhujalle hänen iloitsemastaan mukavasta reittilentokohteesta Irakista, että ulkoministeriön matkustustiedote toteaa: "Irak: Taisteluja ja väkivaltaisuuksia monin paikoin. Vältä tarpeetonta matkustamista Pohjois-Irakiin ja kaikkea matkustamista muualle maahan. Suomella ei ole toimivaa suurlähetystä eikä lähetettyä henkilöstöä Irakissa." Ei minulla muuta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle perinnönjaon oikaisua ja omaisuuden palautusvelvollisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 72/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Ministeri Lindström, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.59 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi isyyslaki tulee voimaan 1.1.2016. Kun isyyslaki hyväksyttiin eduskunnassa joulukuussa 2014, samassa yhteydessä annettiin kaksi lausumaa. Ensimmäisessä lausumassaan eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan esityksen perinnönjaon peräyttämistä ja palautusvastuuta koskevaksi täydentäväksi sääntelyksi niin sannotujen vanhojen au-lasten perintöoikeuden turvaamiseksi. Toisessa lausumassaan eduskunta edellytti, että hallitus arvioi perintö- ja testamenttisaannon vanhentumista ja perinnönjaon peräyttämistä yleisesti.

Olen iloinen voidessani kertoa, että nämä eduskunnan hallitukselle antamat tehtävät on nyt täytetty. Nyt pöydällä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan perinnönjaon oikaisua ja omaisuuden palautusvastuuta koskevaa sääntelyä, joka kattaa kaikki perinnönjaon peräyttämistilanteet eikä kohdistu vain uuden isyyslain myötä perintöoikeuden saaneisiin.

Oikeusministeriön asettamassa työryhmässä arvioitiin myös perintö- ja testamenttisaannon vanhentumista eikä sen muuttamista katsottu tarpeelliseksi. Asiasta järjestettiin lausuntokierros, ja lausunnonantajat olivat asiasta samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys koostuu omaisuuden palautusvelvollisuuden sisältöä ja oikaisujaossa noudatettavaa menettelyä koskevista säännöksistä. Lähtökohtana on, että aiemmin toimitetussa jaossa omaisuutta saaneet palauttavat omaisuuden perinnönjaon oikaisua varten. Palautusvelvollinen voi tietyissä tilanteissa omaisuuden palauttamisen sijaan maksaa kuolinpesälle rahamäärän, joka vastaa omaisuuden arvoa. Palautusvelvollisuutta voidaan myös sovitella. Ellei palautusvelvollisuudesta päästä sopimukseen, oikaisua vaativa voi tarvittaessa hakea tuomioistuimelta pesänselvittäjän määräämistä.

Ehdotetut menettelytavat perustuvat nykyisinkin käytössä oleviin menettelyihin. Esi-tykseen sisältyvien lakien ehdotetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti uuden isyyslain kanssa eli 1.1.2016.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle kuluttajariitojen vaihtoehtoista ratkaisemista koskeva- si lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 74/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Ministeri Lindström, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.02 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehdotetuilla laeilla pannaan täytäntöön direktiivi kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidan ratkaisusta ja mahdollistetaan kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta annetun asetuksen soveltaminen käytännössä. Ehdotukset eivät aiheuta käytännössä suuria muutoksia. Suomessa on jo kattava vaihtoehtoisten kuluttajariitoja käsittelevien riidanratkaisuelinten verkosto, eikä meillä ole tarpeen perustaa uusia elimiä. Julkisia riidanratkaisuelimiä koskeva lainsäädäntö vastaa jo pääosin direktiivin vaatimuksia. Menettelyjä ja tiedottamista koskeviin säännöksiin on kuitenkin tehtävä joitakin muutoksia.

Merkittävimpiä muutoksia ovat erilaisia määräaikoja koskevat säännökset, erityisesti vaatimus ratkaisusuosituksen antamisesta 90 päivän määräajassa. Kuluttajariitojen käsitte-lyä julkisella puolella pyritään tehostamaan säännöksellä, jonka mukaan kuluttajariitalau-takunta voi jättää asian käsittelemättä, jos kuluttaja ei ole ensin ollut yhteydessä kuluttaja-neuvontaan. Tällä pyritään ohjaamaan kuluttajaneuvontaan ne asiat, jotka on tarkoituksen-mukaista käsitellä lautakuntaa kevyemmässä ja joustavammassa menettelyssä. Asiat sel-viävät vapaamuotoisessa kuluttajaneuvonnassa huomattavasti nopeammin kuin lautakun-nassa, jossa on noudatettava lakiin kirjattuja menettelytapoja. Uusi säännös ei kuitenkaan estä asian saattamista lautakunnan käsiteltäväksi. Jos asia ei selviä kuluttajaneuvonnassa tai se on luonteeltaan sellainen, että ei ole tarkoituksenmukaista ohjata sitä kuluttajaneu-vontaan, lautakunnan tulee käsitellä asia.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Suomessa ei ole voimassa yksityistä riidanratkaisuelimiä koskevaa lainsäädäntöä. Ehdotetussa uudessa laissa määritellään ne direktiivin mukaiset vaatimukset, jotka yksityisen riidanratkaisuelimen ja siellä sovellettavan riidanratkaisumenettelyn tulee täyttää, että se voitaisiin ilmoittaa komission pitämään luetteloon. Ehdotetuilla säännöksillä varmistetaan muun muassa se, että elin on puolueeton ja riippumaton, vaikka se olisikin elinkeinonharjoittajia edustavan järjestön ylläpitämä.

Koska Suomessa jo toimii kattava tuomioistuimen ulkopuolinen kuluttajariitojen ratkaisujärjestelmä, ehdotetut lait eivät merkittävästi vaikuta kuluttajien asemaan valtion sisäisissä kuluttajariidoissa. Sen sijaan rajat ylittävää kauppaa käyvien ja netissä kulutushyödykkeitä ostavien kuluttajien asemaa direktiivi ja asetus parantavat. Koska kaikissa jäsenmaissa pitää jatkossa olla kattavasti vaihtoehtoisia riidanratkaisuelimiä, kuluttaja, joka ostaa hyödykkeitä toisesta EU-maasta, voi saattaa elinkeinonharjoittajan kanssa syntyneet erimielisyydet tämän kotivaltion toimivaltaisen riidanratkaisuelimen ratkaistavaksi. Asetus taas mahdollistaa sen, että kuluttaja voi saada verkkokauppaan liittyvän asiansa toisen jäsenvaltion riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi omalla kielellään komission ylläpitämän ODR-foorumin kautta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä puunkorjuuta aarniometsissä harjoittavien yritysten viranomaisille suorittamien maksujen julkistamista koskevaksi laiksi

Hallituksen esitys HE 89/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 91/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain 14 §:n muuttamisesta sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Ministeri Rehn, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.06 Elinkeinoministeri Olli Rehn (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyellä kaavalla. Nyt käsiteltävä hallituksen esitys sisältää kaksi erillistä asiaa:

Ensinnäkin tässä esityksessä esitetään sitä, että kansallisen maaseudun kehittämisen yhteensovitus, saariston kehittäminen, kansalliset maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeet sekä maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä ja saaristoasiain neuvottelukunta siirretään työ- ja elinkeinoministeriöstä maa- ja metsätalousministeriöön. Lisäksi tässä siirretään myös kaksi maaseudun kehittämisestä vastaavaa ja yksi saariston kehittämisestä vastaava henkilö ja näiden virat. Tämä esitys sisältää tätä siirtoa varten tehtävät muutokset sekä maa- ja metsätalousministeriön että työ- ja elinkeinoministeriön rahoitustukilakeihin. Tämän motiivi on se, että kansallisen maaseutupolitiikan yhteensovittaminen ja maa- ja metsätalousministeriön toimialalle kuuluvan maaseudun kehittämisen toteuttaminen samassa ministeriössä helpottaa riittävien voimavarojen varmistamista tilanteessa, jossa ministeriössä käytettävissä olevat henkilöstö- ja muut resurssit pienenevät.

Toisena kokonaisuutena on uuden alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen tarkoitetun määrärahan käyttöä koskevat säännökset. Määräraha olisi 10 miljoonaa euroa per vuosi, ja tällä toteutetaan osaltaan hallituksen kärkihankkeen "Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla" tavoitteita. Varoja on tarkoitus käyttää aluelähtöiseen ennakoidun rakennemuutoksen toimintaan sekä valtion ja kaupunkien välisiin kasvusopimuksiin ja kasvukäytäviin.

Ennakoidun rakennemuutoksen hankkeilla on tarkoitus vauhdittaa alueella nopeita ja kokeiluluontoisia uusia toimenpiteitä sekä vahvistaa niiden kykyä sopeutua elinkeinorakenteen muutokseen ja selvitä siitä. Rahoituksen näille ennakoidun rakennemuutoksen hankkeille myöntävät maakuntien liitot. Vastaavasti kasvusopimusten ja kasvukäytävien toteuttamiseen varat kohdentaa työ- ja elinkeinoministeriö. Sopimusten toteuttamiseen myönnettyt varat osoitetaan maakuntien liitoille, jotka tekisivät lopulliset rahoituspäätökset hankkeille. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finpro Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

Hallituksen esitys HE 87/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Ministeri Rehn, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.09 Elinkeinoministeri Olli Rehn (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Finpro Oy -nimisestä osakeyhtiöstä. Tässä ehdotetussa laissa on säännökset yhtiön tarkoituksesta ja tehtävistä sekä toimintaperiaatteista, omistajaohjauksesta, rahoituksesta ja tiedonantovelvollisuudesta. Finpron yhtiöittäminen on hyväksytty syyskuun puolivälissä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, minkä lisäksi valtioneuvoston yleisistunto päätti valtuuttaa kuukausi sitten työ- ja elinkeinoministeriön perustamaan Finpro Oy -nimisen osakeyhtiön.

Tämän Finpro ry:n yhtiöittämisen keskeisenä tavoitteena on ollut valtion omistajaohjauksen vahvistaminen Finprossa, josta on uudistamisen ja kehittämistyön myötä tullut lähes täysin valtion rahoittama organisaatio. Finpro ry:n toiminnot, varat, velat ja vastuut tul-taisiin siirtämään Finpro Oy:lle, mutta itse yhtiöittäminen ei tapahdu lailla vaan yksityis-oikeudellisena oikeustoimena Finpro ry:n ja Finpro Oy:n välillä. Tämän esityksen mukaan Finpro Oy on Suomen valtion täysin omistama, voittoa tavoittelematon ja julkisia palveluita tarjoava osakeyhtiö, joka jatkaa siis ry:n toimintaa. Finpro Oy:n omistajaohjauksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän Finpro Oy:n toiminnan tarkoituksena on suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn, kansainvälistymisen ja viennin edistäminen, yritysten kansainväliseen kauppaan ja talou-teen liittyvän osaamisen kehittäminen, ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten edistäminen Suomeen sekä ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen, ke-hittäminen ja tutkiminen. Esityksen tavoitteena on osana laajempaa Finpron toiminnan uu-distamista ja kehittämistä yhtenäistää tämä Finpro Osakeyhtiön lainsäädännöllinen asema muiden vastaavien TEM-konserniin elikkä työ- ja elinkeinoministeriön ohjaukseen kuulu-vien organisaatioiden kanssa ja vahvistaa yhtiön asemaa voittoa tavoittelemattomana jul-kisia palveluita tarjoavana yhtiönä.

Tämä liittyy myös Team Finlandin toiminnan kehittämiseen vientiponnistelujen tuke-miseksi, joita opposition taholta on aivan oikein peräänkuulutettu. Team Finlandin koti-maan palvelumalli on uudistettu elokuussa. Uuden mallin ajatus, asiakaslähtöisyys, on yk-sinkertainen: pk-yritys saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdeltä luukulta, liittyvätpä ne sitten rahoitukseen, kansainvälistymiseen tai viennin edistämiseen. Myös Team Finlandin ulkomaanverkostoresursseja lisätään osana kärkihankkeita, ja Team Finlandin kasvuohjel-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

miin tulee lisärahoitusta yhteensä 25 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan etenkin biotalouden, cleantechin, terveysteknologian ja digitalisaation viennin edistämiseen.

21.12 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Suomen vienti on saatava nousuun, siitä olemme tässä salissa yhtä mieltä. Mutta miten Suomi on joutunut vaikeuksiin? Tämä nyt käsiteltävä hallituksen esitys kertoo yhden surullisen syyn.

Elinkeinoelämän oma organisaatio Finpro ry oli aikanaan muun muassa Maailmanpankin kehuma esikuva kaikkien maiden viennin edistämiseksi. Kansainvälistymiskonsultit auttoivat ennen kaikkea pieniä ja keskisuuria yrityksiä 60 vientikeskuksessa — 1 700 toimeksiantoa joka vuosi. Vaikka organisaatio oli yksityinen, se sai valtion tukea, joten kaateelliset kilpailijayritykset kantelivat EU:lle. Kateus vie kalat ja ankeriaat vesistä, mutta nyt nämä yritykset tekivät suuren tuhon. Silloinen ministeri Vapaavuori ei jäänyt edes odottamaan vastausta Brysselistä vaan painoi heti paniikinappulaa. Ydintoiminto, kaupallinen konsultointi, yksityistettiin, se myytiin Soprano Oyj:lle, ja kaupan junailivat Finpron hallituksen puheenjohtaja, vuorineuvos Harri Kerminen ja Soprano Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Anne Berner. Porvarihallituksessa on siis ensi käden tietoa siitä, miten Suomelle elintärkeä kansainvälisyysosaaminen ajetaan alas juuri silloin, kun sitä tarvittaisiin kipeimmin.

Soprano Oyj teki tuhotyön ennätysajassa. Yksityistäminen tapahtui viime vuonna, ja nyt Finproa ei käytännössä ole. Toistakymmentä vientikeskusta suljettiin, yli sata ammattilaisista irtisanottiin — heistä, jotka eivät olleet ehtineet vielä paeta palavista raunioista jo aikaisemmin. Tämän vuoden ensimmäisen kahdeksan kuukauden aikana konsultointihakemuksia on tullut 150, siis kymmenesosa aikaisemmasta tahdista. Kaikkein karmeinta on, että matkailun edistämiskeskus, Mek, sulautettiin tähän konkurssipesään, ja nyt matkailuakaan ei käytännössä edistä kukaan. Tämä oli siis ministeri Bernerin työnäyte ministeriksi: suuren yrityksen johtaja johti pienet yritykset umpikujaan. Kiinnitin tosin huomiota siihen, että ministeri Rehn näki tämän alasajon uudistamisena ja kehittämisenä. Tämä uusi kieli on tietysti tuttua hallituksen muistakin esityksistä. Luoja varjele meitä enemmän uudistamiselta ja kehittämiseltä.

Ja tässä sitä nyt ollaan, saappaat täynnä suovettä. Nyt tämä esitys Finpro Oy:stä yrittää korjata sen, minkä Kerminen ja Berner rikkoivat, mutta samalla käy ikävä kyllä ilmi, että siitä ei saa kalua. Esityksen perusteluista paistaa neuvottomuus ja suoranainen epäusko siihen, että Finpro löytäisi yhtäkkiä uskottavan roolin siinä kaupallisessa työssä, joka on nyt jätetty yksinomaan Suomen edustustoille maailmalla. Selkeimmin tämä käy ilmi työpaikkailmoituksesta, jossa ulkoministeriö hakee palvelukseensa kuutta kansainvälisen liiketoiminnan asiantuntijaa, siis omaan verkostoonsa. Miksi heitä ei palkata nyt tähän uljaaseen uuteen Finprohon? Luultavasti siksi, että ammattilaiset tuolla kentällä eivät jää odottelemaan, minkälainen himmeli Finprosta rakentuu. Työtä on koko ajan, työllä on kiire, työtä on paljon. Finpron luhistumisen jälkeen suma on purkamatta.

Pahin ja ikävä kyllä todennäköisin vaihtoehto on, että Finpro Oy:stä tulee pelkkä kulis, jos se saadaan jonakin päivänä käyntiin. Liian vähillä resursseilla, liian vähäisellä kokemuksella, liian vähillä kontakteilla muka autetaan yrityksiä, ja asiakkaiksi jäävät ne, jotka eivät saa aitoa apua ja hyötyä muualta. Olisikin parasta, että Finprolle tehtäisiin reilu saattohoito ja vahvistettaisiin edustustojen kaupallisia osastoja, kuten siis tässä työpaikkailmoituksessa tehdäänkin. Virkamiesten ja konsulttien kallis aika ja energia kannattaisi

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

suunnata suoraan keskisuuriin vientiyrityksiin, jotka ovat Suomen talouden tulevaisuuden toivo ja kasvun moottori.

Olen suuresti ilahtunut siitä, että yli sata keskisuurta yritystä on perustanut yhteisen Kasvuryhmän sparraamaan toisiaan teemalla "yrittäjyys takaisin yrittäjyyteen". Tällä asenteella Suomi pelastuu valtiosta huolimatta, valtion estämättä.

Kun pieni yritys haluaa kansainvälistyä, sitä ei saa jättää oman onnensa nojaan. Yritysten välistä yhteistyötä täytyy määrätietoisesti rakentaa, koota strategisille osaamisaloille yritysten ryppäitä, klustereita, ja niille yhteinen markkinointi, sopimusoikeuden, kaupan teon osaamisen rakenne. Aikaa ei ole hukattavaksi. Nyt tarvitaan rautaista ammattitaitoa, määrätietoista myyntityötä, kansainvälistä kassavirtaa, menestystä ja työtä Suomelle.

Finpro Oy ei tähän haasteeseen pysty vastaamaan. Traagistahan tietysti on, että meillä oli vielä viime vuoteen saakka toimiva organisaatio mutta ei ole enää, kiitos muiden muassa Anne Bernerin. Meillä on syytä toivoa, suorastaan rukoilla, että hänen seuraavat yksityistämisen eivätkä epäonnistu yhtä kohtalokkaasti.

21.18 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Edellinen puhuja nosti tiettyjä huolenaiheita esille, ja jäin myös pohtimaan sitä, mitkä ovat tässä ne hyvät puolet ja mitkä ovat huonot puolet. Voi sanoa tietenkin sen, että osakeyhtiö on selkeä juridinen muoto ja siltä osin varmasti kohtuullisesti omistajaohjauksen hallittavissa, mutta sitten tietenkin herää kysymys, millä tavalla se yhteistyö sitten sujuu siellä käytännön rajapinnoissa, joissa ollaan osakeyhtiö ja sitten valtion virkamiesorganisaatio.

Se, mikä tässä myös jäi pohdituttamaan, on se, että nykyinen yhdistysmuotoinen toiminta on kuitenkin yli 400 muuta toimijaa kerännyt mukaansa ja sitä kautta luonut omanlaisensa ekosysteemin, jossa asianosaiset ovat eräällä tavalla mukana sen toiminnan ohjaamisessa. Ja kun osakeyhtiön osalta se tulee olemaan sataprosenttisesti valtion omistajaohjauksen ja omistuksen alla, niin herää pohdinta, millä tavalla aiotaan pitää nämä aikaisemmin aktiivisesti yhdistyksen toiminnassa olleet tahot mukana. — Kiitos.

21.20 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista, joissa käsiteltiin Finpron historiaa ja tulevia näköaloja.

Edustaja Harakka maalaili Finpron nykytilaa ja historiaa aika synkin sävyin. SDP:hän oli hallituksessa silloin, kun näitä ratkaisuja tehtiin, niin että teillä on varmasti ensi käden tietoa näistä menneistä tapahtumista. Oma arvioni Finpron työn saldosta on kuitenkin tasapainoisempi. Lyhyen ministerikokemukseni nojalla voin todeta, että ulkomaanverkosto toimii sangen hyvin ja siellä on totuttu toteuttamaan tätä viennin edistämistä ja yritysten kansainvälistymistä hyvässä yhteistyössä sekä suomalaisten yritysten että ulkoministeriön kanssa. Olimme muun muassa viime viikolla Emiraateissa edistämässä cleantechiä ja terveysteknologiaa ja presidentti Niinistön johdolla pari kolme viikkoa sitten Turkissa edistämässä pitkältä samoja aloja eli bioenergia- ja cleantech-alan yritysten vientiä ja kansainvälistymistä näillä kasvavilla, nousevilla markkinoilla. Tulemme myöskin suuntaamaan resursseja kasvaville markkinoille sekä tiettyihin Aasian maihin että Lähi-itään, kuten Yhdistyneeseen arabiemiirikuntiin, ja myös Yhdysvaltoihin.

Sen sijaan kotimaassa on ollut puutteita ja yritykset ovat esittäneet kritiikkiä sitä kohtaan, millä tavalla Finpro ja Team Finland toimivat kotimaassa, ja sen takia nimenomaan tämä Team Finlandin uudistus toteutettiin ja pyrittiin vastaamaan siihen kritiikkiin, jota yritysten taholta tuli vielä kesällä esiin. Käsitykseni mukaan tämä kotimaan uudistettu pal-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

velumalli on otettu aika hyvin vastaan, ja siinä on tietysti tärkeää huolehtia siitä, että yritykset saavat kaikki palvelut sujuvasti, sutjakkaasti ja yhdeltä luukulta ja että myöskin aikaisemmin hyvin toimineet verkostot kyetään pitämään tässä tärkeässä, arvokkaassa työssä mukana.

Tämän lisäksi haluan muistuttaa siitä, että meillä ei suinkaan ole matkailun vienninedistämistä lopetettu vaan sitä tehdään Team Finlandin alla Visit Finland -työnimikkeellä, ja se työ on yksi Team Finlandin tärkeitä painopisteitä. Tulemme kotimaan palvelumallin osalta myös edelleen kehittämään sitä, että sekä Team Finland että Yritys-Suomi toimivat paremmin keskinäisessä yhteistyössään kuin mikä tähän asti on ollut asianlaita. Siinä on tärkeää kyetä tarjoamaan pk-yrityksille parempaa palvelua viennin edistämisessä ja yritysten kansainvälistymisessä ja samalla tehdä tämä työ kustannustehokkaasti veronmaksajien varoja järkevästi hyödyntämällä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 90/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Ministeri Rehn, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.23 Elinkeinoministeri Olli Rehn (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä aika teknisluontoisessa hallituksen esityksessä ehdotetaan ely-keskusten myöntämien valtionavustusten maksamista ja tähän maksamiseen läheisesti liittyvien muiden tehtävien koostamista vuoden 2015 alussa toimintansa aloittaneeseen ely-keskusten ja te-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukseen. Tämä KEHA, kehittämis- ja hallintokeskus, on palvelukeskustyyppinen virasto, joka hoitaa näiden elyjen ja te-toimistojen talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät, monet tukipalvelut, samoin kuin TEMin hallinnonalan tukien ja avustusten maksamista koskevia tehtäviä ja maksamiseen liittyviä tehtäviä.

Tässä käsillä olevassa esityksessä kehittämis- ja hallintokeskukselle siirrettäisiin muiden ely-keskuksia ohjaavien ministeriöiden hallinnonalojen maksamista, ja tämä KEHA maksaisi vuoden 2016 alusta myös eräitä maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä ympäristöministeriön hallinnonalojen avustuksia ja korvauksia. Toisin sanoen kyse on toimintojen järjeistämisestä valtionhallinnossa ja tätä kautta veronmaksajien varojen paremmasta hyödyntämisestä.

Lisäksi tämä esitys sisältää teknisiä tarkistuksia ja siviilipalveluskeskuksen tehtävän siirron Kaakkois-Suomen ely-keskuksesta tämän kehittämis- ja hallintokeskuksen yhteyteen. Siviilipalveluskeskuksen siirtämisellä taataan Lapinjärvellä työtään jatkavan siviili-

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

palveluskeskuksen tukipalveluiden sujuva jatkuminen tilanteessa, jossa kaikkien ely-keskustenkin tukipalvelut saadaan tästä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

21.26 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten ministeri esitteli, tässä on jatkoa edellisen hallituksen aikana aloitetulle kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävien uudistamiselle, tai kun se on perustettu, niin tässä talous- ja henkilöstöhallinnon jälkeen siirretään näitä valtioneuvoston maksatuksia ja takaisinperintää tälle kehittämis- ja hallintokeskuskelle.

Kun sitä uudistusta tehtiin edellisellä kaudella kokonaisuutena näitten ely-keskusten muodostamisesta ja sitten jaettiin näitä tehtäviä, niin tämä kysymys ministerille on: miksi nyt tämä kohta, missä siviilipalvelusasiat ovat olleet Kaakkois-Suomessa, pitääkin siirtää valtakunnalliseksi, kun monet muut asiat on kuitenkin pystytty hoitamaan niin, että ne ovat alueellisesti jonkun ely-keskuksen hallinnassa eikä kaikkea hoideta kaikissa? Sen ymmärtäisin, ja se on tehokkaampaa huomattavasti. Huoli silloin, kun näitä ely-keskuksia perustettiin, oli myöskin siitä, tulevatko alueelliset erityispiirteet huomioiduiksi. Toivon, että tämä on huomioitu myöskin tässä kohtaa, jos siirretään kaikki maksatukset, ja toivon ja uskon, että ne ovat myös ainoastaan teknisiä maksatuksia, eivät niitä alueen erityispiirteisiin — vaikkapa erilaisiin työttömyys- tai työllisyystilanteisiin tai erilaisiin elinkeinorakenteisiin ja muihin — liittyviä asioita, joita sitten on kuitenkin helpompi arvioida paikallisesti siellä alueellisissa omissa elyissä ja te-keskuksissa.

Tähän asti — luen täältä lain perustelua ja muuta — pystyin olemaan aika lailla samalla kannalla, näitä muutamia kysymyksiä nousi esille, mutta sitten kun pääsin kohtaan, missä ei lukenut sanoja "monimuotoiset itsehallintoalueet" mutta se löytyy sieltä sisältä, epäilykseni heräsi. Se on minun kolmas kysymykseni ministerille: kun tässä hallituksen esityksessä lukee, että näitä tuottavuushyötyjä olisi myös mahdollisesti myöhemmin tällä hallituskaudella tehtävän aluehallinnon järjestämiskäytännön jälkeen, jossa kuntien, alueiden ja valtion hallintoja järjestellään uudelleen elikkä muodostetaan nämä monimuotoiset itsehallintoalueet, niin tuleeko tapahtumaan niin, että meillä kaikessa lainsäädännössä, joka nyt tämän syksyn loppupuolella tulee, tulevat jo ensimmäiset askeleet siihen, että meillä tämän hallituskauden aikana suurimman osan kunnista kaikki alueelliset toiminnot niputetaan yhteen ja tehdään tällainen maakuntahallinto-Suomi?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 106/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 106/2015 vp

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Hallituksen esitys HE 128/2015 vp
Toimenpidealoite TPA 11/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 15. asiasta.

Keskustelu

21.29 Tuula Haatainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nämä kaksi hallituksen esitystä tuovat jälleen meille käsittelyyn leikkauksia, jotka kohdistuvat tavallisiin ihmisiin. Sairausvakuutuslainsäädäntöön ja Kela-korvauksiin kohdistuvista säästöistä nimenomaan sairaisiin, vammaisiin ja vanhuksiin pahimmin varmaankin osuvat käsittelyssä olevat lääkekorvauksien ja matkakorvausten heikennykset. Hallitus säästää 150 miljoonaa lääkekorvauksissa ja aikaistaa myös aiempia päätöksiä siten, että säästöistä 50 miljoonaa tulee ensi vuodelle ja säästöt näin ollen ovat mittaluokaltaan 10 prosenttia Kelan korvauksista.

Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä vuotuinen alkuomavastuu lääkekorvauksista nousee 45 eurosta 60 euroon ja ylemmän erityiskorvausluokan lääkekohtaiset omavastuut myös nousevat. Näin ollen omavastuu voisi nousta lähes 200 euroa ja yli 100 euron nousu koskisi 750 ihmistä. Ehdotukset lisäisivät noin 170 700 henkilön lääkekuluja noin 50—100 euroa vuodessa.

Nämä ihmiset ovat niitä, jotka sairastavat paljon, ja heillä on myös usein useita pitkäaikaissairauksia. He ovat niitä meidän ikääntyneitä isiämme ja äitejämme. Paljon sairastavat ovat myös yleensä pienituloisia eläkkeensaajia, juuri niitä, joita kurittaa myös hallituksen esitys korottaa matkakustannusten omavastuuta yhdensuuntaisen matkan osalta nyt 16 eurosta 25 euroon. Ja kun mennään, niin pitää myös tulla sieltä lääkäristä pois, ja se on sitten 50 euroa kertalaakista. Nämä ihmiset ovat niitä, joita kuritetaan myös eläkkeensaajan asumistuen leikkauksella ja nyt negatiiviseksi muodostuneella indeksillä, joka siis pienentää kaikkia KEL-indeksiin sidottuja etuisuuksia.

Nämä hallituksen esitykset tulevat pala palalta. Tosin täytyy sanoa, että tässä esityksessä jollain tavalla oli kuvattu sitä, miten nämä kohdistuvat myös pienituloisiin ja paljon sairastaviin ihmisiin. Mutta kyllä nämä vaikutusarviot voisivat olla kattavampia ja niiden pitäisi olla kattavampia ja niiden pitäisi myös olla perusteellisempia.

Näissä esityksissä ei ole vielä kaikki:

Hallitus aikoo myös nostaa palvelumaksuja, mikä kohdistuu jälleen pitkäaikaissairaisiin, työkyvyttömiin ja niihin ihmisiin, joiden terveyttä ja hyvinvointia piti vahvistaa, kuten hallitusohjelmassakin todetaan. Leikkausten sijaan pitäisikin lääkehuollossa katsoa kääntää nimenomaan rationaaliseen lääkehuoltoon ja sen kehittämiseen. Lääkehoidon toimivuudessa ja esimerkiksi lääkehävikin vähentämisessä olisi paljon parantamisen varaa, ja siihen onkin erilaisilta asiantuntijatahoilta esityksiä tullut. Nyt pitäisi olla malttia käydä siihen käsiksi, jatkaa sitä työtä, mitä aiempien hallitusten toimesta on jo pitkään tehty, jotta voidaan lääkekuluja hillitä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Hallitus aikoo myös lakkauttaa Aura-kuntoutuksen ennen kuin se ehti edes astua voimaan. Tällä tavoitellaan 20,6 miljoonan euron säästöjä, joista valtion osuus on sitten 6 miljoonaa euroa. Tämä Aura-kuntoutushan on ainoa muoto, jolla voidaan vastata työssä käyvän väestön työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen. Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistusta pitäisikin tarkastella, nyt tulevaa uutta sote-uudistusta, ja sitä ennen ei pitäisi lähteä tekemään tällaisia harkitsemattomia leikkauksia kuntoutukseen.

Hallitus ottaa vielä takapakkia myös isien kannustamisessa hoitovapaille. Työn ja perheen yhteensovittamista heikennetään alentamalla 30 päivän ajalta maksettavaa korotettua vanhempainpäivärahaa ja rajaamalla vanhempainvapaakaudesta karttuvaa lomaoikeutta. Hallitus on esittänyt tasa-arvovaikutuksiltaan hyvin kyseenalaista työnantajalle tulevaa 2 500 euron äitiyspakettia, jonka kustannukset voivat nousta kymmeneen miljooniin euroihin vuosittain. Korotetun isyysrahan leikkaus on myös tasa-arvon kannalta ongelmallinen, ja se voi vähentää isien isyysrahan käyttöä ja sysätä vastuun entistä enemmän äideille. Esitys kohtelee pitkiä isyysvapaita pitävien miesten työnantajia epätasa-arvoisesti eikä kannusta lainkaan hoitovastuun tasaamiseen perheissä. Parempi vaihtoehto olisi esimerkiksi isyysvapaan pidentäminen tai äitiyspäivärahan 90 prosentin korvausasteen jatkaminen 56 päivästä noin kahdella viikolla kattamaan TESin yleisesti sovittu palkallisen vapaan, joka on 3 kuukautta. Tästä kustannusarvio olisi 13 miljoonaa euroa. — Kiitos.

21.35 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn tähän edustaja Haataisen huoleen tästä 150 miljoonan lääkekorvaussäästöistä. Eli mikäli hallituksen esitys 106:n esitykset toteutuvat esitetyn mukaisina, vaikutukset osuvat kaikista kipeimmin juuri pitkäaikaissairaisiin. Heistä suurimpana ryhmänä tämä koskettaa yli 300 000:ta diabeetikkoa. Mielestäni tämä on kohtuutonta, jos pohditaan esimerkiksi sitä, että diabeetikot, kuten monet muutkin pitkäaikaissairaat, joutuvat käyttämään lääkkeitä ja terveyspalveluita usein vuosikymmeniä ja koko loppuelämänsä.

Hallituksen esityksessä lääkkeiden omavastuuosuus nousee 45 eurosta 65 euroon ja näiden 100 prosentin korvauksella olevien lääkkeiden 3 euron omavastuu 5 euroon. Tämän esityksen toimet lisäävät siis 170 000 diabeetikon vuosittaisia lääkekustannuksia 50:stä 100 euroon. Tulisi muistaa, että monet pitkäaikaissairaat joutuvat käyttämään monia lääkkeitä yhtä aikaa.

Olin eilen Tampereella tapaamassa paikallisia diabeetikkoja ja olen itsekin vuosia läheltä seurannut yhden diabeetikon elämää. He toivoivat minun tuovan esille heidän ajatuksiinsa. Usein diabeetikot joutuvat insuliinin lisäksi käyttämään lääkkeitä ja resursseja sairaudesta johtuviin liitännäissairauksiin, kuten silmä-, munuais- ja hermosairauksiin. Lisäksi diabeetikot sairastavat usein autoimmuunisairaudesta johtuvia muita sairauksia, kuten keuhkia tai kilpirauhasen vajaatoimintaa. Siksi tämän lakiesityksen vaikutukset moninkertaistuvat varsinkin diabeetikoilla ja muilla pitkäaikaissairailla.

Tämän lisäksi, kuten edustaja Haatainenkin totesi, hallitus korottaa terveydenhuollon asiakasmaksuja 150 miljoonalla. Nämäkin tulevat näkymään terveyskeskuksen maksujen nostoina, jotka taas ovat osakseen kuormittamassa näitä palveluita paljon käyttäviä pitkäaikaissairaita.

Mielestäni meidän tulisi pohtia myös tämän esityksen perustuslaillisia vaikutuksia. Onko oikeudenmukaista nostaa näin merkittävästi pitkäaikaissairaiden taloudellista vastuuta lääkkeitään, joiden tulisi kuitenkin olla 100-prosenttisesti korvattavia heille, koska ne ovat elämää ylläpitäviä lääkkeitä?

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Lopuksi toivon erityisesti ministeri Mäntylän palauttavan mieleensä 9 kuukautta sitten jättämänsä kirjallisen kysymyksen argumentit, kun hän piti erittäin huolestuttavana lääkkeiden omavastuuosuuksien nostamista. Silloin tosin esitykset olivat tätä esitystä paljon maltillisemmat. Kysymyksessään Mäntylä totesi valitettavan oikein, että lääkekorvauksista leikkaaminen osuu eniten juuri kaikista heikompiosaisiin ja se saattaa lisätä toimeentulomenoja. Siksi mielestäni hallituksen tulisi luopua sairausvakuutuslain omavastuuosuuksien ja terveydenhuollon maksujen korottamisesta.

21.40 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos edelliselle puhujalle erittäin hyvästä ja konkreettisesta puheenvuorosta, jossa otettiin hyvin esille se, miten nämä lääkekorvausten leikkaukset vaikuttavat esimerkiksi diabeetikkojen kohdalla. Nämä ovat hyvin havainnollisia ja karuja esimerkkejä.

Arvoisa puhemies! Tuntuu todellakin siltä, että köyhillä ja sairailla ei Sipilän, Soinin ja Stubbin hallituksessa ole yhtään puolustajaa. Hallituksen suunnittelemat lääke- ja matkakorvausten leikkaukset ja omavastuun nostaminen kohdistuvat erityisesti pienituloisiin. Sairaudet ja lääkkeiden käyttö ovat sosioekonomisesti kasautuvia, ja paljon lääkkeitä tarvitsevia on aivan erityisesti ikääntyneissä kansalaisissa. Tämä kasvattaa terveyseroja ja lisää toimeentulotuen kustannuksia.

Hallitus esittää kodin ja terveydenhuollon hoitoyksikön välisiin siirtymiin käytettävien matkakorvausten leikkausta 11 miljoonalla eurolla. Potilaan matkakustannusten omavastuuta nostetaan 16 eurosta 25 euroon. Edestakainen matka maksaa jatkossa potilaalle jo 50 euroa. Kun tähän lisätään poliklinikkamaksu, voi hoitokäynti maksaa potilaalle yli 80 euroa. Vuonna 2014 korvatuista matkoista noin 60 prosenttia oli kustannuksiltaan enintään 25 euroa. Muutoksen jälkeen suuri osa matkoista tulee jäämään alle omavastuurajan. Väestön ikääntyminen ja lisääntyvä kotona asuminen laitoshoidon sijaan kasvattavat liikkumispalvelujen tarvetta. Siksi hallitukselta on erittäin lyhytnäköistä ja epäjohdonmukaista politiikkaa leikata sairaanhoidon ja kuntoutuksen matkakorvauksista.

Sen sijaan, että hallitus leikkaa juuri lääke- ja matkakorvauksia, hallituksen kannattaisi selvittää sosiaali- ja terveystaksien yhteistä kulukattoa. Talousarviossa lääke- ja matkakorvauksiin esitetään leikkauksia samalla, kun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut nousevat. Jo tälläkin hetkellä pienituloiset tinkivät välttämättömistä lääkkeistä ja tarpeenmukaisesta hoidosta. Tämä voi edelleen kasvattaa sosioekonomisia terveyseroja, jotka ovat jo nyt Suomessa huomattavia OECD:n tutkimusten mukaan. Kaikkein vähävaraisimpien ongelmien kärjistymistä tulisi ehkäistä laatimalla tuloihin sidottu yhteinen vuotuisen maksukatto lääke- ja matkakustannuksille sekä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuille. Kustannukset voitaisiin tällöin laskea yhteen kalenterivuositain, ja kun maksukatto olisi saavutettu, palvelut olisivat maksuttomia tai niistä perittäisiin vain pieni omavastuu. Näin saataisiin torjuttua liian suuren maksutaakan kohdistuminen kaikkein köyhimpiin kansalaisiin.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, kaikkein köyhimmillä kansalaisilla ei ole Sipilän ja Soinin ja Stubbin hallituksessa yhtäkään puolustajaa. Se näkyy siinä, että ensi vuoden budjetti on sosiaalisesti täysin kestämaton. Hallitus leikkaa aivan erityisesti köyhimmiltä, laittaa heikko-osaiset kantamaan ylisuurta sopeutustoimien taakkaa. Tämä on väärin. Tämä ei ole millään tavalla oikein, ja tätä ei voi hyväksyä. Suomalaisen hyvinvointivaltion idea on kuitenkin siinä, että kaikista pidetään huoli, ja nimenomaan siinä, että turvataan tasa-arvo. Kaikilla on oltava mahdollisuus rakentaa itselleen hyvä elämä riippumatta siitä, missä päin

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Suomea asuu tai onko kotoisin varakkaasta vai vähemmän varakkaasta perheestä. Osa meistä tarvitsee enemmän tukea, ja julkisen vallan on tuettava kansalaisia tarpeen mukaan. Se on oikeudenmukaista, kestävää ja myös järkevää.

Lopuksi: Toivoisin, että hallitus skarppaisi jatkossa ja tekisi esityksistään vaikutusarvioinnit. Näistä kaikista esityksistä näkee, että niiden yhteisvaikutuksia eri väestöryhmiin ei ole millään tavalla arvioitu. Eli kuten todettiin jo tuossa toissa viikolla, kun keskusteltiin eläkkeensaajien asemasta, hallituksen eri esitykset kohdistuvat todella epäoikeudenmukaisella tavalla yksin ja samoihin: pienituloisiin, paljon sairastaviin, heikko-osaisiin ihmisiin. Tämä on täysin kestäväntöytä politiikkaa ja tulee vielä Suomelle hyvin kalliiksi.

21.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo tämänkin lakiesityksen myötä heikentää paljon sairastavien pienituloisten henkilöiden taloudellista tilannetta. Näitä samansuuntaisia lakiesityksiähän on tullut jo useita, ja ilmeisesti niitä on vielä tulossakin useita tämän syksyn aikana.

Esimerkiksi matkakorvausten leikkaukset ja matkojen omavastuun huomattava nostaminen vaikeuttavat etenkin harvaan asutuilla seuduilla asuvien pienituloisten ja usein ikäihmisten taloudellista tilannetta. Nämäkin säästöt olisi mahdollista suurimmaksi osaksi saada aikaan kehittämällä edelleen matkojen yhdistämisjärjestelmää, eli vaihtoehtojakin olisi ollut olemassa.

Myös lääkekorvauksia vähennetään muun muassa alkuomavastuuta korottamalla, ja tämäkin kirpaisee eniten juuri pienituloisia, paljon sairastavia ja useita lääkkeitä käyttäviä kansalaisia.

Kolmantena asiana otan kantaa harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahojen vähentämiseen, joka myöskin tässä lakiesityksessä on esillä. Esimerkiksi Aura-kuntoutuksen peruminen kokonaan on mielestäni valitettava päätös. Kuntoutusjärjestelmää on kehitettävä, mutta tämä ei ole mitään kehittämistä. Me tarvitsemme kuntoutuksen kokonaisuudistuksen, ja se olisi toki hyvä tehdä esimerkiksi sote-uudistuksen yhteydessä, mutta tämä Aura-kuntoutuksen peruminen kokonaan ei ole mikään kehittämistoimenpide. Työhyvinvointia parantavaa kuntoutusta tulee lisätä ja kehittää, sillä varhaiset työkyvyttömyyseläkkeet ovat maassamme vakava ongelma. Keskimäärin työkyvyttömyyseläkkeelle jääetään tällä hetkellä noin 53-vuotiaana, ja tämä alentaa huomattavasti keskimääräistä eläkkeellejäämisikää.

Kun hallitus puhuu niin paljon työn tuottavuuden lisäämisestä, niin se tuntuu unohtaneen hyvinvointinäkökulman kokonaan tässä keskustelussa, vaikka hyvinvointi on työn tuottavuuden lisäämisen kannalta erittäin keskeinen tekijä. Esimerkkejä tästä ovat muun muassa kuntoutukseen pääsyn vaikeuttaminen ja vuorotteluvapaalainsäädännön tiukennukset.

Arvoisa puhemies! Kun luin hallituksen esitystä 105, niin jäin kyselemään tasa-arvonäkökulman perään. Esimerkiksi korotetun isyysrahan leikkaus voi vähentää isien isyysraha-kauden käyttöä, sillä korotettu isyysraha on kenties osaltaan kannustanut isiä käyttämään tätä isyysrahakautta, ja toisaalta vanhempainpäivärahan leikkaus kohdistuu lähes yksinomaan naisiin, koska vain noin 3—4 prosenttia isistä käyttää vanhempainrahakautta. Toivonkin, että valiokuntakäsittelyssä selvitetään tarkasti, miten tässä lakiesityksessä tasa-arvovaikutukset on tehty vai onko niitä tehty ollenkaan. — Kiitos.

21.49 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on jälleen yksi todella epäoikeudenmukainen esimerkki siitä, kuinka ja kenelle hallitus kohdistaa valtion taloudelliset säästöt. Tämä on ihmisoikeuden ja moraalin näkökulmasta todella julmaa. Hallitus kohdistaa säästöt pienituloisiin, köyhiin, sairaisiin, vammaisiin, työttömiin, ikääntyneisiin ihmisiin. Hallitus on todennut jääräpäisesti, ettei vaihtoehtoja ole. Vaihtoehtoja on, mutta niitä ei haluta vastaanottaa. Kysymys on arvovalinnoista, jotka ovat tällä hetkellä todella kylmää jätää monelle ihmiselle. Kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että valtiontalouden tasapainottaminen ja leikkaukset kohdistetaan kaikkein heikoimmassa asemassa, sosiaaliturvan ja palveluiden tarpeessa oleviin sairaisiin ja pienituloisiin ihmisiin. Valtiontalouden tasapainottamisesta suurin vastuu tulisi mielestäni ottaa niiden ihmisten, joiden elämäntilanne ja kantokyky kestää leikkauksia, ei ihmisten, joiden elämäntilanne on vaikea jo ennestään sairauden ja pienituloisuuden takia.

Nyt hallitus on korottamassa matkakustannusten omavastuuta 16 eurosta 25 euroon. Kun kyseessä on useimmiten kaksisuuntainen matka, yhden terveystakeskuskäynnin matka maksaa 50 euroa. 50 euroa on paljon rahaa monelle pienituloiselle, varsinkin kun tiedämme, että kuljetus on joillekin ihmisille ainoa mahdollisuus päästä hoitoon ja kuntoutukseen. Mitä tapahtuu, jos henkilöllä ei ole rahaa kuljetukseen eli hoitoon pääsyyn tai hänellä ei ole kuljetuksen jälkeen rahaa ruokaan tai lääkkeisiin?

Samanaikaisesti lääkekustannukset nousevat, lääkekorvausten alkuomavastuu nousee 60 euroon ja lisäksi lääkekohtaisiin omavastuuihin tulee korotuksia. Nämä sairausvakuutuskorvausten leikkaukset sattuvat pahimmin niihin ihmisiin, jotka jo nykyisinkin juuri ja juuri ovat köyhyysrajan yläpuolella. Leikkausten myötä ihmiset ajautuvat köyhyYTEEN. Aivan kuten hallitus omassa esityksessäänkin toteaa: "Lääkkeiden omavastuun korottamisen on kansainvälisissä tutkimuksissa havaittu eräissä tapauksissa heikentäneen lääkkeiden käyttäjien terveydentilaa ja lisänneen muiden terveyspalveluiden käyttöä. Vakuutetun maksuosuuden kasvattamisella voikin olla terveyserojen kasvattamisen näkökulmasta kielteisiä vaikutuksia." Hallitus on tuonut nämä omassa esityksessään esille, mutta siitä huolimatta lääkekorvauksien omavastuuta nostetaan.

Toimeentulotuki ei ole vastaus tähän, vaikka hallitus näin toteaa omassa esityksessään. Toimeentulotuessa ei huomioida kaikkia perheen pakollisia kuluja, eikä toimeentulotuella makseta automaattisesti lääke- tai kuljetuskuluja. Tämän seurauksena voi olla, että ihminen jää väliinputoajaksi. Hänen on päätettävä, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, käykö hoidossa vai mitä tekee. Tämä on todellista päivittäistä arkea monelle pienituloiselle. Toisaalta ei voida ajatella, että toimeentulotuki määrittää, saako ihminen terveyspalveluja ja lääkkeitä. Näiden täytyy olla jokaisen kansalaisen perusoikeus tuloista riippumatta.

Olemme monen viikon ajan kyselleet hallitukselta, onko se tehnyt kokonaisarviota leikkaustensa vaikutuksista. Muun muassa ministeri Mäntylä on väittänyt, että vaikutusarviointia on tehty. Tämä hallituksen esitys on karmaiseva esimerkki päinvastaisesta. Valtioneuvoston omien ohjeiden mukaan lakien valmistelussa tulisi arvioida säädöshankkeita kokonaisuutena eikä pelkästään yksittäisiä säädöksiä. Tässä esityksessä ei arvioida edes sairausvakuutuslain muutoksia kokonaisuutena vaan jokaista muutosta erillään toisistaan.

Esityksessä todetaan, että tutkimusnäytön perusteella pienillä muutoksilla lääkekorvausten omavastuuosuuden kasvattamiseen ei ole suurta vaikutusta lääkkeiden käyttöön. Tämä tuskin lohduttaa pitkäaikaissairaita, joilta viedään myös eläkkeensaajien asumistuki ja joiden terveydenhuollon palvelumaksuja samalla korotetaan. Näiden leikkausten yhteinen seuraus on se, että moni iäkäs, sairas tai toimintakyvyltään rajoittunut ei tule saamaan

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

tarvitsemiaan palveluja. Varsinkin alkuvuodesta ihmiset joutuvat todella miettimään, käytävätkö rahansa ruokaan vai lääkkeisiin.

21.54 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Kiljunen tuossa äsken totesi, niin todellakin nyt monet ihmiset joutuvat miettimään, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, kun molempiin eivät enää varat riitä.

Arvoisa puhemies! On todella ikävää, että paljon lääkkeitä tarvitsevaa väestöryhmää kiusataan lääkkeiden omavastuun nostolla ja matkakorvausten alentamisella. Potilaiden maksuosuuden kasvattamisen vaikutuksia on selvitetty myös eri maissa tehtyjen lääkekorvauksia koskevien tutkimusten perusteella. Tutkimusnäytön perusteella omavastuusuuden kasvattaminen vähentää lääkkeiden käyttöä. Korkea omavastuu voi myös vähentää uusien hoitojen aloittamista. Eräissä tapauksissa sen on todettu myös heikentäneen lääkkeiden käyttäjän terveydentilaa ja lisänneen muiden terveystalveluiden käyttöä. Vakuutetun maksuosuuden kasvattamisella voikin olla terveyserojen kasvamisen näkökulmasta kielteisiä vaikutuksia, ja tämä on erittäin valitettavaa, koska tiedämme, että nämä terveyserot ovat valtavan suuria jo tänäkin päivänä. Matkakustannusten omavastuun nostaminen lisää sairauden vuoksi matkoja tekevien vakuutettujen kustannuksia, ja matkakorvaukset kohdentuvat tietenkin etenkin harvaan asutuille alueille, pienituloisille ja iäkkäille henkilöille.

Päinvastoin nyt pitäisikin tosiaankin kiirehtiä jo pitkään suunnitellun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen, matkakulujen ja lääkekustannusten maksukattouudistusten toteuttamista, niin kuin täällä muutkin edustajat ovat jo todenneet. Näin voitaisiin ratkaista nouseviin maksuihin liittyviä ongelmia monen pienituloisen ihmisen kohdalla.

Jo viime hallituskaudella tehtiin lääkekorvaussäästöjä, eivätkä nämäkään säästöt ole vielä ehtineet täysimääräisesti voimaan. Jo tuolloin sosiaali- ja terveysvaliokunta oli huolissaan potilaiden asemasta ja totesi muun muassa, että uudistusten vaikutuksia pienituloisten, pitkäaikaissairaiden ja erityisryhmien lääkekustannuksiin sekä toimeentulotuen ja muiden palvelujen tarpeeseen olisi seurattava huolellisesti. Kuitenkin hallituksen vaikutusarviot kaikkien esitystensä osalta ovat hyvin vajavaisia. Tässä tilanteessa ei pitäisi leikata lisää lääkekorvauksista ennen kuin selvitetään ja esitetään ratkaisu siihen, miten ihmiset voivat selvitä lisääntyvistä kustannuksistaan. Tällä hetkellä liian iso osa lääkekuluista muodostuu potilaalla ihan turhaankin käytössä olevista lääkkeistä ja väärin määräytyistä lääkkeistä. Lääkekorvausten kustannuksia pitäisi hillitä esimerkiksi lääkehoidon kokonaisarviointia kehittämällä eikä jatkuvalla leikkaamisella. Myös maksukattojärjestelmää tulee tosiaankin kehittää, jotta voidaan estää asiakkaille kohtuuttomiksi nousevat maksut.

Hallituksen säästöt lääkekorvauksiin tulisikin perua. Matkakorvausjärjestelmää puolestaan pitäisi kehittää ensisijaisesti matkoja yhdistämällä ja järkevöittämällä. Tämäkin asia on vielä kesken. Ja tosiaankin myös tuota maksukattojärjestelmää tulee tässä suhteessa kehittää, jotta voidaan estää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaille kohtuuttomiksi nousevat maksut.

Hallitus aikoo myös perua Aura-kuntoutuksen voimaantulon tavoitellen reilun 20 miljoonan säästöä, josta vajaa puolet on valtion säästöä. Tämä on erittäin lyhytnäköistä. Sen lisäksi, että kuntoutusta tarvitsevat ihmiset jäävät ilman kuntoutusta, johtaa tämä myös satojen kuntoutusammattilaisten irtisanomisiin. Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuutta olisi-kin tarkasteltava osana tulevaa sote-uudistusta. Sitä ennen kuntoutukseen ei pitäisi tehdä tämänkaltaisia harkitsemattomia leikkauksia. Hallituksen säästöt sairausvakuutukseen olisikin peruttava.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

21.58 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kello käy ja todellakin ilta, istuntoilta, lähenee loppuaan. En käytä pitkää puheenvuoroa, totean vain, että kristillisdemokraatit ovat myöskin omassa vaihtoehtobudjetissaan lähteneet siitä, että lääkekorvausmenoja ei tule vähentää. Olemme samoin olleet huolestuneita — kuten täällä monissa puheenvuoroissa on oltu — siitä, miten tämä lääkekorvausmenojen vähentäminen yhdistettynä siihen, että myös matkakustannusten korvauksia vähennetään ja että sen lisäksi monet erilaiset asiakasmaksut nousevat, tulee vaikuttamaan yksiin, samoihin ihmisiin. Siinä mielessä ei todellakaan pystytä puhumaan edes säästöistä, koska siinä elämäntilanteessa olevat joutuvat monta kertaa sitten näitten kohonneitten kustannusten takia toimeentulotuen asiakkaiksi ja sitä kautta sitten se, mitä kuviteltiin säästettävän, itse asiassa tulee muuta kautta kustannuksiksi.

Niin kuin totesin, KD ei kannata näitten lääkekorvausmenojen vähentämistä kokonaisuutena, mutta sen sijaan tämän lääkekorvausjärjestelmän rakenteellisen uudistuksen kohdalla meiltä löytyy ymmärrystä tälle hallituksen linjalle eli sille, että otetaan käyttöön tämä alkuomavastuu ja sitten taas toisaalta tätä peruskorvausta nostetaan. Tämän alkuomavastuun kautta vapautuvat määrärahat tulisi meidän mielestämme sitten kohdentaa toisella tavalla eli ne tulisi kohdentaa tähän lääkekorvausten vuosittaisen maksukaton alentamiseen. Jos tämä uudistus tehtäisiin tällä tavalla, niin kuin KD esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan, niin silloin tämä yhteiskunnan tuki kohdistuisi nykyistä paremmin niihin ihmisiin, jotka joutuvat säännöllisesti käyttämään pitkäaikaista lääkehoitoa. Tämä varmasti omalta osaltaan helpottaisi myöskin näitten ikääntyvien ihmisten taloudellista tilannetta sekä monien kroonisia sairauksia sairastavien tilannetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perhehoitolain 20 §:n, omaishoidon tuesta annetun lain 10 §:n, kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 23 §:n, sosiaalihuoltolain 27 e §:n, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain, työtapaturma- ja ammattitautilain,

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 97/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2015 vp

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain 48 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain muuttamisesta, evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta annetun lain kumoamisesta sekä evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 §:n ja evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 75 §:n 3 momentin ja 92 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajokorttilain, kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 2 ja 4 §:n sekä alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälisestä tieliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2015 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2015 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 5/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 4.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 4.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 33 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 4.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 57/2015 vp

Mietintö pantiin pöydälle 4.11.2015 pidettävään täysistuntoon.

31. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 4.11.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.02.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen